

Historie druhé světové války: Operace Barbarossa, spojenecké bombardování německých měst a rané japonské výboje

lipovylit.cz/wordpress/historie-druhe-svetove-valky-operace-barbarossa-spojenceke-bombardovani-nemeckych-mest-a-rane-japonske-vyboje

David Z Moravy

23. července 2024

o autorovi

Shane Quinn se narodil v irském Dublinu a žije kousek od irského hlavního města. Čtyři roky studoval žurnalistiku na Griffith College v Dublinu a v roce 2010 získal bakalářský titul žurnalistiky. Pracuje v redakci a je plodným autorem článků na internetu, které se zaměřují na témata od rozpínavosti NATO po světové války. Má pevný zájem o životní prostředí a amatérsky se věnuje studiu ornitologie především sledováním místních ptačích populací.

Je vědeckým pracovníkem Centra pro výzkum globalizace (CRG).

Obsah

Předmluva

Část I

Nacisticko-sovětská válka

Kapitola I

Operace Barbarossa. Předvídal Stalin Hitlerovu invazi?

Kapitola II

Hitlerova tajná směrnice 18

Kapitola III

Ekonomické vykořisťování SSSR nacistickým Německem

Kapitola IV

Proč nacistické Německo nedokázalo porazit Sovětský svaz

Kapitola V

Operace Barbarossa, přehled

Kapitola VI

Hitlerova časná vítězství, velitelství Vlčího doupěte

Kapitola VII

Operace Barbarossa, Analýza raných bojů

Kapitola VIII

Němci obklíčili Kyjev a Leningrad

Kapitola IX

Postup Německa na východní Ukrajinu a na Krym

Kapitola X

Brutální provedení operace Barbarossa

Kapitola XI

Bitva o Moskvu

Kapitola XII

Bitva o Moskvu, sovětský protiútok

Kapitola XIII

Důsledky konference Orsha z listopadu 1941

Kapitola XIV

Analýza německé ofenzívy z roku 1942

Kapitola XV

Spojenecké bombardování německých měst

Kapitola XVI

Západní spojenci terorem bombardovali 70 německých měst

Kapitola XVII

Omyl teroristických bombardování městských oblastí

Kapitola XVIII

Zimní protiofenzíva Rudé armády

Kapitola XIX

Zimní tažení Rudé armády, část II

Kapitola XX

Nacisticko-sovětská válka předurčená k tomu, aby se stala dlouhou válkou

Hlava XXI

Přehled nacisticko-sovětské války na počátku roku 1942

Část II

Asijsko-pacifická válka

Hlava XXII

Pearl Harbor a raný japonský pokrok

Hlava XXIII

Japonský útok na severní Malajsku

Hlava XXIV

Japonský pochod přes jižní Malajsku a periferie Singapuru

Hlava XXV

Japonské dobytí Singapuru. „Největší kapitulace v britské historii“

Hlava XXVI

Americký Firestorming v Tokiu se vyrovnal bombardování Hirošimy

Předmluva

*Tato kniha se jmenuje **Historie 2. světové války: Operace Barbarossa, spojenecké bombardování německých měst a rané japonské výboje** .*

*První dvě kapitoly se zaměřují na německé přípravy, které se připravovaly na zahájení jejich invaze do Sovětského svazu v roce 1941 s názvem **Operace Barbarossa** , která začala před osmi desetiletími. Byl pojmenován po králi Fridrichu Barbarossovi, pruském císaři, který ve 12. století vedl válku proti slovanským národům. V úvodních dvou kapitolách jsou analyzovány i přípravy Sovětského svazu na konflikt s nacistickým Německem.*

Zbývající kapitoly se z velké části zaměřují na samotné boje, protože nacisté a jejich spojenci z Osy, Rumuni a Finové, se v časných ranních hodinách 22. června 1941 vyrojili přes sovětské hranice. největší

vojenskou ofenzivu v historii, skládající se z téměř čtyř milionů invazních vojáků. Jeho výsledek by rozhodl, zda se krajina po druhé světové válce skládá z americko-německy ovládané zeměkoule, nebo americko-sovětské ovládané zeměkoule. Nacisticko-sovětská válka byla v důsledku toho zásadní událostí moderních dějin a její výsledek byl pociťován ještě desítky let poté a vlastně až do současnosti.

Během prvních čtyř týdnů operace Barbarossa, do poloviny července 1941, Němci postoupili o více než dvě třetiny cesty k Moskvě. Jen málo lidí zvenčí by v tuto chvíli dalo Rusům velkou šanci. Sovětské vedení však nepropadalo panice, ani se nezhroutil Rudá armáda jako předloni Francouzi.

Nacistická invaze byla nejbrutálnější, jakou kdy svět viděl . Jen v roce 1941 byly miliony sovětských občanů, jak vojenského personálu, tak nebojujících, zabity nebo poslány do koncentračních táborů. Vražedná povaha nacistické okupace vedla ke zvýšenému odporu sovětské armády a místního obyvatelstva, z nichž mnozí začali okupanty pohrdat a přidali se k partyzánským skupinám.

Zde jsou uvedeny některé klíčové aspekty Barbarossy z německého a sovětského hlediska, jako jsou zpravodajské zprávy varující před nadcházející německou invazí, jaký dopad měly čistky sovětského vojenského velení na Rudou armádu, strategické chyby spáchané nacistickou hierarchií, německá arogance a podcenění ruské bojové kapacity a zdrojů, rozlehlost sovětského terénu a logistické problémy. Němečtí vojáci byli vedeni k přesvědčení, že Sovětský svaz je primitivní, technologicky zaostalý stát, a překvapení bylo o to větší, když narazili na vojenskou techniku lepší než jejich vlastní, jako byly sovětské tanky T-34 a KV.

Za zlom 2. světové války je často považována bitva u Stalingradu, která začala v srpnu 1942; **autor však tvrdí, že skutečně kritické boje a vývoj nastaly rok před tím, v průběhu Barbarossy, která**

oficiálně skončila německým neúspěchem při protiútoky Rudé armády dne 5. prosince 1941 . Schopnost Sovětů absorbovat a nakonec překonat rány Wehrmachtu zachránila lidstvo před noční můrou o vítězství nacistů, v takovém případě by Adolf Hitler držel nadvládu nad velkou částí Eurasie a možná i dál.

Část I

Nacisticko-sovětská válka

Kapitola I

Operace Barbarossa. Předvídal Stalin Hitlerovu invazi?

Při útocích na východ od června 1941 měli nacisté v úmyslu anektovat Ukrajinu, celé evropské Rusko, pobaltské státy Estonsko, Lotyšsko a Litvu a zároveň vytvořit na severovýchodě satelitní finský stát. Vzniklo by tak značně rozšířené Německo, které by sloužilo jako vlast pro stovky milionů příslušníků tzv. germánských a nordických ras. Jak předpokládali nacističtí plánovači, tato expanze by poskytla ekonomickou základnu pro udržení tisícileté říše.

Podle směrnice Adolfa Hitlera č. 18 vydané 12. listopadu 1940 bylo cílem jeho východní invaze obsadit a udržet linii od Archangelu na dalekém severozápadě Ruska do Astrachaně, téměř 1300 mil na jih; dále dobývá Leningrad, Moskvu, Donbas, Kubáň (v jižním Rusku) a Kavkaz.

Nic se nezmiňovalo o tom, co by Němci udělali, až bude dosaženo linie Archanděl-Astrachaň. Cílem Wehrmachtu však bylo zničit sovětské síly v západním Rusku pomocí masivních obrněných hrotů kopí a obklíčení, a tím zabránit stažení Rudé armády dále na východ.

Za prvé by mělo být uvedeno, že SSSR neměl v roce 1940 nebo 1941 v plánu zaútočit na nacistické Německo; ani Sověti neměli ambice prorazit celou pevninskou Evropu v dobovačné válce. Skutečně nebylo potřeba, aby největší stát světa převzal kontrolu nad dalšími rozsáhlými kontinenty.

David Glantz, americký vojenský historik a plukovník ve výslužbě, si uvědomil, že pozice sovětského vládce Josifa Stalina v roce 1941 byla *defenzivní*. Glantz napsal: „Stalin se provinil zbožnými přáními, doufal, že oddálí válku alespoň o další rok, aby dokončil reorganizaci svých ozbrojených sil. Celé jaro 1941 pracoval v horečce a zoufale se snažil zlepšit obrannou pozici Sovětského svazu a zároveň se snažil oddálit nevyhnutelnou konfrontaci“. (1)

Glantzovy názory podporují i další zkušení historikové, jako je anglický Antony Beevor. Všiml si, že „Rudá armáda prostě nebyla ve stavu zahájit v létě 1941 velkou ofenzívu“; Beevor však zcela nevyloučil možnost, že Stalin „možná zvažoval preventivní útok v zimě 1941, nebo spíše v roce 1942, kdy bude Rudá armáda lépe vycvičena a vybavena“. (2)

Uvědomovalo si sovětské vedení hrozbu, kterou Hitler pro jejich stát představoval?; a který se kolem nich postupně vyvíjel jako temný mrak. Počátkem července 1940 byla do Kremlu zaslána zpráva sestavená sovětskou zpravodajskou službou NKGB. Ukázalo se, že generální štáb Třetí říše požádal německé ministerstvo dopravy, aby poskytlo podrobnosti týkající se železničních kapacit pro vojáky Wehrmachtu, které mají být přesunuty ze západu na východ (3). Představoval první náznak toho, co nás čeká. Bylo to období vysokého léta 1940, kdy mezi Hitlerem a jeho generály začaly vážné diskuse o útoku na Rusko.

Již 31. července 1940 bylo německé plánování invaze do Sovětského svazu „v plném proudu“, jak poznamenal americký autor Harrison E. Salisbury (4). Začátkem července Hitler zpočátku uvažoval o útoku na

Rusko na podzim roku 1940, ale koncem července dospěl k závěru, že je příliš pozdě na rok a špatné počasí se rychle blíží.

Nic nenasvědčuje tomu, že by se Stalin nebo vysocí sovětští představitelé vůbec obávali prvních varovných signálů, které obdrželi prostřednictvím zpravodajských služeb o nacistických záměrech. Začátkem srpna 1940 získali Britové informace naznačující, že Hitler plánoval zničit Rusko, a Londýn předal své poznatky Moskvě (5). Stalin je ignoroval, protože Britům silně nedůvěřoval, ne bez nějakého důvodu. To bylo částečně založeno na nedávných zkušenostech Stalina s jednáním s konzervativními vládami, které byly, laskavě řečeno, nepřátelsky naladěné vůči Sovětskému svazu.

Londýn a Paříž odmítly na jaře a v létě 1939 podepsat pakt s Kremlem – který by postavil Brity, Francouze a Rusy proti nacistickému Německu (6). Stalinovi nezbývalo nic jiného, než ten podzim dokončit dohodu s Hitlerem a tyto nechtěné skutečnosti byly od té doby potlačovány institucemi, jako je Evropská unie vedená Německem.

Nacisticko-sovětský pakt z 23. srpna 1939 sloužil Sovětům dobře, dokud Wehrmacht od května do června 1940 rychle neporazil Francii. Způsob francouzské porážky ohromil a znepokojil Stalina, který očekával dlouhý a vleklý konflikt v na západ, jako v první světové válce.

Stalinova dohoda s Hitlerem však prozatím udržela Rusko mimo těžké boje, zatímco Kreml dosáhl územních zisků převzetím východní poloviny Polska dne 6. října 1939. S koncem zimní války proti Finsku Sověti pohltili kolem 10 % finské půdy v březnu 1940. Na začátku srpna 1940 Stalin oficiálně anektoval pobaltské národy Estonsko, Lotyšsko a Litvu, přičemž tyto státy nejprve obsadil v polovině června 1940, což vedlo k útěku proněmeckých představitelů z regionu (7). Stalinův pochod do Baltu byl reakcí na nacistické triumfy na západní frontě a jeho pochopitelný strach z pobaltského nacionalismu a možného pronikání Němců poblíž sovětských hranic.

Basil Liddell Hart, bývalý kapitán britské armády a vojenský teoretik, napsal: „Hitler souhlasil s tím, že pobaltské státy by měly být ve sféře vlivu Sovětského svazu, nikoli v jejich skutečné okupaci; a cítil, že byl oklamán svým partnerem; ačkoli většina jeho poradců realisticky považovala ruský přesun do pobaltských států za přirozené opatření, inspirované strachem z toho, co by se mohl Hitler po svém vítězství na západě pokusit“. (8)

Během dnů po pádu Francie Stalin okupoval rumunská území Severní Bukovina a Besarábie. Až do první světové války patřila Besarábie asi století k Ruské říši, ale Severní Bukovina nikdy předtím netvořila součást Ruska. V očích Hitlera a německých generálů byl Stalinův postup do částí severního Rumunska nebezpečný a provokativní. Hitler se o Stalinově plánu znovu začlenit Besarábii poprvé dozvěděl 23. června 1940, když těsně po východu slunce nacistický vůdce vítězně objížděl Paříž ve vozidle s otevřenou střechou (9). Hitler se rozzuřil, když tu zprávu slyšel. Cítil, že návrat Besarábie do Ruska přivede Stalina neúnosně blízko k ropným vrtům Osy ve městě Ploesti v jižním Rumunsku.

Během setkání s Benitem Mussolinim v bavorských Alpách dne 19. ledna 1941 řekl Hitler svému italskému protějšku: „Nyní, ve věku letectví, lze rumunská ropná pole proměnit v rozlehlé kouřící trosky leteckým útokem z Ruska a Středozemního moře. a životnost Osy závisí na těchto ropných polích“. (10)

V průběhu druhé světové války zásobovaly vrty Ploesti nacistické impérium nejméně 35 % veškeré ropy, jiné účty uvádějí až 60 %; ale druhý údaj je s největší pravděpodobností nadměrný a nad celkovým průměrem (11) (12). Rumunsko bylo po mnoho let zdaleka největší evropskou zemí produkující ropu a v letech 1941 a 1942 pátou největší na světě, když předstihlo Mexiko. Významné zdroje ropy v Indonésii

(nizozemská východní Indie) se dostaly pod kontrolu Osy na začátku roku 1942, kdy byla tato země obsazena japonskými armádami, a zůstaly tam déle než tři roky.

Hitler chtěl, aby jeho rumunská ropná pole byla impozantně bráněna; nařídil Wehrmachtu, aby kolem rafinerií Ploesti rozmístil desítky těžkých a středních německých protiletadlových děl a rozmístil také kouřové clony; ty druhé byly účinné při zakrývání zařízení před nepřátelskými letadly, která byla sestřelena ve velkém počtu.

Němci vytvořili omezené množství ropy ze syntetických hydrogenačních procesů, zahrnujících materiály jako uhlí. To většinou prospělo Luftwaffe, ne tolik tankům a dalším pozemním vozidlům. Podmínky dohody o neútočení s Ruskem zajistily, že Říše od září 1939 do června 1941 obdržela celkem 900 000 tun sovětské ropy. To nebylo velké množství, vezmeme-li v úvahu, že Wehrmacht jen v roce 1940 spotřeboval tři miliony tun ropy. (13)

Nacistickému Německu dodávaly ropu také Spojené státy, tehdy bezkonkurenčně největší světový producent a vývozcce ropy; konkrétně jednání, která americké korporace jako Texaco a Standard Oil vedly s nacisty, někdy tajně prostřednictvím jiných zemí, spolu s pobočkami ovládanými USA se sídlem v Říši (14). Z třetího největšího státu na světě vyrábějícího ropu, Venezuely, tehdejšího hlavního amerického klienta, navíc přicházely zásilky ropy zasílané přes Atlantik, určené pro německou válečnou mašinerii.

Dohromady „kolem 150 amerických společností“ mělo „obchodní vazby na nacistické Německo“, nastínil izraelský novinář Ofer Aderet, který psal pro levicově orientované noviny Haaretz. Aderet napsal, že americké obchodní obchody s nacisty „zahrnovaly obrovské půjčky, velké investice, kartelové dohody, výstavbu továren v Německu jako součást znovuvyzbrojování Třetí říše a dodávky obrovského množství válečného materiálu. (15)

Mezitím Stalinova reintegrace Besarábie na začátku července 1940 poskytla nárazník sovětské obraně jejího námořnictva v Černém moři o něco dále na východ; včetně zvýšené bezpečnosti ruských námořních základen, jako je přístav Oděsa na jihu Ukrajiny. Sovětský postup do Rumunska „byl pro Hitlera horší než ‚facka do tváře‘,“ poznamenal Liddell Hart, když „umístil Rusy zlověstně blízko k rumunským ropným polím, na která počítal s vlastními zásobami“. 29. července 1940 Hitler hovořil se svým náčelníkem operací, generálem Alfredem Jodlem, o potenciálu boje s Ruskem, pokud by se Stalin pokusil zmocnit se Ploesti. (16)

Dne 9. srpna 1940 vydal generál Jodl směrnici nazvanou „Rekonstrukce východ“, která nařizovala posílit německou dopravu a zásobování na východě, aby byly do jara 1941 upevněny plány na útok na Rusko (17). To bylo v tomto okamžiku že vláda Winstona Churchilla začala varovat Moskvu o plánech německé invaze; ale Stalin měl silné podezření, že ho Britové chtěli zatáhnout do války, jen aby zbavili Londýna tlak. Stalin jistě věřil, že sovětské armády budou muset jednoho dne bojovat s Němci, ale ještě ne.

Sovětské návrhy vůči Německu zůstaly neohrožující. Dne 1. srpna 1940 ministr zahraničí Sovětského svazu Vjačeslav Molotov řekl, že nacisticko-sovětský pakt se nesoustředí na „nahodilé úvahy přechodné povahy, ale na základní politické zájmy obou zemí“ (18). Nicméně v září 1940 začali sovětské velitelé rozmístění podél jejich západní hranice mluvit o Hitlerově „Drang nach Osten“, což znamená diktátorův návrh na expanzi na východ. Sovětské vojáky hovořili o Hitlerově zvyku nosit s sebou obraz Fridricha Barbarossy, rudovousého pruského císaře, který před staletími vedl válku proti Slovanům. (19)

Dne 12. listopadu 1940 přistál v Německu letadlem ministr zahraničí Molotov, zarytý komunista. Po Molotovově příjezdu do Berlína mu Stalin řekl, aby Němcům naznačil, že s nimi chce rozsáhlou dohodu.

Stalin si stále myslel, že partnerství s Hitlerem v blízké budoucnosti je dosažitelné. Místo toho během rozhovorů nacističtí představitelé představili Molotovovi juniorské partnerství pro sovětské Rusko v globální alianci ovládané Německem. Sovětská politika, jak nacisté trvali, měla být zaměřena na jižní Asii, směrem k Indii a konfliktu s Británií. To Stalina vůbec neuspokojilo.

Po Molotovově odeslání zprávy o jeho neuspokojivých diskusích v Berlíně si byl podle Jakova Čadaeva, sovětského správce, Stalin jistý, že Hitler má v úmyslu vést válku s Ruskem. O necelé dva týdny později, 25. listopadu 1940, Stalin informoval bulharského komunistického politika Georgiho Dimitrova „naše vztahy s Německem jsou navenek zdvořilé, ale mezi námi jsou vážné třenice“. (20)

Maršál Aleksandr Vasilevskij, nejvyšší ruský důstojník, který se opakovaně setkal se Stalinem, doprovázel Molotova do Berlína. Vasilevskij se vrátil domů přesvědčen, že Hitler napadne Sovětský svaz (21). Vasilevského názor sdílelo mnoho jeho kolegů z Rudé armády. Poté, co Molotov opustil Berlín, Hitler se setkal s německými manažery a dal jim jasně najevo, že se chystá zaútočit na Rusko.

Na podzim roku 1940 poslalo ruské vrchní velení do Kremlu návrhy plánů strategického rozmístění sovětských divizí podél jejich západní hranice v rámci přípravy na německou invazi. Stalin neodpověděl. Poněkud hrozivě se v druhé polovině listopadu 1940 střeoevropské země Maďarsko, Slovensko a Rumunsko připojily k Hitlerovu novému evropskému řádu tím, že se přihlásily ke koalici Osy. Hitler se nyní mohl spoléhat zejména na podporu Rumunska pod vedením Iona Antonesca. Byl zaníceným antikomunistickým a antisemitským vojenským diktátorem, který se ve věku 58 let dostal k moci 4. září 1940.

Rumunsko dnes rozhodně není vůdčí zemí, ale během válečných let bylo skutečně důležitou zemí. Bylo to způsobeno především jejími přírodními zdroji a v menší míře její strategickou polohou u Černého moře a Ukrajiny.

Když se rok 1940 chýlil ke konci, Stalin byl mírně znepokojen. V předvánočním projevu k sovětským generálům se Stalin odvolával na pasáže z Hitlerovy knihy „Mein Kampf“ a hovořil o proklamovaném cíli nacistického vůdce, že jednoho dne zaútočí na SSSR. Stalin řekl: „Pokusíme se oddálit válku o dva roky“, do prosince 1942 nebo do roku 1943. Krátce po rozdrčení Francouzů Wehrmachtem si Molotov vzpomněl, že „bychom byli schopni čelit Němcům na rovném základě pouze do roku 1943“. (22)

Dne 18. prosince 1940 vydal Hitler svou směrnicí č. 21, která nastínila: „Německé ozbrojené síly musí být připraveny rozdrtit sovětské Rusko rychlým tažením před koncem války proti Anglii“. Na Štědrý den roku 1940 obdržel sovětský vojenský atašé v *Berlíně anonymní dopis*. *Vysvětlovalo, že Němci připravují vojenskou operaci proti Rusku na jaro 1941*. (23)

Do 29. prosince 1940 měly sovětské zpravodajské služby k dispozici základní fakta týkající se operace Barbarossa, její plán a plánované datum zahájení (24). Koncem ledna 1941 japonský vojenský diplomat Jamaguči, který se vracel z Berlína do hlavního města Ruska, řekl členovi sovětské námořní diplomatické služby: „Nevylučuji možnost konfliktu mezi Berlínem a Moskvou“.

Jamagučiho poznámka byla předána 30. ledna 1941 maršálu Klimentu Vorošilovovi, významnému sovětskému důstojníkovi, který osobně znal Stalina. Ještě před koncem ledna 1941 byl sovětský komisariát obrany dostatečně znepokojen, aby navrhl všeobecnou směrnicí pro ruská pohraniční velitelství a flotily, které poprvé jmenovaly Německo jako pravděpodobného nepřítele v nadcházející válce.

Na začátku února 1941 začal sovětský námořní komisariát dostávat téměř každodenní zprávy o příchodu specialistů německé armády do bulharských přístavů; a přípravy na tamní instalaci německé pobřežní výzbroje. Tato informace byla předána Stalinovi 7. února 1941. Ve skutečnosti další vyšší představitelé, jako maršál Filipp Golikov, náčelník zpravodajské služby generálního štábu SSSR, řekli, že všechny sovětské zprávy o německém plánování byly předány samotnému Stalinovi. (25)

Když se Molotov loni v listopadu chystal na cestu do Berlína, Stalin mu zdůraznil, že Bulharsko je „nejdůležitější otázkou jednání“ a mělo by být umístěno do sovětské říše (26). Dne 1. března 1941 se Bulharsko místo toho připojilo k Ose. Začátkem února 1941 ruské velení v Leningradu hlásilo přesuny německých jednotek ve Finsku. To nebylo k smíchu, protože Finsko sdílí východní hranici s Ruskem.

Kreml nemohl počítat s finskou loajalitou v případě německého útoku. Vrchní velitel Finska Gustaf Mannerheim, v polovině 70. let a antibolševik, se úzce znal se svrženým ruským carem Mikulášem II. Mannerheim dříve uchovával portrét cara a řekl: „Byl to můj císař“. Finové nebyli ani zdaleka vděční, když se do jejich země v listopadu 1939 bez vyhlášení války valila sovětská armáda. V únoru 1941 Leningradské velení hlásilo německé rozhovory se Švédskem, týkající se tranzitu jednotek Wehrmachtu přes švédskou zemi.

Sovětská politická správa chtěla zdůraznit informovanost Rudé armády, aby byla připravena na angažmá. Stalin tento přístup odmítl, protože se obával, že by se Hitlerovi zdálo, že shromažďuje síly k zahájení ofenzívy proti Německu. Stalin varoval generála Georgije Žukova, že „mobilizace znamená válku“, a nechtěl riskovat konflikt s Německem v roce 1941. (27)

15. února 1941 vstoupila německá písařka na sovětský konzulát v Berlíně. Přinesl s sebou německo-ruskou slohovku, která vycházela v jeho tiskárně v extra velkém nákladu – byly v ní fráze jako: „Vy jste komunisty?“, „Ruce vzhůru, nebo budu střílet“ a „Vzdát se“ (28). Důsledky byly dostatečně jasné. Přibližně v této době získala ruská Státní bezpečnost spolehlivé informace o tom, že německá invaze do Británie byla pozastavena na dobu neurčitou, dokud nebude Rusko poraženo.

Koncem února a začátkem března 1941 probíhaly německé průzkumné lety nad pobaltskými státy pod ruskou kontrolou. Jednalo se o vážné narušení sovětské zóny. Nad pobřežním městem Libau v západním Lotyšsku, nad estonským hlavním městem Tallinem a nad největším estonským ostrovem Saaremaa se často objevovala nacistická letadla.

Ruský admirál Nikolaj Kuzněcov, který silně neměl rád fašistické státy, udělil sovětské pobaltské flotile pravomoc zahájit palbu na německá letadla. Ve dnech 17. a 18. března 1941 byly nad Libau spatřeny letouny Luftwaffe, na které sovětský personál okamžitě střílel (29). Nacistická letadla pak byla spatřena poblíž města Oděsa u Černého moře. Admirál Kuzněcov byl Stalinem povolán do Kremlu, kde ho našel s policejním šéfem Lavrentijem Berijou. Stalin vytkl Kuzněcovovi rozkaz střílet na německá letadla a sovětským jednotkám to znovu výslovně zakázal.

Poznámky

1 David M. Glantz, Operace Barbarossa: Hitlerova invaze do Ruska, 1941 (The History Press; Ilustrované vydání, 1. května 2011) Str. 20

2 Antony Beevor, Druhá světová válka (Weidenfeld & Nicolson Ltd., vydání pro Spojené království, 18. září 2014) Kapitola 12, Barbarossa

3 Harrison E. Salisbury, 900 dní: Obležení Leningradu (Da Capo Press, 30. září 1985) Str. 57

4 Tamtéž.

5 John H. Waller, The Unseen War in Europe: Špionáž a spiknutí ve druhé světové válce (Random House USA Inc.; 1. vydání, 9. dubna 1996) Str. 192

6 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 323

7 Anna Louise Strong, Stalinova éra (Mainstream Publishers, 1. ledna 1956) Str. 89

8 Basil Liddell Hart, Historie druhé světové války (Pan, Londýn, 1970) Str. 143

9 Roger Moorhouse, The Devils' Alliance (Základní knihy, 13. října 2014) Str. 107

10 Liddell Hart, Historie druhé světové války, str. 147

11 Scott E. Wuesthoff, The Utility of Targeting the Petroleum-based Sector of a Nation's Economic Infrastructure, Kapitola 2, Neomezená válka a ropa, Air University Press, 1. června 1994, str. 5 z 8, Jstor

12 Jason Dawsey, „Nad kotlem Ploesti: Americká letecká válka v Rumunsku“, Národní muzeum druhé světové války, 12. srpna 2019

13 Clifford E. Singer, Energie a mezinárodní válka (World Scientific Publishing; Ilustrované vydání, 3. prosince 2008) Str. 145

14 Jacques R. Pauwels, „Zisky nade vše! Americké korporace a Hitler,“ Global Research , 7. června 2019

15 Ofer Aderet, „Americká chemická korporace DuPont pomohla nacistickému Německu kvůli ideologii, říká izraelský výzkumník“, Haaretz, 2. května 2019

16 Liddell Hart, Historie druhé světové války, str. 143

17 Gerhard L. Weinberg, Německo a Sovětský svaz, 1939-1941 (EJ Brill, 1. ledna 1972) Str. 112

18 Geoffrey Roberts, Stalinovy války (Yale University Press, 1. vydání, 14. listopadu 2006) s. 57

19 Salisbury, 900 dní, s. 57

20 Roberts, Stalinovy války, str. 61

21 Salisbury, 900 dní, s. 57

22 Robert Service, Stalin: Biografie (Pan; Dotisky, 16. dubna 2010) s. 406

23 Salisbury, 900 dní, s. 58

24 Tamtéž.

25 Tamtéž, str. 61

26 Roberts, Stalinovy války, str. 58

27 Geoffrey Roberts, „Last men standing“, The Irish Examiner, 22. června 2011

28 Salisbury, 900 dní, s. 58-59

29 Tamtéž, str. 59

Kapitola II

Hitlerova tajná směrnice 18

Po neúspěšných listopadových diskuzích sovětského ministra zahraničí **Vjačeslava Molotova** v Berlíně v listopadu 1940 on i jeho vůdce **Josif Stalin** občas poznamenali, že nacistické Německo již nebylo tak rychlé při plnění svých závazků vůči Moskvě. Týkalo se to německo-sovětského paktu o neútočení z 23. srpna 1939, dohody, která měla trvat 10 let. Stalin a Molotov nepřipisovali příliš velký význam polevování v berlínské dochvilnosti, protože dodávky německého zboží a technologií do sovětského Ruska se stále častěji neobjevovaly podle plánu.

Stalin a Molotov nevěděli, přesně v den, kdy sovětský ministr zahraničí přistál v Berlíně na jednání, 12. listopadu 1940, Adolf Hitler tajně vydal směrnicí č. 18. Ta načrtla plánovanou německou invazi do SSSR, včetně předpokládaného dobytí vel. města jako Kyjev, Charkov, Leningrad a Moskva. Dne 18. prosince 1940 byla dokončena Führerova směrnice č. 21, která stanovila, že útok Wehrmachtu na Sovětský svaz by měl pokračovat v polovině května 1941.

Pro Rusko, jak rok 1941 pokročil za své úvodní týdny, bylo těžké přehlédnout varovné signály o německé hrozbě. V nacistickém tisku se objevily falešné zprávy o „vojenských přípravách“ přes hranice v sovětském táboře. Stejná taktika německých médií předcházela Hitlerovým invazím do Československa a Polska.

Dne 23. února 1941 zveřejnil sovětský obranný komisariát dekret, že dalším pravděpodobným nepřítelem je nacistické Německo (1). Sovětské pohraniční oblasti byly požádány, aby provedly nezbytné přípravy k odražení útoku, ale Kreml nereagoval.

Dne 22. března 1941 získala ruská zpravodajská agentura NKGB věc, o níž se domnívala, že jde o solidní materiál, že „Hitler vydal tajné instrukce k pozastavení plnění rozkazů pro Sovětský svaz“, týkající se zásilek vázaných na nacisticko-sovětský pakt. Například český závod

Škoda pod nacistickou kontrolou dostal příkaz zastavit dodávky do Ruska. 25. března 1941 vydala NKGB zvláštní zprávu, která objasnila, že Němci shromáždili 120 divizí u sovětských hranic. (2)

Měsíce se týkaly depeší pocházejících od ruského vojenského přidělence v nacisty okupované Francii, generála Ivana Susloparova. Německé úřady omezily povinnosti sovětského velvyslanectví ve Francii a v únoru 1941 bylo ruské velvyslanectví přesunuto z Paříže na jih do Vichy ve střední Francii. V Paříži zůstal pouze sovětský konzulát.

Obrázek vpravo: Velitel OKH polní maršál Walther von Brauchitsch a Hitler studují mapy během prvních dnů Hitlerovy ruské kampaně (Public Domain)

Během dubna 1941 informoval generál Susloparov Moskvu, že Němci zaútočí na Rusko koncem května 1941. O něco později vysvětlil, že se kvůli špatnému počasí o měsíc zdrželo. Generál Susloparov na konci dubna shromáždil další informace o německé invazi prostřednictvím kolegů z Jugoslávie, Ameriky, Číny, Turecka a Bulharska (3). Tyto informace byly předány do Moskvy v polovině května 1941.

V dubnu 1941 opět hlásil český agent, že Wehrmacht se chystá provést vojenské operace proti Sovětskému svazu. Zpráva byla odeslána Stalinovi, který se rozzlobil, když si ji přečetl, a odpověděl: „Tento informátor je anglický provokatér. Zjistěte, kdo dělá tuto provokaci a potrestejte ho“. (4)

Dne 10. dubna 1941 dostali Stalin a Molotov od NKGB shrnutí o schůzce, kterou měl Hitler s princem Paulem Jugoslávským na Berghofu začátkem března 1941 (5). Hitler byl popsán tak, že řekl princovi Paulovi, že zahájí svou invazi do Ruska koncem června 1941. Stalinova reakce na poplašné zprávy, jako je tato, byla reakcí na Hitlera, ačkoli podobná strategie selhala pro západní mocnosti.

Je pozoruhodné, že do dubna 1941 Stalin zvýšil objem zásilek ruských

zásob do Třetí říše na: 208 000 tun obilí, 90 000 tun ropy, 6 340 tun kovu atd. (6). Mnohé z těchto náležitostí by nacisté použili při svém útoku na Rusko.

Maršál Filipp Golikov, šéf zpravodajské služby generálního štábu SSSR, trval na tom, aby všechny sovětské zprávy týkající se nacistických plánů byly předány přímo Stalinovi. Další zprávy informující Moskvu o blížící se invazi wehrmachtu pocházely také ze zahraničí. Již v lednu 1941 Sumner Welles, vlivný vládní činitel USA, varoval sovětského velvyslance v Americe Konstantina Umanského, že Washington má informace ukazující, že Německo se do jara 1941 zapojí do války proti Rusku. (7)

Během posledního březnového týdne roku 1941 začali kryptoanalytici americké armády, experti na dešifrování kódů, produkovat zřejmé náznaky německého přesídlení na východ. Tento materiál byl předán Sovětům (8). Američtí kryptografové prolomili japonské kódy ve druhé polovině roku 1940; včetně Purple Cipher, nejvyššího japonského diplomatického kodexu, který zajistil, že vláda Franklina Roosevelta byla jedinečně dobře informována o záměrech Tokia.

Americký obchodní atašé v Berlíně Sam E. Woods se dostal do kontaktu s vysokými německými štábními důstojníky, kteří byli proti nacistickému režimu. Byli si vědomi plánování operace Barbarossa. Woods byl schopen diskrétně sledovat německé přípravy od července 1940 do prosince téhož roku. Woods poslal svá zjištění do Washingtonu. Prezident Roosevelt souhlasil, že Kreml by měl být o tomto vývoji informován. 20. března 1941 Welles znovu viděl sovětského velvyslance Umanského a předal mu zprávu. (9)

Ruská ambasáda v Berlíně si všimla, že nacistický tisk přetiskl pasáže z Hitlerovy knihy „Mein Kampf“ z roku 1925. Dotyčné odstavce se týkaly jeho návrhu na „lebensraum“, německé rozšíření na náklady Sovětského svazu.

Obrázek níže: Německá vojska na sovětské státní hranici, 22. června 1941 (Public Domain)

Rusové měli v Tokiu od roku 1933, tedy roku, kdy Hitler převzal moc v Německu, impozantního špionážního agenta Richarda Sorgeho. Sorge, německý občan a oddaný komunista, navázal obzvláště blízký vztah s nerozvážným nacistickým velvyslancem v Japonsku, generálem Eugenem Ottem. Údaje, které Sorge obdržel, nebyly vždy 100% přesné, ale umožnily mu přístup k nejdůvěrnějším a nejaktuálnějším německým plánům.

Dne 5. března 1941 Sorge odeslal Sorgem mikrofilm německého telegramu zasláného ministrem zahraničí Joachimem von Ribbentropem německému velvyslanci Ottovi – a který nastínil, že útok Wehrmachtu na Rusko padne v polovině června 1941. 15. května Sorge hlásil do Moskvy, že německá invaze začne někde mezi 20. a 22. červnem (10). O několik dní později, 19. května, Sorge napsal: „Proti Sovětskému svazu bude soustředěno devět armád, 150 divizí“. Později toto číslo zvýšil na 170 až 190 divizí a operace Barbarossa začne bez ultimáta nebo vyhlášení války.

To vše padlo do háje. Sorgemu, který měl své nectnosti jako těžkého pijáka a sukničkáře, se Stalin těsně před útokem Němců zesměšnil jako někdo, „kdo v Japonsku zřídil továrny a nevěstince“. Abych byl ke Stalinovi spravedlivý, k pozdnímu datu 17. června 1941 si Sorge nebyl zcela jistý, zda Barbarossa bude pokračovat (11). Proč? Německý vojenský atašé v Tokiu si nebyl jistý, zda bude pokračovat, a někdy je špión jen tak dobrý, jak dobré jsou jeho zdroje.

Mezitím v březnu 1941 ruské složky Státní bezpečnosti získaly zprávu o schůzce rumunského autokrata Iona Antonesca s německým úředníkem Beringem, kde se diskutovalo o tématu války s Ruskem. Antonescu byl ve skutečnosti Hitlerem již 14. ledna 1941 informován o německém plánu invaze do Ruska, což bylo prominentní postavení,

keré Rumunsko zastávalo v nacistických válečných cílech. Němci kontrolované rafinérie Ploesti v jižním Rumunsku vyprodukovaly v roce 1941 5,5 milionu tun ropy a 5,7 milionu tun v roce 1942. (12)

Italský diktátor Benito Mussolini se o německém útoku na Rusko dozvěděl až poté, co začal – zčásti proto, že Hitler věřil, že Itálii ve skutečnosti nepotřebuje, nepožádal o jejich pomoc; a také to byl stěžejní boj Itálie, vzhledem k tomu, že pozice této země se v jižní a střední Evropě poněkud snížila. Italský lid by navíc nechtěl, aby jeho jednotky byly zapojeny do brutálního konfliktu proti Rusku, který neměl s Itálií nic společného. Duce měl jiné myšlenky a po válce rakouské komando Otto Skorzeny správně napsal: „Benito Mussolini nebyl dobrý válečný vůdce“. (13)

V polovině března 1941 mělo sovětské vedení podrobný popis plánu Barbarossa (14). V tomto období během března a začátku dubna 1941 výrazně vzrostlo napětí mezi Berlínem a Moskvou, zejména v jihovýchodní Evropě. Americký autor Harrison E. Salisbury poznamenal: „To byl okamžik, ve kterém Jugoslávie s tichým povzbuzením z Moskvy vzdorovala Němcům a ve kterém Němci rychle a rozhodně postupovali, aby ukončili válku v Řecku a obsadili celý Balkán. Když Moskva podepsala smlouvu s Jugoslávií 6. dubna – v den, kdy Hitler zaútočil na Bělehrad – byla německá reakce tak divoká, že se Stalin znepokojil“. (15)

On 25 March 1941 the Yugoslav government of the regent, Prince Paul, had signed an agreement in Vienna, which effectively made Yugoslavia a Nazi client state. Nevertheless, just two days later patriotic factions in the Serbian populace, assisted by British agents and led by chief of the Yugoslav air force, General Dusan Simovic, overthrew the pro-German regency. They installed a monarchy headed by the teenage king, Peter II of Yugoslavia; and a new government was formed in the capital Belgrade which declared its neutrality. Upon

hearing this, Winston Churchill declared it to be “great news” and that Yugoslavia had “found its soul” while it would receive from London “all possible aid and succour”. (16)

Hitler byl rozzlobený Churchillovým chvástáním a náhlým zvratem v jugoslávské politice. S pocitem, že byl nějak zrazen, se rozhodl dát Jugoslávcům lekci. Hitler nařídil svému šéfovi Luftwaffe Hermannu Göringovi, aby zahájil zuřivý letecký útok na Bělehrad. Ve dnech od 6. dubna 1941 byly v Bělehradě zabity tisíce lidí při nacistických náletech. Pozemní jugoslávské síly se Němcům, kterým pomáhali Italové, nevyrovnaly a po necelých dvou týdnech byly boje u konce. Churchillova pomoc a pomoc se bohužel nedočkaly.

Mocnosti Osy vedené nacisty rovněž napadly Řecko 6. dubna 1941 a v polovině toho měsíce se řecká pozice stala neudržitelnou (17); proto 24. dubna britské síly v Řecku zahájily evakuaci země. Byla to operace, v níž Britové již získali skutečné zkušenosti, aby unikli německým úderům, které předtím evakuovali z Dunkerque, Le Havru a Narviku.

Kvůli jeho podrobení Jugoslávie a Řecka Hitler 30. dubna 1941 odložil útok na Sovětský svaz až na 22. června. Někdy se tvrdilo, že toto zpoždění, jen něco málo přes pět týdnů, bylo hlavním faktorem pozdějšího vykolejení Barbarossy. Přestože je tato teorie atraktivní, při bližším zkoumání neobstojí.

Nacistická invaze nakonec utichla, ale z velké části kvůli strategickým chybám spáchaným německým vrchním velením a Hitlerem, jako například nenasměrování většiny svých sil na Moskvu, komunikační centrum SSSR. Kanadský historik Donald J. Goodspeed navíc poznamenal, že „polovina května byla na invazi do Ruska opravdu příliš brzy. Před polovinou června by pozdní jarní deště zničily silnice, rozvodnily řeky a velmi znesnadnily pohyb, s výjimkou několika

zpevněných dálnic. A tak, protože počáteční překvapivý nápor musel jít rychle, aby přinesl nejlepší výsledky, Hitler pravděpodobně svým odkládáním více získal, než ztratil“. (18)

Jaro a začátek léta 1941 byly ve východním Polsku a v západních částech evropského Ruska obzvláště vlhké. Kdyby Němci provedli invazi, jak bylo původně zamýšleno 15. května 1941, jejich postup by v prvních týdnech uvázl. Zajímavé je, že polsko-ruská údolí řek se podle amerického historika Samuela W. Mitchama ještě 1. června rozlévala. (19)

Dne 3. dubna 1941 se Churchill pokusil varovat Stalina prostřednictvím britského velvyslance v Rusku Stafforda Crippse, že londýnská zpravodajská data naznačovala, že Němci připravují útok na Rusko. Stalin nedal žádnou důvěru zprávám britských tajných služeb, protože byl vůči Británii nedůvěřivý ještě více než Americe, a je pravděpodobné, že taková varování, pokud něco ještě zvýšilo jeho podezření.

Koncem dubna 1941 Jefferson Patterson, první tajemník amerického velvyslanectví v Berlíně, pozval svůj ruský protějšek Valentina Berežkova na koktejly u něj doma. Mezi pozvanými byl major Luftwaffe, zřejmě na dovolené ze severní Afriky. Pozdě večer se tento německý major svěřil Berežkovovi: „Faktem je, že tu nejsem na dovolené. Moje eskadra byla odvolána ze severní Afriky a včera jsme dostali rozkaz k přesunu na východ, do oblasti Lodže [střední Polsko]. Možná na tom není nic zvláštního, ale vím, že na vaše hranice bylo nedávno přesunuto také mnoho dalších jednotek“ (20). Berežkova to znepokojilo, a nikdy předtím důstojník Wehrmachtu neprozradil přísně tajné zprávy takhle. Berežkov předal to, co slyšel, do Moskvy.

V průběhu dubna 1941 denní bulletiny sovětského generálního štábu a námořního štábu nastiňovaly shromažďování německých jednotek podél ruských hranic. 1. května zpráva generálního štábu do

sovětských pohraničních vojenských obvodů uvedla: „V průběhu celého března a dubna... německé velení provedlo urychlený přesun jednotek k hranicím Sovětského svazu“. Ať se Němci sebevíc snažili, nebylo pro ně možné utajit shromážděné obrovské množství svých vojáků. Německá přítomnost byla zřejmá podél centrální hranice řeky Bug; sovětský náčelník pohraniční stráže požádal Moskvu o souhlas s přemístěním rodin vojáků Rudé armády dále na východ. Povolení nebylo uděleno a velitel byl pokárán za projev „panika“. (21)

S pokračujícím jarem 1941 přibývalo nacistických průzkumných letů poblíž nebo nad sovětským územím. Mezi 28. březnem a 18. dubnem Rusové uvedli, že německá letadla byla spatřena 80krát při nájezdech. 15. dubna bylo německé letadlo nuceno nouzově přistát poblíž města Rovno na západní Ukrajině. Na palubě byla nalezena kamera spolu s exponovaným filmem a mapou SSSR (22). Německý chargé d'affaires v Moskvě, Werner von Toppelskirch, byl předvolán na zahraniční komisariát 22. dubna 1941. Setkal se s tvrdými protesty proti německým přeletům.

Přesto se na nacistická letadla téměř nestřílelo, protože Stalin to sovětským ozbrojeným silám zakázal ze strachu z vyprovokování invaze. Začátkem května 1941 si německý ministr propagandy Joseph Goebbels do svého deníku zapsal: „Stalin a jeho lidé zůstávají zcela nečinní. Jako králík konfrontovaný s hadem“. (23)

Dne 5. května 1941 obdržel Stalin od svých zpravodajských služeb zprávu, v níž se podrobně uvádí: „Němečtí důstojníci a vojáci otevřeně hovoří o nadcházející válce mezi Německem a Sovětským svazem jako o záležitosti, o které již bylo rozhodnuto. Očekává se, že válka začne po dokončení jarní výsadby“. Také 5. května měl Stalin v Kremlu projev k mladým sovětským důstojníkům a vážně hovořil o nacistické

hrozbě. „Válka s Německem je nevyhnutelná,“ řekl Stalin, ale nic nenasvědčuje tomu, že by sovětský vládce věřil, že hrozí německý útok. (24)

Šéf německého západního tiskového oddělení Karl Bemer se 24. května 1941 opil na recepci na bulharském velvyslanectví v Berlíně. Bemer byl slyšet řvát: „Budeme šéfem celého Ruska a Stalin bude mrtvý. Rusy zničíme rychleji než Francouze“ (25). Tento incident rychle upoutal pozornost Ivana Filippova, ruského zpravodaje v Berlíně pracujícího pro tiskovou agenturu TASS. Filippov, také sovětský zpravodajský pracovník, slyšel, že Bemer byl poté zatčen německou policií.

Začátkem června 1941 admirál Michail Voroncov, ruský námořní atašé v Berlíně, telegramoval svému kolegovi admirálu Nikolaji Kuzněcovovi, který byl v Moskvě, a prohlásil, že Němci vtrhnou kolem 20. až 22. června. Kuzněcov zkontroloval, zda Stalin dostal kopii tohoto telegramu, a zjistil, že jej jistě obdržel. (26)

Poznámky

1 Harrison E. Salisbury, 900 dní: Obležení Leningradu (Da Capo Press, 30. září 1985) Str. 59

2 Tamtéž, str. 60

3 Tamtéž, str. 61

4 Robert H. McNeal, Stalin: Muž a vládce (Palgrave Macmillan, 1. vydání, 1988) Str. 237

5 Salisbury, 900 dní, s. 63

6 Kongres Spojených států, Sborník a rozpravy Kongresu USA, svazek 94, část 9, str. 366

7 Salisbury, 900 dní, s. 61-62

8 John Simkin, „Operace Barbarossa“, Spartacus Educational, září 1997 (aktualizováno v lednu 2020)

9 Tamtéž.

10 Salisbury, 900 dní, s. 65

11 Geoffrey Roberts, Stalinovy války (Yale University Press, 1. vydání, 14. listopadu 2006) s. 68

12 Evan Mawdsley, Hrom na východě (Hodder Arnold, 23. února 2007) str. 50

13 Otto Skorzeny, My Commando Operations: The Memoirs of Hitler's Most Daring Commando (Schiffer Publishing Ltd., 1. ledna 1995) Str. 238

14 Mawdsley, Hrom na východě, str. 36

15 Salisbury, 900 dní, s. 63

16 Basil Liddell Hart, Historie druhé světové války (Pan, Londýn, 1970) s. 151-152

17 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) s. 384-385

18 Tamtéž, str. 390

19 Samuel W. Mitcham, Vzestup Wehrmachtu: Německé ozbrojené síly a druhá světová válka (Praeger Publishers Inc., 30. června 2008) Str. 402

20 Salisbury, 900 dní, s. 62

21 Tamtéž, str. 64

22 Tamtéž.

23 Mawdsley, Hrom na východě, s. 8

24 Robert Service, Stalin: A Biography (Pan; Reprints edition, 16 April 2010) Str. 407

25 Salisbury, 900 dní, s. 61

26 Tamtéž, str. 66

Kapitola III

Ekonomické vykořisťování SSSR nacistickým Německem

Když se na plán operace Barbarossa, útok Němců na SSSR z června 1941, ohlédneme v období osmi desetiletí zpět, jeho plán invaze prozrazuje patologickou přílišnou sebedůvěru. Strategické plánování postupu v šířce mnoha set mil terénu bylo přehnaně ambiciózní až groteskní.

Barbarossovy zpravodajské detaily byly také špatně propracovány. Nacistické odhady o sovětské vojenské kapacitě byly založeny spíše na dohadách než na spolehlivých informacích a toto podceňování nepřítele by je pronásledovalo.

Dne 13. května 1941 v rámci přípravy na invazi vydal blízký kolega Adolfa Hitlera **polní maršál Wilhelm Keitel** rozkaz, že po zajetí mají být všichni sovětské komisaři okamžitě popraveni. Komisaři byli funkcionáři komunistické strany přiřazení k vojenským jednotkám, aby naplnili jednotky Rudé armády bolševickými zásadami a loajalitou k sovětskému státu.

Právě kvůli tomu Hitler určil komisaře k likvidaci po tisících. Rozkaz podepsaný 13. května pokračoval, že sovětské civilisté podezřelí ze spáchání přestupků proti Wehrmachtu mohou být zastřeleni na žádost

kteréhokoli německého důstojníka. Nejškodlivější ze všeho bylo jasně najevo, že němečtí vojáci, u kterých bylo zjištěno páchaní zločinů proti nebojovníkům, nemusí být stíháni.

Ti důstojníci Wehrmachtu, kteří nevěřili v nacismus, tj. protože byli monarchisté nebo konzervativci, mohli stále napomínat německé jednotky za přečiny, pokud chtěli, a to se také stalo. Jeden z nejvýznamnějších německých armádních velitelů na počátku čtyřicátých let, polní maršál Fedor von Bock vedoucí armádní skupiny Center, byl zapřisáhlý monarchista, který neměl rád nacismus.

Židovská virtuální knihovna, na kterou dohlíží americký analytik zahraniční politiky Mitchell Bard, uznala, že von Bock „soukromě vyjádřil rozhořčení nad zvěrstvy“ spáchanými vraždícími jednotkami SS na východní frontě; ale polní maršál „nebyl ochoten vzít záležitost přímo Hitlerovi“, ačkoli poslal „jednoho ze svých podřízených důstojníků, aby podal stížnost“. Židovská virtuální knihovna poznamenala, že zločiny spáchané na sovětských civilistech dále „pobouřily mnoho von Bockových podřízených důstojníků“.

To neznamena, že by se Wehrmacht jako celek choval v Sovětském svazu i jinde čistě. V žádném případě tomu tak nebylo, což bylo způsobeno především umístěním přesvědčených nacistů na úřady v německé armádě; jako náčelník štábu Franz Halder a polní maršál Walter von Reichenau, velitel německé 6. armády.

Mezi cíle invaze patřilo zjevné vykořisťování, plenění a anexe. S tímto vědomím nacisté založili Ekonomický úřad Východ, který byl podřízen říšskému maršálovi Hermannu Goeringovi, druhému nejmočnějšímu muži Třetí říše. Goering informoval zetě Benita Mussoliniho, hrabě Galeazzo Ciano, že „Letos [1941] zemře v Rusku hladem 20 až 30 milionů lidí. Možná je dobře, že by to tak mělo být, protože některé

národy musí být zdecimovány. Ale i kdyby tomu tak nebylo, nedá se s tím nic dělat.” Hrabě Ciano, který byl italským ministrem zahraničí od roku 1936, předal Goeringovy komentáře Mussolinimu.

Více než tři týdny po německém útoku napsal Goering 15. července 1941: „Využití okupovaných území by mělo být primárně využito v potravinářském a ropném sektoru ekonomiky. Dostat do Německa co nejvíce potravin a ropy – to je hlavní ekonomický cíl kampaně“.

Stále není zcela jasné, zda nacistická metoda systematizace rabování a správy okupovaných území (známá jako plán Oldenburg) byla založena na přesvědčení, že Říše takové množství potravin vyžaduje, přičemž miliony Rusů a Židů zemřely hladem. být vedlejším účinkem; nebo zda jejich touhou bylo vylidnění dobytých oblastí, přičemž hladovění bylo použito jako vhodný proces pro masové vraždění. Ať už byl hlavní motiv jakýkoli, vyhlídky sovětských občanů, kteří měli tu smůlu, že upadli pod nacistickou okupaci, byly ponuré.

Německý pochod na ruskou půdu byl stěží novou historickou událostí. O generaci dříve východní divize císařské německé armády, kterým veleli Erich Ludendorff a Paul von Hindenburg, dobyly od konce roku 1914 kusy území Ruské říše; který při té příležitosti přišel poté, co císařská ruská armáda vpochodovala do východního Pruska.

Německá východní expanze pod vedením Ludendorffa a Hindenburga se také zabývala dobýváním, ale jejich politika byla humánnější než nacistická politika, protože nesměřovala k rozsáhlému zabíjení civilistů nebo židovských populací. Místo toho se Ludendorff a Hindenburg snažili ukořistit dobytek a koně a zároveň využívat „rozsáhlé zemědělské a lesnické zdroje pro německé válečné úsilí“, poznamenali historici Jens Thiel a Christian Westerhoff.

Hitlerův východopruský gauleiter Erich Koch, který by měl na starosti vládu na nacisty okupované Ukrajině, řekl: „Naším úkolem je vysát z Ukrajiny všechno zboží, které můžeme získat, bez ohledu na city nebo majetek Ukrajinci. Pánové: Očekávám od vás tu nejvyšší přísnost vůči původnímu obyvatelstvu.”

Německá invazní síla z roku 1941 sestávala ze 136 divizí, což činilo 3 miliony mužů. Na začátku je podporovalo přes půl milionu finských a rumunských vojáků, kterým veleli Gustaf Mannerheim a Ion Antonescu, dva zkušené důstojníci z povolání, kteří si z různých důvodů přáli zničení SSSR. Polní maršál Mannerheim z Finska, monarchista a umírněnější postava než generál Antonescu, nikdy neodpustil bolševikům, že 17. července 1918 zastřelili cara Mikuláše II. a jeho rodinu; Mannerheim hořce plakal, když slyšel o carově smrti, protože dobře znal ruského panovníka a sloužil pod ním v carské ruské armádě.

Ze 136 divizí Wehrmachtu, které zaútočily na SSSR 22. června 1941, bylo skromných 19 divizí tankových a 14 divizí motorových. Celkem by se na východ valilo asi 600 000 německých motorových vozidel, ale Němci do invaze nasadili až 750 000 koní. Ukazuje, že Wehrmacht nebyl ultramoderní, motorizovaná armáda, kterou nacistická propaganda tvrdila, že je.

Proti Němcům za hranicí v západním SSSR stály tři velmi velké sovětské armádní skupiny, zahrnující 193 ekvivalentních divizí. Padesát čtyři z nich byly tankové nebo motorové divize, výrazně více než měli Němci. Od roku 1932 utrácel Josif Stalin obrovské částky na vybavení armády motorizovanými stroji a těžkými obrněnými jednotkami. Zejména Rusové vlastnili mnohem větší počet tanků než nepřítel; ale zkušenost a kvalita sovětských tankových posádek byla znatelně nižší než u Němců, kteří byli bitvě zocelení a dobře zběhlí ve stylu boje Blitzkrieg (blesková válka).

Existovaly další vážné ruské slabiny. Stalinova čistka od vrchního velení Rudé armády z května 1937 „ovlivnila vývoj našich ozbrojených sil a jejich bojovou připravenost“, napsal maršál Georgij Žukov, nejoceňovanější ruský velitel 20. století. Čistky, ačkoli byly zaměřeny na menšinu celého sovětského vojenského sboru, způsobily „obrovské škody“ „nejvyšším vrstvám armádního velení“, uvedl Žukov. Znamenalo to, že paralýza byla endemická v rozhodovacím aparátu Rudé armády, což by mělo vážné důsledky v době německé invaze.

Hitlerovy kalkulace k útoku na SSSR byly mírně řečeno troufalé. Vůdce očekával, že svrhne Stalinovo Rusko asi za 8 týdnů, a jakmile se to podaří, měl v úmyslu vrátit se a skoncovat s Británií. Hitler odhadoval, že se do války na dvou frontách skutečně nezaplete, a v tom měl prozatím pravdu. Britové nebyli v roce 1941 v pozici, aby zasahovali do nacistického plánu na rozšíření na východ.

Německá ofenzíva měla být skutečně zahájena přes masivní frontu, ale Schwerpunkt – nejtěžší bod německého úderu – měl přistát severně od Pripetských bažin v sovětském Bělorusku. Zde dvě impozantní síly, skupina armád Sever vedená polním maršálem Ritterem von Leebem, a skupina armád Střed vedená polním maršálem von Bockem, provedly obří kleště proti sovětským armádám, které se jim postavily. Poté by podle plánu pokračovali v postupu a dobyli hlavní město Moskvu, komunikační uzel evropského Ruska. To naznačuje, že Hitler původně určil Moskvu jako primární cíl.

Von Leebova skupina armád Sever složená z německé 16. armády (velel jí Ernst Busch) a 18. armády (Georg von Kuechler), podporovaná čtyřmi tankovými divizemi pod velením generálplukovníka Ericha Hoepnera.

Skupina armád Střed byla do jisté míry největší ze tří skupin armád, které zaútočily na SSSR. Skládala se z německé 2. armády (Maximilian von Weichs), 4. armády (Günther von Kluge) a 9. armády

(Adolf Strauss), posíleny dvěma obrněnými skupinami o celkovém počtu 10 tankových divizí, kterým veleli generálové Heinz Guderian a Hermann Hoth.

Skupinu armád Gerda von Rundstedta Jih tvořila německá 6. armáda (Walter von Reichenau), 17. armáda (Carl-Heinrich von Stülpnagel), německo-rumunská armáda (Eugen Ritter von Schobert) a podporovaná čtyřmi tankovými divizemi vespod. Generálplukovník Ewald von Kleist. Von Rundstedtova skupina armád byla určena k postupu na jih od Pripetských bažin.

Od von Rundstedta se přitom očekával rychlý postup při dobývání východního Polska a konkrétně dobytí starobylého polského města Lublin blízko ukrajinských hranic. To by poskytlo odpalovací rampu pro tanky skupiny armád Jih, které by vrazily na Ukrajinu a dobyly její hlavní město Kyjev, třetí největší město Sovětského svazu s 930 000 obyvateli. Poté budou von Rundstedtovy divize požádány, aby obsadily celou Ukrajinu, přičemž Hitler chtěl zdroje této země na drancování, jako je pšenice, aby se z ní stala „obilnice Říše“, jak řekl.

Zatímco Hitler shromáždil svých 136 divizí podél nacisticko-sovětské hranice, nechal za sebou 46 divizí, aby střežily zbytek kontinentální Evropy. Toto číslo se zdá přehnané a mnoho z těchto německých formací by zůstalo nečinných. Vojenský historik Donald J. Goodspeed napsal: „Určitě mnohem méně než 46 divizí mohlo čelit jakékoli britské iniciativě na kontinentu, což byla možnost, která byla v každém případě nepravděpodobná“.

Přestože se sovětská armáda ukázala mnohem větší, než si nacisté mysleli, nebyla připravena na útok, který měl přijít. Značná část Rudé armády se v červnu 1941 nacházela příliš blízko nacisticko-sovětské hranice, která se od roku 1939 táhla přes Polsko, Lotyšsko, Litvu, Estonsko a Rumunsko.

Stalinova linie, řada opevnění budovaných od konce 20. let 20. století, která střežila hranice západního SSSR před rokem 1939, byla pouze částečně rozebrána. Nové přední obranné pozice byly v polovině roku 1941 neúplné. Obrněné formace sovětské armády byly také rozbity a tanky byly přiděleny pěším divizím. Posledně jmenovanou chybu opravil Stalin, když přemístil obrněné divize, ale ty byly stále v procesu uvedení do plného provozuschopného stavu, když Němci zaútočili.

Navíc Stalin a vrchní velení Rudé armády věřili, že ohnisko německého útoku dopadne jižně od Pripetských bažin – tedy přes Ukrajinu – zatímco Němci, jak již bylo zmíněno, nejsilněji zaútočí severně od Pripetských bažin přes sovětské Bělorusko. . Ruská obrana byla nejsilnější ve špatném sektoru fronty. Tento chybný úsudek částečně umožnil skupině armád Střed rychlý postup do srdce Běloruska, kde nebyla Rudá armáda tak silně opevněna.

Prameny

John Simkin, „Wilhelm Keitel“, září 1997 (aktualizováno v lednu 2020), [Spartacus Educational Jewish Virtual Library](#) , „Fedor von Bock (1880-1945)“

Rupert Butler, *Legions of Death: The Nacistické zotročení Evropy* (Leo Cooper Ltd., 1. února 2004)

Göringova zelená složka vysvětlena, [plán Oldenburg](#)

Jens Thiel, Christian Westerhoff, „Nucená práce“, 8. října 2014, [Mezinárodní encyklopedie první světové války](#)

Samuel W. Mitcham Jr., *Německá porážka na východě: 1944-45* (Stackpole Books; první v tomto vydání, 23. března 2007)

Christian Hartmann, *Operace Barbarossa: Válka nacistického Německa na východě, 1941-1945* (OUP Oxford; Reprint edition, 28. června 2018)

Andrei Gromyko, Memories: From Stalin to Gorbačov (Arrow Books Limited, 1. ledna 1989)

Oliver Warner, Marshal Mannerheim & The Finns (Weidenfeld & Nicolson, 1. vydání, 1. ledna 1967)

Geoffrey Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova (Icon Books, 2. května 2013)

Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985)

Ivan Katchanovski, Zenon E. Kohut, Bohdan Y. Nebesio, Historický slovník Ukrajiny (Scarecrow Press; 2. vydání, 11. července 2013)

Stalinova linie jako linie opevněných oblastí, Stalin-line.by/cs

Kapitola IV

Proč nacistické Německo nedokázalo porazit Sovětský svaz

Vzhledem k tomu, že od konce léta 1914 vypukla první světová válka, velká většina politických vůdců věřila, že bude mít krátké trvání.

Jen ten vzácný prozíravý jedinec věděl, co přijde, jako **Herbert Kitchener**, britský ministr války. Na jedné z prvních konferencí britského kabinetu na začátku konfliktu Kitchener předpověděl, že boje budou trčet tři roky a že Británie bude nakonec muset nasadit své plné zdroje (1). Jeho odhad tříleté války byl jen jeden rok.

Edward Gray, britský ministr zahraničí, připomněl, že Kitchenerova předpověď „se zdála většině z nás nepravděpodobná, ne-li neuvěřitelná“ (2). 8. srpna 1914 **Winston Churchill**, první lord admirality, odhadl, že válka bude trvat devět měsíců, což bylo déle, než si mnozí mysleli.

Kitchenerovi kolegové si neuvědomili, že takový pokrok lidstva v technologii na počátku 20. století – asi 150 let poté, co v Británii kolem roku 1760 začala průmyslová revoluce –, že válka mezi velmocemi bude s největší pravděpodobností zdlouhavá a masakr bezprecedentní proporce mohly jen následovat. Poté, co se krveprolití 11. listopadu 1918 konečně zastavilo, realističtí analytici jako **Vladimir Lenin** prohlásili, že vedení války bylo „přežitkem z buržoazního světa“; zatímco německý velitel **Hans von Seeckt** řekl, že „válka již není inteligentním způsobem vedení národní politiky“. (3)

Vzestup k moci v Itálii a Německu horlivých válečných štváčů, **Benita Mussoliniho** a **Adolfa Hitlera**, byl téměř zárukou, že se rýsuje další rozsáhlý konflikt.

Jak Mussolini, tak Hitlerovo převzetí moci v roce 1922 a 1933 masivně napomohly sociální otřesy a destabilizace vyvolané v důsledku první světové války.

Neville Chamberlain, Adolph Hitler a Benito Mussolini se setkávají v roce 1938

Slabá vůle západních demokracií na nacistické rozšíření z poloviny 30. let, zejména nesmělá francouzská reakce, povzbudila Hitlera na cestu k válce. Britský profesor Evan Mawdsley, který se specializuje na ruské dějiny, napsal o postoji Třetí říše do roku 1941, že „invaze do Ruska nebyla *fatální* chybou nacistického Německa. Ostatně, jaká byla Hitlerova alternativa? *Nenapadnout* Rusko? Nečinnost by umožnila nepřátelům Německa, aby se stali silnějšími, a nechali by Německo ekonomicky závislé na Rusku. Smrtící chyba se stala již dříve, když Hitlerova dobrodružství v Československu a Polsku přivedla Německo do všeobecné války“. (4)

Boj zpočátku probíhal tak dobře, jak mohl Wehrmacht doufat; v září 1939 porazili Polsko a pak během jara a léta 1940 zaznamenali další rutinní vítězství ve Skandinávii a po celé západní Evropě. Hlavní nepřátelská síla, francouzská armáda, od roku 1917 upadala. V tomto roce se vzpoury rozšířily do neméně než 54 francouzských divizí do 9. června 1917. I v těch formacích, kde nedošlo k žádné vzpouře, více než 50 % francouzských vojáků vracejících se z dovolené hlásilo, že jsou opilí (5). Tyto úžasné události byly francouzským vojenským velením umlčeny, jak nejlépe mohly, a ticho zbytečně pokračovalo dlouho poté.

Kanadský historik Donald J. Goodspeed vysvětlil,

„Hanba a pýcha jsou špatnými rádci a příčiny katastrofy francouzské morálky, ke které došlo v roce 1917, nebyly nikdy vyneseny na denní světlo, kde by mohly být analyzovány a možná i vyléčeny. Že nedošlo k žádnému skutečnému vyléčení, debakl z roku 1940 přesvědčivě dokázal“. (6)

Nacisté nyní obrátili svou pozornost k hlavnímu cíli své imperialistické zahraniční politiky: k Sovětskému svazu, jehož dobytí Hitler po mnoho let plánoval. Hitler byl povzbuzen ohromujícím výkonem sovětské armády v zimní válce 1939-1940 proti Finsku s přibližně 4 miliony obyvatel.

Jak však správně uzavřel hlavní velitel Finů Gustaf Mannerheim, Sověti se poučili ze svých počátečních vojenských nedostatků na finské půdě a jejich výkon se v průběhu týdnů „pomalu zlepšoval“ (7). Postupné převzetí ruské vojenské ukázky zde bylo neznámo několika německým vojenským pozorovatelům, kteří doprovázeli Rudou armádu na jejich finské invazi. První sovětské nálety na Němce nezapůsobily, než se brzy vydali domů.

Wehrmacht si mezitím užíval dalších rychlých triumfů nad Jugoslávií a Řeckem v dubnu 1941, což Hitlera jen dále povzbudilo. Německé dobytí Jugoslávie a Řecka přimělo Hitlera odložit svou invazi do SSSR o 38 dní. Toto zpoždění je často považováno za zásadní důvod, proč se nacistům nepodařilo dobýt Moskvu a svrhnout Sovětský svaz.

Americký vojenský historik **Samuel W. Mitcham**, který se zaměřuje převážně na nacistický režim, odhalil něco jiného, když „jarní deště ve východním Polsku a západních částech evropského Ruska přišly pozdě v roce 1941 a byly mnohem silnější než obvykle. Mnoho z polsko-ruských říčních údolí (včetně Bugu) bylo zaplaveno ještě 1. června; proto invaze do Sovětského svazu mohla začít až poté“. (8)

Půda v západním SSSR vyschla do 22. června 1941. Bylo ideální, aby se tanky, polopásky a tak dále pohybovaly snadno. navíc celé týdny **Josif Stalin** odmítal uvěřit rozmachu zpráv tajných služeb, které osobně obdržel od svých vlastních agentur a ze zahraničí, varujících před nadcházejícím německým útokem.

Podplukovník Goodspeed napsal,

„Zprávy sovětské rozvědky byly nejméně pravděpodobnější, nejpřesnější a nejpodrobnější ze všech; a projevíli pozoruhodnou konvergenci, která měla zvýšit jejich důvěryhodnost. Victor Sukolov, šéf Rote Kopelle [Red Orchestra] v Bruselu, Rudolph Rössler ve Švýcarsku, Leopold Trepper v Paříži a Dr. Richard Sorge v Tokiu, ti všichni informovali Stalina z Barbarossy“. (9)

Kreml zjevně neočekával, že německá invaze padne v létě 1941.

Maršál Nikolaj Voronov, nejvyšší ruský velitel odpovědný za dělostřelecké síly Rudé armády a budoucí hrdina Sovětského svazu, vzpomínal v předvečer Hitlerova útoku, „V té době jsem nevěděl, jestli máme nějaký operativně-strategický plán pro případ války. Věděl jsem jen, že plán dělostřelectva a taktiky bojového dělostřelectva ještě nebyl schválen, ačkoli první návrh byl vypracován v roce 1938“. (10)

Další důkaz nedostatku ruské připravenosti byl viděn, když v zahajovací fázi invaze byla Němci zničena velká množství sovětských letadel, velká část z nich na zemi. Letecké jednotky sovětského západního vojenského okruhu ztratily 740 ze svých 1540 letadel (ztráta 48 %) jen první den německého útoku (11); její místní velitel generál Ivan Kopets viděl zkázu se zoufalstvím a 23. června 1941 se zastřelil.

Zkáza sovětského letectva byla ještě horší v Baltském vojenském okruhu. Během prvních tří dnů operace Barbarossa bylo v baltské oblasti zničeno 920 sovětských letadel z celkového počtu 1080, což představuje ztrátu 85 % (12). Kromě toho muselo být opuštěno mnoho nepoškozených a opravitelných ruských letadel, protože Němci a jejich spojenci z Osy (zpočátku hlavně Rumuni a Finové) se rojili nad sovětským terénem. Do prvního červencového týdne 1941 Sověti ztratili téměř 4 000 letadel, zatímco Luftwaffe byla v tu chvíli zbavena pouhých 550 svých letadel. (13)

Stalina probudil jeho šéf bezpečnosti **Nikolaj Vlasik** v časných ranních hodinách 22. června 1941 a bylo mu řečeno o těžkém německém ostřelování podél nacisticko-sovětské hranice. Stalin nejprve odmítal uvěřit, že došlo k nejhoršímu, a řekl: „Hitler o tom jistě neví“ (14). Později ráno 22. června nařídil Stalin sovětskému ministru zahraničí **Vjačeslavu Molotovovi**, aby vyhledal německého velvyslance v SSSR **Friedricha von Schulenburga**. Ten potvrdil vyhlášení války nacistického Německa Sovětskému svazu.

Zděšený Molotov (obrázek vpravo) podal zprávu Stalinovi,

“Německá vláda nám vyhlásila válku.” Robert Service, britský historik sovětské historie, poznamenal, že když to slyšel, „Stalin klesl na židli a následovalo nesnesitelné ticho“. Když pak generál Georgy Žukov navrhl, aby zavedli opatření, která by zdržela německý postup, Service napsal: „Stalin pokračoval v stanovování, že sovětské pozemní síly by neměly narušovat německou územní celistvost“. (15)

Na rozdíl od toho, co se běžně tvrdí, když se Stalin dozvěděl, že Němci určitě zaútočili s Hitlerovým souhlasem, neutrpěl zhroucení a nezmizel. Například 23. června 1941, jak Service napsal ve své biografii sovětského vládce, „Stalin pracoval bez odpočinku ve své kremelské kanceláři. 15 hodin v kuse od 3:20 konzultoval s příslušníky vrchního velení“ (16). Jak hodiny plynuly, služba píše, že Stalin „zavolal generály do své kanceláře, informoval se o situaci na západ od Moskvy a vydal své pokyny. O jeho nadřazenosti nebylo pochyb.“

Teprve od časného rána 29. června 1941 trpěl Stalin recidivou a odešel do své nedaleké dachy v hluboce depresivním stavu. To byla dost pravděpodobně opožděná reakce způsobená jeho obtížnou návštěvou 27. června na sovětském ministerstvu obrany. Když **generálové Žukov a Semjon Timošenko ukázali Stalinovi na operačních mapách** úžasné pokroky německé armády, Service napsal, že Stalin „byl šokován rozsahem katastrofy pro Rudou armádu“. (17)

Obrázek vlevo: Generál Žukov

Do 27. června jednotky německé skupiny armád Střed již dosáhly Minsku, hlavního města sovětského Běloruska, a necelých 450 mil západně od Moskvy. Otřesený a rozrušený Stalin údajně bědoval: „Lenin založil náš stát a my jsme to podělali“. (18)

Poté, co Hitler nařídil 22. června útok proti Rusku, úřady v Británii a Americe předpovídaly další svižné německé vítězství. Jejich názory byly ovlivněny zjevnou neporazitelností Wehrmachtu, jejich odporem k bolševismu a také nedávnou Stalinovou čistkou v Rudé armádě. Vnější pozorovatelé se mylně domnívali, že čistky zdecimovaly sovětskou bojovou kapacitu. Mawdsley ve své rozsáhlé studii o nacisticko-sovětské válce napsal: „Mnoho schopných středních velitelů přežilo čistky“, zatímco „velitelé a komisaři, kteří byli zastřeleni, tvořili menšinu“. (19)

Velká ofenzíva v moderní době, snad v jakémkoli věku, představuje obrovský hazard ze strany vetřelce, brutální, jak tyto útoky obvykle bývají, a nacistická invaze byla ze všech nejkrutější. K jejímu selhání se mohou kombinovat různé faktory: síla invazní síly, strategické chyby, kvalita terénu, podcenění nepřítele, počasí atd. Tyto prvky se zvětšují při útoku na největší zemi světa (Rusko), jako Napoleon objevil a brzy také Hitler.

Přesto existuje několik zdrcujících důvodů, proč by německý útok selhal. Zaprvé, Hitler postavil německý národ na totální válku až v únoru 1943, příliš pozdě. Nacistická ekonomika na počátku 40. let 20. století produkovala „mimořádnou míru neefektivity a plýtvání“, zjistil anglický historik Richard Overy (20). To mělo za následek nedostatek pracovních sil, méně německých zbraní, letadel a tanků a méně vojáků, zatímco německé ženy z větší části zůstaly doma, spíše než aby pracovaly ve zbrojních továrnách.

Po porážce Francie by plná mobilizace německé pracovní síly vytvořila v červnu 1941 útočnou sílu Wehrmachtu o síle asi 6 milionů mužů (21). To je dvojnásobek velikosti 3 milionů německých vojáků, kteří ten měsíc napadli Rusko. Vezmeme-li v úvahu spáchané strategické chyby a hrdinný ruský odpor, německá invaze s 6 miliony vojáků by pro Sověty jistě byla příliš velká, a bylo možné ji dosáhnout.

Albert Speer , německý ministr vyzbrojování a munice v letech 1942-1945, napsal 29. března 1947,

„V polovině roku 1941 mohl Hitler snadno mít armádu vybavenou dvakrát tak mocně, než byla... Mohli jsme dokonce před rokem 1942 zmobilizovat přibližně 3 miliony dalších mužů mladších věkových skupin, bez ztrát ve výrobě... 3 miliony dalších vojáků by se přidalo mnoho divizí. Ty navíc mohly být v důsledku zvýšené výroby skvěle vybaveny“. (22)

Další monumentální chybou ze strany německého vrchního velení a Hitlera byl strategický návrh operace Barbarossa. To spočívalo v rozdělení jejich sil do tří velkých armádních skupin a nařízení jim, aby dobyly tři různé cíle současně (Leningrad, Moskva a Ukrajina); spíše než nasměrovat své zdroje snadno k nejdůležitějšímu cíli – Moskvě, komunikační pevnosti a tepu sovětského Ruska, o níž zde bude dále pojednáno.

Podplukovník Goodspeed , zkušený vojenský stratég, napsal, že

„Ačkoli v operacích a taktice se německá armáda ukázala být daleko lepší než Rudá armáda, to samé se nedalo říci o německé strategii. Chyba byla tak jednoduchá a zřejmá, že ji dítě mohlo předvídat. Německé vrchní velení se pokusilo o příliš mnoho věcí současně. (23)

Německý útok byl zahájen téměř po celé šíři západního SSSR. Jeho Schwerpunkt, který je těžkým bodem německého úderu, padl severně od slavných Pripetských bažin v Bělorusku. Němci a jejich spojenci z Osy však dostali rozkaz zaútočit všude najednou. Strategické plánování pro Barbarossu přesahovalo dokonce i vojenské možnosti Wehrmachtu; bylo to dechberoucí ve své smělosti, nezodpovědné a groteskní.

Goodspeed shrnuto,

„Ale Hitler chtěl příliš mnoho a v důsledku toho nedostal nic. Tato základní chyba se opakovala znovu a znovu. Opakuje se jako leitmotiv ve strategické myšlence Führera Když mohl být v srpnu postup proti Moskvě úspěšně obnoven a předchozí chyby napraveny, Hitler obrátil svůj výpad na jih na Ukrajinu a na sever proti Leningradu. Opět dva cíle a oba ty špatné. Když mohl být Leningrad v září dobytý, Hitler odklonil síly zpět ze skupiny armád Sever do Moskvy, a tím nedobyl ani Leningrad, ani Moskvu. (24)

Tento názor podporuje Mawdsley, který poukázal na „chybu, kterou Hitler a jeho vrchní velení udělali v roce 1941“, a to „útočit všude“ (25). Hitler neoznačil Moskvu za prvořadou důležitost, dokud nebylo týdnů příliš pozdě. Hlavní město Ruska mělo rozhodující význam jako centrum sovětských komunikací, což uznali vojenští vůdci jako **polní maršál Fedor von Bock**, velitel německé skupiny armád Střed, která měla dobýt Moskvu (26). Prakticky všechny silnice a železnice vedly do hlavního města jako paprsky do náboje kola.

Nebylo tomu tak, když Napoleonovy síly obsadily Moskvu 14. září 1812. Moskva v té době neměla stejné postavení ve srovnání se svým významem ve 20. století, kdy se armády staly závislými na železnici a motorové dopravě zásobování. První železniční trať v Rusku byla postavena v roce 1837, čtvrt století po Napoleonově invazi.

Pokud by byla Moskva dobytá na podzim 1941, Rusové by měli obrovské potíže se zásobováním a posilováním své severní a jižní fronty (27). Patří sem Leningradský a ukrajinský sektor. Železniční systém západního SSSR by byl rozbit a zasadil by sovětskou armádu úder kladivem.

Goodspeed napsal, že od počátku Barbarossy,

„Docela představitelné, jediný velký tah podél osy Varšava-Smolensk-Moskva mohl Němcům zajistit ruské hlavní město do konce srpna. Armádní skupiny Sever a Jih mohly při takovém výpadu fungovat jako boční stráž, a jakmile by bylo zničeno ruské centrum a dobytý komunikační uzel Moskva, sovětské severní a jižní fronty by byly od sebe izolovány. Pak zářijový sjezd Volhy mohl klidně dosáhnout druhého vítězství, dokonce většího než bitva o Kyjev. Když se tak stalo, Leningrad a severní fronta mohly být vyřešeny v klidu a další ohromující koncentrací síly“. (28)

Jeden velký výpad směrem k Moskvě by také vyřadil z rovnice divoké ruské počasí. Podzimní deště a sníh začaly platit od začátku října 1941, týdny po dobytí Moskvy. Jak se události vyvíjely, takové počasí vážně zpomalilo německý postup.

Politické důsledky kapitulace Moskvy by byly rovněž značné. Tam sídlil Stalin a jeho doprovod. Co by Stalin udělal, kdyby Moskva padla do rukou Němců v srpnu nebo září 1941? Možná se rozhodl zůstat a tím zpečetit svůj osud, nebo se mohl rozhodnout přesídlit do asijského Ruska, kde by bylo těžké držet pohromadě vládu.

A co je nejdůležitější, jak si němečtí generálové uvědomovali, většina Rudé armády byla soustředěna před Moskvou na obranu hlavního města. Pokud by tyto ruské divize byly obklíčeny v obrovském hnutí kleští a nuceny kapitulovat, válka by byla prakticky u konce. (29)

Dva měsíce po invazi, 21. srpna 1941, Hitler osudově zasáhl do vedení války a věřil, že se ukáže, že má pravdu a že se němečtí generálové mýlí – jak tomu bylo opakovaně v politických záležitostech. Hitler znásobil rané strategické chyby Barbarossy tím, že k tomuto datu nařídil: „Nejdůležitějším cílem, který je třeba učinit před příchodem zimy, NENÍ dobytí Moskvy, ale dobytí Krymu a průmyslové a uhelné těžební oblasti Donets a přerušování dodávek ruské ropy z Kavkazu; a na severu investice Leningradu a spojení s Finy“. (30)

Hitlerův náčelník operací **generál Alfred Jodl** obhajoval toto rozhodnutí tvrzením, že Hitler se chtěl vyhnout Napoleonovým omylům (31). Jak již bylo zmíněno dříve, Moskva měla mnohem větší význam v roce 1941 než v roce 1812. Hitler byl chamtivý a viděl příliš mnoho věcí najednou, než aby se soustředil na jeden cíl najednou (podobné strategické chyby byly spáchány v červenci 1942, když Hitler rozdělil své síly, aby dobyl dva cíle současně, Stalingrad a Kavkaz).

Hitlerovo přání udeřit všude mohlo být ovlivněno také jeho touhou rozšířit co nejvíce smrti a zkázy do Sovětského svazu, o kterém se domníval, že je domovem „židovského bolševismu“.

Po vyslechnutí nových rozkazů z 21. srpna 1941 odcestoval o dva dny později generál Heinz Guderian na západ do Hitlerova velitelství, které se nachází v hustých lesích poblíž Rastenburgu ve východním Prusku. Guderian, velící 2. tankové skupině, informoval Hitlera, že dobytí Moskvy ochromí sovětské dopravní a komunikační sítě; generál zdůraznil politický význam zániku Moskvy a obrovský přínos pro německou morálku. (32)

Guderian navíc trval na tom, že pád hlavního města by usnadnil dobytí dalších částí SSSR, jako je Ukrajina. Přesto byl Hitler pevně rozhodnut a řekl Guderianovi, že jeho generálové „nevědí nic o ekonomických aspektech války“. Objednávky zůstaly nezměněny.

Dobrá rychlost pozorována,

„Takže v tichosti, v velitelství daleko od zvuku zbraní, Německo prohrálo válku. Hitlerova směrnice z 21. srpna 1941 znamenala velký zlom v novodobé historii. Mnoho hrůz teprve mělo přijít a lidstvo se v žádném případě nevzdálilo z temnoty těchto časů, ale svět měl být alespoň ušetřen nacistického vítězství“. (33)

Generál Franz Halder , náčelník štábu vrchního velitelství německé armády, prohlásil, že výše uvedená Hitlerova směrnice byla „rozhodující pro výsledek této kampaně“. (34)

Poznámky

1 Peter Simkins, “Kitchener, Horatio Herbert Kitchener Earl”, 1914-1918-online, 29. března 2018

2 Paul Addison, Churchill na domácí frontě, 1900-1955 (Faber a Faber; hlavní vydání, 11. června 2013) Kapitola 4, Dvě tváře ministra vnitra, 1910-1911

3 Donald J. Goodspeed, Spiklenci: Studie státního převratu (Macmillan, 1. ledna 1962), Intro., str. x-xi

4 Evan Mawdsley, Hrom na východě, Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) s. 7-8

5 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 235

6 Tamtéž.

7 Oliver Warner, Marshal Mannerheim & The Finns (Weidenfeld & Nicolson, 1. vydání, 1. ledna 1967) Str. 169

8 Samuel W. Mitcham, Vzestup Wehrmachtu: Německé ozbrojené síly a druhá světová válka (Praeger Publishers Inc., 30. června 2008) Str. 402

9 Goodspeed, Německé války, str. 392

10 Harrison E. Salisbury, 900 dní: Obležení Leningradu (Da Capo Press, 30. září 1985) Str. 78

11 Mawdsley, Hrom na východě, str. 58

- 12 Tamtéž.
- 13 Tamtéž, str. 59
- 14 Robert Service, Stalin: Biografie (Pan; Dotisky, 16. dubna 2010) Str. 410
- 15 Tamtéž, str. 411
- 16 Tamtéž, str. 413
- 17 Tamtéž, str. 414
- 18 Shane Kenny, „Muž, který skutečně porazil Hitlera“, Irish Times, 30. dubna 2005
- 19 Mawdsley, Hrom na východě, str. 21
- 20 Richard Overy, Goering: The Iron Man (Bloomsbury Academic, 2. vydání, 1. října 2020) str. 169
- 21 Albert Speer, Spandau: Tajné deníky (Fontana, Londýn, 1977) Str. 62
- 22 Tamtéž, s. 62-63
- 23 Goodspeed, Německé války, str. 403
- 24 Tamtéž, str. 404
- 25 Mawdsley, Hrom na východě, s. 128
- 26 Antony Beevor, Druhá světová válka (Phoenix Press, 2013) Str. 201
- 27 Goodspeed, Německé války, s. 395
- 28 Tamtéž, s. 403-404
- 29 Tamtéž, str. 396

30 Tamtéž.

31 Beevor, Druhá světová válka, s. 201

32 Paul Schultz, The Fluhrer Virus: A Tale of Špionáž (Strategic Book Publishing & Rights Agency, LLC, 19. listopadu 2008) Str. 313

33 Goodspeed, Německé války, s. 396-397

34 Andrew Roberts, The Storm of War: A New History of the Second World War (Allen Lane, 22. července 2009) Kapitola 5, červen–prosinec 1941

Kapitola V

Operace Barbarossa, přehled

Hierarchie SSSR byla zastižena nepřipravená, a to zbytečně, když nacistické Německo před osmi desetiletími 22. června 1941 napadlo jejich zemi ve vojenské ofenzívě s názvem Operace Barbarossa. Byl pojmenován po **králi Fridrichu Barbarossovi**, rudovousém pruském císaři, který ve 12. století vedl válku proti Slovanům.

Šestý den útoku, 27. června 1941, se německá skupina armád Střed již dostala do Minsku, hlavního města sovětského Běloruska. Překvapivě to v této velmi rané fázi znamenalo, že Němci byli blíže Moskvě než Berlínu: vzdušnou čarou byl Wehrmacht nyní 430 mil od ruského hlavního města oproti 590 mil od německého hlavního města.

Po týdnu bojů Sověti ztratili asi 600 000 vojáků a tisíce jejich letadel byly zničeny, většina z nich na zemi. Když 27. června sovětští velitelé **Georgij Žukov a Semjon Timošenko** ukázali **Josifu Stalinovi** na operačních mapách, že Němci postupovali na Minsk, byl viditelně

šokován velikostí katastrofy . Měl být Stalin tak překvapen, když vezmeme v úvahu bezprecedentní rychlost, jakou Němci předloni prohnali Francii, Belgií, Nizozemsko a Lucembursko?

V polovině roku 1941 měl Stalin na starosti Sovětský svaz více než deset let, zatímco v Německu měl Adolf Hitler pod kontrolou o něco více než 8 let. Na počátku čtyřicátých let byl Wehrmacht nejúčinnější evropskou vojenskou organizací a strojem na zabíjení. To bylo v určitém kontrastu s větší Rudou armádou, jejíž chabé projevy proti finským ubohým ozbrojeným silám, od 30. listopadu 1939 do 13. března 1940 (zimní válka), poskytly jasný důkaz o škodách, které sovětské armádě způsobily Stalinovy čistky, které začala v květnu 1937.

Britský historik Evan Mawdsley napsal, že „čistky určitě hrály nejdůležitější roli v tom, co se stalo 22. června 1941 a po něm“. **Maršál Žukov** , jeden z nejslavnějších velitelů v ruských dějinách, byl silně kritický k čistkám po válce, které zde budou dále rozvedeny.

Za prvé však lze zmínit, že rozsah sovětských vojenských čistek měl v průběhu let tendenci být zveličován a zkreslován. V roce 1937, těsně před zahájením čistek, bylo 142 000 velitelů a komisařů sovětské armády. Mawdsley poznámka : „Někdy se uvádí, že polovina vedení Rudé armády byla zničena, což rozhodně nebyl tento případ“, protože „velitelé a komisaři Rudé armády, kteří byli zastřeleni, tvořili menšinu“ celého ruského vojenského vedoucího sboru. .

Škody způsobené na nejvyšších příčkách byly stále rozsáhlé. Tři z pěti maršálů a 20 velitelů sovětské armády, spolu s desítkami velitelů sborů a divizí, mimo jiné, byli zlikvidováni v letech 1937 až 1941. Ztráta vysokých důstojníků nevyhnutelně podkopala a oslabilo velitelský aparát Rudé armády. době, kdy se v Evropě zlověstně stahovala válečná mračna.

Maršál Žukov ve svých pamětech napsal o „neopodstatněném zatýkání v ozbrojených silách“, které bylo „v rozporu se socialistickou zákonností. Byli zatčeni významní vojenští představitelé, což samozřejmě ovlivnilo vývoj našich ozbrojených sil a jejich bojovou připravenost“.

Dohromady bylo v průběhu čistek propuštěno z armády více než 34 000 sovětských důstojníků, ale třetina z nich (11 500) byla nakonec obnovena; možná nejvíce pozoruhodně **Konstantin Rokossovsky**, který se stal jedním z nejdůležitějších sovětských velitelů druhé světové války. Anglický autor Geoffrey Roberts ve svém životopisu Žukova si uvědomil, že „převážná většina ozbrojených sil“ „přežila čistky“, což je nutné zdůraznit.

Přesto v týdnech před a po německé invazi, kdy bylo zapotřebí iniciativy učinit zásadní a nezávislá rozhodnutí, vládla v sovětském vrchním velení velká paralýza; která byla neúměrně zasažena čistkami.

Mawdsley, který se specializuje na ruské záležitosti, o vůdcích Rudé armády, kteří se stali oběťmi, napsal: „Tito muži měli nejplnější profesionální, vzdělávací a operační zkušenosti, jaké Rudá armáda nasbírala... Navzdory profesionální a osobní rivalitě mezi sebou tyto vůdci vytvořili poměrně soudržná struktura velení. Paradoxem je, že proto jim Stalin nedůvěřoval“.

Významný sovětský diplomat **Andrej Gromyko**, který byl v letech 1957 až 1985 ministrem zahraničních věcí SSSR, byl poprvé představen Stalinovi v roce 1939 a poté ho mnohokrát viděl. Gromyko se také seznámil s hodnostáři sovětské armády, jako byl Žukov. V Gromykově knize „Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi“ napsal, že Žukov „hořce mluvil o obrovských škodách, které Stalin zemi způsobil svým masakrem nejvyšších vrstev armádního velení“.

Gromyko si vzpomněl, jak Žukov řekl o sovětských vojákech, kteří byli očištěni: „Samozřejmě je považuji za nevinné oběti. Tuchačevskij byl obzvláště škodlivou ztrátou pro armádu a stát“. **Maršál Michail Tuchačevskij**, v zámoří známý jako „Rudý Napoleon“, byl ústřední postavou modernizace ruské armády ve 20. a 30. letech 20. století. Žukov se poprvé setkal s Tuchačevským v roce 1921 a později ho popsal jako: „Chytrý, dobře informovaný profesionál, skvěle znal jak taktické, tak strategické problémy... Tuchačevskij byl esem vojenského myšlení, hvězdou první velikosti mezi velkými vojáky Rudá armáda“.

Žukov uvedl, že on sám se dostal do podezření, když probíhaly čistky, kvůli jeho napojení na některé z obviněných. Důrazně hájil svou pozici a vyhýbal se cenzuře. Žukov navíc informoval Gromyka: „Před válkou bylo politické rozhodnutí plně vyzbrojit přijato velmi pozdě, a to byl hlavní problém“.

Zatímco Žukovova kritika na druhý bod je také platná, Stalin připravil od počátku třicátých let masivní navýšení sovětského zbrojního rozpočtu a za to by měl být pochválen. Součástí bolševické ideologie je víra ve ctnost motorizovaných strojů a válčení, bez kterých by Rudá armáda nemohla porazit Wehrmacht a jeho tankové divize. Pět měsíců před německým útokem řekl Stalin svým vyšším velitelům: „Vítězná strana bude ta s větším počtem a výkonnějšími motory“.

Mezi lety 1932 a 1937 vzrostly výdaje na sovětskou armádu celkově o 340 %, nepochybně v důsledku přímého Stalinova vlivu. V letech 1937 až 1940 se výdaje zdvojnásobily sovětského obranného rozpočtu opět. Od roku 1939 SSSR konstruoval přes 10 000 bojových letadel ročně, spolu s téměř 3 000 tanky, více než 17 000 dělostřeleckými díly a 114 000 kulometry. Platby a podmínky pro sovětské důstojníky se mezitím výrazně zlepšily, takže to zdaleka nebylo jen zmar a chmur.

Výše uvedená čísla o sovětské ozbrojené kapacitě byla Němcům neznámá; to znamená až poté, co zaútočili na SSSR, kdy se brzy ukázalo, že Rudá armáda je mnohem impozantnější, než nacistická rozvědka odhadovala. Jak Mawdsley odhalil, německé agentury spočítaly, že Rusové měli v červnu 1941 10 000 tanků, zatímco ve skutečnosti vlastnili 23 100 tanků. Němci si v polovině roku 1941 mysleli, že existuje 6 000 sovětských letadel, ale v celém SSSR bylo 20 000 letadel, přičemž 9 100 z nich bylo umístěno poblíž nacisticko-sovětských hranic.

Pod Stalinovým vedením dosáhli Rusové v měsících následujících po německém útoku pozoruhodného přesunu průmyslu na východ. Tato politika byla kritická pro zajištění toho, aby Sovětský svaz mohl pokračovat ve výrobě zbraní en masse a do značné míry byl chráněn před nacistickým náporem.

Irský profesor a geograf John Sweeney napsal : „Přes 1500 průmyslových podniků bylo jen mezi červencem a listopadem 1941 přemístěno do míst, která byla považována za relativně bezpečná útočiště ve vnitrozemí. Ural (který získal 667 těchto podniků), Kazachstán a Střední Asie (308), Západní Sibiř (244), Povolží (226) a Východní Sibiř (78) trvale těžily z této masivní injekce průmyslových investic. právě v této srdeční oblasti se soustředil růst měst během období poválečné obnovy“.

Pokud jde o pracovní sílu, Rudá armáda byla rovněž výrazně větší, než Hitler a jeho generálové věřili. V červnu 1941 se sovětské síly skládaly z více než 300 divizí v počtu 5,5 milionu osob, z nichž 2,7 milionu bylo umístěno v západním SSSR. Němci si mysleli, že existuje pouze 200 ruských divizí, přestože sovětská populace byla znatelně větší než Německo a nacisty okupovaná Evropa dohromady. Pro srovnání, německá invazní síla se skládala ze 3 milionů mužů, podporovaných

méně než milionem vojáků jejích spojenců z Osy, jako je Rumunsko a Finsko, vedených protibolševickými vojevůdci Ionem Antonescem a Gustafem Mannerheimem.

Sedm týdnů po německé invazi generál Franz Halder ve svém deníku přiznal: „Z celé situace je čím dál jasnější, že jsme podcenili ruský kolos“. Nedlouho poté i Hitler v projevu v centru Berlína přiznal: „Neměli jsme tušení, jak gigantické byly přípravy tohoto nepřítele“.

Žukov a Timošenko si byli velmi dobře vědomi shromažďování německých, finských a rumunských divizí přiléhajících k hranicím SSSR. Zahraniční zpravodajská služba sovětské armády (GRU) potvrdila 15. června 1941, pouhý týden před zahájením operace Barbarossa, že došlo k obrovskému přesunu německých sil na nacisticko-sovětskou hranici; se 120 až 122 divizemi Wehrmachtu údajně dislokovaných . tam

Žukov opakovaně řekl Stalinovi a ještě v polovině června 1941, aby byl připraven v případě německého útoku. Stalin na oplátku několik dní před invazí armád vedených Wehrmachtem trval na tom, že „Německo má s námi smlouvu o neútočení. Německo je až po uši zapojeno do války na Západě a já věřím, že Hitler nebude riskovat, že si útokem na Sovětský svaz vytvoří druhou frontu.

Podle anglického historika Andrewa Robertse Stalin od listopadu 1940 do června 1941 osobně obdržel celkem 80 zpravodajských zpráv varujících před německou invazí. Při zmírňování následků Stalina se značná část zpravodajských účtů ukázala jako nepřesná, pokud jde o datum zahájení invaze; jiné představovaly dezinformace nastražené Němci; ale většina zpráv byla skutečná a některé se záhadně blížily značně, jako materiál, který do Kremlu poslal Richard Sorge, nyní slavný sovětský špión, který tehdy působil na německé ambasádě v Tokiu.

Stalin byl dále varován před nacistickými záměry sovětskými agenty, jako byl odvážný Leopold Trepper v Paříži a také Victor Sukolov v Belgii. Nejvěrohodnější a nejpodrobnější zprávy ze všech skutečně pocházely ze sovětských zdrojů a jejich intenzita vyvrcholila během prvních tří týdnů června 1941 – spolu s přicházející alarmující informací, že Hitlerovi spojenci Finsko a Rumunsko mobilizují do války proti Rusku. To se nedalo ignorovat.

Robert Service ve své obsáhlé knize o Stalinovi napsal, že „Wehrmacht se celé týdny shromažďoval na západních březích řeky Bug, jak byly desítky divizí přesunuty odjinud z Evropy. Luftwaffe vyslala nad sovětská města eskadry průzkumných letadel. To vše oznámila Stalinovi jeho vojenská zpravodajská služba. V květnu a červnu [1941] na něj Timošenko a Žukov neustále naléhali, aby schválil dispozice pro vypuknutí bojů. Richard Sorge, sovětský agent na německé ambasádě v Tokiu, vyvolal poplach. Winston Churchill poslal telegramy varující Stalina. Špióni SSSR v Německu se zmínili o přípravách. Dokonce i čínská komunistická strana upozornila Moskvu na německé záměry“.

V druhé polovině června 1941 Stalin počítal s tím, že na útok Němců už je v roce příliš pozdě. Bez ohledu na to francouzský velitel Napoleon, generace předtím, než se objevila rychle se pohybující motorová vozidla, zahájil svou invazi do Ruska 24. června 1812, o dva dny později v červnu než Němci.

Navíc jarní deště dorazily do západního SSSR pozdě v roce 1941 a byly mnohem silnější než obvykle. Mnoho z říčních údolí, včetně strategicky důležité řeky Bug ve východním Polsku, bylo stále zaplaveno. To znamenalo, že útok na Sovětský svaz nemohl do té doby pokračovat. koncem 1. června 1941

Kapitola VI

Hitlerova časná vítězství, velitelství Vlčího doupěte

V Hitlerových cílech dosáhnout germánské nadvlády nad planetou si užíval některé ze svých nejméně úspěšných dnů zajištěný v rozlehlém, prakticky neslýchaném Vlčím doupěti. Komplex byl v němčině znám jako Wolfsschanze. Hitler vložil „Vlk“ do názvu mnoha svých vojenských velitelství, protože to byla samozvaná přezdívka.

Nachází se více než 400 mil od Berlína ve východním Prusku, Hitler poprvé dorazil do Vlčího doupěte během pozdního večera 23. června 1941. Pokročilý čas nebyl problém. Od dob Hitlerova „boje“, který začal na počátku dvacátých let, si vytvořil zvyk zůstat aktivní až do malých hodin, často přítomných v hlučných pivnicích, a vstávat až v poledne.

V noci 23. června 1941 neměl diktátor opět náladu na odpočinek na lůžku; jeho forma byla ve skutečnosti jásavá, protože z východní fronty pronikaly pozoruhodné zprávy. Méně než 48 hodin po začátku invaze německé armády prorážely první zmatené sovětské linie a již dosáhly republik SSSR Litvy, Běloruska a Ukrajiny.

Polní maršál Wilhelm Keitel, Hitlerův nejdůvěryhodnější vojenský společník, také cestoval na východ, aby se připojil ke svému vůdci v novém Vlčím doupěti. Zatímco operace Barbarossa nemilosrdně pokračovala, Keitelova povaha zůstávala zamyšlená a strohá. Byl to osmapadesátiletý Keitel, téměř sám v izolaci, kdo varoval Hitlera, aby neútočil na Sovětský svaz.

Konzervativní a od přírody opatrný Keitel rozpoznal ve vzduchu nezaměnitelný pocit nebezpečí. Byl přesvědčen, že zaútočit na tak velkou pevninu jako SSSR – s jeho četnými komplikacemi – by byl příliš velký úkol i pro zdánlivě nezastavitelný Wehrmacht. Kvůli Keitelově pověsti jako ochotného pěšáka Hitlera byl držen ve špatné úctě řadou německých generálů a polních maršálů.

Přesto se Keitelova vojenská kariéra datovala do roku 1901 a měl vynikající výsledky, když si během první světové války prosazoval vyznamenání za statečnost, když stoupal v řadách. Keitel se choval jako okouzující a přístupný důstojník, vzdělaný ve staromódních ctnostech pruského vojenského establishmentu. Keitel měl silné organizační a literární schopnosti, ale postrádal neposlušnou, rozhodnou povahu, aby mohl přímo napadnout Hitlera.

Keitel později řekl,

„Není správné být poslušný pouze tehdy, když věci jdou dobře; je mnohem těžší být dobrým, poslušným vojákem, když věci jdou špatně a časy jsou těžké. Poslušnost a víra v takové době je ctnost“.

Jeho podřízenost by nevyhnutelně vedla ke spoluúčasti na některých krutých zločinech nacistů.

Na rozdíl od Keitela velká většina německých vojenských vůdců pevně podporovala Hitlerovo rozhodnutí zaútočit na Rusko a věřila, že konflikt bude trvat asi dva měsíce s očekávaným Stalinovým vyloučením a smrtí. Nerealistická sebedůvěra nacistických válečných náčelníků zahýbala Hitlerem, který věřil, že Rudá armáda se složí jako balíček karet. V polovině roku 1941 musel Hitler ještě převzít osobní velení mužů v poli a nevyhnutelně mu chyběly požadované znalosti a odbornost.

Mezitím, ve stejný večer, kdy Hitler poprvé vstoupil do Vlčího doupěte (23. června 1941), začalo jedno z největších tankových střetnutí ve vojenské historii. Říkalo se tomu bitva u Brodů: Téměř zapomenutý střet na severozápadě Ukrajiny mezi 750 tanky a 3500 sovětskými tanky, táhnoucími se přes města Brody, Dubno a Luck. Asi 350 mil severně byl Hitler naladěný na postup z Vlčího doupěte a čekal na další ohromující zprávy. Přišli by.

Navzdory tomu, že nacisté byli během bitvy u Brody přečíslení o více než čtyři ku jedné, jejich tanky si prorazily cestu k vítězství do 30. června 1941. Němci zničili mnoho stovek sovětských tanků a Rudou armádu si vyžádali 65 000 obětí. Míli za mílí byla tato část severozápadní Ukrajiny poseta mrtvými těly a koňmi, rozbitými sovětskými obrněnými vozidly spolu s otlučenými těžkými zbraněmi.

Triumf kolem Brodyho upevnil zásadní německé zisky na západních hranicích Ukrajiny. Byl to také náznak zuřivosti Hitlerových jednotek, když rozpoutaly nejkrvavější invazi všech dob.

Také v noci, kdy se Hitler seznámil s Vlčím doupětem, probíhala v západní Litvě bitva o Raseiniai; bylo to další kritické rané setkání asi 240 tanků a 750 sovětských tanků. Němci přehráli tři ku jedné a tváří v tvář zdánlivě skličujícím přesile opět zvítězili. Do 27. června 1941 zničili přes 700 ze 750 sovětských tanků poblíž Raseiniai, středověkého litevského města. Luftwaffe také poskytovala výmluvnou leteckou podporu, když to bylo potřeba.

Jižněji bylo hlavní město Litvy, Vilnius, snadno dobyto 24. června 1941 a Kaunas, druhé největší město země, toho dne také kapitulovalo. Německá skupina armád Sever pod vedením **polního maršála Rittera von Leeba** byla nyní umístěna 600 mil od Moskvy; přesto jeho hlavním cílem bylo zmocnit se velkého ruského města Leningrad blíže na severu.

Když blesková válka snadno překonala odpor Rudé armády v Litvě, přihlížející Hitler se nacházel pouhých 90 mil od litevských hranic ve svém Vlčím doupěti. V Hitlerově výběru hlavního stanu v celé Evropě bylo jeho přáním být co nejbliže bojům, jak si to jen lze představit. Dříve, když začala bitva o Francii (10. května–25. června 1940), byl v belgické vesnici Brûly-de-Pesche postaven Hitlerův komplex, Vlčí rokle (Wolfsschlucht).

Zatímco nacistický vůdce dohlížel na rychlou a ponižující porážku Francie, stal se na více než dva týdny obyvatelem této belgické vesničky. Brûly-de-Pesche je jen pět mil od severní francouzské hranice a Paříž byla v pohodlné dojezdové vzdálenosti.

Výběr místa pro Vlčí doupě byl pečlivě vyhodnocen; koncem roku 1940 začala stavba ve starověkých a tajemných mazurských lesích poblíž malého pruského města Rastenburg. Vlčí doupě bylo bez městských center a hlavních silnic, zatímco celý jeho komplex pokrýval 2,5 čtverečních mil. Byl chráněn třemi bezpečnostními zónami a maskován rozsáhlou sítí, která při pohledu shora chytře napodobovala listový kryt.

Napsal to komando SS Otto Skorzeny

„Devětkrát jsem dostal rozkaz do Wolfsschanze [Vlčí doupě] a také jsem nad ním přeletěl; byl tak dobře maskovaný před leteckým útokem, že bylo vidět jen stromy. Hlídané přístupové cesty se vinuly lesem takovým způsobem, že bych nebyl schopen uvést přesnou polohu Führerova velitelství“.

Bez ohledu na Hitlerovy rostoucí obavy a preventivní opatření nebyla na Vlčí doupě svržena ani jedna bomba, zatímco jeho soukromá sekretářka Traudl Junge později prozradila, že „nad lesem se nikdy nevznášelo více než jedno letadlo“. A to i přesto, že tam Hitler strávil ponořen přes 800 dní.

Jak se německá vítězství zvyšovala, převládající nálada ve Vlčím doupěti byla stále euforičtější. Na konci června 1941 německé síly zaznamenaly významný úspěch při dobytí Minsku, rozlehlého hlavního města Běloruska. Do 11. července 1941 dobyl Wehrmacht rozsáhlé oblasti Běloruska, státu konkurujícího velikosti Velké Británie.

Nacisté tím způsobili sovětským divizím kolem běloruského hlavního města téměř 420 000 obětí, zatímco útočníci pro srovnání ztratili pouze 12 000 mužů.

Během bojů u Minsku Rudá armáda dále viděla vyřazeno 4 800 svých tanků a zničeno až 1 700 letadel, zatímco Němci byli zbaveni pouhých 100 tanků a 275 letadel. Stupnice vítězství je uvedena do ještě ostřejší perspektivy, vezmeme-li v úvahu, že Wehrmacht měl dohromady asi 3 500 tanků a něco málo přes 2 000 válečných letadel.

Zatímco červenec 1941 pokračoval, němečtí pěšáci proudili vpřed k samotným hranicím Ruska, 4. července obsadili město Ostrov na severozápadě Ruska a 8. července pak obsadili Pskov o 30 mil severněji.

Od malého města Pskov ležela Moskva jen 450 mil dále na východ. Svět, včetně Američanů a Britů, přihlížel s úžasem a zdálo se, že nacisté urazí posledních několik set mil a zaplaví ruské hlavní město.

Do 10. července 1941 postoupila 13. tanková divize (ze skupiny armád Jih) k řece Irpin, něco málo přes 10 mil od Kyjeva, hlavního města Ukrajiny – země s bohatou zemědělskou základnou, která by pomohla udržet německé pěšáky. Přesto to nebude dalších devět týdnů, dokud nepadne samotný Kyjev s kapitulací téměř 700 000 sovětských vojáků.

Mezitím, vzhledem k neuvěřitelnému pokroku a způsobené devastaci, nebylo možná překvapivé, že 8. července 1941 vychloubačný Hitler řekl ministru propagandy **Josephu Goebbelsovi** : „Válka na východě byla v podstatě již vyhrána“. Hitler pouze opakoval názory svých velitelů.

Již 3. července 1941 si 57letý **Franz Halder** , náčelník generálního štábu armády, zapsal do svého deníku:

“Takže to opravdu moc neříká, když tvrdím, že kampaň proti Rusku byla za 14 dní vyhrána.”

Zkušený Halder se jistě nechal unést. Na podzim roku 1942 byl Halder vyhozen Hitlerem kvůli jejich přetrvávajícím neshodám ohledně bojové schopnosti Ruska, přičemž mu diktátor řekl:

„Nyní potřebujeme spíše nacionálně socialistické nadšení než profesionální schopnosti k urovnání záležitostí na Východě. Je jasné, že to od tebe nemůžu čekat.“

Hitler nahradil Haldera **generálem Kurtem Zeitzlerem**, který byl považován za génia ve své schopnosti manévrovat velké formace přes bitevní pole a vnímat nebezpečí. Očekávalo se, že Zeitzler konečně přesune německé armády tam, kam je Hitler chtěl dostat.

Kapitola VII

Operace Barbarossa, Analýza raných bojů

Němci vedená invaze do Sovětského svazu začala ve 3:15, 22. června 1941, obrovskou dělostřeleckou palbou podél nacisticko-sovětské hranice. Hierarchie SSSR počítala s tím, že v průběhu roku je příliš pozdě na to, aby německé síly zaútočily, navzdory varováním o opaku.

Ruské dodávky zboží nacistickému Německu, které bylo součástí německo-sovětského paktu o neútočení, pokračovaly až do posledních okamžiků; poslední vlak dorazil do Říše ve 2 hodiny ráno 22. června, což pobavilo přihlížející německé vojáky, kteří se chystali postoupit do Sovětského svazu.

Během úvodní fáze útoku šlo útočníkům hodně podle plánu.

Téměř všechny mosty přes obrovskou frontu obsadili Němci neporušené. Mnoho stovek sovětských letadel bylo buď sestřeleno, zničeno na zemi, nebo padlo nepoškozeno do rukou nepřítele. Značné množství sovětských vojáků bylo na dovolené, zatímco ostatní divize Rudé armády byly odděleny od svého dělostřelectva, když se

Wehrmacht přehnal přes hranici. Mnoho ruských formací bylo jednoduše přepadeno a zajato, než měly příležitost vytvořit účinnou obranu. V prvním týdnu invaze sovětská armáda viděla kolem 600 000 svých vojáků zabitých, zajatých nebo zraněných.

Klíčový zastánce konceptu Blitzkrieg (Blesková válka), **generál Heinz Guderian** velící Panzer Group 2, se obával, že první tankové tahy nepronikají dostatečně hluboko. Jeho obavy se zdají neopodstatněné; čtvrtého dne invaze, 25. června 1941, skupina armád Střed odřízla a obklíčila dvě celé sovětské armády východně od Bialystoku v severovýchodním Polsku. Dne 27. června dosáhla skupina armád Střed Minsku, hlavního města sovětského Běloruska, což znamenalo, že německý hrot byl blíže Moskvě než Berlínu.

Dne 3. července 1941 byly všechny sovětské divize v Bialystockém ohybu řeky Niemen zničeny. Skupina armád Střed otevřela své kleště a znovu je uzavřela na síly Rudé armády západně od Minsku. Německé drápy se 10. července sevřely a v této obrovské pasti bylo eliminováno 33 sovětských divizí v celkovém počtu přes 300 000 mužů. Rusové také ztratili 4800 tanků spolu s 9400 děly a minomety.

Na jih **zaútočila skupina armád Jih Gerda von Rundstedta** na oblast Galicie, která pokrývá části východního Polska a západní Ukrajiny. Sovětské síly zde byly větší a bojovaly skvěle, pod vedením **generála Michaila Kirponose** , který byl téměř o tři měsíce později zabit poblíž Kyjeva při výbuchu nášlapné miny. Skupina armád Jih postupovala zpočátku pomalu, ne více než šest mil za den. Před červnem 1941 však armáda polního maršála von Rundstedta pronikla na Ukrajinu a 28. června dobyla města Rovno a 30. června Lvov.

Skupina armád Sever, které velel **polní maršál Ritter von Leeb** , učinila počáteční rychlý postup. 56. tankový sbor generála Ericha von Mansteina jako součást Panzer Group 4 prorazil Litvu a do 25. června postoupil o 155 mil, aby bezpečně dobyl most přes řeku Daugava u Daugavpilsu v jihovýchodním Lotyšsku. Von Manstein zde byl na šest dní zastaven, dokud ho německé pěší divize 16. armády nedostihly. Toto zpoždění pro skupinu armád Sever umožnilo Rusům opevnit jejich zadní voj. Když se 2. července 1941 von Leebův postup obnovil, setkali se s mnohem tužším odporem.

V centrální části sovětské armády jejich 48letý **generál Andrey Yeremenko** , velící sovětské západní frontě, vštípil nový život do obrany. Během začátku července krátce hustě pršelo, což dále pomohlo zpomalit hlavní německý postup. Navzdory těmto překážkám dobyla skupina armád Střed Fedora von Bocka 10. července Vitebsk

na severovýchodě Běloruska. Tentýž den se Guderianovým tankům podařilo překročit řeku Dněpr, která protéká východním Běloruskem a střední Ukrajinou.

16. července 1941 byla skupina armád Střed na okraji ruského města Smolensk, vzdušnou čarou 230 mil od Moskvy. Znamenalo to, že za něco málo přes tři týdny bojů Němci postoupili více než dvě třetiny cesty k Moskvě. Jízdní řád Wehrmachtu běžel podle plánu. V tomto období se zdálo, že německé vítězství je nevyhnutelné. Již 15. července **tanková skupina 3 generála Hermanna Hotha** obešla Smolensk na sever a úspěšně přetřela dálnici Smolensk-Moskva.

Herman Hoff ve středu obrazu

Přesto se SSSR nerozpadl jako minulé oběti Wehrmachtu. 16. července se německé kleště sevřely kolem Smolenska, ale obklíčení Rusové bojovali další tři týdny, až do 7. srpna. Němci zajali dalších 300 000 sovětských vojáků, ale jejich vlastní ztráty nebyly zanedbatelné a pozastavili se kvůli reorganizaci. Zásadní rozdíl mezi nacistickou invazí do Francie a Sovětského svazu spočíval v tom, že pevnina byla v tomto druhém státě mnohem větší, a proto plavba na vzdálenosti trvala déle. Kromě toho měly francouzské silniční sítě vyšší kvalitu než ruský silniční systém.

Jakmile se Němci zastavili u Smolenska, sovětská vojska zahájila rázný protiútok. V Jelnyj ohybu východně od Smolenska následovaly extrémně těžké boje a pokračovaly až do srpna 1941. Severně od dálnice Smolensk-Moskva podnikli protiútok také Rusové, kteří poprvé použili jednu ze svých tajných zbraní: raketomet Kaťuša, který Němci přezdívají „Stalinské varhany“ kvůli svému melancholickému kvílení, když odpaloval několik raket. Rusové měli ve druhé polovině roku 1941 ve službě 1000 raketometů Kaťuša.

V polovině srpna 1941 proběhla německá invaze osm týdnů, což je doba, po kterou **Adolf Hitler**, jeho velitelé a také Američané a Britové očekávali svržení SSSR. Koncem léta Wehrmacht dobyl velké množství území, ale hlavní cíl, vyhlazení sovětských armád západně od řeky Dněpr, nebyl splněn.

Pod Pripetskými močály obsadila von Rundstedtova skupina armád Jih ukrajinská města Žitomir a Uman. V posledně jmenovaném městě na střední Ukrajině čtyři tankové divize obklíčily a zničily tři ruské armády v prvním srpnovém týdnu 1941. Hitler a jeho spojenec z Osy **Benito Mussolini** navštívili Uman později toho měsíce, 28. srpna, aby prohlédli italské expediční síly. a zavolat na velitelství von Rundstedta, které se nacházelo v Umani.

Skupina armád Jih nyní pochodovala po jižní straně ohybu Dněpru a 18. srpna 1941 dosáhla Záporoží. 24. srpna u Záporoží Rusové vyhodili do povětří jejich Dněprskou přehradu, aby zastavili nepřítele. O dva dny později připadlo Němcům město Dněpropetrovsk, o něco více než 40 mil severně od Záporoží. Rumunská 4. armáda mezitím napadla jižní Ukrajinu a obklíčila Oděsu, město, které mělo 600 000 obyvatel, z nichž třetina byli Židé. K rumunské 4. armádě se při obléhání Oděsy přidala německá 11. armáda, **ale Oděsa kapitulovala až 16. října 1941.**

Ani postup nebyl tak rychlý, jak skupina armád Sever očekávala. V severozápadním SSSR byl terén vhodnější k obraně a fronta byla kratší, což Sovětům usnadňovalo zadržet Němce. Divize Rudé armády v tomto sektoru také zahájily protiútoky, ale bez ohledu na to skupina armád Sever dobyla 9. července 1941 ruské město Pskov, méně než 150 mil jihozápadně od Leningradu.

Zdálo se, že cesta k pochodu na Leningrad mezi jezery Čudským a jezerem Ilmen je otevřená. Tato cesta zajistila, že se Němci mohli spojit s **finskou armádou maršála Gustafa Mannerheima**, která útočila na Rusy přes Karelskou šíji východně od Ladožského jezera, největšího evropského jezera. Hitler prohlásil, že „My Němci máme náklonnost pouze k Finsku“, což podle něj nebylo případem Němců a Italů, pouze mezi ním a Mussolinim. Tou dobou byly armády Osy posíleny maďarskými, chorvatskými a slovinskými jednotkami.

Von Leebovy divize narazily na silnou sovětskou obrannou linii a obešly jezero Ilmen a řeku Narva ve Finském zálivu, jejíž překonání trvalo skupině armád Sever tři týdny. Postup skupiny armád Sever byl obnoven 8. srpna 1941, a přestože Rusové nadále odolávali, 15. srpna padl Novgorod, jedno z nejstarších ruských měst.

Ke konci srpna 1941 bylo levé křídlo von Leeba do 25 mil od Leningradu. 29. srpna obsadili Finové město Viipuri, necelých 80 mil severozápadně od Leningradu. Následující den, 30. srpna, Němci vstoupili do městské oblasti Mga, která obsahovala poslední železniční trať spojující Leningrad se zbytkem Ruska.

Vypadalo to, že Leningrad je odsouzen k záhubě, a zatímco von Leebovy divize se blížily ke slavnému městu, v arktickém Rusku se rozvíjela další kampaň. Hitler se rozhodl, že chce strategicky důležité ruské přístavní město Murmansk, více než 600 mil severně od Leningradu. Vyslal horský sbor generála Eduarda Dietla, aby dobyl Murmansk postupem z oblasti Petsamo v severním Finsku. Jižněji měl německý 36. sbor přerušit murmanskou železniční trať u města Kandalakša; a ještě dále na jih měl 3. finský sbor přerušit železniční spojení v Loukhi.

Všechny tři tyto německo-finské operace selhaly a Murmansk zůstal v sovětských rukou, ale byl neustále bombardován Luftwaffe.

Pokud jde o program Lend-Lease prezidenta Franklina Roosevelta podepsaný v březnu 1941, americké vybavení vstoupilo do murmanského přístavu od prosince 1941. Je třeba zdůraznit, že americká vojenská technika by představovala malý zlomek materiálu, který mělo Sovětské Rusko po celou dobu k dispozici. celou válku – velkou většinu z nich doma vyrobili Rusové.

V době, kdy od konce léta do začátku zimy 1941 probíhaly kritické boje, byl Rudé armádě poslán sotva útržek americké nebo britské vojenské pomoci . To naznačuje, že anglo-americké mocnosti byly docela spokojené sedět a dívat se, jak Němci a Sověti ze sebe srážejí hrudky; zatímco Američané zejména sbírali své síly na okraji konfliktu, o kterém věděli, že brzy vstoupí.

Ruský historik **Evgeniy Spitsyn** napsal,

„Z téměř 46 miliard dolarů, které byly vynaloženy na veškerou pomoc typu Lend-Lease, USA přidělily pouze 9,1 miliardy dolarů, tj. jen o něco málo více než 20 % finančních prostředků, Rudé armádě, která porazila drtivou většinu divizí z Německa a jejích vojenských satelitů. Během té doby dostalo Britské impérium více než 30,2 miliardy dolarů, Francie – 1,4 miliardy dolarů, Čína – 630 milionů dolarů a dokonce Latinská Amerika (!) dostala 420 milionů dolarů“.

V posledním srpnovém týdnu 1941 bylo von Bockovo centrum skupiny armád 285 mil od Moskvy. Německé vrchní velení (OKH) vědělo, jaký by měl být další cíl: ruské hlavní město, před nímž se shromažďovala většina Rudé armády na svou obranu. OKH vydalo 18. srpna rozkaz k dobytí Moskvy, ale Hitler místo toho fatálně zasáhl do války, protože věřil, že ví o vojenských záležitostech více než generálové. 21. srpna dočasně postavil Moskvu stranou a nařídil, aby Wehrmacht dobyl různé cíle včetně Kyjeva, Leningradu a Krymu.

To poskytlo **Josifu Stalinovi** čas posílit sovětskou obranu před Moskvou. Skupina armád Jih měla hlavní prospěch z Hitlerova přerozdělení německých divizí, protože skupina armád Střed byla zbavena čtyř z pěti tankových sborů a tří pěších sborů; ale dokonce i velitel skupiny armád Jih von Rundstedt se domníval, že tyto síly měly zůstat ve středu pro nájezd na Moskvu.

Von Rundstedt byl požádán Hitlerem, aby zavedl obří obklíčení v ohybu Dněpru kolem Kyjeva; se severním křídlem skupiny armád Jih spolupracujícím s jižním křídlem skupiny armád Střed.

Prameny

Alexander Hill, Velká vlastenecká válka Sovětského svazu, 1941-45 (Routledge, 1. vydání, 9. prosince 2008)

Chris Bellamy, Absolute War: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Vintage; Ilustrované vydání, 14. října 2008)

Samuel W. Mitcham Jr., Gene Mueller, Hitlerovi velitelé: Důstojníci Wehrmachtu, Luftwaffe, Kriegsmarine a Waffen-SS (Rowman & Littlefield Publishers, 2. vydání, 15. října 2012)

Jicchak Arad, Holocaust v Sovětském svazu (University of Nebraska Press, 25. července 2013)

Evgeniy Spitsyn, „Rooseveltův zákon o půjčkách a pronájmu z druhé světové války: Americká válečná ekonomika, „Vojenská pomoc“ USA Sovětskému svazu“, Global Research, 13. května 2015

Volker Ullrich, Hitler: Volume II: Downfall 1939-45 (Vintage, 1. vydání, 4. února 2021)

Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985)

Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007)

Ian Kershaw, Fateful Choices: Ten Decisions That Changed The World, 1940-1941 (Penguin Press, 1. vydání, 31. května 2007)

Kapitola VIII

Němci obklíčili Kyjev a Leningrad

V druhé polovině srpna 1941 byl německý strategický plán v jejich invazi do SSSR drasticky změněn. Většina obrněných jednotek skupiny armád Střed byla odeslána na jih na Ukrajinu, přičemž postup Wehrmachtu na Moskvu byl dočasně odložen.

Nacistická bezpečnostní služba nyní hlásila o „určitém znepokojení“ a „poklesu nadějně nálady“ německého obyvatelstva. Rychlý triumf na východě, o kterém byli ujištěni **propagandou Josepha Goebbelse**, se nedostavil. Úzkost sužující německou veřejnost zvyšovaly dopisy

zasílané domů od jednotek Wehrmachtu, z nichž mnohé potvrzovaly, že útok na Sovětský svaz nepostupuje podle plánu. V novinách se také zvyšoval počet úmrtních oznámení německých vojáků.

Známý německý spisovatel **Victor Klemperer**, který byl Žid, napsal z Drážďan s prozíravou přesností dne 2. září 1941,

„Obecná otázka zní, zda se v Rusku rozhodne o věcech před podzimní mokrou sezónou. Nezdá se to... Člověk počítá, kolik lidí v obchodech říká „Heil Hitler“ a kolik „Dobrý den“. „Dobrý den“ zjevně přibývá.“

Sám Hitler si začátkem srpna 1941 „uvědomil, že jeho plány na kampaň Blitzkrieg na východě selhaly“, napsal německý historik **Volker Ullrich** ve druhé části své biografie o Hitlerovi. O dva týdny později, 18. srpna, Hitler přímo řekl **ministru propagandy Goebbelsovi**, že on a němečtí generálové „zcela podcenili sílu a zejména vybavení sovětských armád“.

Například počty ruských tanků byly více než dvakrát větší, než nacistická rozvědka původně odhadovala, a samotná Rudá armáda byla mnohem větší, než se předpokládalo. Sedm týdnů po invazi, 11. srpna 1941, generál Franz Halder, náčelník štábu vrchního velitelství německé armády (OKH), uvedl ve svém deníku: „Na začátku války jsme očekávali asi 200 nepřátelských divizí. Ale už jsme napočítali 360“.

Přesto se na začátku září 1941 zdálo docela možné, že Hitler dosáhl dalšího výmluvného vítězství, aby umlčel pochybnosti svých velitelů. Za suchého počasí s jasnou oblohou nad hlavou tanková skupina 2, vedená **generálem Heinzem Guderianem**, dobyla 9. září 1941 severoukrajinské město Černigov, pouhých 80 mil severně od hlavního města Kyjeva. Guderianovy tanky poté jely na východ, aby dobyly dlouhý most Desna v Novgorod Severskiy.

Čtyři tankové divize generálplukovníka Ewalda von Kleista , patřící skupině armád Jih, se valily na sever, aby se spojily s Guderianovým obrněncem. Sovětským vojákům začínalo být zřejmé, že Němci zavádějí gigantické klešťové hnutí, jehož cílem bylo odříznout všechny ruské armády v Dněpru a tím obklíčit Kyjev. Osmapadesátiletý maršál Semjon Budyonny, vedoucí sovětské jihozápadní a jižní fronty, to mohl jasně vidět. Marně prosil Josifa Stalina, aby ho nechal ustoupit k řece Doněc.

Stalin od počátku odmítal opustit Kyjev. Jeho prominentní velitel Georgij Žukov ho již 29. července 1941 varoval, že odhalené ukrajinské hlavní město by mělo být pro strategické účely opuštěno. Rozzlobený Stalin odpověděl Žukovovi: „Jak jsi mohl napadnout myšlenku odevzdat Kyjev nepříteli?“ Žukov po celý srpen řekl, že „neustále naléhal na Stalina, aby doporučil takové stažení“. 18. srpna vydal Stalin a sovětské nejvyšší vrchní velení (Stavka) směrnici, která nařídila, že Kyjev nesmí být kapitulován. Stalin neunesl vzdát se třetího největšího města Sovětského svazu bez boje.

Na konci srpna 1941 Wehrmacht donutil Rudou armádu vrátit se k obranné linii u řeky Dněpr. Kyjev ležel zranitelný na konci dlouhého výběžku. Stalin pak svou původní strategickou chybu znásobil tím, že posílil oblast kolem Kyjeva dalšími divizemi Rudé armády.

Dne 13. září 1941 generálmajor Vasilij Tupikov v kyjevském sektoru sestavil zprávu, která nastínila, jak „do úplné katastrofy zbývalo jen pár dní“. Stalin odpověděl: „Generálmajor Tupikov vyslal panickou depeši... Situace naopak vyžaduje, aby velitelé na všech úrovních zachovali výjimečně čistou hlavu a zdrženlivost. Nikdo nesmí dát průchod panice.“

Následující den, 14. září, se tankové vozy von Kleista a Guderiana setkaly v ukrajinském městě Lokhvytsia, 120 mil východně od Kyjeva. Past byla zapečetěna. Budyonnyho jednotky zběsile bojovaly, aby se

vyprostily, ale tyto snahy selhaly. Stejně jako ruské útoky přicházející z dále na východ, což byly pokusy zachránit odsouzených 50 sovětských divizí obklíčených v ohybu Dněpru.

Kyjev padl do rukou Němců 19. září 1941, a do doby, kdy boje utichly 26. září, se vzdalo 665 000 sovětských vojáků, větší část pěti armád. Jednalo se o největší kapitulaci sil v poli ve vojenské historii. Sověti dále ztratili 900 tanků a 3500 děl. Celkové ztráty na personálu Rudé armády v oblasti Kyjeva, včetně obětí, dosáhly 750 000 mužů. Mezi mrtvými byl Tupikov, který se, jak již bylo zmíněno, pokusil varovat sovětský generální štáb před neštěstím, které se mělo rozvinout.

Anglický učenec Geoffrey Roberts napsal: „Dne 17. září Stavka konečně schválila stažení z Kyjeva na východní břeh Dněpru. Bylo to příliš málo, příliš pozdě; kleště německého obklíčení východně od Kyjeva se již uzavřely“.

Po ztrátě Kyjeva byl Stalin podle Žukova „v transu“ a pochopitelně mu trvalo několik dní, než se vzpamatoval. V tomto bodě tři měsíce po nacisticko-sovětské válce ztratila Rudá armáda celkem nejméně 2 050 000 mužů, zatímco Němci utrpěli ztráty méně než 10 % z tohoto počtu, 185 000 mužů, poznamenal britský historik Evan Mawdsley. Číslo 185 000 stále představovalo vyšší počet obětí německé armády (156 000) v bitvě o Francii a boje na východní frontě samozřejmě zdaleka neskončily.

23. září 1941 Goebbels navštívil Hitlera v jeho vojenském velitelství, Vlčím doupěti, které se nachází poblíž východopruského města Rastenburg. Když Kyjev právě padl, Goebbels poznamenal, že Hitler vypadal „zdravě“, zatímco byl „ve skvělé náladě a současnou situaci vidí extrémně optimisticky“.

Hitler si vzal osobní zásluhy za dobytí Kyjeva, ve kterém předtím ignoroval protesty německých velitelů, protože ti byli skálopevně přesvědčeni, že postup na Moskvu by se měl obnovit. Hitler řekl Goebbelsovi, že skupina armád Jih bude pokračovat v pochodu, aby dobyla čtvrtou největší metropoli SSSR, Charkov, na východní Ukrajině, více než 250 mil dále na východ od Kyjeva; a poté by se měli přesunout do Stalingradu, o dalších 385 mil dále na východ znovu. Jednoho z těchto dvou cílů bylo dosaženo, když Charkov 24. října 1941 podlehl německé 6. armádě. Na severu Hitler také chtěl, aby byl Leningrad zcela pokořen, druhé největší město sovětského Ruska.

ve svých pamětech **Maršál Žukov** napsal: „Před válkou měl Leningrad 3 103 000 obyvatel a 3 385 000 obyvatel, včetně předměstí“.

8. září 1941 skupina armád Sever pronikla do těchto předměstí s německými tanky jen 10 mil od města. Tak oficiálně začalo hrozné obléhání Leningradu. Během 10. září Hitler informoval hosty na obědě o svých záměrech ohledně Leningradu: „Měl by být učiněn příklad a město zmizí z povrchu zemského“.

Již 8. září Němci dobyli město Shlisselburg na jižním břehu Ladožského jezera. O týden později padl Slutsk (Pavlovsk) na vnějších předměstích Leningradu, stejně jako Strelna, blízko jihozápadně od Leningradu. Na sever postoupila finská armáda na několik mil od nejsevernějšího předměstí Leningradu a město bylo nyní obklíčeno.

Vrchní velení německých ozbrojených sil (OKW) s Hitlerovým souhlasem nařídilo, aby Leningrad nebyl dobytý útokem; ale byl by bombardován ze vzduchu Luftwaffe, zatímco obyvatelé města měli být vyhladováni k smrti prostřednictvím vojenské blokády. 12. září 1941 byl největší sklad potravin v Leningradu, Badajevski General Store, vyhozen do povětří nacistickým bombardérem.

Těžká německá výzbroj a dělostřelectvo byly navíc zlověstně seřazeny na zemi na okraji Leningradu. Německá děla měla dostatečný dostřel, aby zasáhla každou ulici a čtvrť města, což znamená, že prakticky žádný dům nebo bytový dům v Leningradu nebyl bezpečný, což pro jeho obyvatele představovalo neustálý teror.

tanková skupina 4 generálplukovníka Ericha Hoepnera Na základě Hitlerovy směrnice č. 35 ze dne 6. září 1941 byla 15. září z Leningradské oblasti odsunuta . To bylo převedeno na centrální frontu k obnovenému pochodu k Moskvě. Zastavení německého postupu na Leningrad v době, kdy se objevil na prahu úspěchu, nakonec znamenalo, že město nebylo vůbec dobyto. Velitel 41. tankového sboru Georg-Hans Reinhardt si byl jistý, že Leningrad bude dobyt. Reinhardt nakreslil na mapu Leningradu různé cesty pro postup do města, když dostal rozkaz zastavit se.

Ani v zimě, kdy voda zamrzla na Ladožském jezeře, zdaleka největším evropském jezeře, nebyl Leningrad zcela obklíčen. Rusové byli brzy schopni překročit Ladožské jezero s vozidly přepravujícími jídlo a zásoby, i když byli pravidelně napadáni Luftwaffe. Naštěstí velká část obyvatel Leningradu z města utekla. Žukov napsal: „Až 1 743 129, včetně 414 148 dětí, bylo evakuováno rozhodnutím Rady lidových komisařů mezi 29. červnem 1941 a 31. březnem 1943“.

Němci už nikdy nebyli schopni znovu získat hybnost při svém počátečním pochodu směrem k Leningradu. V listopadu 1941 selhala ofenzíva ke spojení sil s Finy východně od Ladožského jezera. Během prosince byli Němci nuceni ustoupit k řece Volchov, asi 75 mil jižně od Leningradu. Veškeré snahy zničit sovětské předmostí u Oranienbaumu, blízko západně od Leningradu, byly neúspěšné.

Leningradu pomohla v jeho obraně geografická poloha města, mezi Finským zálivem a Ladožským jezerem. Ve srovnání s Kyjevem nebo Moskvou byl Leningrad pro Rudou armádu podstatně jednodušší na

obranu. Západní přístupy Leningradu střežil Finský záliv, jeho severní část úzký pruh země zvaný Karelská šíje, jeho jihovýchodní část horní řeka Něva; zatímco velká část oblasti hraničící s městem na jihu se skládala z bažinatého terénu, kterým se Němci nemohli brodit.

Stalin kladl na přežití Leningradu ještě větší význam než Kyjev. V telegramu z 29. srpna 1941 zaslaném jeho ministru zahraničních věcí Vjačeslavu Molotovovi úzkostný Stalin napsal: „Obávám se, že Leningrad bude ztracen hloupým šílenstvím a že leningradské divize riskují, že budou zajaty“. Pokud by město dobyly Hitlerovy síly, umožnilo by to nepříteli provést boční útok na sever na Moskvu. Ztráta města, které neslo Leninovo jméno, zakladatele sovětského Ruska, mohla znamenat jen vážnou ránu ruské morálce a velký triumf nacistů. Sovětský svaz by byl připraven o důležité centrum zbrojní výroby, kdyby byl Leningrad obsazen.

10. září 1941 nařídil Stalin Stavce, aby jmenovala Žukova velitelem nového Leningradského frontu. Žukov, který měl velké schopnosti a energii, pomohl posílit obranu kolem Leningradu a zakázal sovětským důstojníkům schvalovat ústupy bez písemných rozkazů vojenského velení. Koncem září 1941 se Leningradská fronta stabilizovala.

Během příštích dvou a půl let bude v Leningradské oblasti zabito více než milion sovětských vojáků. Během té doby zemřelo hladem 640 000 obyvatel Leningradu a dalších 400 000 přišlo o život buď kvůli nemocem, německému ostřelování a náletům, k těm, kteří zahynuli při evakuacích atd.

Obležení Leningradu snášely hlavně jeho obyvatelky. Většina leningradské mužské populace bojovala v sovětské armádě nebo se přidala k Lidovým milicím, oddílům nepravidelných jednotek. Leningradský hrdinský odpor pomohl v roce 1941 uvázat třetinu sil Wehrmachtu, který pomohl zachránit Moskvu před německou okupací.

Prameny

Marshal of Victory: The Autobiography of General Georgy Žukov (Pen & Sword Military, 3. února 2020)

Volker Ullrich, Hitler: Volume II: Downfall 1939-45 (Vintage, 1. vydání, 4. února 2021)

Geoffrey Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova (Icon Books, 2. května 2013)

Clive N. Trueman, The Siege of Leningrad, The History Learning Site, 15. května 2015

Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006)

Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007)

Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985)

Zbraně a válčení, těžké dělostřelectvo v Leningradu

Kapitola IX

Postup Německa na východní Ukrajinu a na Krym

Koncem září 1941 začalo být většině přihlížejícího světa jasné, že Němci vedená invaze do SSSR neproběhla tak, jak nacisté očekávali. Po třech měsících operace Barbarossa však byla pozice Sovětského svazu stále velmi vážná.

V tomto okamžiku utrpěla Rudá armáda nejméně dva miliony obětí, zatímco Němci ztratili skromných 185 000 mužů, což je pevným ukazatelem převahy Wehrmachtu nad Sověty, přinejmenším v roce 1941. V severozápadním Rusku byl Leningrad obklíčen již od 8. září 1941 německo-finskými silami. Leningrad snášel bombardování ze vzduchu i ze země, zatímco jeho obyvatelé byli nemilosrdně hladověni blokadou. V nadcházející zimě by v Leningradu každý měsíc zemřelo hlady až 100 000 lidí.

Na jihu padlo 19. září 1941 ukrajinské hlavní město Kyjev německému hnutí kleští; protože Rudá armáda utrpěla v oblasti Kyjeva bezprecedentní ztrátu asi 750 000 mužů, drtivá většina z nich padla do zajetí. S Kyjevem v německých rukou Skupina armád Jih, vedená polním maršálem Gerdem von Rundstedtem, se ponořila hlouběji do ukrajinského území.

Jako součást skupiny armád Jih německá 11. armáda pod vedením svého nového velitele Ericha von Mansteina obsadila 27. září 1941 Perekop, městskou osadu, která spojuje ukrajinskou pevninu s poloostrovem Krym. Generál von Manstein se stal jedním z nejimpozantnějších válečných velitelů Wehrmachtu.

Začátkem října 1941 německá 11. armáda přistoupila ke spojení s tankovou skupinou 1 Ewalda von Kleista, nyní posílenou a nazývanou 1. tanková armáda. Okamžitě obklíčili velké části dvou sovětských armád východně od Melitopolu, města na jihovýchodě Ukrajiny a poblíž Azovského moře, což je vodní plocha o něco větší než Belgie. Toto střetnutí bylo v důsledku Němců pojmenováno jako bitva u Azovského moře, konflikt dnes většinou zapomenutý.

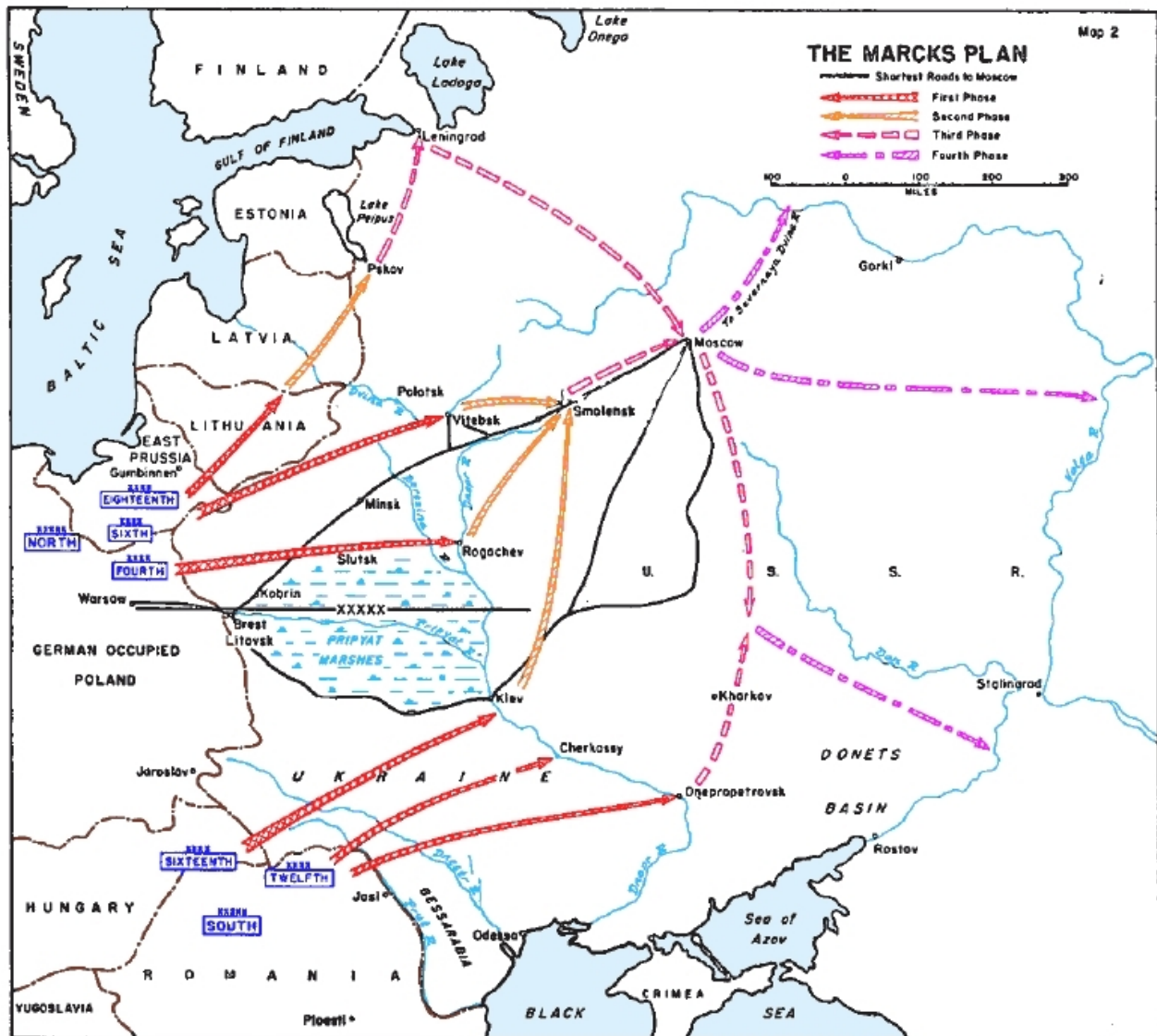

Prvky německé 3. tankové armády na silnici u Pružan, červen 1941
(licence pod Public Domain)

Jak se smyčka utahovala, německé divize zajaly u Azovského moře přes 100 000 sovětských vojáků. Rusové zde ztratili více než 200 tanků a téměř 800 děl, zatímco velitel sovětské 18. armády generál AK Smirnov byl zabit v akci dělostřeleckou palbou dne 8. října 1941. Historik Aleksander A. Maslov o Smirnovovi napsal: „ Němci, kteří generála pohřbili, umístili na jeho hrob překližkovou desku s nápisem v ruštině, němčině a rumunštině, nabádající své vojáky, aby bojovali stejně statečně jako tento sovětský voják.

Se svou kolonou tanků a pěšáků táhnoucích se na míle daleko přes horizont, Němci smetli pobřeží podél Azovského moře. 1. tanková armáda dobyla Berdiansk, ukrajinské přístavní město, 6. října 1941. O dva dny později, o něco více než 40 mil dále na východ podél pobřeží, padl Mariupol na severním pobřeží Azovského moře. Boje v této oblasti jihovýchodní Ukrajiny skončily 11. října 1941 rozhodujícím vítězstvím

Wehrmacht. Britský vědec Evan Mawdsley uznal, že bitva u Azovského moře „byla jistě jednou z půl tuctu velkých porážek Rudé armády v roce 1941“.

Operation Otto Preliminary Plan for Operation Barbarossa -- August 5th, 1940

Marcksův plán byl původní německý plán útoku pro operaci Barbarossa, jak je znázorněno ve studii vlády USA (březen 1955). (Licence pod Public Domain)

Samotný postup přes Azovské moře pokračoval, když Němci překročili ukrajinskou hranici do jihozápadního Ruska. Dne 17. října 1941 dosáhly dvě divize SS z 1. tankové armády Taganrog, kde žije asi 200

000 obyvatel. Divize SS byly zezadu následovány vojáky Wehrmachtu.

Německá 11. armáda mezitím pochodovala na západ, aby se spojila s rumunskou 4. armádou maršála Iona Antonesca, která obklíčila Oděsu na jihu Ukrajiny a u Černého moře. Zdejší střetnutí odhalilo několik vážných nedostatků v bojových schopnostech Rumunů a byli vděční za příchod německé 11. armády. Po dvou měsících stoické opozice padla Oděsa 16. října 1941, když sovětská armáda ustupovala z města.

V následujících dnech rumunské síly za pomoci jednotek SS zavraždí desítky tisíc židovských obyvatel Oděsy (oděský masakr). Asi polovina židovské populace v Oděse se z města včas dostala. Jicchak Arad, bývalý sovětský odbojář, napsal, že „Oděsa měla největší židovskou komunitu s více než 205 000 obyvateli“ a „108 000 až 110 000“ těchto obyvatel „bylo evakuováno“.

Během srpna a září 1941 byla většina záloh Rudé armády přesunuta Josifem Stalinem do klíčového moskevského divadla v centru. Von Rundstedtova skupina armád Jih, částečně proto, dosahovala stabilního pokroku. Postup skupiny armád Jih ohrožoval východoukrajinské město Charkov, velké průmyslové centrum, a v ohrožení byl také Donbas, důležitá oblast těžby uhlí spolu s Rostovem na Donu, ruským městem považovaným za „bránu do Kavkaz“ a jeho ropná pole.

Při cestě směrem na Charkov, čtvrtou největší metropoli Sovětského svazu, německá 6. armáda dobyla Sumy dne 10. října 1941. 6. armádu vedl polní maršál Walter von Reichenau, oddaný nacista, a po dobytí Sumy byla 90 mil od Charkova. Židovská virtuální knihovna (JVL), encyklopedie podrobně popisující židovskou historii, nastínila, že von Reichenau „vybízel své vojáky, aby páchali zvěrstva na Židech na území pod jeho kontrolou“.

Charkov byl v zoufalé situaci. Nejen, že německá 6. armáda rychle postupovala směrem k městu, ale populace Charkova se zvětšila na více než milion lidí, protože sovětští občané předtím prchali z jiných oblastí, aby se vyhnuli nacistické okupaci. Charkovská předválečná populace byla 840 000, ale některé odhady uvádějí, že do září 1941 se téměř zdvojnásobil na 1,5 milionu.

15. října 1941 obsadili Němci město Okhtyrka, něco málo přes 60 mil severozápadně od Charkova. O 24 hodin později byl Bohodukhiv obsazen, necelých 40 mil od Charkova. V následujících dnech pokračovala německá 6. armáda v postupu a do 20. října Sověti dokončili evakuaci průmyslových podniků z města. O čtyři dny později, 24. října, vstoupili von Reichenauovi muži do Charkova a město rychle dobyli.

Charkovova smrt přišla jako značná rána. Jednalo se o průmyslovou pevnost, kde se v Charkovské továrně na tanky vyráběl sovětský tank T-34. Von Reichenau při prohlídce ukořistěného tanku T-34 údajně řekl: „Pokud ho Rusové někdy vyrobí na montážní lince, prohrajeme válku“. Určitě by byl vyveden z míry, kdyby věděl, že i po ztrátě Charkova Sověti postavili v roce 1942 12 000 tanků T-34. Nicméně, když Němci vtrhli v červnu 1941, bylo k dispozici méně než 1 000 T-34; a většina z nich byla zničena, když v roce 1941 probíhaly skutečně kritické boje. S pokořeným Charkovem přistoupila německá 6. armáda k obsazení Donbasu na jihovýchodě Ukrajiny.

1. tanková armáda, podporovaná německou 17. armádou, pochodovala směrem k Doněcku (Stalino), 255 mil jižně od Charkova. Přestože Němce brzdily problémy se zásobováním a začátek podzimních dešťů, 20. října 1941 dobyli Doněck.

V polovině října mohla von Mansteinova 11. armáda postoupit na Krymský poloostrov. Hitler ve své směrnicí z 21. srpna 1941 uvedl: „Krym má obrovský význam pro ochranu dodávek ropy z Rumunska.

Proto je nutné použít všechny dostupné prostředky, včetně mobilních formací, k rychlému prosazení dolního toku Dněpru dříve, než bude nepřítel schopen posílit své síly“.

Koncem října 1941 se tanky pronikly na Krym nákladným čelním útokem. 1. listopadu německá 11. armáda dobyla Simferopol, druhé největší město Krymu. 9. listopadu dobyl Wehrmacht Jaltu, letovisko na jihu Krymu a jednu z nejoblíbenějších prázdninových destinací Sovětského svazu. Stalin vlastnil rezidenci v Jaltě a v létě tam trávil prázdniny.

Týden po pádu Jalty obsadila 16. listopadu 1941 německá 11. armáda Kerč, pobřežní město na východním Krymu. Němci obsadili téměř celý Krym a přitom zničili 16 sovětských divizí a zajali více než 100 000 vojáků Rudé armády. Přesto největší město Krymu, Sevastapol, na dalekém jihozápadě poloostrova, zůstalo prozatím v ruských rukou a bylo fakticky pevností. Sevastapol byl posílen sovětskou posádkou, která byla v říjnu evakuována z Oděsy.

Německá 6. armáda dobyla ruské město Kursk 3. listopadu 1941. Skupina armád Jih nyní vytvořila linii táhnoucí se přes 300 mil podél Kursk-Charkov-Doněck-Taganrog. Hitlerova pozornost se v této oblasti obrátila dále na východ opět k Rostovu na Donu. Rostov obsahoval přes půl milionu lidí a ležel 245 mil jihozápadně od Stalingradu. Dobytí Rostova by umožnilo Wehrmachtu postupovat směrem ke Kavkazu a Stalingradu.

Naštěstí pro Němce počátkem listopadu 1941 silné ruské srážky (rasputitsa) ustaly a nahradilo je jasnější počasí a chladnější podmínky. Za přítomnosti slabého mrazu půda ztvrdla, což umožnilo tankům, nákladním autům a motocyklům zařadit rychlost a pohybovat se po zemi relativně snadno.

Německý 3. armádní sbor se hnal vpřed, aby dobyl Rostov, ale motorizovaná divize SS „Adolf Hitler“ Seppa Dietricha vstoupila do města jako první. Rostov byl zajat 21. listopadu 1941. Nedaleko Němci dobyli neporušený železniční most přes zamrzlou řeku Don. Dále byli schopni přerušit kavkazské ropovody, na kterých bylo sovětské Rusko silně závislé.

Rusové, kteří správně rozeznali důležitost tohoto sektoru, zahájili prudké protiútoky přes řeku Don proti německým pozicím v Rostově. Sovětské ztráty byly těžké, stejně jako německé, a byly příliš těžké na to, aby je mohl vydržet. Polní maršál von Rundstedt, který velel všem německým divizím v jihozápadním SSSR, požádal Hitlera o povolení k ústupu z Rostova.

Pětašedesátiletý von Rundstedt byl také velmi zkušeným důstojníkem, ale Hitler jeho žádost odmítl a první jmenovaný na protest odstoupil 1. prosince 1941. Von Reichenau, dříve velitel 6. armády, nahradil von Rundstedta v čele skupiny armád. Jižní.

Při vyhodnocování situace v Rostově došel von Reichenau okamžitě ke stejnému závěru jako jeho předchůdce: požádal proto Hitlera o povolení odejít z Rostova. Dne 2. prosince 1941 podnikl Hitler let z východního Pruska do Mariupolu, nedaleko Rostova a pouhých 60 mil od frontové linie, ve snaze vyřešit problém sám.

Vstup do světa s bouřlivými vánicemi a teplotami pod bodem mrazu byl na hony vzdálen tomu, na co byl Hitler zvyklý ve svém sídle ve Wolfsschanze, ukrytém v hustých mazurských lesích. Hitler si uvědomil rozsah krize a dal průchod von Reichenauovým argumentům. Na začátku prosince se Němci vzdali Rostova.

V určitém zmatku se útočníci stáhli asi 30 mil na západ, k zimní linii za řekou Mius. Jednalo se o první velký německý opak nacisticko-sovětské války. Stalin byl tímto vývojem potěšen a veřejně chválil

„vítězství nad nepřítelem a osvobození Rostova od německo-fašistických agresorů“.

Prameny

Aleksander A. Maslov, Padlí sovětští generálové: Sovětští generální důstojníci zabití v bitvě, 1941-1945 (Routledge, 1. vydání, 30. září 1998)

Židovská virtuální knihovna , “Walter von Reichenau, 1884-1942”

Imperiální válečná muzea , „Operace Barbarossa a selhání Německa v Sovětském svazu“

Jicchak Arad, Holocaust v Sovětském svazu (University of Nebraska Press, 25. července 2013)

Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007)

Valery Dunaevsky, dcera „nepřítele lidu“ (Createspace Independent Publishing Platform, 5. března 2013)

David M. Glantz, Barbarossa vykolejil: Svazek 3 – Dokumentární doprovodné tabulky Rozkazy a zprávy připravené zúčastněnými silami Rudé armády (Helion & Company; přetištěné vydání, 15. dubna 2022)

Anthony Heywood, „Bitva o Stalingrad“, The-past.com , 11. května 2019

Kapitola X

Brutální provedení operace Barbarossa

Způsob válčení, který vedly Hitlerovy síly v Sovětském svazu, by je zanedlouho znovu začal pronásledovat. Tím, že vedl konflikt v extrémních ideologických termínech proti Rusku, posílil odhodlání Rudé armády překonat „fašistické hordy“ za každou cenu.

Hitler nazval svůj pochod na východ „Operace Barbarossa“, pojmenovaná po **králi Fredericku Barbarossovi**, rudovousém pruském císaři, který před staletími vedl válku proti Slovanům.

Na sovětském území Hitler požadoval, aby jeho muži podnikli procedury „vyhladzovací války“. Tyto vražedné útoky se nakonec odrazily na Němcích, kterým bylo poskytnuto málo slitování, jak sami ukázali. Tím, že se nacisté bez rozdílu zaměřovali na sovětské vojáky a civilisty, už zaseli semena vlastní porážky, ačkoli to ještě nevěděli.

Část občanů SSSR, například ti na Ukrajině, vítala Němce jako galantní zachránce, kteří je konečně osvobodili ze Stalinova železného sevření. Příjezd Hitlerových mladých, neporažených pěšáků na ukrajinské území v červenci a srpnu 1941 – někteří zlatovlasí a mnozí bronzoví od zářícího slunce – skutečně svedl jisté ukrajinské civilisty.

Jak se němečtí vojáci tlačili hlouběji do bujných obilných polí na Ukrajině, z venkovských usedlostí vycházely stále větší počty, aby vřele pozdravily své zjevné zachránce. Starodávná nabídka chleba a soli byla milostivě poskytnuta nacistickým pěšákům, stejně jako květiny.

Propagandistický stroj Josepha Goebbelse také hladce fungoval. Němečtí důstojníci, stojící na nástupištích na náměstích, rozdávali civilistům velké barevné plakáty aristokraticky vyhlížejícího Führera, oblečeného v plném vojenském úboru, a panovačně mu hledícího přes rameno do dálky. Ve spodní části každého plakátu je nápis v ukrajinštině „Hitler osvoboditel“.

Někomu na Ukrajině to tak připadalo, alespoň na začátku. Během onoho dlouhého, osudného léta 1941, jak to svět sledoval s úžasem, to vypadalo, že Němce nikdy nic nezastaví v jejich postupu směrem k velkým ruským městům. Od útoku 22. června, po pouhém týdnu bojů, byl Wehrmacht již na půli cesty k hlavnímu městu Moskvě. Takové zprávy přivedly Hitlera do vytržení v jeho velitelství Wolf's Lair ve východním Prusku, jehož stavba byla dokončena několik hodin před invazí.

Ke konci července 1941, po měsíci bojů, si nacisté nárokovali území dvakrát větší než jejich vlastní země. Byl to stupeň vítězství, který by pokořil jakoukoli jinou evropskou zemi.

Netrvalo však dlouho a tvrdost Hitlerovy politiky proměnila usměvavé vesničany v ostražitě protivníky Německé říše. **Polní maršál Wilhelm Keitel**, Hitlerova pravá ruka během válečných let, poznamenal, že když se diktátor pevně rozhodl pro rozhodnutí, dodržel ho až do konce. Tak by to v tomto ideologickém konfliktu rychle upadalo do nenávisti.

Počátkem roku 1941 Hitler řekl o blížícím se ruském útoku,

“Stačí kopnout do dveří a celá shnilá konstrukce se zřítí.”

Po více než třech měsících bojů trval Hitler během svého projevu v Berlíně Sportpalast ze dne 3. října 1941, že:

“Tento nepřítel [Rusko] je již zlomen a už nikdy nevstane.”

Nacistický vůdce dále nastínil, že jeho vojáci byli

„bojovat na frontě obrovské délky a proti nepříteli, který, musím říci, se neskládá z lidských bytostí, ale ze zvířat nebo zvířat. Nyní jsme viděli, co dokáže bolševismus udělat z lidských bytostí“.

Na Ukrajině posloužila Hitlerova válka zmaru pouze k nárůstu počtu partyzánů, zatímco do řad sovětských armád poslala záplavy ukrajinských mužů – miliony by se nevyhnutelně připojily ke Stalinovým silám. Nacistické zotročení bezpočtu Ukrajinců tím, že z nich udělali středověké dělníky, také rozčarovalo společnost, zatímco rozsáhlé vraždy židovského obyvatelstva vyvolaly mnoho hrůzy.

Ve směru hodinových ručiček zleva nahoře: Němečtí vojáci postupují severním Ruskem, německý plamenometný tým v Sovětském svazu, sovětská letadla přelétající nad německými pozicemi u Moskvy,

sovětští váleční zajatci na cestě do německých zajateckých táborů, sovětští vojáci pálí na německé pozice. (Licence pod CC BY-SA 3.0)

Kdyby byla invaze vedena vyhýbáním se těmto masovým vraždám, jako například při německé ofenzívě proti Francii v roce 1940, mohlo to oslabit sílu sovětských vojáků. Hitler a jeho následovníci však považovali francouzské rasové složení za nadřazené vyznání.

Tím, že vedli nelidskou válku na východě, bylo pro nacisty nemožné přesvědčit místní obyvatele, že jejich motiv byl spravedlivý. Sympatie zachvátily sovětskou věc a dokonce i samotného Stalina, jehož Velká čistka zůstala v čerstvé paměti.

Několik krátkých let po druhé světové válce – v Karibiku – kritickým faktorem umožňujícím kubánskému revolucionáři **Fidelu Castrovi** získat moc v srdci americké nadvlády byla forma válčení, kterou prováděl. Castrovské síly se vyhýbaly pustošení konfliktů, kterých jsme byli svědky jinde, jako je svévolné vraždění a mučení. Toto čisté vedení bitvy na oplátku rozměnilo bojovou touhu Castrových protivníků a zároveň posílilo jeho pověst mezi kubánským lidem.

O Hitlerových jednotkách Castro poznamenal, že

„nenechali žádného bolševika uniknout se svými životy a opravdu nevím, jak se lidé v sovětském odboji mohli chovat k nacistům, kteří padli do zajetí. Nemyslím si, že by mohli udělat to, co my [nechali vězně jít]. Kdyby jednoho z těch fašistů propustili, další den by znovu zabíjel sovětské muže, ženy a děti“.

Castrovy jednotky bojovaly s vojáky **Fulgencia Batisty** – zkorumpovaného diktátora, který byl od roku 1952 podporován převážně americkou finanční silou. Navzdory tomu, že rebelové byli proti Batistovi věčně v přesile, koncem 50. let nabrali zásadní impuls.

Castro řekl, že jeho dodržování válečných zákonů, kromě etického aspektu, bylo také,

„Psychologický faktor velkého významu. Když nepřítel začne respektovat a dokonce obdivovat svého protivníka, vyhráli jste psychologické vítězství... Jednou jsem řekl těm, kteří nás obviňovali z porušování lidských práv: ‚Vzpírám se vám, abyste našli jediný případ mimosoudní poprav; Vzpírám se vám, abyste našli jediný případ mučení‘... Říkám vám, že žádná válka se nikdy nevyhraje prostřednictvím terorismu. Je to tak jednoduché, protože pokud použijete terorismus, získáte opozici, nenávist a odmítnutí těch, které potřebujete, abyste vyhráli válku. Proto jsme měli podporu více než 90 % obyvatel Kuby“.

V Sovětském svazu však Hitlerův fanatismus nedokázal rozpoznat výhody, morální i emocionální, vyhýbání se svévolnému vraždění. Tím, že se nacisté zapojili do teroristické války, delegitimizovali svůj údajný důvod, proč přišli jako „osvoboditelé“, který neměl ve skutečnosti žádnou oporu.

Hitler občas překonal své ideologické smýšlení tím, že odhalil neobvyklé, protichůdné názory. Na samostatných příkladech poznamenal, že části sovětského obyvatelstva byly rasově čistější než dokonce Němci.

Ještě před svým útokem na Polsko Hitler řekl:

„Dnes žijí Sibiřané, bílí Rusové a lidé ze stepí extrémně zdravý život. Z toho důvodu jsou lépe vybaveni pro vývoj a dlouhodobě biologicky převyšují Němce“.

Když se válka od počátku roku 1943 obrátila ve prospěch Ruska, byl to argument, který Hitler předkládal s rostoucí důsledností.

Dříve, koncem léta 1940, poté, co Wehrmacht porazil francouzské armády na západě, Hitler předpověděl svým generálům Wilhelmu Keitelovi a Alfredu Jodlovi, že „tažení proti Rusku bude dětskou hrou“.

Bylo to hrubě chybné odhadnutí toho, co bylo před námi. Triumfy, kterých se nacisté těšili od podzimu 1939 do jara 1941, nemohl Hitler ztratit, když sledoval, jak se německé armády řítí k jednomu snadnému vítězství za druhým. Zjevná nezranitelnost jeho vojáků povzbudila Hitlera a učinila jej lehkomyšlným a pošetilým. Položil také základ pro spokojenost.

Během **času Alberta Speera** jako německého ministra vyzbrojování (1942-45) dohlížel na nesmírně produktivní válečnou ekonomiku; nicméně v roce 1943, kdy německý zbrojní průmysl prudce vzrostl, už bylo pozdě. Speer si posteskl, že jeho totální válečné strategie nebyly implementovány od roku 1940 – odhadl, že s využitím těchto politik mohla být německá válečná mašinerie, která zaútočila na Rusko, možná dvakrát větší, než byla v roce 1941.

Téměř čtyři miliony jednotek pod vedením nacistů pochodovaly v červnu 1941 na východ, podporované více než 3 000 tanky a až 5 000 letouny. Sověti měli mnohem větší množství jak letadel, tak tanků, ačkoli mnoho modelů bylo v té fázi horší kvality než jejich němečtí rivalové.

Hitler se také nechal svést chybnou vojenskou rozvědkou podceňující ruskou sílu; byl také ovlivněn tristním výkonem Sovětů proti Finsku v zimní válce v roce 1939. Pokud jde o obranu vlastní půdy, Rudá armáda by byla jiný návrh.

Zatímco Hitler přehlížel ruské kapacity, zapomněl na strasti, které potkaly Napoleona během jeho invaze do vlasti v roce 1812.

Francouzský císař zaútočil na Rusko 24. června 1812 s téměř 700 000 muži, tehdy největší silou v historii – již v polovině října 1812 byl

Napoleon nasazen na ústup a do prosince ztratil asi 500 000 vojáků. Sibiřské podmínky hlodaly francouzská srdce, zatímco Rusové hořce bojovali a používali taktiku spálené země.

Invaze Francie do Ruska byla nejkrvavější bitvou napoleonských válek, zlomovým bodem, jehož výsledek oslabil francouzskou hegemonii v Evropě a zároveň poškodil Napoleonovu kdysi neomylnou pověst. Byla to lekce z historie, kterou Hitler nerespektoval.

Kapitola XI

Bitva o Moskvu

Silně vyznamenaný tankový velitel **Hasso von Manteuffel** znal **Adolfa Hitlera** poměrně dobře, protože se s ním od léta 1943 až do jara 1945 mnohokrát setkal.

Během jejich diskusí Manteuffel rozpoznal Hitlerovy rozsáhlé znalosti vojenské historie, ale především německý generál rozpoznal i nedostatky diktátora jako velitele. Hitlerovy nedostatky ve vojenské oblasti byly stěží překvapivé, protože ve skutečnosti nebyl vůbec vojákem, ale politikem, který neměl žádné formální vojenské vzdělání; na rozdíl od Manteuffela, který byl uznávaným stratégem.

Američtí historici **Samuel W. Mitcham** a **Gene Mueller** ve své spoluautorské knize „Hitlerovi velitelé“ nastínili následující: „Ačkoli na Manteuffela zapůsobilo Hitlerovo uchopení boje z pohledu polního vojáka, stejně jako Führerovy znalosti vojenské literatury rozpoznal Hitlerovy slabiny týkající se velké strategie a taktického povědomí, i když Vůdce měl smysl pro originalitu a odvahu. Ačkoli byl Manteuffel vždy uctívý, vždy vyjadřoval své vlastní názory, bez ohledu na to, jak je Hitler mohl přijmout. (1)

Bez nadsázky lze konstatovat, že výsledek druhé světové války spočíval především na nedostatcích Hitlera jako vojenského vůdce – a konkrétně na rozhodnutích učiněných od června do srpna 1941, týkajících se velké strategie invaze do Sovětského svazu (operace Barbarossa) . Zlom ve válce nastal rok před německou porážkou u Stalingradu. (2)

Počínaje 22. červnem 1941 německy vedený útok na SSSR, který vyvrcholil koncem téhož roku bitvou o Moskvu, kromě toho, že šlo o nejbrutálnější a nejvražednější invazi všech dob, byl ze strategického hlediska hluboce chybný. Invazní síly Wehrmachtu čítající tři miliony německých vojáků byly od počátku rozděleny do tří armádních skupin, které dostaly rozkaz k současnému dobytí řady obtížných cílů (Leningrad, Ukrajina, Moskva, Krym, Kavkaz atd.).

Zdaleka nejdůležitějším cílem bylo hlavní město Moskva, největší metropole Sovětského svazu. Téměř všechny silnice a železnice v západním SSSR vedly nezadržitelně k branám Moskvy jako paprsky směřující do středu kola (3). Pokud je kolo (Moskva) vyřazeno z provozu, zbytek konstrukce nemůže správně fungovat. Moskva byla komunikačním uzlem a mocenským centrem sovětského Ruska, kde **Joseph Stalin** sídlil a jeho doprovod. Sám Stalin kladl nesmírný důraz na přežití Moskvy.

Stalin se koncem roku 1941 „s bolavým srdcem“ zeptal svého slavného generála **Georgije Žukova** , zda „udržíme Moskvu?... Řekněte mi upřímně, jako komunista“ (4). Generál Žukov Stalinovi odpověděl, že Moskva bude „bezpodmínečně držena“. Stalin se postaral o to, aby cestu do Moskvy bránily, kdykoli to bylo možné, velké sovětské síly, i když Hitler obrátil svou pozornost jinam.

Pod velením 60letého **polního maršála Fedora von Bocka** byla skupina armád Střed pověřena dobytím ruského hlavního města. Hitlerovy zločinné úmysly ohledně Moskvy byly jasné, když v noci 5.

července 1941 poznamenal: „Moskva jako centrum doktríny [bolševismu] musí zmizet z povrchu zemského, jakmile bude její bohatství ukryto. O naší spolupráci s moskevským proletariátem nemůže být řeč.” (5)

Od 22. června 1941, kdyby byla skupina armád Střed nasměrována jediným velkým tahem na Moskvu, a kdyby tak byla chráněna skupinou armád Sever a skupinou armád Jih, které by sloužily jako křídla, mohla by německá armáda dobýt Moskvu do konce srpna. 1941 (6). Němečtí velitelé nejvyšší úrovně jako **e Franz Halder, Heinz Guderian a von Bock** uznávali důležitost Moskvy. Kdyby hlavní město padlo, sovětské železniční a komunikační systémy by byly zničeny. S jejich středem rozstříleným by to znamenalo pro Rudou armádu obrovské potíže při zásobování a posilování jejich severní a jižní fronty.

Německá obrněná kolona postupuje na moskevskou frontu, říjen 1941 (licence pod Public Domain)

Generál Halder uvedl v memorandu ze dne 18. srpna 1941, že většina Rudé armády byla shromážděna před Moskvou na její obranu. Pokud by tyto sovětské divize byly poraženy, „Rusové by již nebyli schopni udržet spojenou obrannou frontu“, napsal Halder. (7)

Je nutné zdůraznit, že sovětská armáda nebyla v polovině roku 1941 připravena na válku s nacistickým Německem. Škody způsobené Stalinovými čistkami Rudé armádě od roku 1937 však byly na Západě běžně nepřiměřené.

Zkušený britský učenec Evan Mawdsley, specialista na ruské dějiny, správně poznamenal, že „velitelé Rudé armády, kteří byli popraveni, nebyli prokázanými vojenskými vůdci“ v mechanizované válce a „mnoho schopných velitelů střední úrovně přežilo čistky“; ale také uznal, že „poprava i několika stovek důstojníků by byla traumatickou událostí v každé armádě“ a to „bylo obzvláště zničující na nejvyšších úrovních“. (8)

Tehdy došlo ke značným škodám, ale zdaleka nebyly fatální, což ukázaly události, neboť Rudá armáda se chlubila špičkovými veliteli, jako byli **Žukov, Konstantin Rokossovskij a Aleksandr Vasilevskij**. Sovětské vojenské reformy nebyly v červnu 1941 blízko dokončení, což vyvrátilo pravicovou fantazii, že Stalin tehdy připravoval útok na Německo. Stalin věděl, že se blíží konflikt s nacismem, ale doufal, že jej odloží na rok 1942 nebo později; Stalinův blízký spolupracovník Vjačeslav Molotov vzpomínal na první výrok krátce po pádu Francie, „že bychom byli schopni čelit Němcům na rovném základě až v roce 1943“. (9)

Němci proto měli obrovskou výhodu, když v červnu 1941 zaútočili na špatně připravenou a statickou sovětskou armádu. Například do prvního červencového týdne 1941 bylo zničeno téměř 4 000 sovětských letadel, většina z nich na zemi (10). . Přesto se strategickým plánem operace Barbarossa zaútočit na celý západní

SSSR najednou, síla nacistického úderu byla nakonec oslabena. Rusové dostali čas, aby se vzpamatovali, a ke cti jim patří, že se nezhroutili jako předloni Francouzi.

Dva měsíce po invazi, 21. srpna 1941, Hitler znásobil rané strategické chyby Barbarossy tím, že osudově odložil postup na Moskvu. Mitcham a Mueller popisují toto rozhodnutí jako „jednu z největších chyb války“, protože „nejdůležitější město [Moskva]“ Sovětů bylo degradováno na druhořadou úroveň (11). Hitler nařídil, aby Wehrmacht místo toho obsadil Krym, Donbas a Kavkaz, přičemž požadoval také „investici Leningradu a spojení s Fíny“.

Tři dny předtím, 18. srpna 1941, vydalo německé vrchní velení (OKH) žádost o dobytí moskevského spěchu, ale Hitler odpověděl, že „návrh armády na pokračování operací na východě neodpovídá mým záměrům“ (12). Bylo ke škodě Wehrmachtu, že se Hitlerovi prostřednictvím jeho osobnosti podařilo získat úplnou kontrolu nad všemi německými vojenskými operacemi. Těmito novými rozkazy z 21. srpna 1941 byla zajištěna porážka nacistického Německa ve druhé světové válce. (13)

Donald J. Goodspeed, vojenský historik, který bojoval proti nacistickému impériu s kanadskou armádou v zámoří, napsal o Hitlerově direktivě z 21.

„Takže jasný, proveditelný a jediný vojenský cíl [dobytí Moskvy] byl odložen stranou a byl nahrazen dvouhlavým monstrem. Hitler byl chamtivý a viděl příliš mnoho věcí najednou. Skupina armád Střed měla být zastavena, nehybná, kolem Smolenska [240 mil západně od Moskvy], zatímco na jihu měla být obsazena bohatá nová území a na severu měl být zlikvidován Leningrad. Nebylo to jen tím, že dvojí cíl byl nahrazen jediným. Na jihu Hitler chtěl Krym, Donbas a Kavkaz; na severu chtěl jak Leningrad, tak Karelian Isthmus“. (14)

Koncem srpna 1941 byla skupina armád Střed zbavena pancíře, která byla poslána na jih na Ukrajinu. Pochod na Ukrajinu měl za následek velké německé vítězství, protože jeho hlavní město Kyjev, třetí největší město SSSR, podleho 19. září 1941 hnutí obřích kleští. Stalin mimo jiné ignoroval radu Žukova, který cítil hrozící nebezpečí týdny předtím. varováním z 29. července 1941 „by se Rudá armáda měla stáhnout na východ od řeky Dněpr“. (15)

Moskevské ženy kopou kolem svého města protitankové zákopy v roce 1941 (licence pod Public Domain)

Kolem Kyjeva do 26. září 1941 bylo německými kleštěmi chyceno ne méně než 665 000 sovětských vojáků a zajato, což byla největší kapitulace sil ve vojenské historii. Sovětští váleční zajatci (zajatci) nyní museli čelit hrůzám nacistického zajetí.

Mawdsley ve své obsáhlé analýze nacisticko-sovětské války napsal, že „Pokud jde o rozsah, úmrtnosti mezi válečnými zajatci Rudé armády byly na druhém místě po masovém vraždění evropských Židů. Ačkoli byla důležitou součástí obvinění v Norimberském procesu, příběh byl v letech studené války mnohem méně výrazný. Čtvrtinu až třetinu všech 10 milionů vojenských mrtvých SSSR tvořili vojáci, kteří zemřeli v zajetí. Přesné číslo nelze nikdy vypočítat, ale nejběžněji přijímaným německým číslem je 3 300 300 sovětských válečných zajatců umírajících v zajetí, což je asi 58 % z 5 700 000 zajatých. Rusové akceptují nižší počet zajatců Rudé armády, 4 559 000 a 2 500 000 mrtvých, ale s podobnou úmrtností 55 %. (16)

Ztráty Kyjeva byly děsivé, ale září bylo téměř pryč a nejhorší podzim se rychle blížil. Německá armáda byla spolu se svými tankovými divizemi oslabena stovkami kilometrů, které na Ukrajině urazily. Hitler vydal směrnici č. 35 dne 6. září 1941, která opožděně určila Moskvu jako další hlavní cíl. Když se 14. září sevřely drápy Wehrmachtu kolem Kyjeva, začalo německé vrchní velení posilovat skupinu armád Střed.

Polní maršál von Bock, vedoucí skupiny armád Střed, bude mít brzy pod velením více než 1,5 milionu mužů. Navzdory efektivní práci německých štábů to bylo 26. září 1941, než mohly být předány konečné rozkazy k útoku na Moskvu, a teprve o šest dní později začala ofenzíva, doufejme, že nazvaná Operace Tajfun. Hitlerovo vměšování mělo za následek kritické šestitýdenní zpoždění.

2. října 1941, když bitva o Moskvu začala, se mnohým vnějším pozorovatelům zdálo, že Němci ještě zvítězí. Počasí se prozatím drželo a krajina byla relativně rovná a otevřená, vhodný terén pro tankové formace. Během prvních tří týdnů října 1941 bylo zničeno neuvěřitelných 86 sovětských divizí. Skupina armád Střed zajala 663 000 sovětských vojáků a vyhladila 1 200 nepřátelských tanků. Anglický

historik Geoffrey Roberts napsal, že celkové ztráty sovětského personálu v úvodní fázi října „čítaly milion, včetně téměř 700 000 zajatých Němci“. (17)

Většina škod způsobených Rudé armádě zde přišla v dalším masivním klešťovém manévru, který Němci provedli kolem středověkých ruských měst Vjazma a Brjansk, 150 mil od sebe. Severní kleště u Vjazmy byly účinnější, protože do 13. října 1941 bylo pět ruských armád uvězněno a zničeno. Prstenec nebyl tak pevně držen u jižní kleště kolem Brjanska, kde byly chyceny a zničeny tři ruské armády.

Němečtí vojáci západně od Moskvy, prosinec 1941 (licence pod CC BY 3.0)

Roberts zdůraznil, že „obklíčení bylo zničující ranou pro Brjanskou, západní a záložní frontu bránící přístupy k Moskvě“ (18). Když Wehrmacht 7. října 1941 dosáhl Vjazmy, byl necelých 140 mil od

Moskvy. Toho dne dorazily do západního Ruska první sněhové přívaly, špatné znamení pro lehce oblečené Němce a jejich spojence z Osy, jako jsou Rumuni a Italové. Sníh nebyl těžký a rychle zmizel.

5. října 1941 sovětská věc dostala významnou podporu, když Stalin zatelefonoval generálu Žukovovi do Leningradu a zeptal se ho: „Můžete nastoupit do letadla a přijet do Moskvy? Žukov byl pověřen vedením obrany hlavního města. Žukov souhlasil a odpověděl: „Žádám o povolení odletět zítra ráno za úsvitu“ a Stalin řekl: „Výborně. Zítra čekáme na tvůj příjezd do Moskvy.“ (19)

Zatím toho Žukov mohl udělat jen tolik. Dne 12. října 1941 zaútočila skupina armád Střed na ruské město Kaluga, 93 mil jihozápadně od Moskvy (20). O týden později, 19. října, Němci obsadili opuštěné město Možajsk, jen 65 mil západně od Moskvy. Silnice byla zjevně otevřená a hlavní město začala zachvátit panika. Není divu, že Žukov považoval data mezi 10. a 20. říjnem 1941 za „nejnebezpečnější okamžik pro Rudou armádu“ v celé válce. (21)

Poznámky

1 Samuel W. Mitcham Jr., Gene Mueller, Hitler's Commanders (Rowman & Littlefield Publishers, 2. vydání, 15. října 2012) s. 135

2 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) s. 396-397

3 Tamtéž, str. 395

4 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 115

5 Adolf Hitler, Hitler's Table Talk, New Foreword by Gerhard L. Weinberg (Enigma Books, 30 April 2008) Str. 6

6 Goodspeed, Německé války, s. 403-404

- 7 Volker Ullrich, Hitler: Volume II: Downfall 1939-45 (Vintage, 1. vydání, 4. února 2021) Kapitola 5, The War Turns, 1941-42
- 8 Mawdsley, Thunder In The East, s. 21
- 9 Robert Service, Stalin: Biografie (Pan; Dotisky, 16. dubna 2010) s. 406
- 10 Mawdsley, Thunder In The East, s. 59
- 11 Mitcham, Mueller, Hitlerovi velitelé, str. 37
- 12 Ullrich, Hitler: Volume II, Chapter 5, The War Turns, 1941-42
- 13 Goodspeed, Německé války, s. 396-397
- 14 Tamtéž, str. 396
- 15 Geoffrey Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova (Icon Books, 2. května 2013) Str. 111
- 16 Mawdsley, Thunder In The East, s. 103
- 17 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 107
- 18 Tamtéž.
- 19 Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova, s. 133-134
- 20 Alexander Werth (Předmluva Nicolase Wertha) Rusko ve válce: 1941–1945, Historie (Nakladatelství Skyhorse, 30. března 2017) Část druhá, Kapitola 10, Bitva o Moskvu začíná – Panika ze 16. října
- 21 Mawdsley, Hrom na východě, s. 105

Kapitola XII

Bitva o Moskvu, sovětský protiútok

Vzhledem k tomu, že bitva o Moskvu začala před osmi desetiletími 2. října 1941, zdálo se, že týdny bezprostředně předcházející a následující tomuto datu nebyly pro sovětskou armádu dobrým znamením. Kyjev, třetí největší město SSSR, padl dva týdny předtím, 19. září, v důsledku rozsáhlého hnutí německých kleští, a Rudá armáda přitom ztratila ohromujících 665 000 vojáků.

Německý plán na dobytí Moskvy s názvem Operace Tajfun vyžadoval dvoustupňovou bitvu. V první fázi by německá skupina armád Střed, čítající téměř dva miliony mužů (1), provedla trojčipý útok; s německou 9. armádou a tankovou skupinou 3 postupující na sever mezi městy Vjazma a Ržev, obě 140 mil západně od Moskvy.

Německá 4. armáda a tanková skupina 4 by jely vpřed po silnici Roslavl-Moskva uprostřed; a Panzer Group 2 Heinze Guderiana, nyní nazývaná 2. tanková armáda, zaútočí na jih mezi Brjanskem a Orelem na město Tula, 110 mil jižně od Moskvy. Druhá fáze operace Typhoon předpokládala konečný postup na ruské hlavní město, vedený dvěma obrněnými obkličujícími nápory ze severozápadu a jihovýchodu.

Počasí a terén Wehrmachtu prozatím vyhovoval. V prvních třech týdnech října 1941 Němci zajali dalších 663 000 sovětských vojáků a zničili 1 200 tanků. Včetně obětí a zajatých zajatců činily celkové ztráty Rudé armády v úvodní fázi října milion vojáků (2). Během čtyř týdnů od 19. září 1941 Sověti ztratili dohromady více než 1,6 milionu mužů.

Ani tyto strašné zvraty se neukázaly jako nepřekonatelné pro stát, jehož obyvatelstvo v roce 1941 činilo přibližně 193 milionů (3), na rozdíl od počtu obyvatel v Německu a nacisty okupované Evropě asi 110 milionů.

15. října 1941 nařídil Joseph Stalin většině sovětských vládních úředníků, aby opustili Moskvu. Přemístili se o 560 mil dále na východ do města Kuibyshev na řece Volze. To naznačuje, že sovětské vedení nevěřilo, že Moskva bude moci být zadržena. Stalin zachmuřeně informoval Harryho Hopkinse, osobního emisara prezidenta Franklina Roosevelta, že pokud bude Moskva ztracena, „musí být opuštěno celé Rusko na západ od Volhy“ (4). Přesto Stalin zůstal v Moskvě a věřil, že jeho pokračující přítomnost tam udrží morálku a zabrání rozšířeným nepokojům mezi Moskvany, což je jednoznačně správné rozhodnutí.

Zatímco Wehrmacht zavíral Moskvu, odpor Rudé armády se zdál slábnout. 19. října 1941 obsadili Němci opuštěné město Možajsk, 65 mil západně od Moskvy. Následující den Stalin vyhlásil stanné právo, protože hlavní město bylo pod plnou vojenskou kontrolou.

Lyžařské jednotky Rudé armády v Moskvě. Stále z dokumentárního filmu *Moskva vrací úder*, 1942 (licence pod CC0)

23. října 1941 Němci překročili řeku Narvu a byli jen 40 mil od Moskvy (5). Během dalšího dne však téměř prozřetelně dorazily pověstné ruské srážky (rasputitsa). Němci očekávali příchod dešťů, ale jejich zuřivost pro ně byla šokem. Nezpevněné cesty a cesty se rychle změnily v řeku hustého, ztuhlého bahna. To znamenalo, že žádné kolové vozidlo se nemohlo pohybovat po několik po sobě jdoucích dnů a větší tanky postupovaly hlemýždím tempem. Do takových podmínek byly vhodnější ruské tanky T-34 se širším pásem.

Britský vědec Evan Mawdsley napsal,

„Obranu Moskvy jistě napomohly změny počasí“ a „Rusové měli na rozdíl od Němců za frontou funkční železniční systém. Sovětská letadla operovala z připravených letišť, zatímco Luftwaffe si nyní musela vystačit s improvizovanými zablácenými přistávacími plochami“. (6)

Když 24. října 1941 přicházely deště, německá invaze trvala čtyři měsíce (17 týdnů) a byla ve vážných potížích. Adolf Hitler dříve očekával dobytí Sovětského svazu za méně než polovinu této doby (8 týdnů). Když se Francie zhroutila, nacistický vůdce řekl svým vojenským poradcům Wilhelmu Keitelovi a Alfredu Jodlovi, že „tažení proti Rusku by bylo dětskou hrou“ (7). Polní maršál Keitel, často obviňovaný z lokaje, nesouhlasil a byl proti útoku na SSSR.

Německé vrchní velení (OKH) předpovědělo v polovině prosince 1940, že „Sovětský svaz bude poražen v kampani nepřesahující 8–10 týdnů“. Tyto názory silně sdílely americké a britské úřady. Proč se tyto předpovědi ukázaly tak nesprávné?

K jádru věci se můžeme dostat krátkým prozkoumáním německých omylů ohledně velké strategie a spolu s tím i toho nejdůležitějšího důvodu: Hitlerovy směrnice z 21. srpna 1941, která vedla k zásadnímu

šestitýdennímu odložení pochodu na Moskvu (21. srpna – 2. října). To bylo proti vůli vedení Wehrmachtu, které si zoufale přálo, aby postup na Moskvu pokračoval. Poslední srpnový týden byla skupina armád Střed 185 mil od Moskvy, což v žádném případě nebyla velká vzdálenost. (8)

Hlavní město bylo nejdůležitější metropolí SSSR, jeho mocenským centrem a komunikační linkou (9). Kdyby na podzim 1941 padl, následky by byly pro Sověty s největší pravděpodobností osudné.

Anglický historik Andrew Roberts poznamenal: „Moskva byla uzlovým bodem severojižního dopravního uzlu Ruska, byla administrativním a politickým hlavním městem, byla životně důležitá pro ruskou morálku a byla sama o sobě důležitým průmyslovým centrem“ (10). Moskva jako dopravní a administrativní uzel hrála ústřední roli ve schopnosti Rudé armády zásobovat další části její fronty. 21. srpna 1941 Hitler ve svém velitelství ve Wolfsschanze ve východopruských lesích odložil jeden kritický cíl (Moskva) a nahradil jej pěti cíli menšího významu.

Hitler vysvětlil, že místo toho budou usilovat o „dobyetí Krymu“ a „průmyslovou a uhelnou těžební oblast Doněců“ spolu s „přerušением dodávek ruské ropy z Kavkazu“ a „investicemi Leningradu a propojením s Finy“. Když byly Hitlerovy rozkazy 22. srpna předány polnímu maršálovi Fedoru von Bockovi, velícímu skupině armád Střed a velmi zkušenému důstojníkovi, zatelefonoval generálu Franzi Halderovi a řekl, že je to „nešťastné, především proto, že to vedlo k útoku na dotyčný východ... Chci rozbít nepřátelskou armádu a většina této armády je naproti mé frontě!“ (11)

Von Bock, monarchista, který neměl rád nacisty, pokračoval, že odklonění sil od útoku na Moskvu „ohrozí provedení hlavní operace, totiž zničení ruských ozbrojených sil před zimou“. Halder, klíčový plánovač původního návrhu operace Barbarossa, s ním souhlasil. O

dva dny později, 24. srpna 1941, von Bock zopakoval: „Zřejmě si nepřejí za žádných okolností využít příležitost rozhodně porazit Rusy před zimou!“ (12)

Můžeme si všimnout, že normálně zarputilý von Bock používá vykřičníky, protože věří, že mu byla odebrána šance na vítězství. Ke zranění se přidala i urážka, protože von Bock byl nucen uvolnit čtyři ze svých pěti tankových sborů a tři pěší sbory pro jižní a severní útoky na Ukrajinu a Leningrad. Halder cítil, že Hitlerova směrnice z 21. srpna „byla rozhodující pro výsledek této kampaně“. (13)

Z důvodů megalomanství Hitler přehlasoval své vojenské velitele v klíčové vojenské otázce. Američtí historici Samuel W. Mitcham a Gene Mueller shrnuli, že Hitlerova směrnice z 21. srpna „byla jednou z největších chyb války“ (14). Stalo se to navrch k úvodním strategickým chybám z 22. června 1941, kdy Wehrmacht zaútočil na celý západní SSSR současně, což nakonec oslabilo nacistický úder. Naštěstí bylo vedení Třetí říše strategicky neobratné.

Koncem srpna 1941 vrchní velitelství německých ozbrojených sil (OKW) uvažovalo o tom, že válka na východě se protáhne až do roku 1942 (15). Brzký vyřazovací úder se neuskutečnil a sovětská armáda bojovala s houževnatostí; zatímco Rusové vlastnili vojenskou techniku vysoké úrovně, jako je raketomet Katuša (Stalinovy varhany) a tank T-34, což Němce skutečně překvapilo. (16)

Memorandum OKW z 27. srpna znělo, „pokud se ukáže, že tento cíl není možné zcela realizovat [zničení SSSR] během roku 1941, má pokračování východního tažení nejvyšší prioritu pro rok 1942“ (17). Hitler schválil memorandum, které naznačuje, že si začínal myslet, že invaze nemusí být úspěšně dokončena v roce 1941. Hitler tomu do listopadu téhož roku určitě věřil.

Sovětská kauza měla velký význam, když 10. října 1941 Stalin oficiálně udělil generálu Georgimu Žukovovi vedení nad většinou divizí Rudé armády (západní fronta a záložní fronta) pro obranu hlavního města. Čtyřiačtyřicetiletý Žukov byl mimořádně schopný, energický, sebevědomý a nelítostný velitel, přesně takový muž, jakého bylo potřeba.

Žukov sledoval politiku zahajování neustálých protiútoků a poté se v poslední chvíli stahoval. Tato taktika uspěla při potlačení opožděného německého pochodu na Moskvu (18). Více než kterýkoli jiný voják ve válce, Žukov hrál hlavní roli v zániku nacistů. Andrei Gromyko, prominentní sovětský diplomat, napsal, že Žukov byl „klenot v koruně největšího vítězství sovětského lidu“. (19)

Začátkem listopadu 1941 ještě nebylo vítězství jisté, protože deště zmizely a nastoupil mráz. Půda ztvrdla natolik, že se tanky mohly znovu rozjet. Tyto nižší teploty byly nepříjemné pro německé jednotky, které neuvěřitelně stále nebyly vybaveny dostatečným zimním oblečením, ale teplota se zatím pohybovala kolem nuly a nebyla nesnesitelná.

V předchozích týdnech dostal Kreml zpravodajské zprávy od jejich špióna v Tokiu, Dr. Richarda Sorgeho, a také od sovětských agentur, které uvedly, že imperiální Japonsko nepřipravuje okamžitý útok na východní SSSR. Tentokrát Stalin uvěřil zprávám tajných služeb a v prvních čtrnácti dnech listopadu 1941 převedl 21 čerstvých divizí ze Sibiře a Střední Asie na moskevskou frontu. (20)

Němci neměli žádnou takovou rezervu mužů, které by mohli povolát. V noci na 11. listopadu 1941 teplota náhle klesla na minus 20 stupňů Celsia. Případy omrzlin se mezi německými vojáky stávaly běžnými, ale od 15. listopadu Wehrmacht pokračoval v postupu. O týden později, 22. listopadu, padlo středověké město Klin, 52 mil severozápadně od Moskvy. (21)

Následujícího dne obsadila skupina Panzer Group 4 Solnechnogorsk, 38 mil od Moskvy. 27. listopadu vytvořila 7. tanková divize předmostí přes průplav Moskva-Volha. Také během 27. listopadu dobyla 2. tanková divize SS Das Reich město Istra, pouhých 31 mil západně od Moskvy.

Německý profesor Jörg Ganzenmüller napsal, že Hitler nyní formuloval „zvláštní rozkaz“, který byl zaslán majorovi SS Otto Skorzenymu z divize Das Reich. Hitler požadoval, aby Skorzeny a jeho muži obsadili zdymadla nádrže na kanálu Moskva-Volha a poté zdymadla otevřeli, aby Moskvu „utopili“ tím, že ji promění v masivní umělé jezero (22). Tyto rozkazy nebyly zjevně nikdy splněny, protože Skorzenyho jednotka nebyla schopna postoupit mnohem dále.

Koncem listopadu 1941 bylo zřejmé, že německá ofenzíva pravděpodobně selže. K 26. listopadu ztratili Němci na východní frontě 743 112 mužů (23). Toto číslo nezahrnuje oběti omrzlin a další vojáky nepřítomné z důvodu nemoci.

Kvůli pokračujícímu ruskému odporu a jejich čerstvým zdrojům – které byly v obou případech mnohem větší, než Němci předpokládali – se tankům generála Guderiana nepodařilo dosáhnout města Tula, jen něco málo přes 100 mil jižně od Moskvy. Panzer Group 3, která 28. listopadu dobyla linii průplavu Moskva-Volha, nemohla dále útočit; a zatímco divize z Panzer Group 4 postupovala do vzdálenosti 18 mil od Moskvy, další postup pro ně se ukázal jako nemožný.

Dne 2. prosince 1941 dosáhla motocyklová průzkumná jednotka 2. tankové divize předměstí Chimki, pět mil od Moskvy a devět mil od Kremlu. Izolovaný nezůstal v této přední pozici dlouho (24). To bylo tak blízko, jak se Němci kdy dostali k věžím Moskvy.

V noci na 4. prosince teplota opět klesla na minus 31 stupňů Celsia. O dvacet čtyři hodin později klesla na minus 36 stupňů (25). Bylo jasné, že operace Barbarossa se nezdařila a Němce čeká ještě horší. Pokud nedokázali dosáhnout svržení SSSR v roce 1941, těžko by mohli očekávat, že to v roce 1942 provedou ve slabším stavu.

Nápis byl na zdi 5. prosince 1941, když sovětská armáda zaútočila na statické a nejisté umístěné Němce úderem tankové skupiny 3 poblíž moskevsko-volžského kanálu spolu s německou 9. armádou u města Kalinin. Následujícího dne, 6. prosince, zahájily divize generála Žukova útok na 2. tankovou armádu jižně od Moskvy, přičemž obě strany utrpěly vážné ztráty. Přesto Žukov zvítězil, když donutil 2. tankovou armádu ustoupit o více než 50 mil.

Polní maršál von Bock, rozzlobený těmito neúspěchy, si do deníku zapsal: „Loni v srpnu byla cesta do Moskvy otevřena; mohli jsme vstoupit do hlavního města bolševiků triumfálně a za letního počasí. Vysoké vojenské vedení vlasti udělalo hroznou chybu, když loni v srpnu donutilo moji armádní skupinu zaujmout obranné postavení. Nyní za tuto chybu platíme všichni.“ (26)

V zimním počasí byli Sověti ve srovnání s nepřítelem lepší bojovou silou. Sovětské divize byly lépe vybaveny a měly mnohem více zkušeností s nepříznivými podmínkami. Stalin řekl krátce poté, co si Rudá armáda podrobila Finsko v březnu 1940: „Není pravda, že bojová kapacita armády v zimě klesá. Všechna hlavní vítězství ruské armády byla vybojována v zimním období... Jsme severská země.“ (27)

Vzhledem k tomu, že Sověti neustále útočí do protiútoků, musíme Němcům přiznat značné uznání za to, že se nějak dokázali vyhnout totálnímu kolapsu, který potkal Napoleonovu armádu v Rusku koncem roku 1812. Hitler odmítl povolit všeobecný ústup, jak nařídil 16. prosince 1941. že každý německý voják projevuje „fanatický odpor“.

Do konce prosince 1941 Rusové postoupili o 100 až 150 mil přes širokou frontu (28). Rudá armáda nedosáhla skutečně rozhodujícího průlomů a boje by pokračovaly až do roku 1942, a skutečně ještě mnohem dále.

Poznámky

1 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 97

2 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 107

3 SP Turin , Některé postřehy o populaci sovětského Ruska při sčítání lidu ze 17. ledna 1939, publikované Wileym pro Královskou statistickou společnost, str. 1 ze 3, Jstor

4 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 399

5 Tamtéž, str. 400

6 Mawdsley, Hrom na východě, s. 108-109

7 Ian Kershaw, Hitler 1936-1945: Nemesis (Penguin, 1. vydání, 25. října 2001) Kapitola 7, Zenith of Power

8 Samuel W. Mitcham Jr., Gene Mueller, Hitlerovi velitelé: Důstojníci Wehrmachtu, Luftwaffe, Kriegsmarine a Waffen-SS (Rowman & Littlefield Publishers, 2. vydání, 15. října 2012) Str. 37

9 Goodspeed, Německé války, str. 395

10 Andrew Roberts, The Storm of War: A New History of the Second World War (Harper, 17. května 2011) Str. 168

11 Tamtéž, str. 169

12 Tamtéž.

13 Tamtéž, str. 168

14 Mitcham, Mueller, Hitlerovi velitelé, str. 37

15 Dr. Jacques R. Pauwels, „Hitlerova neúspěšná blesková válka proti Sovětskému svazu. „Bitva o Moskvu“, bod obratu druhé světové války, Global Research, 12. prosince 2018

16 Tamtéž.

17 Kershaw, Hitler 1936-1945: Nemesis, kapitola 9, zúčtování

18 Geoffrey Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova (Icon Books, 2. května 2013) Str. 138

19 Andrei Gromyko, Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi (Arrow Books Limited, 1. ledna 1989) Str. 216

20 Goodspeed, Německé války, str. 400

21 Richard Kirchubel, Peter Dennis (ilustrátor), Operace Barbarossa (3): Army Group Center (Osprey Publishing, Ilustrované vydání, 21. srpna 2007) Str. 85

22 Jörg Ganzenmüller, „Hlad jako zbraň“, Zeit Online, 24. května 2011

23 Goodspeed, Německé války, str. 401

24 Tamtéž.

25 Tamtéž.

26 Jonathan Trigg, Smrt na Donu: Zničení německých spojenců na východní frontě, 1941–1944 (Spellmount, 1. ledna 2014) Kapitola 4, Smrt Ostheer, zima 1941–42

27 Mawdsley, Hrom na východě, s. 107-108

28 Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova, str. 145

Kapitola XIII

Důsledky konference Orsha z listopadu 1941

Dne 13. listopadu 1941 byla svolána významná konference do nacisty okupovaného Běloruska do města Orsha, aby se rozhodlo, zda má Wehrmacht obnovit postup na Moskvu, nebo přejít na zimu do obrany.

Velitelé německé skupiny armád Sever a skupiny armád Jih, **Ritter von Leeb a Gerd von Rundstedt**, chtěli oba přejít na pevnou obrannou linii, a tak se opřít o územní zisky dosažené proti SSSR až do poloviny listopadu 1941. Zpětný pohled je užitečný ale jejich názory byly nepochybně správné.

Polní maršál von Leeb, který neměl v lásce nacisty jako zarytého monarchistu a katolíka, byl také považován za světovou autoritu v obranném válčení a jeho názor měl být zvláště zohledněn. Podle Samuela W. Mitchama, amerického vojenského historika, byly některé z raných von Leebových spisů o obranné válce přeloženy do ruštiny a dokonce byly začleněny do předpisů polní služby sovětské armády z roku 1936. Sám von Leeb věřil: „Obrana je většinou nezbytným řešením nouze; obránci jsou téměř vždy v kritické pozici“.

Již v noci na 11. listopadu teplota západně od Moskvy klesla na minus 20 stupňů Celsia. Kvůli nacistické aroganci a nedbalosti nebyly jednotky Wehrmachtu vybaveny zimním oblečením a neměly ani základní zdravotnické a vojenské potřeby. Nebyli ve stavu, aby vedli zimní válku, která by mohla uspět. Někteří němečtí vojáci se uchýlili ke krádeži plstěných bot, kožešinových čepic a dlouhých velkých kabátů

mrtvým ruským vojákům. Bez ohledu na to stále více Němců opouštělo bojiště kvůli omrzlinám, jejichž vážné případy byly poprvé zaznamenány 7. listopadu 1941.

Velitel skupiny armád Střed, **Fedor von Bock**, měl jiný názor než von Leeb a von Rundstedt. Skupina armád Střed měla za úkol dobýt Moskvu a dovést válku do úspěšného konce. Poháněn osobními ambicemi a nadějí, že Rusové jsou téměř u konce, polní maršál von Bock, ignorující nelítostné počasí a oslabený stav své armády, trval na tom, aby pochod na Moskvu pokračoval.

Adolf Hitler tento postoj podporoval. armády **Stejně jako vrchní velitelství** Franz Halder, který na setkání Orsha řekl, že „nepřítel je na tom hůř než my; je na pokraji zhroucení“.

Hitler, Halder a von Bock byli také ovlivněni vzpomínkami na první světovou válku. Na konferenci Orsha strašila jako duch německá vzpomínka na bitvu na Marně v září 1914, která bez nadsázky stála Německé císařství vítězství v 1. světové válce. úspěch byl zahozen kvůli nedostatečnému rozlišení. Ačkoli minulost má obvykle lekce, které je třeba naučit, mohou být nepochopeny a podobností mezi bitvou na Marně a německým postavením v pozdních fázích operace Barbarossa je jen málo.

Bylo proto dohodnuto, že postup na Moskvu bude obnoven, jako tomu bylo 15. listopadu 1941. Za hrozných podmínek se Němci probojovali vpřed a zatlačili sovětské síly zpět k přehradě Volha, asi 75 mil severně od Moskvy. 22. listopadu Panzer Group 3 vstoupila do Klinu a okamžitě ho dobyla, 52 mil od Moskvy. 24. listopadu padlo město Solnechnogorsk, 38 mil severozápadně od ruské metropole.

27. listopadu 1941 vytvořila 7. tanková divize předmostí přes průplav Moskva-Volha; a také 27. listopadu dobyla 2. tanková divize SS Das Reich Istru, pouhých 31 mil od Moskvy. K 26. listopadu však Němci

utrpěli 743 122 obětí; při zohlednění nemocí a těch, které nejsou dostupné kvůli omrzlinám, by počet na začátku prosince 1941 mírně překročil 750 000 německých obětí. Tento celkový počet je samozřejmě vysoký, ale ve srovnání s tím činily ztráty Rudé armády na konci roku 1941 téměř 5 milionů, tedy více než 6 krát větší než německé ztráty.

Koncem listopadu 1941 začalo **být jasné, že možnost, že by Němci dobyli Moskvu, je mizivá.** Během prvních dvou listopadových týdnů **Josif Stalin** vyslal do moskevského sektoru 21 čerstvých sovětských divizí ze Sibiře a Střední Asie. Před 5. říjnem 1941 se Stalin rozhodl vytvořit strategickou zálohu 10 armád, z nichž většina byla zachována pro protiofenzívu, která měla brzy přijít. Němci měli sotva nějaké nové divize, které by mohli vrhnout do bojů. Oslabené Luftwaffe se předtím nepodařilo zlikvidovat transsibiřskou železniční trať, přes kterou byly přepravovány čerstvé zálohy sovětských jednotek.

28. listopadu 1941 Panzer Group 3 vytvořila opěrný bod nad moskevsko-volžským kanálem, ale nemohla pokračovat. Více než 100 mil jižně od Moskvy nebyla 2. tanková armáda schopna dobýt město Tula. To znamenalo, že plánované německé obklíčení Moskvy kleštěmi z jihovýchodu a severozápadu nyní nemohlo být realizováno. V prvním prosincovém týdnu 1941 zatlačila Panzer Group 4 divizi do vzdálenosti 18 mil od Moskvy, ale byla zastavena sovětským odporem.

Posledním hodem kostkou se Hitler rozhodl, protože Moskvu nebylo možné obklíčit, že město vyhladí zaplavením vodou. Hitler sestavil rozkaz, který byl zaslán 33letému Obersturmfuehrerovi SS Otto Skorzenymu, který se stal jedním z nejslavnějších – nebo nechvalně proslulých – vojáků války. Hitlerův rozkaz vysvětloval, že Skorzenyho jednotka, patřící k tankové divizi Das Reich, by měla postoupit, aby dobyla propusti nádrže na průplavu Moskva-Volha. Poté otevřeli propusti a „utopili“ Moskvu tím, že ji proměnili v gigantické umělé jezero.

Začátkem prosince 1941 Skorzeny a jeho muži, přestože v dalekohledech viděli věže Moskvy a Kremlu, byli po pás ve sněhu a nemohli postoupit, aby vykonali Hitlerův rozkaz. Skorzeny si stěžoval, že „i přes zmatek v naší logistice a navzdory statečnosti ruských vojáků bychom počátkem prosince 1941 dobyli Moskvu, kdyby nezasáhla sibiřská vojska. V měsíci prosinci naše skupina armád Střed neobdržela ani jednu divizi jako posilu nebo náhradu“.

Obrázek vpravo: Nacistické Německo napadá Sovětský svaz v operaci Barbarossa, 22. června 1941. Zdroj: Contunico © ZDF Enterprises GmbH, Mainz

V noci na 4. prosince klesla teplota u Moskvy na minus 31 stupňů Celsia ao 24 hodin později teploměr klesl ještě níže na minus 36. Němečtí vojáci zoufale bojovali ve stálezelených lesích, které se rozkládaly kolem Moskvy, a další postup bylo nemožné. S touto zastávkou pravda náhle zasáhla.

Poslední pokus skupiny armád Střed dobýt Moskvu selhal a neúspěch ji zanechal v nejnebezpečnější pozici. Drželi frontu v šířce asi 600 mil a proti nepříteli, který, i když utrpěl nebývalé ztráty, se zdál být stále silnější. Sovětský protiútok byl zahájen 5. prosince 1941, krásně načasovaný, aby zasáhl Němce v jejich nejslabší chvíli.

Přes celou rozsáhlou frontu měla von Bockova armáda v záloze jedinou slabou divizi. Byla to vojenská nadbytečnost, výsledek německé přílišné sebedůvěry spolu s Hitlerem a ochoty vrchního velení bezohledně hazardovat. Stejně jako hráči, kteří neustále zdvojnásobovali své sázky, čelili zkáze, pokud by kostky padly špatným směrem.

Při teplotě pod minus 30 se obrněné vozy a nákladní vozy stávaly nepojízdnými, protože olej v jejich jímkách mrzl a Němci měli velmi málo nemrznoucí směsi. Jejich koně umírali zimou a Wehrmacht byl stále silně závislý na přepravě těchto zvířat. Dokonce i mazací olej ve zbraních a další výzbroji začínal mrznout, takže byly nefunkční. Z 26 vlaků denně, které německý logistický personál vypočítal jako nezbytné k údržbě skupiny armád Střed, přijíždělo každých 24 hodin pouze 8 až 10 vlaků.

Tolik k úspěšné osmitýdenní kampani plánované v plánu Barbarossy. Z německého pohledu mohla být invaze považována pouze za monumentální selhání. Cílem bylo zajistit 1300 mil dlouhou linii z Archangelska na dalekém severozápadě Ruska do Kaspického moře – vedoucí východně od Moskvy a zahrnující téměř celé evropské Rusko. Když začal prosinec 1941, realita byla taková, že vyčerpané německé divize stály mimo Moskvu a Leningrad, dvě největší města sovětského Ruska; zatímco na jihu byly německé síly zastaveny 300 mil západně od Kaspického moře. Po německém odchodu z Rostova na Donu dne 2. prosince se nepodařilo proniknout ani do oblasti Kavkazu.

Jaké byly důvody neschopnosti splnit některý z těchto cílů? Nelze uvést jedinou příčinu, ale některé jsou důležitější než jiné. Strategické plánování Barbarossy bylo nedostatečné a amatérské. Vyžadovalo ofenzivu přes extrémně širokou frontu, která sloužila k rozředění síly útoku a poskytla sovětské armádě čas na zotavení z úvodních úderů. S Hitlerovou značkou se německé vrchní velení pokusilo dosáhnout příliš mnoha cílů současně (Leningrad, Krym, Kavkaz, Murmansk, Kyjev, Moskva, Donbass).

Mitcham poznamenal: „Tím, že je Hitler poslal závodit po celém Rusku, značně přispěl k opotřeбенí svých tanků. Tankové jednotky měly méně než 50 procent své povolené síly, když začala operace Tajfun, poslední jízda na Moskvu.

Moskva je považována za nejdůležitější město sovětského Ruska. Kromě toho, že se jednalo o největší městskou oblast SSSR, bylo hlavní město jeho komunikačním, dopravním a administrativním uzlem, což umožnilo posílit každou část fronty sovětské armády. Moskva byla životně důležitým průmyslovým centrem a sídlil v ní nejmocnější vůdce země, Stalin.

Pokud by od počátku invaze 22. června 1941 byla skupina armád Střed nasměrována na Moskvu jediným velkým tahem – a chráněna na křídlech skupinami armád Sever a Jih –, hlavní město mohlo padnout na konci srpna 1941. myšlenky byly mimo nacistickou hierarchii, naštěstí pro svět. Dva měsíce po invazi, 21. srpna, mohly být předchozí strategické chyby napraveny tím, že by Moskva měla k tomuto datu primární důležitost; ale Hitler chyby znásobil tím, že znovu potvrdil plán na zachycení četných cílů. Postup na Moskvu byl odložen o kritických šest týdnů (do 2. října 1941).

Když byly Hitlerovy rozkazy z 21. srpna po telefonu předány 22. srpna polnímu maršálovi von Bockovi, jehož cílem bylo dobytí Moskvy, byl velmi rozrušen. Řekl, že je to “nešťastné... Všechny směrnice říkají, že

dobytí Moskvy není důležité!!... Chci rozbít nepřátelskou armádu a většina této armády je naproti mé frontě!” 24. srpna von Bock pokračoval: „Zjevně nechtějí za žádných okolností využít příležitost rozhodně porazit Rusy před zimou!

Všimněte si opakovaného používání vykřičníků von Bockem, normálně chladným a necitelným Prusem, kterého hysterici nedávají. Jeho názory se zde ukázaly jako přesné v každém smyslu. Generál Halder zašel tak daleko, že prohlásil, že Hitlerova směrnice z 21. srpna „byla rozhodující pro výsledek této kampaně“; a v prosinci 1941 von Bock, když viděl, jak se jeho předpověď naplnila, znovu kritizoval směrnici z 21. srpna a označil ji za „strašnou chybu“.

Za německým neúspěchem byly některé další faktory, možná sekundární. **Ruský odpor, vojenská kapacita a zdroje byly mnohem větší, než nacisté předpokládali.** Celkově byla kvalita sovětské vojenské techniky působivá, zejména střední tank T-34 a těžký tank KV. Přesto v roce 1941 měli Sověti k dispozici dohromady jen asi 2 000 tanků T-34 a KV a většina z nich byla před zimou zničena nepřítelem.

Britský historik Evan Mawdsley napsal: „V roce 1941 se Němci dokázali vyrovnat s převahou sovětských tanků pomocí vynikajících tažených protitankových děl. 88mm, což bylo ve skutečnosti těžké protiletadlové dělo, dalo Wehrmachtu palebnou sílu vyřadit i T-34 a KV“. V důsledku toho nebyla vysoká úroveň sovětské zbroje, v některých případech lepší než ta německá, v roce 1941, kdy se odehrávaly klíčové boje, rozhodujícím faktorem.

Nacisté čelili zvýšenému odporu, alespoň částečně kvůli brutalitě jejich vlády v dobytých oblastech. Například na Ukrajině Wehrmacht zpočátku vítala značná část obyvatelstva jako osvoboditele.

Zanedlouho by se z potenciálních spojenců stali nesmiřitelní nepřátelé, když byla odhalena pravá tvář nacistické okupace, a to rozhodně věci Wehrmachtu nepomohlo.

Velikost sovětské pevniny, mnohem větší než západní Evropa, kde Němci předloni triumfovali, je někdy přehlíženým faktorem neúspěchu Barbarossy, ale byla důležitá. Rozlehlost terénu umocnily německé strategické chyby. Sovětská silniční síť byla mnohem horší ve srovnání se silničním systémem ve Francii. To se ukázalo jako překážka pro Němce, zvláště když v druhé polovině října 1941 dorazily silné deště, které proměnily zemi v řeky bahna.

Prameny

Niklas Zetterling, Anders Frankson, *The Drive on Moscow 1941* (Casemate Publishers; první vydání, 19. října 2012)

Samuel W. Mitcham Jr., *Hitlerovi polní maršálové a jejich bitvy* (Guild Publishers, 1988)

Evan Mawdsley, *Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945* (Hodder Arnold, 23. února 2007)

Ian Johnson, „Srpen 2017: Stalingrad ve věku 75 let, bod obratu druhé světové války v Evropě“, Origins , Aktuální události v historické perspektivě

Geoffrey Roberts, *Stalinův generál: Život Georgije Žukova* (Icon Books, 2. května 2013)

Andrew Roberts, *The Storm of War: Nová historie druhé světové války* (Harper, 17. května 2011)

Donald J. Goodspeed, *Německé války* (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985)

R. Ordning, *The Churchill Equation* (Dorrance Publishing Co., 3. dubna 2018)

Kapitola XIV

Analýza německé ofenzívy z roku 1942

Před tři čtvrtě stoletím, **21. dubna 1945**, sovětská armáda obklíčila Berlín a rozpoutala svůj poslední útok na nacistické Německo.

Vzhledem k tomu, že Němci od své invaze v červnu 1941 zabili více než 10 milionů sovětských vojáků, byly poslední zbytky Wehrmachtu a SS při obraně Berlína stále v obrovské přesile. Sovětský vládce **Josif Stalin**, na prahu oslav svého nejvýznamnějšího triumfu, shromáždil kolem 2,5 milionu vojáků Rudé armády pro tento útok na německé hlavní město, podporovaný více než 6 000 tanky a 7 500 letouny. (1)

Pro bitvu o Berlín dokázal starý Stalinův nepřítel **Adolf Hitler** shromáždít téměř milion vojáků, ale část z nich zažila příliš mnoho zim nebo příliš málo. Smetánku německých armád buď Sověti vyhladili během předchozích měsíců a let, nebo byli v zajetí. 16. dubna 1945 zahájila Rudá armáda útok na Berlín masivním dělostřeleckým ozářením na německou obranu podél linie Odry-Neisse.

Vztyčení vlajky nad Říšským sněmem, fotografie pořízená během bitvy o Berlín dne 2. května 1945 (Zdroj: Wikimedia Commons)

Předchozího dne – 15. dubna 1945 – se Hitler, oblečený v kompletním vojenském oděvu, ráno vynořil ze stísněné přeplněné atmosféry Führerbunkeru. Vyšel ven na čerstvý jarní vzduch a rozhlédl se po okolí. Všechno bylo klidné a tiché, obloha čistá. Hitler šel krátkou vzdálenost od Führerbunker k říšskému kancléřství a připojil se k němu Hans Baur, jeho osobní pilot od počátku roku 1932. Během dvacátých let byl Baur jedním z nejuznávanějších německých obchodních pilotů a získal řadu ocenění a uznání od výmarskou vládu.

Baur ve svých memoárech původně publikovaných v roce 1956 vzpomínal, jak

„Hitler se osobně ujal obrany říšského kancléřství a 15. dubna [1945] – byl krásný slunečný den – se objevil v zahradě, aby vydal různé pokyny... Tisíc mužů jeho Leibstandarte pod velením generála Mohnke tam byl, aby bránil poslední Hitlerovu pevnost až do konce“. (2)

Když se Sověti blížili, Hitler odmítl prosby podřízených, kteří ho nabádali k útěku na jih do Bavorska. Kapitán a posádka by šli dolů s lodí společně. Kromě Leibstandarte jich v posledních dnech v této oblasti zůstalo jen velmi málo. Dokonce i komando SS **Otto Skorzeny**, zachránce Benita Mussoliniho před 18 měsíci a jeden z Hitlerových oblíbených vojáků, mezitím odešel.

Hitler viděl Skorzenyho naposledy v říšském kancléřství koncem března 1945, kdy mu nacistický vůdce udělil prestižní Dubové listy k Rytířskému kříži. Skorzeny se dostal z Berlína, dokud mohl. 12. dubna 1945 byl přítomen v Linci, rakouském městě, kde Hitler strávil většinu svého mládí a plánoval přestavbu. Podle Skorzenyho nedávného

životopisce, anglického historika Stuarta Smithe, 15. dubna Skorzeny pokračoval a „připravoval plány na rozsáhlou partyzánskou válku, pokud by konvenční metody nedokázaly zastavit spojence“. (3)

Téhož dne, když stál 15. dubna 1945 před Führerbunkerem, Hitler prohlédl obranu perimetru říšského kancléřství. Poté se dostal do samotného říšského kancléřství, jedné z mála velkých budov stojících v Berlíně.

V říšském kancléřství se náhle objevila **Magda Goebbelsová**, manželka ministra propagandy Josepha Goebbelse. Šokovaný, když ji viděl v tak pozdním datu, Hitler řekl:

“Proboha, Frau Goebbelsová, co děláte tady v Berlíně?” Už jsi měl dávno pryč. Baur vás dopraví na Berghof, dokud je ještě čas. Se svými dětmi tam budete v bezpečí.“ (4)

Magda Goebbelsová protestovala a Hitlerovy rozkazy byly pro jednu odmítnuty. Místo toho považovala za vhodné zůstat v Berlíně a zemřít – než se zabije, nechá svých šest dětí otrávit kyanidem, když spaly ve svých postelích, zdrogované morfiem.

Hitler nepředvídal katastrofu, která zachvátila jeho říši. Jen dva a půl roku předtím byl přesvědčen, že Rusové skončili. Mnohým to tehdy tak připadalo. Během léta a začátku podzimu roku 1942 to bylo období velkého německého postupu na dálnou Ukrajinu, jižní Rusko a Kavkaz: hlavně směrem k ruským městům Stalingrad a Astrachaň, spolu s další jízdou dále na jih k dobytí Baku, hlavním městem energeticky bohatého Ázerbájdžánu, nebo tak se alespoň doufalo. Jak Hitler věděl, z Baku kapal olej. Toto město poskytovalo 80 % ropy spotřebované sovětskou válečnou mašinérií (5). Obsazení Baku by znamenalo pro Sověty úder kladivem.

Nacistický ministr války **Albert Speer** při vzpomínce na vývoj připustil, že v srpnu 1942 „se zdálo, že v Evropě již neexistuje žádný odpor vůči Hitlerovi“ (6). Je třeba uznat, že od léta 1942 byl tento německý postup stovky mil do západního a jižního Sovětského svazu jedním z nejneuvěřitelnějších činů ve vojenské historii. Během Napoleonovy invaze do Ruska před 130 lety prostě nebyl schopen pokročit tak daleko a nepřežil ani zimu.

Přesto Wehrmacht nedokázal doplnit ztráty, které utrpěly z června 1941. Za prvních šest měsíců své invaze do SSSR Němci ztratili více než 900 000 mužů a byli zbaveni 6 000 letadel a více než 3 200 tanků a dalších obrněných vozidel. Většina německých jednotek účastnících se ofenzivy v roce 1942 byla zapojena od začátku operace Barbarossa o rok dříve.

Jacques R. Pauwels , zkušený historik narozený v Belgii, napsal, že německé síly „dostupné pro tlačení směrem k ropným polím na Kavkaze byly proto extrémně omezené. Za těchto okolností je pozoruhodné, že v roce 1942 to Němci dokázali dotáhnout tak daleko, jak se jim to podařilo“. (7)

Sovětský svaz s téměř dvojnásobnou populací nacisty okupované Evropy byl schopen nahradit velkou část jejich ztrát souvisejících s pracovní silou. Sověti se také mohli spolehnout na svou větší průmyslovou sílu a větší množství surovin, které měli k dispozici.

Lze připomenout, že na začátku léta 1942 bylo dosaženo velkých německých vítězství – předtím, než Hitlerova ofenziva na východ, Case Blue, dosáhla v letním období vrcholu. Počínaje 12. květnem 1942 došlo na východní Ukrajině k obrovskému střetu, známému jako druhá bitva u Charkova. Toto město, Charkov, bylo třetí největší metropolí Sovětského svazu.

Na začátku bojů v Charkově, které Sověti zahájili, byli Němci a jejich partneři z Osy na zemi v přesile více než dva ku jedné. Během následujících čtrnácti dnů však Wehrmacht způsobil Sovětům přes 200 000 obětí a zajal až 240 000 vojáků Rudé armády. Pro srovnání, mocnosti Osy ztratily ve druhé bitvě u Charkova méně než 30 000 mužů a město bylo 28. května 1942 obsazeno silami pod vedením Německa.

O pět týdnů později, 4. července 1942, byl Krym v německých rukou poté, co definitivně zlikvidovali (s pomocí Rumunska) sovětský odpor v Sevastopolu – největším městě Krymu. Hitler stále více netrpělivě čekal na dobytí Sevastopolu a již 21. srpna 1941 prohlásil, že „Krymský poloostrov má obrovský význam pro ochranu zásob ropy z Rumunska“ (8). Sovětské krveprolití bylo opět hrozné. Od konce října 1941 utrpěli během bitvy o Sevastopol přes 300 000 obětí. Také 4. července 1942 sovětské síly ustoupily z měst Kursk a Belgorod dále na sever.

Mezitím se zdálo, že krásné počasí bude trvat věčně. 5. července 1942 němečtí vojáci 4. tankové armády pochodující pod žhnoucím sluncem spatřili na obzoru mihotající se vodu. To bylo to, co doufali, že uvidí. Dosáhli řeky Don, pouhých 200 mil západně od Stalingradu (9). Deset dní poté, 15. července, sovětské síly uprchly z měst Boguchar a Millerovo, necelých 200 mil od Stalingradu. Zdálo se, že cesta k postupu na město je otevřená.

Následující den, 16. července 1942, se Hitler přemístil stovky mil na východ a usadil se v novém prostředí poblíž města Vinnitsa na střední Ukrajině. Jeho komplex v Rastenburgu ve východním Prusku byl umístěn příliš na západ a již nebyl považován za vhodný. Hitlerovo velitelství vedle Vinnitsy mělo opět vloženo slovo „vlk“ a nazývalo se Führerhauptquartier (FHQ) Werwolf. Název zde byl výstižný.

Hitlerův hlavní pilot Baur si vzpomněl, jak

„Utkví mi v paměti zejména jako místo, kde jsem poprvé viděl vlky mimo zoo. Jeli jsme na start s Hitlerem na palubě, když jsem na kraji letiště zahlédl pár vlků. Nezdálo se, že by je naše přibližování moc vyrušovalo, dostali jsme se k nim docela blízko, než se na nás konečně podívali a pak odběhli do lesa. Můj mechanik na ně upozornil Hitlera a všichni jsme je viděli velmi jasně.“ (10)

Jak červenec 1942 pokračoval, úspěchy pokračovaly jeden po druhém. Německá 1. tanková armáda dobyla 18. července 1942 město Vorošilovgrad na dalekém východě Ukrajiny – o dva dny později pak dobyla Krasnodon, další město na nejvýchodnějším území Ukrajiny. Prakticky celá Ukrajina byla nyní pod nacistickou nadvládou.

22. července dosáhla německá 6. armáda velkého ohybu řeky Don, když se stále více blížila ke Stalingradu. Rostov na Donu, velké ruské město 250 mil od Stalingradu, padlo jen několik hodin poté 1. tankové armádě 23. července. Dobytí Rostova bylo významným vítězstvím, protože Wehrmacht byl z tohoto města dříve vytlačen Sověty na začátku prosince 1941. Starším obyvatelům Rostova byl pohled na německé jednotky dobře znám. Rostov také padl před čtvrt stoletím německé armádě pod vedením Ericha Ludendorffa a Paula von Hindenburga.

Obrázek níže: Sovětský těžký tank KV-1 zničený poblíž Voroněže (1942) (Zdroj: Wikimedia Commons)

Den po Rostovově kapitulaci, 24. července 1942, byl další velký německý úspěch zajištěn uzavřením bitvy u Voroněže poblíž řeky Don. Sověti ztratili během bitvy u Voroněže přes 550 000 mužů, zatímco Wehrmacht a jejich maďarští spojenci měli méně než 100 000 obětí (11). Tato bitva, trvající téměř čtyři týdny, je málo známá. Sovětské ztráty během ní však byly pohodlně vyšší než německé ztráty během všech bojů u Stalingradu. Rudá armáda si mohla dovolit podobné katastrofy, zatímco Němci zjevně ne. Toho samého dne, 24. července,

bylo město Novočerkassk dobyto Wehrmachtem v Rostovské oblasti.

Není pochyb o tom, že celkově měli němečtí vojáci mnohem vyšší kvalitu než vojáci Rudé armády a znovu a znovu způsobovali Sovětům mnohem vyšší počet obětí. Problém byl v tom, že nakonec prostě neexistoval dostatek německých vojáků, zatímco, jak již bylo zmíněno, Sověti mohli povolát rozsáhlou zálohu čerstvých vojáků, aby doplnili svůj příšerný seznam obětí.

Německý postup však neúprosně pokračoval. Německá skupina armád A pochodovala na Kavkaz dne 25. července 1942 a byla zaznamenána další vítězství. 27. července byl obsazen Bataysk, město v Rostovské oblasti. Následujícího dne vydal Stalin rozkaz č. 227 požadující od svých vojáků „Ani krok zpět!“ Naneštěstí pro Stalina by tento nereálný rozkaz byl ignorován a měl do značné míry škodlivý vliv na morálku. V nadcházejících dnech muselo být mnoho kroků zpět.

Od 30. července začala bitva u Rževa asi 150 mil západně od Moskvy. Během příštích týdnů tam Sověti utrpí více než 300 000 obětí, asi pětkrát více než Němci.

Dne 2. srpna 1942 zaútočila dlouhá kolona německé motorizované pěchoty 4. tankové armády na město Kotelnikovo, 110 mil jihozápadně od Stalingradu (12). O dva dny později překročila 4. tanková armáda řeku Askay při své jízdě na Stalingrad. Několik hodin poté padlo 5. srpna město Vorošilovsk. Jeho letiště by využívala Luftwaffe k provádění bombardovacích náletů na sovětské ropné trasy. 6. srpna byla jihoruská města Tichoretsk a Armavir, 80 mil od sebe, dobyta během několika hodin od sebe v samostatném postupu směrem na Kavkaz.

Dne 9. srpna 1942 dobyly speciální jednotky vedené důstojníkem Waffen-SS **Adrianem von Fölkersamem** bez boje město Maikop na úpatí Kavkazu. Ve strachu z velkého německého útoku sovětské síly prchaly v nepořádku z Maikopu a ignorovaly Stalinův rozkaz. 1. tanková armáda rychle následovala von Fölkersamovy jednotky v týlu a obsadila Maikop, ale zjistila, že okolní oblast vydržela taktiku spálené země. Ukázalo se, že by bylo obtížné využít slavné zásoby ropy Maikop. Po dosažení Maikopu 1. tanková armáda, které velel polní maršál Ewald von Kleist, postoupila o více než 300 mil za méně než dva týdny.

10. srpna 1942 překročila německá 6. armáda dolní řeku Don. Němečtí důstojníci, kteří se zastavili na nádech pod sluncem a dívali se do svých dalekohledů, jasně viděli před sebou vnější předměstí Stalingradu. Poté, co byl před měsícem zbaven velké části pancíře, Hitler nyní očekával, že 6. armáda dobyje celý Stalingrad do října 1942. Toto průmyslové město se rozkládalo v délce 25 mil podél západního břehu řeky Volhy. (13)

Na jih pochod na Kavkaz skutečně postupoval podle plánu. 15. srpna německá 23. tanková divize dobyla město Georgijevsk hluboko v jihozápadním Rusku (14). Byly umístěny 1500 mil od Berlína a v dosahu hranic Gruzie.

V této době, v polovině srpna 1942, cestoval Speer za nadšeným Hitlerem na FHQ Vinnitsa Werwolf a všiml si, že „Celé velitelství bylo ve skvělém humoru“. Speer se připojil k diktátorovi před jeho skromným bungalovem a posadili se na lavičku pod stromy, aby probrali další kroky.

Hitler vysvětlil, jak nyní „postoupí na jih od Kavkazu a pak pomohou rebelům v Íránu a Iráku proti Angličanům. Další tah bude směřovat podél Kaspického moře směrem k Afghánistánu a Indii. Následující den Hitler oslovil Speera a několik průmyslníků a očekával, že „do konce roku 1943 postavíme stany v Teheránu, v Bagdádu a v Perském zálivu. Pak budou ropné vrty konečně suché, pokud jde o Angličany.“ (15)

Během několika měsíců by se tyto sny o dobytí rozplynuly. Na podzim roku 1942 se Němci a jejich spojenci z Osy rozprostírali na nekonečných územích západního a jihozápadního Sovětského svazu.

Zkušený historik světové války Pauwels o Němcích napsal, že „když jejich ofenzíva v září téhož roku [1942] nevyhnutelně skončila, jejich slabě držené linie byly nataženy na mnoho stovek kilometrů, což představovalo dokonalý cíl pro sovětský protiútok. . Toto je kontext, ve kterém byla celá německá armáda uvězněna a nakonec zničena ve Stalingradu. (16)

Jak dále poznamenal Pauwels, skutečný zlom války v Evropě nenastal u Stalingradu, ale ve skutečnosti se odehrál rok předtím na konci roku 1941, kdy se Němcům nepodařilo dobýt Moskvu. V roce 1942 byl Wehrmacht nenávratně oslaben, jejich aura neporazitelnosti zmizela, navzdory všem výše uvedeným vítězstvím.

Poznámky

- 1 Warfare History Network, „Doomed: How the Battle of Berlin Ended Nacistické Německo for Good“, The National Interest, 7. dubna 2020, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/doomed-how-battle-berlin-ended-nacistické-německo-dobré-141872>
- 2 Hans Baur, Byl jsem Hitlerův pilot (Frontline Books, 30. září 2019), s. 174
- 3 Stuart Smith, Otto Skorzeny: Ďáblův učedník (Osprey Publishing, 20. září 2018), str. 227
- 4 Baur, Byl jsem Hitlerovým pilotem, str. 175
- 5 Georg Woodman, 2033-The Century After: Jak by svět vypadal/byl, kdyby nacistické Německo a impérium Japonsko vyhrálo druhou světovou válku (Strategic Book Publishing & Rights Agency, LLC (18. října 2017), s. 128
- 6 Albert Speer, Spandau: Tajné deníky, (Fontana, Londýn, 1977) Str. 58
- 7 Jacques R. Pauwels, „Před 75 lety, bitva o Stalingrad“, Global Research, 5. února 2018, <https://www.globalresearch.ca/75-years-ago-the-battle-of-stalingrad/5628316>
- 8 C. Peter Chen, „Battle of Sevastopol“, Databáze druhé světové války, leden 2008, https://ww2db.com/battle_spec.php?battle_id=214
- 9 Donald A. Bertke, Gordon Smith, Don Kindell, Druhá světová válka na moři, Vol 6: The Allies Halt the Axis Advance (Bertke Publications; nulové vydání 31. května 2014), s. 337
- 10 Baur, Byl jsem Hitlerovým pilotem, s. 134-135

11 David Glantz, Armagedon ve Stalingradu, Brad DeLong's Grasping Reality, 18. listopadu 2012, <https://www.bradford-delong.com/2012/11/liveblogging-world-war-ii-november-18-1942.html>

12 Jochen Hellbeck, Stalingrad: Město, které porazilo Třetí říši (Věci veřejné, 11. října 2010)

13 Hellbeck, Stalingrad

14 Robert Forczyk, Kavkaz 1942-43: Kleistovy závody o ropu (Osprey Publishing, 19. května 2015)

15 Speer, Spandau: Tajné deníky, s. 58-60

16 Pauwels, „Před 75 lety, bitva o Stalingrad“, Globální výzkum, <https://www.globalresearch.ca/75-years-ago-the-battle-of-stalingrad/5628316>

Kapitola XV

Spojenecké bombardování německých měst

krátce poté, co se v květnu 1940 stal britským premiérem, **Winston Churchill** řekl, že válka bude namířena „proti síle německého lidu, který má být jednou provždy rozbit, bez ohledu na to, zda je v rukou Hitlera nebo jezuitského kněze.“. Taková prohlášení byla varováním před tím, co přijde. Když pak nacisté řádili po celé Evropě, trvalo by nějakou dobu, než by se na německý lid mohly rozpoutat britské ohnivé bouře.

Dne 30. června 1940 prohlásil Hitlerův šéf Luftwaffe **Hermann Göring**, tehdy na vrcholu své popularity, jen pár dní po pádu Francie,

“Válka proti Anglii má být omezena na ničivé útoky proti cílům průmyslu a letectva... Je také zdůrazněno, že by mělo být vynaloženo veškeré úsilí, aby se zabránilo zbytečným ztrátám na životech mezi civilním

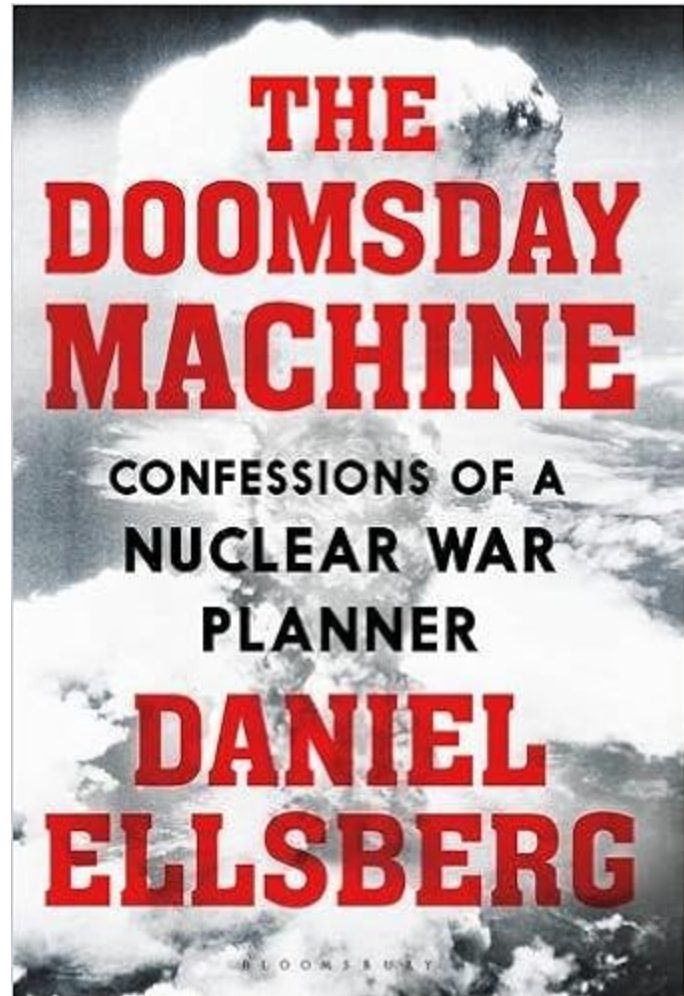
obyvatelstvem.”

Naproti tomu 14. února 1942 směrnice britského letectva nastínila, že jejich bombardovací kampaně by se měly „zaměřovat na morálku civilního obyvatelstva nepřítele“. Jak **Daniel Ellsberg** bývalý americký vojenský analytik potvrzuje ve své nedávné knize *The Doomsday Machine*, Británie byla první, kdo začal „záměrné bombardování městského obyvatelstva jako hlavní způsob vedení války“, a to od počátku roku 1942.

Vražedné útoky na německé civilisty, často se zápalnými bombami, se nelíbily jen

Churchillovi. Hlasitým zastáncem těchto metod byl také anglický letecký maršál **Arthur „Bomber“ Harris** – nebo „Řezník“ Harris, jak byl známý v Royal Air Force. Mezi svými prvními veřejnými vysíláními na začátku roku 1942 Harris řekl, že nacisté „zaseli vítr a teď budou sklízet vichřici“.

Britské bezskrupulózní úmysly byly signalizovány v ještě dřívějších vojenských prohlášeních. Dne 23. září 1941 dokument britského letectva nastínil, že :

„Konečným cílem útoku na [německou] městskou oblast je zlomit morálku obyvatel, kteří ji okupují... zaprvé musíme město učinit fyzicky neobyvatelným a zadruhé musíme přimět lidi, aby si uvědomili neustálé osobní nebezpečí. Bezprostřední cíl je tedy dvojitý, totiž vyvolat (i) destrukci a (ii) strach ze smrti“.

Teprve poté, co Británie začala hromadně útočit na obytné oblasti, nacisté reagovali stejně. 28. března 1942 zaútočila RAF na středověké město Lubeck v severním Německu, což Hitlera přesvědčilo, aby změnil svou taktiku. Během britského nočního náletu na Lubeck utrpělo více než 60 % všech tamních budov poškození, vážné nebo lehké. Útoky trvaly méně než čtyři hodiny, během nichž byly v lehce bráněném městě zabity stovky Lubeckových civilistů.

„Bombardér“ Harris byl se zničením spokojen a řekl, že Lubeck „byl postaven spíše jako zapalovač ohně než jako lidské obydlí... zdálo se mi lepší zničit průmyslové město střední důležitosti [Lubeck], než nezničit velké průmyslové město. město“.

Po nájezdech hoří katedrála v Lübecku (licencováno pod CC-BY-SA 3.0)

Přímé zaměřování Británie na německá města Hitlera rozzuřilo. Jen něco málo přes dva týdny po bombardování Lübecku, 14. dubna 1942, byl na jeho příkaz předán příkaz:

“Führer nařídil, aby letecká válka proti Anglii dostala agresivnější razítko... mají být upřednostněny ty, kde je pravděpodobné, že útoky budou mít největší možný dopad na civilní život.”

Nebylo by však moudré tvrdit, že až do dubna 1942 byl Hitler ve vztahu k bombardování mírný. Například v září 1941, když jeho síly obklíčily ruské město Leningrad (Petrohrad), vydal Hitler následující rozkaz:

“Vůdce se rozhodl srovnat město Petersburg s povrchem země.”
Neexistuje žádný důvod pro budoucí existenci tohoto velkého města“.

Spolu s lidmi v něm.

Amerika se brzy ochotně připojila ke svému britskému spojenci při ničení německých měst. V červenci 1943 zabily americké a britské bombardéry v Hamburku během 10denní kampaně přes 40 000 civilistů – dokonce více, než bylo zabito během osmiměsíčního útoku Luftwaffe v Británii. Uvedl to očitý svědek požárů v Hamburku

“Někteří lidé, kteří se snažili projít, byli vtaženi dovnitř ohněm, najednou zmizeli přímo před vámi”, zatímco poté “Krysy a mouchy vládly městu”.

Royal Air Force Bomber Command, 1942-1945. Šikmý letecký pohled na zničené obytné a komerční budovy jižně od parku Eilbektal (vpravo nahoře) ve čtvrti Eilbek v Hamburku, Německo. Ty patřily mezi 16 000

vícepodlažních bytových domů zničených ohnivou bouří, která se rozvinula během náletu Bomber Command v noci z 27. na 28. července 1943 (operace GOMORRAH). Silnice běžící diagonálně z levé horní do pravé dolní části je Eilbeker Weg, kterou protíná Rückertstraße.

Německý historik a autor **Jorg Friedrich** uvádí, že celkem **bylo** zabito asi 600 000 německých civilistů, včetně 76 000 dětí. To vedlo Friedricha k tomu, aby popsal Churchilla jako „největšího zabijáka dětí všech dob“, s vydatnou pomocí „řezníka“ Harrise, který dostal své další přezdívce.

Jen málo z těchto nežádoucích skutečností je nastíněno v západních mainstreamových záznamech, historických zprávách nebo školních učebnicích. Zdá se, že to neodpovídá svaté představě západních vůdců o válce, kterou vede „dobré“ a „zlo“. Zatímco Hitlerova říše byla jedním z nejvražednějších režimů ve světových dějinách, Británie a Amerika byly do té doby jen stěží anděly ctnosti.

Během dlouhého podmaňování a drancování Indie ze strany Británie, počínaje polovinou 18. století, byly politiky imperiální mocnosti zodpovědné za zabití desítek milionů Indů, hlavně kvůli hladomoru způsobenému zbytečným suchem. V roce 1700 byla Indie jednou z nejbohatších zemí světa a pyšnila se 27 % celosvětového hrubého domácího produktu. V době, kdy Indie konečně získala nezávislost na Británii v roce 1947, byla jednou z nejchudších zemí na světě, přičemž byla dále sužována rozšířenou negramotností a nemocemi.

Základ Spojených států byl postaven na kolonialismu osadníků. Jeho základ byl položen poté, co **Kryštof Kolumbus** kontinent koncem 15. století „objevil“ sám masový vrah – často se opomíjí, že tam již dlouho žilo původní obyvatelstvo čítající 80 milionů nebo více. Následovalo to,

že původní Američané byli „vyhubeni“ slovy otců zakladatelů Ameriky, když se „nadřazená“ anglosaská rasa přistěhovala a zabrala jejich země.

Mezitím, jak druhá světová válka postupovala, jedno německé město za druhým spalovaly ohnivé bouře. Dokonce i malá města jako Pforzheim v jihozápadním Německu byla vymazána RAF a v únoru 1945 zabila třetinu z jejích 63 000 obyvatel. K takovým zvěrstvům došlo dlouho poté, co bylo zajištěno vítězství ve válce, a to především díky vykořisťování Rudé armády na východě.

Dříve se doufalo, že politika spojenců obrátí německé obyvatelstvo proti Hitlerovi. Nikdy se to nestalo. Nepředpokládalo se, že od poloviny 30. let do konce války byly miliony Němců vystaveny **Josepha Goebbelse** každodenním propagandistickým metodám. Goebbels prostřednictvím nevyzpytatelných marketingových kampaní zajistil, aby stále větší počet lidí měl přístup k rozhlasovým přijímačům.

Prostřednictvím tohoto média měl prudce antisemitský ministr propagandy monopol na německou mysl. V roce 1942 šestnáct milionů domácností, asi 70 % německé populace, potvrdilo příjem rádia. Je třeba také poznamenat nebezpečí při vzpouře proti diktatuře chráněné Hitlerovou osobní ochrankou, genocidními SS.

Jak ničení narůstalo, do 20. dubna 1944 – Hitlerova 55^{čt} narozeniny – zdobily zničené budovy Berlína stovky miniaturních hákových křížů a transparentů, adresovaných osobně Hitlerovi. Některé zprávy zněly: „Naše zdi se zlomily, ale naše srdce ne“. Aby Hitler nespatriil ruiny, vzácné návštěvy Berlína byly uskutečněny v noci. A přesto, na rozdíl od všeobecného mínění, **Albert Speer** poznamenal, že Hitler nereagoval na zprávy o říšském bombardování apoplektickými výbuchy – spíše reagoval na zprávy o bombardování strohými, rezervovanými výrazy.

Diktátor pouze prozradil bolestné pocity, když se dozvěděl, že bylo poškozeno konkrétní divadlo nebo muzeum, které patřily před válkou k jeho nejcennějšímu majetku. Obytné oblasti byly vždy druhořadé. V důsledku toho Hitler nedbal na velkou část utrpení německého lidu.

Od 23. června 1941 strávil nacistický vůdce přes 800 dní v hustě zalesněném sídle Wolf's Lair ve východním Prusku – 700 kilometrů východně od Berlína. Obrovský vojenský areál byl postaven speciálně pro Hitlerův dohled nad operací Barbarossa na východní frontě. Pozoruhodné je, že přísně střežené velitelství uniklo pozornosti spojeneckých i sovětských zpravodajských služeb. Hitlerova soukromá sekretářka **Traudi Jungeová** řekla, že „nad lesem nekroužilo nikdy více než jedno letadlo a nebyly svrženy žádné bomby“.

Ve Vlčím doupěti, chráněném před válečnou realitou a obklopeném poslušnými stoupenci, Hitler nakonec vstoupil do jakési říše fantazie, když se – navzdory řadě počátečních úspěchů – válka kolem něj pomalu uzavírala. Dne 20. listopadu 1944 Hitler naposledy opustil Vlčí doupeň, přičemž sovětská armáda dosáhla jen 15 kilometrů vzdáleného městečka Angerburg.

Kapitola XVI

Západní spojenci terorem bombardovali 70 německých měst

Koncem listopadu 1944 se německý ministr vyzbrojování **Albert Speer** sešel se svým vůdcem **Adolfem Hitlerem** na říšském kancléřství v Berlíně, aby prodiskutovali probíhající válečné úsilí. K Hitlerově nedůvěře Speer dohlížel na to, co vypadalo jako zázraky, celé měsíce.

Na konci roku 1944 dosáhla německá výroba obrněných vozidel, letadel a munice historického maxima, a to navzdory nyní téměř nezpochybnitelným spojeneckým vzdušným útokům.

Zatímco se Speer a Hitler scházeli k diskusím, nacistický vůdce ukázal ven směrem k ruinám Berlína. Hitler se otočil a řekl žertem:

„Co to všechno znamená, Speere? Jen v Berlíně byste museli strhnout 80 000 budov, abyste dokončili náš nový stavební plán. Angličané bohužel neprovedli tuto práci přesně podle vašich plánů, ale alespoň spustili projekt.“

Hitler byl ve skutečnosti otřesen zkázou, kterou na Říši postihla britská a americká letadla – ale co udrželo jeho náladu v pozdních fázích války, byl velký útok, který se chystal rozpoutat převážně přes Belgii: ofenzíva v Ardenách, která by vyslala spojence armády mířící zpět do Lamanšského průlivu.

Samotné Ardeny – se svými rozlehlými lesy, zvlněnými údolními a klikatými řekami – byly pro Hitlera magickým, mystickým místem, které si dlouho spojoval se svým drtivým vítězstvím nad Francií před více než čtyřmi lety; jak si obrněné vozy a obrněná vozidla nějakým způsobem razily cestu ardenskými „neprostupnými“ lesy. Nebylo náhodou, že v tomto hustém a zamlženém terénu diktátor zahájí druhý velký pozemní vpád.

Ardenská ofenzíva, která začala v prosinci 1944, by nebyla možná, kdyby spojenečtí vůdci nasměřovali své piloty pravidelněji k bombardování německých průmyslových závodů, komunikačních signálů a dopravních linek.

Místo toho dostali od roku 1940 britští a později američtí letci nařízeno provádět „oblastní bombardování“; v prosté angličtině, ničení měst a obytných oblastí, což mělo za následek, jak známo, smrt nebojujících, jako jsou ženy, děti a starší lidé. Jednalo se o zvláštní druh anglosaského válčení, který měl předchozí souhlas v nejvyšších úrovních spojeneckých vládních kruhů.

Krátce poté, co se v květnu 1940 stal britským premiérem, **Winston Churchill** řekl :

„Tato válka není proti Hitlerovi nebo národnímu socialismu, ale proti síle německého lidu, která má být jednou provždy rozbita, bez ohledu na to, zda je v rukou Hitlera nebo jezuitského kněze“.

Do jara 1945 spojenecká letadla vybombardovala pozoruhodných 70 měst po celém Německu – zabilo kolem 600 000 říšských civilistů, z nichž většinu tvořily matky a děti, spolu s těmi, kteří byli příliš staří na boj – spolu se zničením bezpočtu nemocnic, školy a historické budovy. Naproti tomu bleskový útok Luftwaffe v Británii zabil méně než 10 % z výše uvedeného úhrnu, asi 40 000 lidí.

Ze 70 německých měst, která byla bombardována požárem, 69 z nich vydrželo vyhlazení 50 % nebo více jejich městských oblastí.

Civilisté byli skutečně z velké části terčem. Za dobu trvání války bylo na Německo nebo území okupované Říší svrženo více než 2,6 milionu tun bomb; z toho méně než 2 % celkových nákladů na bomby připadla na nacistické válečné továrny. Naprostá většina zbytku byla vyhozena do hustě obydlených čtvrtí a dělnických domovů, přičemž odděleně zabila velké množství utlačovaných válečných zajatců.

Západní média silně podporovala požár německých a japonských měst, dokonce požadovala „více bombardování civilních cílů“, zatímco kritizovala několik útoků omezených na vojenské a průmyslové zóny.

V Evropě byly tyto akce někdy ospravedlněny tvrzením, že každý Němec byl příznivcem Hitlera, a proto si zasloužil svůj osud. Příhodně se zapomnělo, že Hitler v prezidentských volbách na jaře 1932 obdržel o něco více než třetinu (36,8 %) lidového hlasování; zatímco Paul von Hindenburg získal více než polovinu (53 %) všech hlasů. Ve federálních volbách v červenci 1932 nacistická strana, i když je nyní největší v Německu, stále ještě zdaleka nedosáhla většiny, protože si

nárokovala jen něco málo přes třetinu (37 %) všech hlasů – a Hitlerova podpora ve skutečnosti mírně klesla na 33 %. ve federálních volbách v listopadu 1932.

Později touha rozbít „sílu německého lidu“ většinou ušetřila nacistické továrny na zbraně, železniční sítě a další zdroje. Ze strany západních politických a vojenských představitelů bylo velkým klamem věřit, že zasažení obecné populace by srazilo nepřítel na kolena.

Jak ukázal Blitz Hermanna Goeringa z let 1940-41, vykládání bomb nad hustě obydlenými oblastmi nijak nezlomilo morálku lidí, ale ve skutečnosti posílilo odhodlání národa. Když jsou příbuzní nebo přátelé zabiti nepřátelskými granáty, přirozenou lidskou reakcí je hledat pomstu, zatímco strádání lidí spojuje.

Na rozdíl od britských a amerických státníků Hitler nedlouho po bleskovém útoku uznal, že letecké demolice měst nezničí odolnost cizího obyvatelstva. Během listopadu 1944 Hitler znovu řekl Speerovi , že

“Tyhle nálety mě netrápí.” Jen se jim směju. Čím méně bude muset obyvatelstvo ztratit, tím fanatičtěji bude bojovat. Viděli jsme to u Angličanů, které znáte, a dokonce i u Rusů. Ten, kdo všechno prohrál, musí všechno vyhrát... Lidé bojují fanaticky, jen když mají válku u svých vlastních dveří. Takoví jsou lidé.”

O tři měsíce později, na Jaltské konferenci na Krymu v únoru 1945, Churchill se svými poradci formuloval masivní útok na Drážďany. **Prezident Franklin D. Roosevelt** byl v této fázi velmi nemocný, ale v Jaltě souhlasil s určením Drážďan, kterých se zúčastní přes 500 amerických těžkých bombardérů podporovaných menšími letadly.

Drážďany po náletu (licencováno pod CC BY-SA 3.0 de)

Po ukončení řízení v Jaltě dne 11. února 1945 začala o dva dny později požár Drážďan proti městu, jehož populace se zvětšila na více než milion lidí, včetně 400 000 uprchlíků.

Dnes se stále neví, kolik bylo zabito nevinných, přičemž počty se pohybují od 100 000 mrtvých až po extravagantní půl milionu. Stovky evakuovaných dětí přišly o život, zatímco desítky amerických stíhacích bombardérů Mustang se vrátily, aby pokosily sužované přeživší, kteří se tísnili u břehů řek a v zahradách. Když byly tyto válečné zločiny spojeny, Drážďany neobsahovaly žádná významná zbrojní zařízení a byly nebráněným univerzitním městem.

Zatímco Hitler byl zvláště brutální v genocidě, kterou prováděl především proti židovskému obyvatelstvu, nebyl zastáncem systematického ničení urbanizovaných míst – eufemisticky nazvaného

„strategické bombardování“. Nebyl na to připravený. Během války Němci neměli vůbec žádné čtyřmotorové těžké bombardovací letouny.

Málo známo a do jisté míry důležité je, že britský bleskový útok Luftwaffe přišel jako přímá odpověď na britské letecké útoky na německá města. Zpočátku vydal Hitler přísné rozkazy, aby na Londýn nebyly vypouštěny žádné bomby.

Centrum města Liverpool po těžkém bombardování (licencováno pod Public Domain)

Letadla RAF bušila do Berlína téměř každou noc od 25. srpna 1940 do 7. září 1940, což je druhé datum předznamenání zahájení Blitzu v reakci na britské cílení na německé obydlené oblasti. Není pochyb o tom, že Británie zahájila leteckou válku proti obydleným centřům a ve skutečnosti londýnské bombardéry poprvé zaútočily na Berlín 15. května 1940 během bitvy o Francii.

Lidé v Londýně se dívají na mapu znázorňující, jak RAF útočí na Německo během roku 1940 (licence pod Public Domain)

Roky předtím, než se Hitler dostal k moci, se vlivní Britové zastávali shození bomb na civilní cíle – datovali se k takovým mužům, jako byl **lord Hugh Trenchard**, vážený anglický letecký velitel a vojenský stratég z první světové války.

Již v roce 1916 lord Trenchard vysvětloval, že „Morální účinek nepřátelského letadla... je nepřiměřený škodám, které může způsobit“. Následující rok, 1917, prosil britský válečný kabinet, aby mu dovolil „zaútočit na průmyslová centra Německa“; a v roce 1918 tucty tun britských bomb přšely z nebe nad německými městy, od Kolína nad Rýnem po Stuttgart.

V květnu 1941 lord Trenchard Churchillovi nastínil, že německou Achillovou patou „je morálka jejího civilního obyvatelstva pod leteckými útoky“ a „právě v tomto slabém místě bychom měli udeřit znovu a znovu“.

O dva měsíce později, v červenci 1941, Churchill řekl Rooseveltovi, že „musíme podrobit Německo a Itálii neustálému a stále rostoucímu bombardování“. Roosevelt s tímto tvrzením pravděpodobně souhlasil, protože americký prezident reagoval pozitivně, když v listopadu 1940 slyšel plány týkající se navrhovaných amerických bombardovacích útoků na Japonsko.

Počátkem 40. let upadla fašistická Itálie v nemilost Washingtonu a Londýna. Přesto během třicátých let Roosevelt docela podporoval režim Benita Mussoliniho, přičemž nový americký vůdce v červnu 1933 napsal, že na něj „hluboce zapůsobilo to, co [Mussolini] dokázal“, popsal ho jako „toho obdivuhodného italského gentlemana“.

Britské a americké kapitalistické obchodní komunity byly obecně benevolentní k Mussolinimu i Hitlerovi, investovaly značné částky do diktátorských států a považovaly je za hráze proti bolševismu.

Americký generál Billy Mitchell, instrumentální postava často přezdíváná „otec amerického letectva“, byl zakořeněným představitelem masových náletů na městské prostředí. V roce 1932 Mitchell napsal v článku týkajícím se Japonska, že

“Tato města, postavená převážně ze dřeva a papíru, tvoří největší vzdušné cíle, jaké kdy svět viděl.”

Také horlivými zastánci útoku na vybudovaná centra byli **Cordell Hull**, Rooseveltův ministr zahraničí, a **generál George Marshall**, náčelník štábu americké armády.

Stačí se jen podívat na řadu čtyřmotorových těžkých bombardérů ovládajících britskou a americkou flotilu: jako například londýnský Short Stirling (představen v srpnu 1940), Handley Page Halifax (představen v listopadu 1940) a Avro Lancaster (představen v únoru 1942); spolu s washingtonskými Boeingy B-17 (představen v dubnu 1938) a B-24 Liberator (představen v březnu 1941). Tyto letouny procházely konstrukcí dlouho před německou invazí do Polska v září 1939, nebo dokonce japonským útokem na Pearl Harbor v prosinci 1941.

Výše uvedené letadlo se mohlo pochlubit doletem přes tisíc mil a více než dva tisíce mil; zatímco nejznámější letoun Luftwaffe, jednomotorový střemhlavý bombardér Stuka, udržel vzdálenost pouhých 200 mil. Spojenecká letadla mohla létat široko daleko, aby způsobila rozsáhlé škody na betonové krajině; ačkoli nebyly vytvořeny jako takové, aby se zaměřovaly na konkrétní vojenská zařízení nebo válečná zařízení.

Britské bombardéry Stirling a Lancaster byly navrženy tak, aby přepravily více než 6 000 kilogramů (14 000 liber) výbušnin, ve srovnání se 700 kilogramy Stuky (1 500 liber). Nejneslavnějším rysem Stuky bylo její vytí, melancholická siréna, kterou osobně vymyslel Hitler, aby způsobila maximální psychickou újmu civilistům, ale ne tolik fyzické.

Letecké bombardování německých a japonských měst prodloužilo druhou světovou válku o mnoho a mnoho měsíců – protože nálety často ušetřily nejen průmyslové hotspoty, ale i nepřátelské vojáky. Běžický vtíp byl v tom, že nejbezpečnější místo je vepředu.

Speer nastínil: „Válka by byla z velké části rozhodnuta v roce 1943“, kdyby se nepřátelská letadla „soustředila na centra zbrojní výroby“. Přesto ve své krvežíznivosti spojenečtí velitelé nepolevili ve své touze decimovat civilní oblasti.

Sklady nacistického Německa s kuličkovými ložisky a pohonnými hmotami, klíčové pro různé zbraně v jeho válečné mašinérii, byly občas bombardovány sporadicky a většinou vůbec ne. Od jara 1944 se přerušované spojenecké nálety na průmysl kuličkových ložisek náhle zastavily.

Speer poznámenal , že „Spojenci zahodili úspěch, když už ho měli ve svých rukou“, zatímco „Hitlerovo krédo, že nemožné může být uskutečněno“ vypadalo, že je věrné formě. „Všechno to zase napraviš,“ ujistil nacistický vůdce Speera, když byla válečná výroba nakrátko snížena, a jak poznámenal, „Hitler měl ve skutečnosti pravdu – znovu jsme to narovnali“. Zbrojní výroba zůstala silná, což Hitlerovi dávalo naději, že německá schopnost zotavit se ze zdánlivě zoufalých nesnází může ještě zvrátit válku.

V důsledku spojenecké fixace na přeměnu obydlených center v trosky se téměř do konce války zvedla německá konstrukce těžkých obrněnců a munice. Speer odhalil „náš údiv“, když nepřítel „opět přestal útočit na průmysl kuličkových ložisek“.

Možná to nebylo tak ohromující, jak se zdálo. 28. července 1942 Arthur „Bomber“ Harris, vedoucí velitelství bombardérů RAF, řekl, že jeho piloti bombardují jedno německé město za druhým, „aby jí znemožnili pokračovat ve válce. To je náš předmět; budeme ho neúnavně pronásledovat“.

Harrisova touha pomstít se civilistům byla taková, že se postavil proti zavedení dalších letadel – jako je Pathfinder RAF – které by mohly výrazně zlepšit přesnost vzdušných útoků a potenciálně přesunout zaměření Bomber Command na vojenské cíle. Harris se obával, že Pathfinder, představený na podzim roku 1942, povede k výzvam k ukončení teroristického bombardování měst, což je jeho specialita.

Harris vylíčil požár Hamburku v červenci 1943 jako „relativně humánní metodu“; nálety, které zabily desítky tisíc lidí, většinou civilistů.

Západní demokracie a „obránci civilizace“ – v opozici vůči fašistické tyranii – prosazovali ty nejničivější a nejsurovější metody v domnělé snaze rychle vyhrát válku.

Kapitola XVII

Omyl teroristických bombardování městských oblastí

Ačkoli zůstává v oficiálních textech nezmiňována, počátky pochybně nazvané studené války lze vysledovat k politice amerických vůdců během druhé světové války samotné. Po katastrofální porážce nacistického Německa u Stalingradu na začátku roku 1943 byla pokračující konstrukce atomové bomby ve Washingtonu realizována s ohledem na Sověty.

Tři měsíce před vyloděním v den D americký **generál Leslie Groves**, jedovatý antikomunista, v březnu 1944 potvrdil, že atomová bomba byla vyrobena za účelem „podmanit si Sověty“, tehdy nenahraditelného spojence Západu.

Ve věku 46 let se Groves v září 1942 ujal vedení amerického jaderného programu a ukázal se jako nelítostná, prohnaná postava, která ve své nové pozici disponovala obrovskou mocí. Groves ve skutečnosti držel kontrolu nad každým aspektem amerického jaderného projektu, od technických a vědeckých aspektů až po oblasti výroby a bezpečnosti, spolu s realizačními plány, kde budou bomby rozmístěny.

Méně než šest týdnů po atomových útocích nad Japonskem, 15. září 1945, Pentagon dokončil seznam: Prostřednictvím kterého vysvětlil strategie ke zničení 66 sovětských měst pomocí 204 atomových bomb,

kteře měly být provedeny prostřednictvím synchronizovaných leteckých útoků. Tento poměr je v průměru o něco více než tři bomby vypálené na každé město.

Šest atomových zbraní v každém však bylo kategorizováno tak, aby vyhladilo 10 největších sovětských městských center, to znamená, že 60 bomb by bylo shozeno dohromady na následující: Moskva (hlavní město Ruska), Leningrad, Novosibirsk, Kyjev (hlavní město Ukrajiny), Charkov, Koenigsberg. , Riga (hlavní město Lotyšska), Oděsa, Ulan-Ude a Taškent (hlavní město Uzbekistánu). To samo o sobě by ušlo dlouhou cestu ke zničení Sovětského svazu.

Přesto to byl pouhý začátek. Bylo identifikováno pět atomových zbraní (celkem 35) pro likvidaci dalších sedmi velkých měst v SSSR: Stalingrad, Sverdlovsk, Vilnius (hlavní město Litvy), Lvov, Kazaň, Voroněž a Nižní Tagil.

Pokračovalo, čtyři bomby za kus (celkem 28) byly vyčleněny na zpuštění sedmi významnějších městských oblastí: Gorki, Alma Ata, Tallinn (hlavní město Estonska), Rostov na Donu, Jaroslavl, Ivanovo a Chimkent.

Kromě toho byly označeny tři atomové bomby (36 dohromady), aby odstranily 12 dalších významných měst, od Tbilisi (hlavní město Gruzie) a Stalinska po Vladivostok, Archangelsko a Dněpropetrovsk.

Z těchto 36 sovětských měst, která mají být vyhozena do povětří – což vyžaduje tři až šest atomových bomb na město – 25 z nich patří Rusku, zatímco zbývajících 11 měst se rozkládá na Ukrajině, v Gruzii, Estonsku, Lotyšsku, Litvě, Uzbekistánu a Kazachstánu. Proces vyhlazení měl být namířen nejen proti východní Evropě a Rusku, ale měl se rozšířit i do Střední Asie.

Všech zbývajících 30 měst SSSR bylo zvýrazněno tak, že každé potřebuje buď jednu nebo dvě atomové zbraně, rozděleno uprostřed: 15 měst vyžaduje dvě bomby za kus a dalších 15 určených pro každé po jedné. Mezi nimi jsou ještě další země a známá místa jako Minsk (hlavní město Běloruska), Brest Litovsk, Baku (hlavní město Ázerbájdžánu) a Murmansk. Devastace se měla znovu rozšířit přes východní Evropu a mimo samotné Rusko až do Turkmenistánu, kde měl být jednou atomovou zbraní zasažen Neftedag bohatý na ropu a plyn.

Několik z výše uvedených měst, která měl Pentagon v úmyslu zničit, se nachází v zemích, které se od té doby připojily k NATO, vojenské organizaci pod vedením USA – jako jsou města v Estonsku, Lotyšsku a Litvě, jejichž hlavní města byla uvedena jako města vyžadující dohromady 15 atomových bomb. . Město Belostok, nyní stát NATO Polsko, mělo být zasaženo dvěma atomovými zbraněmi. Pokud by se tyto programy dodržovaly, měly by za následek mnoho desítek milionů mrtvých, daleko přesahujících ztráty na životech během druhé světové války.

Navíc v roce 1945 již některé z výše uvedených sovětských městských regionů ležely po letech nacistické okupace v troskách, jako Charkov, Vilnius, Tallinn a Rostov na Donu. Americké atomové útoky nad těmito místy by z velké části zasáhly zničené budovy. Sovětský svaz ztratil více než 25 milionů lidí kvůli Hitlerovým armádám a stále se vnitřně zmítal koncem války.

Tři týdny předtím, než Groves dokončil své atomové plány, zjistil Gallupův průzkum z konce srpna 1945, že téměř 70 % Američanů věřilo, že vytvoření atomové bomby je „dobrá věc“, přičemž pouhých 17 % to považuje za „špatnou věc“. Lze se domnívat, že by se tyto názory poněkud změnily, kdyby veřejnost věděla, co se děje v kuloárech moci.

Do you think it was a good thing or a bad thing that the atomic bomb was developed?

	Aug 24-29, 1945	Jun 5-7, 1998
	%	%
Good thing	69	36
Bad thing	17	61
No opinion	14	3

Based on U.S. adults

GALLUP

Člověk se může jen zděšeně dívat na naprostou úskočnou a odvážnou povahu související s navrhovanou demolicí 66 měst na územích rozkládajících se tisíce kilometrů. V době před internetem a pohodlnou ruční technologií by tyto hloubkové triky vyžadovaly měsíce dřiny. Schémata se mohla začít formulovat v době Grovesova přiznání v březnu 1944 jadernému fyzikovi **Josephu Rotblatovi** .

Groves byl hybnou silou plánu na vykuchání veškeré sovětské průmyslové a vojenské kapacity, přičemž klíčová pomoc přicházela od **generálmajora Laurise Norstada** . Přesto vysoce postavení vojáci nemohou provádět operace na této úrovni bez souhlasu vycházejícího z elitních politických kruhů.

V důsledku amerických jaderných programů datovaných do druhé světové války je hrubě a historicky nepřesné tvrdit, že samozvaná studená válka začala v roce 1947 – stejně jako tvrzení, že za obnovení nepřátelských postojů a politik mohou Rusové. . Masy byly v těchto otázkách po více než sedm desetiletí krutě uváděny v omyl.

Navzdory jeho důležitosti prakticky celý západní mainstreamový tisk (a většina alternativních médií) nadále ignoroval plán Pentagonu z roku 1945 na spálení desítek sovětských měst. V izolaci mezi komerčními médii vydal britský list Daily Star 8. ledna 2018 zprávu týkající se amerických návrhů „úplně vymazat Rusko z mapy“ se „zásobou 466 bomb“.

Celkový počet 466 však tehdy nebyl realistický a tak vysoké odhady bomb byly samotným Grovesem zamítnuty jako „nadměrné“ ve svém přísně tajném memorandu Norstadovi ze dne 26. září 1945. Groves ve stejném dopise také nastínil , že „je není nezbytné k úplnému zničení města, aby se zničila jeho účinnost. Hirošima již neexistuje jako město, i když oblast úplného zničení je podstatně menší než celková“.

Groves a Norstad měli v souvislosti se svými jadernými návrhy před očima nejněžnější problém, který by je oba rozrušil; , jak uvidíme **spolu s prezidentem Harrym Trumanem** . Koncem roku 1945 držela americká armáda pouze dvě atomové bomby a myšlenky na zdecimování SSSR byly v tomto okamžiku jen jako iluze.

Hromadění potřebných zbraní bylo pracně pomalé, dokonce i pro nejbohatší národ světa. Do 30. června 1946 se zásoby amerických atomových bomb zvýšily na devět. V listopadu 1947 se arzenál zvýšil na 13 bomb, stále ještě pozoruhodně malý.

Sedm měsíců předtím, 3. dubna 1947, byl prezident Truman, který byl zasvěcen do návrhů na vyhlazení SSSR, sám informován o tom, jak maličké jsou americké jaderné skryše. Truman „byl šokován“, když se dozvěděl, že mají jen tucet atomových zbraní, protože předpokládal, že Pentagon nashromáždil mnohem větší počet. Takové bylo tajemství amerického jaderného programu, jen málokdo měl důvěrnou znalost faktů.

Ve stejném roce, 1947, **Winston Churchill** úpěnlivě žádal **Stylese Bridgese** , republikánského senátora na návštěvě Londýna, aby byla na Kreml svržena atomová bomba, „která ho vymaže“, čímž se Rusko stane „bez směru“ a „velmi snadno řešitelný problém“. Churchill doufal, že Bridges přesvědčí Trumana, aby tuto akci provedl. Během nedávné minulosti se Churchillovi dostalo královského přivítání v Kremlu a v

srpnu 1942 si tam užil hostinu se Stalinem, než se koncem roku 1944 vrátil do Moskvy na další setkání. O tři roky později si Churchill přál, aby se Kreml změnil v prach. .

Mezitím do 30. června 1948 se americká jaderná skryš vyšplhala na 50 atomových bomb a odtud čísla raketově stoupala – v létě 1949 americká armáda konečně vlastnila více než 200 atomových bomb, což předznamenalo éru „jaderné hojnosti“. Groves byl od té doby odstraněn ze svého postu a ještě nebezpečnější jedinci jako **generál Curtis LeMay** se stali prominentními v plánování americké jaderné války.

V říjnu 1949 LeMay rozšířil plány tak, aby zahrnovaly 104 sovětských městských zón, které měly být zničeny 220 bombami „v jediném masivním útoku“, a dalších 72 zadržovaných pro „zálohu pro opětovný útok“. 292 přidělených bomb bylo k dispozici do června 1950.

Nicméně v předchozím roce v srpnu 1949 se globální rovnováha nenávratně posunula, když Sovětské Rusko úspěšně odpálilo atomovou zbraň nad zkušebním polygonem v severovýchodním Kazachstánu. Sovětské získání bomby před rokem 1950 bylo pro Washington ošklivým šokem. Ukázalo by se, že je to zásadní odstrašující prostředek pro americké jaderné projekty, přičemž Rusové nemají jinou možnost, než následovat příklad a vyčlenit městské oblasti na Západě, týkající se jejich vlastních plánů jaderné války.

Americký vynález vodíkové bomby na konci roku 1952, rychle následovaný Sověty, dramaticky změnil rozsah a odhady zabíjení jaderné války. Zdá se, že skromná atomová bomba již neměla dostatečnou výtěžnost a prošla „modernizací“, když lidstvo udělalo skok směrem k sebezničení.

Nová vodíková zbraň neboli H-bomba byla stokrát silnější než její atomová příbuzná a koncem 50. let byly H-bomby masově vyráběny Pentagonem. V prosinci 1960 – s americkým arzenálem nyní

ohromujících 18 000 jaderných zbraní – bylo spočítáno, že prakticky každý občan Sovětského svazu bude zabit, ať už z dosahu výbuchu vodíkových bomb, nebo následkem následného spadu. Jak bylo známo, velká část radioaktivní otravy by se pravděpodobně rozfoukala větrem po celé Evropě, což by dále ovlivnilo státy Varšavské smlouvy a spojence NATO.

Od roku 1950 byla Čínská lidová republika přidána na americký jaderný seznam hitů, země, která tehdy sestávala z více než půl miliardy lidí; více než dvojnásobek populace SSSR; zatímco Číňané sami získali jaderné zbraně až v polovině 60. let. Komunistická Čína a její města byla kategorizována tak, aby byla srovnána se sovětskými metropolemi, čímž se celkový předpokládaný počet obětí zvýšil na stovky milionů.

Díky kombinaci odstrašování, vzájemně zaručeného zničení (MAD) a velké dávky štěstí nebyly během toho, co bylo více než 70 let popisováno jako „studená válka“, provedeny žádné tak hrozné programy. Spíše než studený konflikt byly roky po roce 1945 organizovány tak, aby lidstvo bylo svědkem nejžhavější války v historii lidstva.

Kvůli zprávám sovětské tajné služby věděl Stalin již čtyři roky před Hirošimou, že Amerika vyvíjí „uranovou bombu“. Potvrzením Rusům, že mají novou zbraň s nesrovnatelnou ničivou silou, by Washington dále, jak se předpokládalo, měl větší vliv na jednání v zasedací místnosti se Sověty.

Kapitola XVIII

Zimní protiofenzíva Rudé armády

Protiútok sovětské armády proti Wehrmachtu, který začal před osmi desetiletími, 5. prosince 1941, byl hlavní událostí druhé světové války a významnou událostí v moderní historii. **Protiofenzíva Rudé armády oficiálně trvala od začátku prosince 1941 do 7. května 1942.**

Protiútok nazvali Rusové jako **Zimní tažení 1941-1942** a poskytl jim důkazy, jak jim samotným, tak přihlížejícímu světu, že Wehrmacht není neporazitelný. Neúspěch **operace Barbarossa** dále položil vážný otazník nad tím, zda Němci mohou válku vůbec vyhrát.

S velkou vděčností byla Moskva, největší a nejdůležitější město Sovětského svazu, zachráněna před nacistickou okupací. Zahájení protiútku přineslo úlevu a naději mnoha lidem v celé Evropě i mimo ni, kteří si zoufali při pomýšlení na svět ovládaný nacisty.

Přestože se sovětské armádě podařilo zahnat Wehrmacht zpět od bran Moskvy, nedokázala proměnit protiofenzívu v porážku; což by v takovém případě s největší pravděpodobností vedlo k rozpadu německé armády v zimě 1941-42; a tedy předčasný konec války, alespoň v Evropě. Ozbrojené síly francouzského vojevůdce Napoleona se koneckonců rozpadly během 6 měsíců od jejich invaze do Ruska v červnu 1812.

Právě z těchto důvodů ruský maršál **Georgij Žukov**, nejslavnější velitel druhé světové války, bez obalu označil sovětskou protiofenzívu za „selhání“. Žukov ve svých pamětech napsal: „Historie Velké vlastivědné války stále dospívá k obecně pozitivnímu závěru o zimní ofenzivě našich sil, i přes nedostatek úspěchu. S tímto hodnocením nesouhlasím. Dalo by se říci, že přikrášlení historie je smutným pokusem přemalovat neúspěch. Když vezmete v úvahu naše ztráty a jakých výsledků bylo dosaženo, bude jasné, že to bylo Pyrrhovo vítězství“. (1)

Žukov nepřeháněl; byl frontový generál, který viděl, co se mu děje před očima, a měl odhodlání vyjádřit své myšlenky. Jak poznamenal Žukov, ztráty personálu Rudé armády během protiofenzívy byly těžké, mnohem vyšší než německé ztráty v tom, co je často považováno za přelomový sovětský triumf. Celkem během tří měsíců ledna, února a března 1942 ztratila sovětská armáda 620 000 mužů (2). Pro srovnání, ve stejném období Němci ztratili 136 000 mužů, což je výrazně méně než čtvrtina ruských obětí. (3)

Zkušený britský historik **Evan Mawdsley**, který se z velké části zaměřuje na ruské dějiny, představil výše uvedené postavy obětí ve své studii o nacisticko-sovětské válce. Mawdsley také uvedl: „Německé ztráty na východní frontě za tři a čtvrt měsíce do konce září 1941 činily

185 000“ a že „Rudá armáda ztratila v roce 1941 177 divizí, většinu z nich v Období červen – září. Sovětské vojenské ztráty do konce září 1941 byly uváděny nejméně na 2 050 000“. (4)

Josif Stalin řekl krátce po porážce Francie wehrmachtem v červnu 1940, „že budeme schopni čelit Němcům na rovném základě pouze do roku 1943“ (5). Tato předpověď byla prozíravá a přesná. Rudá armáda „prokázala velký pokrok pouze s operací Bagration v Bělorusku v červnu 1944“, zdůraznil Mawdsley. (6)

Stalin není zaznamenán jako zmínka o tom, proč Rudá armáda na počátku 40. let táhla za Wehrmachtem takovou vzdálenost; a vzhledem k tomu, že měl na starosti SSSR, znatelně déle, než byl v Německu u moci Adolf Hitler.

Nedostatky sovětské armády byly přinejmenším zčásti způsobeny, jak řekl po válce maršál Žukov, „obrovské škody, které Stalin zemi způsobil svým masakrem nejvyšších armádních velitelství“ (7).

Žukovův názor podporují i jiní, jako Leopold Trepper, přední sovětský zpravodajský pracovník a bojovník proti nacistickému odboji, který napsal, že po čistkách „Rudá armáda, vykrváčená do běla, teď sotva byla armádou a ani by nebyla. znovu na léta“. (8)

Mezitím, když **začala sovětská protiofenzíva, Rudá armáda mezi prosincem 1941 a březnem 1942** obdržela 117 nových divizí, aby posílila své řady. Hlavní nepřátelská síla, německá skupina armád Střed, byla během té doby doplněna o pouhých 9 divizí. (9)

Do 26. listopadu 1941 Němci utrpěli 743 112 obětí, včetně nemocných a omrzlých – a na konci února 1942 **činily celkové německé ztráty na východní frontě 1 005 636 mužů**; to se rovná asi 31 % původní německé invazní síly, podle vojenského vědce Donalda J.

Goodspeeda, který poskytl tyto různé statistiky (10). Pro srovnání, **sovětská armáda utrpěla začátkem jara 1942 kolem 5,5 milionu obětí.**

Hitler kladl nesmírný důraz na miliony obětí, které jeho divize způsobily Rudé armádě (11). Koncem února 1942 byl opět přesvědčen o konečném vítězství. Žoviální Hitler svým blízkým kolegům na velitelství Wolfsschanze prohlásil: „Neděle bude 1. března. Chlapci, neumíte si představit, co to pro mě znamená – jak moc mi poslední tři měsíce vyčerpaly síly, prověřily moji nervovou odolnost“. (12)

Během prosince 1941 a v následujících měsících mnoho německých velitelů v různé míře nadále věřilo ve vítězství. Goodspeed poznamenal, že hierarchie Wehrmachtu „usoudila, že jsou stále lepšími letními vojáky než Rusové, a že by proto měli bojovat v létě“, aby „vybudovali své rozbité armády pro další velkou jízdu v roce 1942“. (13)

Hitler a důvěra generálů by se ukázala jako nemístná. Sověti si mohli dovolit mnohem větší personální ztráty než Němci, a to by nemělo být žádné skutečné překvapení. Populace Sovětského svazu v roce 1941 byla asi 193 milionů, což je o 80 milionů nebo tak více než populace Třetí říše. Velká strategie sovětského protiútoky vyžadovala útok podél široké fronty o šířce 800 mil od Leningradu na severu po Krymský poloostrov na jihu (14). Jeho cílem bylo zasadit řadu úderů, které by vážně podkopaly Němce a jejich spojence z Osy, což by mělo za následek rychlé zhroucení nepřítele, nebo se to alespoň předpokládalo.

Tato strategie byla formulována s rozhodným přispěním Stalina ve spolupráci s Nejvyšším vrchním velením (Stavka). Žukov rozhodně nesouhlasil se strategickým plánem protiofenzívy. Žukov ve svých pamětech napsal, že jen on se „odvážil kritizovat“ plán Stalinovi a Stavce. (15)

Pro protiútok Žukov upřednostňoval shromáždit jejich síly a nasměrovat je prudkým výpadem středem „proti těžišti nepřítel“. Tato strategie mohla dost dobře způsobit krutý zásah, ze kterého by se Němci jen těžko vzpamatovávali. Místo toho, s rozptýlením sovětských divizí přes rozšířenou frontu, síla úderu byla zředěna. Žukov cítil, že mu chybí síly potřebné k dosažení jeho cílů.

Z ruské protiofenzivní strategie, kterou si Mawdsley uvědomil: „Stavka udělala stejnou chybu, jakou udělal Hitler a jeho vrchní velení v roce 1941, když předpokládali, že nepřítel je vyčerpaný a rozbitý. Také se pokusilo, stejně jako Němci v operaci Barbarossa, zaútočit všude. Žukovův názor byl, že by bylo mnohem moudřejší soustředit zdroje a dostat se na linii Staraja Russa–Velikie Luki–Vitebsk–Smolensk–Briansk“. (16)

Žukovova oblíbená úderná linie byla 350 mil na šířku, na rozdíl od 800 mil, které preferoval Stalin. Navzdory Žukovovým obavám o sovětské strategii začala jeho stále významná role v protiútku působivě od 6. prosince 1941. Žukov se ocitl v opozici proti jednomu z nejvýznamnějších generálů Wehrmachtu Heinzi Guderianovi, který velel 2. tankové armádě.

Na obou stranách došlo k těžkému krveprolití, ale Žukovovy oddíly zvítězily nad oddíly Guderian, když donutily posledně jmenované ustoupit o více než 50 mil (17). Žukovova pověst, nyní již vysoká v Sovětském svazu, byla zaslouženě dále posílena.

Anglický historik Chris Bellamy odhalil, jak Žukov ve směrnicích z 13. prosince 1941 vysvětlil, že sovětská vojska by měla donutit nepřítel k ústupu 130 až 160 kilometrů (80 až 100 mil) západně od Moskvy (18). Jakmile se to podařilo, Žukov pokračoval, že Rudá armáda by poté měla „strávit zbytek zimy zaháněním Němců asi dalších 150 kilometrů (93 mil) k linii východně od Smolenska [230 mil západně od Moskvy], odkud se dostali. vypustil Typhoon na začátku října“. (19)

Žukovovy zmenšené ambice pro protiofenzívu byly realistické, ale i tak by se výrazně snížily. Žukov si hořce stěžoval, že mnoho sovětských jednotek jinde bylo špatně vedeno a „neustále se pokoušely útočit na Němce frontálně, místo aby byly chytré a obcházely strany“. (20)

Mawdsley napsal: „Ve skutečnosti byla Rudá armáda v zimě 1941-42 velmi slabým nástrojem, obsluhovali ji nevyčvičení branci a špatně vybavená. V lednu 1942 měla celá Rudá armáda jen 600 těžkých tanků a 800 středních tanků plus 6300 lehkých tanků; naproti tomu číslo za leden 1943 bylo 2 000 těžkých tanků, ne méně než 7 600 středních a 11 000 světel“. (21)

Hitler si byl vědom toho, že Napoleonova Velká armáda se před 129 lety rozpustila na úplném ústupu (22). Někteří vysocí němečtí velitelé, kteří se tím nenechali odradit, tváří v tvář sovětským protiútokům chtěli odejít daleko na západ od Moskvy, k řekám Berezina nebo Niemen (sahající přes Bělorusko a Litvu).

Takový ústup v polovině prosince přes sníh po kolena a po pás mohl mít za následek zničení německé armády. Přinejmenším by bylo nepochybně ztraceno obrovské množství dělostřelectva a dalšího vybavení – a během sezóny, která „se ukázala jako jedna z nejkrutějších zim v historii“, uvádí výzkumná studie v Bulletinu Americké meteorologické společnosti. (23)

Do 20. února 1942 utrpěli Němci 112 627 obětí omrzlin (24). Tento problém nepostihl Rusy ve stejné míře; protože tito byli teple oblečení a měli hned za sebou funkční železniční systém, zatímco byli zvyklí bojovat v zimních podmínkách. Stalin řekl poté, co Sověti v březnu 1940 definitivně překonali Finsko: „Není pravda, že bojová kapacita armády v zimě klesá... Jsme severská země“. (25)

V polovině prosince 1941 vydal Hitler trvalý rozkaz. Požadoval, aby němečtí důstojníci odtud přinutili vojáky pod nimi, aby se za každou cenu drželi pozice. Hitler pokračoval, že německé jednotky v poli by měly ignorovat nebezpečí, když nepřátelské síly „prorazily na bocích nebo v týlu. To je jediný způsob, jak získat potřebný čas, přivést posily z Německa a Západu, které jsem nařídil.“ (26)

Hitler předtím fatálně zasáhl do německého strategického plánování, zejména tím, že odložil postup na Moskvu o šest týdnů v srpnu 1941; ale jeho příkaz k zadržení za každou cenu byl se vší pravděpodobností správným rozhodnutím a možná zachránil Wehrmacht té zimy. (27)

Němci se prozíravě nepokusili udržet souvislou linii z Leningradu na Krym. Hitler a německé vrchní velení (OHK) se dohodli na zavedení řady opor, známých jako „ježci“ (28). Tyto opevněné pozice byly často postaveny vedle velkých německých zásobovacích skladů, umístěných od severu k jihu, v takových městských oblastech pod nacistickou okupací, jako je Shlisselburg, Novgorod, Ržev, Vjazma, Brjansk a Charkov atd. Vedle hlavních pevností byly poté vybudovány vedlejší pevnosti.

Skutečnost na místě byla složitější než tato; neboť němečtí ježci byli někdy ustaveni spíše v reakci na místní sovětské taktické úspěchy než jednoduše z vůle Němců (29). Průlomů ruských vojáků na křídlech považovali velitelé Wehrmachtu za přijatelné, protože každé sovětské divizi, která postupovala příliš daleko, hrozilo nebezpečí, že bude odříznuta a uvězněna za německými liniemi.

Počátkem ledna 1942 došel Stalin k závěru, že totálního vítězství nad nacisty lze dosáhnout právě ten rok. ledna Stalin rozeslal svým generálům direktivu, v níž nastínil: „Naším úkolem není dát Němcům prostor k vydechnutí, hnat je na západ bez zastávky, nutit je vyčerpat

své rezervy před jarem, kdy budeme mít nové velké rezervy, zatímco Němci už nebudou mít žádné rezervy; to zajistí úplnou porážku nacistických sil v roce 1942“. (30)

Jak ukázaly události, takové směrnice byly příliš ambiciózní a podceňovaly odolnost Wehrmachtu. Mawdsley napsal: „Stalinova strategie z ledna 1942 snižovat německé zálohy před jarem nefungovala... Ve skutečnosti však byli Němci na velké části fronty schopni udržet území, které dosáhli na začátku prosince 1941. Rostov a Moskva museli couvnout jen o 50 až 150 mil. Byli stále velmi hluboko na sovětském území. Na severu a ve středu by tuto linii drželi až do konce roku 1943“. (31)

Je pozoruhodné, že v květnu 1944 byla německá skupina armád Střed stále jen 290 mil od Moskvy v jejím nejbližším bodě; vzhledem k tomu, že sovětské síly byly počátkem léta 1944 550 mil od Berlína. (32)

Poznámky

1 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 127

2 Tamtéž, str. 147

3 Tamtéž.

4 Tamtéž, s. 85-86

5 Robert Service, Stalin: Biografie (Pan; Dotisky, 16. dubna 2010) str. 406

6 Mawdsley, Hrom na východě, str. 148

7 Andrei Gromyko, Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi (Arrow Books Limited, 1. ledna 1989) Str. 216

8 Leopold Trepper, The Great Game: Memoirs of a Master Spy (Michael Joseph Ltd; První vydání, 1. května 1977) Str. 67

9 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 407

10 Tamtéž.

11 Mawdsley, Hrom na východě, str. 110

12 Adolf Hitler, Hitler's Table Talk, New Foreword by Gerhard L. Weinberg (Enigma Books, 30 April 2008) Str. 257

13 Goodspeed, Německé války, str. 405

14 Mawdsley, Hrom na východě, str. 120

15 Tamtéž.

16 Tamtéž, str. 128

17 Goodspeed, Německé války, s. 404

18 Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání Hlavní trh, 21. srpna 2009) Str. 332

19 Tamtéž.

20 Tamtéž, str. 331

21 Mawdsley, Hrom na východě, str. 148

22 Tamtéž, str. 119

23 J. Neumann a H. Flohn, Velké historické události, které byly významně ovlivněny počasím: 8. část, Německá válka proti Sovětskému svazu, 1941–45. Dlouhé předpovědi počasí na léta 1941–42 a klimatologické studie, Bulletin Americké meteorologické společnosti , [Jstor](#)

24 John Toland, Adolf Hitler: Definitivní biografie (Bantam Doubleday Dell Publishing Group, 3. února 2007) Část 8, Čtvrtý jezdec

25 Mawdsley, Hrom na východě, s. 107-108

26 Tamtéž, str. 121

27 Goodspeed, Německé války, s. 405-406

28 Tamtéž, str. 406

29 Tamtéž, str. 407

30 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 116

31 Mawdsley, Hrom na východě, s. 147

32 Samuel W. Mitcham Jr., Hitlerovi polní maršálové a jejich bitvy (Guild Publishers, 1988) Str. 274

Kapitola XIX

Zimní tažení Rudé armády. Část II

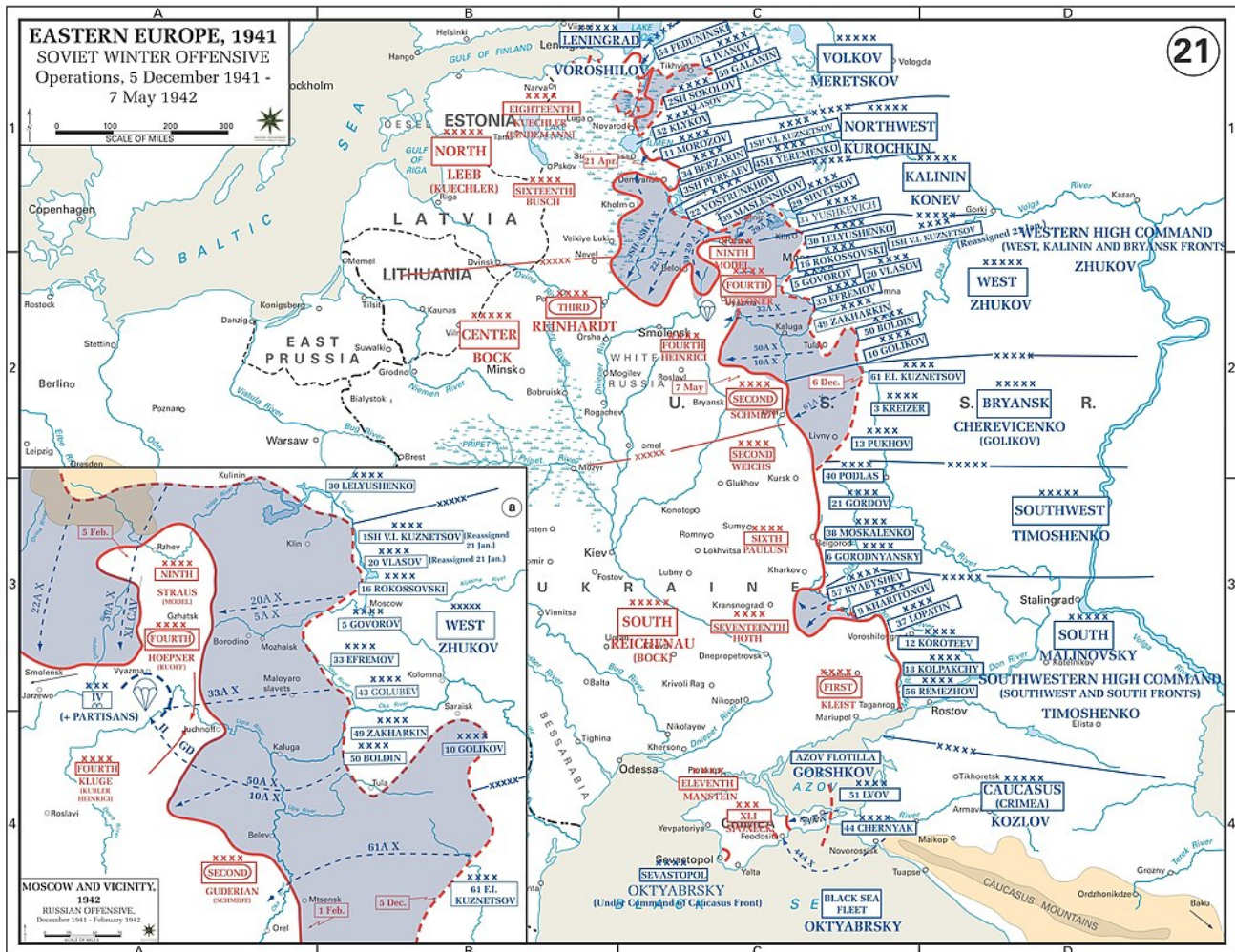
Šest týdnů po **protiofenzívě sovětské armády**, 15. ledna 1942, **Adolf Hitler** konečně souhlasil s tím, že německá skupina armád Střed by mohla provést postupné bojové stažení na rovnější a kratší linii o něco dále na západ od Moskvy.

Nacistická hierarchie doufala, že to posílí obrannou pozici Wehrmachtu a umožní jim odrazit pokračující sovětské protiútoky; s cílem rekonstituovat německé síly pro další velkou ofenzívu v létě 1942.

Hitler připisoval neúspěch své kampaně za zničení SSSR v roce 1941 především „překvapivě brzkým vypuknutím těžké zimy na východě“ (1). Nezmínil se o zásadních chybách, kterých se on sám a vrchní velení dopustili ohledně velké strategie, a také nepřiznal Sovětům uznání za to, že předvedli silnější představení, než nacisté očekávali.

Nicméně ruská zima v letech 1941-42 byla mnohem chladnější a delší než obvykle a skutečně byla „jedna z nejkrutějších zim v historii“, jak je uvedeno v článku, jehož spoluautory jsou přední klimatologové (Jehuda Neumann a Hermann Flohn) s Bulletin Americké meteorologické společnosti. (2)

Tabulka vytvořená v této studii ukazuje, že teplota v okolí Moskvy v měsíci listopadu 1941 byla v průměru o pozoruhodných 6,8 stupně Celsia nižší než v listopadu 1940 (3). V prosinci 1941 byla teplota v Moskvě o 5,2 stupně Celsia nižší než před 12 měsíci; a v lednu 1942 bylo o 6 stupňů chladněji než leden 1941. Dokonce i měsíc březen 1942 byl znatelně chladnější než březen 1941 a ukazoval v průměru o 3,6 stupně nižší teplotu, přičemž teploměr byl stále hluboko pod nulou.

Mapa sovětské zimní protiofenzívy 1941–1942. (Licence pod Public Domain)

Tyto mnohem nižší než typické teploty se podobně odrážejí v záznamech zveřejněných v Leningradu, druhém největším městě sovětského Ruska (4). Otřesné počasí však nebylo hlavním důvodem vykolejení operace Barbarossa. Němci byli v časové tísní a nebyli schopni dosáhnout svých cílů, hlavně kvůli strategickým chybám spáchaným německým vrchním velením; jako například natažení svých sil přes příliš širokou frontu 22. června 1941 a o dva měsíce později, když Hitler z vlastní iniciativy zdržel postup na Moskvu. Blitzkrieg se kvůli tomu z velké části zpomalil.

Vojenský autor **Donald J. Goodspeed** napsal,

„Německé vrchní velení se pokusilo o příliš mnoho věcí současně. Zanedbával primární axiom jediného cíle [vzít Moskvu]“. (5)

Vzhledem k tomu, že koncem roku 1941 byli Němci hluboko v západním Sovětském svazu, že jim nebylo poskytnuto dostatečné teplé oblečení, měli problémy s logistikou a zásobováním a neobdrželi téměř žádné nové bojové divize, jejich výkon v té zimě byl zcela neuvěřitelný. Celkem během tří měsíců od ledna do března 1942 způsobil Wehrmacht Rudé armádě 620 000 obětí, podle britského učenice Evana Mawdsleyho; Němci ve stejném období ztratili 136 000 mužů, což se rovná 22 % sovětských personálních ztrát. (6)

Byla to pokračující německá schopnost vymáhat těžké ztráty na Sovětech, která zajistila, že Hitler a jeho vojenské velení zůstali přesvědčeni, že vyjdou z války jako vítězové, zvláště když zima postupovala a pozice Wehrmachtu se upevňovala. Goodspeed uvedeno,

„Je nemožné odepřít obdiv německému úspěchu v té hrozně zimě, úspěchu mnohem významnějšímu než všechna předchozí německá vítězství. Je nemožné zadržet obdiv, ale je nekonečně smutné, že muži měli být povoláni, aby tak dobře bojovali za tak špatnou věc.“ (7)

29. ledna 1942 si **generál Georgij Žukov**, vrchní velitel Sovětů, stěžoval, že v zimních bojích dosud ztratil 276 000 vojáků a obdržel pouhých 100 000 posil (8). Žukov ve svých memoárech bez okolků označil ruskou protiofenzívu za „Pyrhovo vítězství“; kritizoval, jak je protiútok často považován za sovětský triumf, a nazval jej „příkrášlením historie“ a „smutným pokusem překreslit neúspěch“ (9). Výše uvedené počty obětí podporují Žukovovy argumenty.

Zatímco Žukovovy nářky nad nedostatkem náhrad se také zdají být oprávněné, během tří měsíců od prosince 1941 byla sovětská armáda posílena 117 novými divizemi, což je velmi vysoký počet (10). Vedoucí

nepřátelská síla, německá skupina armád Střed, obdržela od prosince 1941 do března 1942 pouze 9 nových divizí.

Hitlerovi se ulevilo, když zjistil, že pomalý odchod Němců do důchodu v polovině ledna 1942 byl úspěšně realizován. V tomto procesu Wehrmacht utrpěl značné ztráty na mužích a materiálu. Do 31. ledna 1942 dosáhly celkové německé ztráty na východní frontě 918 000, což představuje 28,7 % původních německých invazních sil z června 1941. (11)

Pro srovnání, sovětská armáda na konci roku 1941 utrpěla téměř pět milionů obětí (12); to je převážná většina personální síly Rudé armády z poloviny roku 1941. Zastavení německého postupu mezitím vdechlo nový život protifašistickým partyzánským aktivitám, zejména v Jugoslávii a Řecku. Síly odporu pomohly uvázat několik německých divizí. Wehrmacht neměl takové potíže od západoevropských národů pod nacistickou nadvládou. Francouzi například vyslali kontingent bojovat po boku Němců proti sovětskému Rusku. (13)

Neočekávaným zvratem událostí byl pozitivní výsledek Hitlerova trvalého nařízení z poloviny prosince 1941 – ve kterém nařídil německým velitelům, aby nasadili dynamit a další výbušniny k odstřelování zející díry ve zmrzlé zemi (14), které měly být použity jako obranná pevnosti zvané „ježci“ – ve spojení s úspěšnou akcí z 15. ledna 1942 se zdá, že posílily Hitlerův status nejvyššího velitele německé armády.

Mawdsley uznal,

„Hitler vyšel z těchto zimních bitev lépe než Stalin, alespoň v rámci svých krátkodobých podmínek. „Standardní“ politika zachránila jeho východní frontu. Je ironií, že katastrofa v Moskvě pravděpodobně

krátkodobě posílila jeho pověst (a jeho sebehodnocení) jako válečného vůdce, i když jiným způsobem než v roce 1940 ve Francii. Mohl tvrdit, že zachránil německou armádu před jejími vlastními chybami. (15)

Dne 19. prosince 1941 se Hitler jmenoval vrchním velitelem a nahradil **polního maršála Walthera von Brauchitsche**. Ten odstoupil kvůli srdečným potížím a zhoršujícím se okolnostem na východě. Hitler trval na tom,

“Každý může vydat několik taktických rozkazů.” Úkolem vrchního velitele je vychovávat armádu v duchu národního socialismu. Neznám žádného generála v armádě, který by to dokázal udělat, jak chci já.“ (16)

Hitlerovo sebeurčení jako vojevůdce nacistického Německa nebylo pro Rusy vůbec špatnou zprávou. Vzhledem k omezeným vojenským zkušenostem se Hitler v nadcházející době musel dopustit chyb. Ve skutečnosti byl nacistický vůdce de facto nejvyšším velitelem měsíce před prosincem 1941.

Dne 10. ledna 1942 **informoval Joseph Stalin** své generály ve směrnicích, že očekává „úplnou porážku nacistických sil v roce 1942“ (17). Prvomájové heslo Rudé armády znělo: „V roce 1942 dosáhneme rozhodující porážky německo-fašistických sil“. Sovětské vedení nadále tvrdilo, že tento cíl je dosažitelný „nejméně do konce června 1942“, napsal Mawdsley (18); navzdory faktu, že v té době byli Němci na ruském území stovky mil hlouběji, než byla Napoleonova Velká armáda v roce 1812.

Na rozdíl od Hitlera však Stalin disponoval rozsáhlým zázemím v nejvyšších vojenských řadách, což by mu v pokračování války obstálo. Anglický historik **Geoffrey Roberts** si uvědomil,

„Stalin nebyl žádný generál, ale měl zkušenosti s vrchním velením v poli a se službou v bojové zóně, i když ne v první linii. Během ruské občanské války sloužil jako politický komisař, zástupce ústředního výboru komunistické strany, odpovědný za zajišťování a udržování zásob pro Rudou armádu, práce, která ho zapojovala do rozhodování o armádě na vysoké úrovni“. (19)

V lednu 1942 se Kreml pokusil zasadit nacistům smrtelnou ránu provedením gigantického hnutí kleští kolem ruských měst Ržev a Vjazma. Takový krok, pokud by byl úspěšný, by vedl k obklíčení a zničení největší německé síly, skupiny armád Střed. Pokud by toho Sověti dosáhli, válka by prakticky skončila (20). Částečně kvůli ruskému plánu Hitler neochotně nařídil jeho postupné stažení 15. ledna.

Sověti již 16. prosince 1941 dobyli zpět ruské město **Kalinin (Tver)**, 100 mil severozápadně od Moskvy, a 26. prosince následoval pevný bod Kaluga, v podobné vzdálenosti jihozápadně od Moskvy. S Kalininem a Kalugou zpět v sovětských rukou, Stalin a nejvyšší vrchní velení (Stavka) nyní provedli svůj obkličovací manévr dále na západ se zaměřením na Ržev a Vjazmu. Tato města leží jen něco málo přes 130 mil západně od Moskvy.

Skupina armád Střed nebyla předurčena k obklíčení a zničení. V lítých bojích se Němci drželi Rževa. Jejich impozantní velitel, **Walter Model**, zahájil trvalé a energické útoky proti přicházejícím sovětským jednotkám. Mawdsley napsal,

„Generál Walter Model byl jmenován, aby převzal 9. armádu na severní straně německé pozice... Model s mimořádnými schopnostmi zahájil raketový vzestup a etabloval se jako nejlepší obranný specialista německé armády, Hitlerův ‚hasič‘.“ (21)

Hitler opakovaně popisoval Model jako „zachránce východní fronty“. Za úspěšnou akci u Rževa Führer Modelovi 1. února 1942 osobně vyznamenal Rytířský kříž s dubovými ratolestmi a povýšil ho na generálplukovníka (22). Model, kterému Hitler navíc důvěřoval kvůli jeho pronacistickému postoji, byl jediným velitelem, který dokázal Hitlera přesvědčit, aby schválil ústup, oslazený politikou „štitu a meče“.

Prostřednictvím tohoto triku by Model navrhoval Hitlerovi stažení, přičemž generál pak zdůraznil, že po něm bude následovat odvážný protiúder, při kterém by ztracené území bylo rychle dobyto zpět, nebo v to alespoň doufali. Německé vojenské štáby byly často ohromeny, když byly svědky toho, jak Modelova politika štitu a meče rychle přesvědčila Hitlera, aby povolil dočasný ústup (23). Ostatní generálové riskovali, že budou vyhozeni za to, že navrhli tolik.

K polovině ledna 1942 sovětská 29. a 39. armáda obešla Ržev a postupovala na jihozápad ve směru na Vjazmu. Znovu na jih se divize generála Žukova přiblížily k Vjazmě. Navzdory těmto hrozbám zůstala Vjazma pod nacistickou okupací a sovětská 29. a 39. armáda byla odříznuta za německými liniemi, protože General Model uzavřel mezeru Ržev (24). Ruský postup byl zastaven a kleště se nikdy nezavřely.

Ruský pokus překonat německou 9. armádu byl zastaven před Vitebskem v severovýchodním Bělorusku. Jižně od Leningradu sovětská ofenzíva podél řeky Volchov nedosáhla svých cílů a vyústila ve zničení sovětské 2. útočné armády (25). 8. února 1942 bylo šest německých divizí obklíčeno Rusy v městské lokalitě Demjansk, 235 mil severozápadně od Moskvy (26). Obklíčení Němci bojovali dál a jejich přežití umožnily dodávky potravin a léků Luftwaffe expedované ze vzduchu.

U ruského města Kholm, asi 200 mil jižně od Leningradu, byla koncem ledna 1942 obklíčena směs německých armádních a policejních jednotek, když sovětská 33. a 391. střelecká divize utáhla kruh kolem Kholmu (Kholmská kapsa). Nad tímto městem byli obklíčení Němci rovněž posílení vzdušnými shozy Luftwaffe. Drželi se Kholmu navzdory opakovaným sovětským útokům, velkým ztrátám a náhlému nárůstu exantémového tyfu, smrtelné bakteriální choroby. (27)

Úspěch manévrů Luftwaffe v Demjansku a Kholmu mohl Hitlera následující zimu ujistit, že bude možné zabezpečit německou 6. armádu uvězněnou u Stalingradu (28). Operace v Demjansku a Kholmu jistě propůjčily věrohodnost nacistickému leteckému veliteli **Hermannu Göringovi**, kterého povzbudilo vystoupení Luftwaffe zde. Později byl Göring optimistický, že stejný podnik bude možný u Stalingradu, dokud nebude moci být uvolněna 6. armáda.

To se neprokázalo, protože německá letiště byla od Stalingradu dále než v Demjansku a Kholmu. 6. armáda byla také mnohonásobně větší a pro její udržení by bylo potřeba nakrmit více úst.

Očekávalo se, že koncem zimy propukne tyfus, který postihl Němce v Kholmské kapse. Takové události přesně předpověděl Hitlerův spojenec, rumunský autokrat maršál Ion Antonescu, který 13. listopadu 1941 řekl: „Podle mých zkušeností vypukne v únoru exantematický tyfus. Do té doby se musíme zorganizovat. Musíme omezit oblast nákazy, posílat koupací a odšivovací vlaky, protože jinak nás v únoru čeká rozsáhlá epidemie... Katastrofa přijde v únoru, kdy je člověk zesláblý zimou, protože se nenakrmil správně”. (29)

Na jihozápadě SSSR osvobodila 31. prosince 1941 sovětská 302. horská střelecká divize pod vedením plukovníka Michaila K. Zubkova město Kerč na východním Krymu. **O čtyři měsíce později se Kerč 14. května 1942 opět zmocní Němců.** Na dalekém jihu Krymu německá

11. armáda generála Ericha von Mansteina „obsadila pobřeží Černého moře“ a Němci měli „přístup k pšenici“. sýpky Ukrajiny,“ napsal Leopold Trepper, špičkový protinacistický zpravodajský agent. (30)

Mansteinovy síly stále uvízly mimo Sevastopol, největší město Krymu, které hrdinně vzdorovalo. Sevastopol by útočníkům nepadl až do vysokého léta (31). Nejslibnější ruská operace se odehrála u Charkova, čtvrtého největšího města SSSR, které 24. října 1941 dobyla německá 6. armáda.

V polovině ledna 1942 Sověti zahájili dvojité útoky kolem Charkova (32). Němcům se podařilo zastavit severní sovětské rameno u Belgorodu, 45 mil severně od Charkova; ale Rusové vyrobili hluboký klín v německých liniích poblíž Izyumu, asi 70 mil jihovýchodně od Charkova. Teprve po dlouhých bojích byl Wehrmacht schopen obnovit situaci a zabránit Rudé armádě v postupu na jih na Charkov, případně znovu dobytí města.

Poznámky

1 J. Neumann a H. Flohn, Velké historické události, které byly významně ovlivněny počasím: 8. část, Německá válka proti Sovětskému svazu, 1941–45. Long-range Weather Forecasts for 1941-42 and Climatological Studies, červen 1987, Jstor , s. 7 z 11

2 Tamtéž, str. 1 z 11

3 Tamtéž, str. 4 z 11

4 Tamtéž.

5 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 403

6 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 147

- 7 Goodspeed, Německé války, str. 405
- 8 Mawdsley, Hrom na východě, str. 128
- 9 Tamtéž, str. 127
- 10 Goodspeed, Německé války, str. 407
- 11 Jacques R. Pauwels, Mýtus dobré války: Amerika ve druhé světové válce (Formac/Lorimer; 2. vydání, 1. září 2015) Str. 73
- 12 Ian Johnson, Stalingrad ve věku 75 let, bod obratu druhé světové války v Evropě, Origins: Current Events in Historical Perspective, 15. srpna 2017
- 13 Goodspeed, Německé války, str. 407
- 14 Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání Hlavní trh, 21. srpna 2009) Str. 447
- 15 Mawdsley, Hrom na východě, str. 148
- 16 Goodspeed, Německé války, str. 406
- 17 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 116
- 18 Mawdsley, Hrom na východě, s. 118-119
- 19 Roberts, Stalinovy války, str. 12
- 20 Goodspeed, Německé války, str. 407
- 21 Mawdsley, Hrom na východě, str. 123
- 22 C. Peter Chen, „Walter Model“, Databáze druhé světové války, duben 2007

- 23 Samuel W. Mitcham Jr., Hitlerovi polní maršálové a jejich bitvy (Guild Publishers, 1988) Str. 319
- 24 Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce, str. 347
- 25 Goodspeed, Německé války, str. 408
- 26 Tamtéž.
- 27 Tamtéž.
- 28 Tamtéž.
- 29 Dennis Deletant, Hitlerův zapomenutý spojenc: Ion Antonescu a jeho režim, Rumunsko 1940–1944 (Palgrave Macmillan; vydání 2006, 12. dubna 2006) str. 176
- 30 Leopold Trepper, The Great Game: Memoirs of a Master Spy (Michael Joseph Ltd; První vydání, 1. května 1977) Str. 132
- 31 C. Peter Chen, „Bitva u Sevastopolu, 30. října 1941 – 4. července 1942“, Databáze druhé světové války, leden 2008
- 32 Goodspeed, Německé války, s. 408

Kapitola XX

Nacisticko-sovětská válka předurčená k tomu, aby se stala dlouhou válkou

Během bojů v sovětském zimním tažení, v polovině února 1942, německá armáda obnovila svou pozici, když se situace pro útočníky stabilizovala. Přes východní frontu se Němcům podařilo udržet většinu území, které dobyli do začátku prosince 1941.

Na ruských městech Rostov na Donu a Moskvu, kde Němci utrpěli jedny z nejtěžších zásahů zimní protiofenzívy sovětské armády, Wehrmacht ustoupil jen o 50 až 150 mil (1). Němci se vyhnuli katastrofě, která zasáhla Napoleonovy invazní síly během jejich útoku na Rusko v roce 1812.

Grande Armée nedokázala překonat svou první zimu na ruském terénu a v prosinci 1812 utrpěla úplnou porážku. Němci přežili 3 zimy bojů na ruské půdě, což je pozoruhodný výkon zbraní. V květnu 1944 byli Němci v jejich nejbližším bodě 290 mil od Moskvy, zatímco Sověti byli v té době 550 mil od Berlína. Například ruské město Pskov, 160 mil jižně od Leningradu, osvobodila Rudá armáda až 23. července 1944. (2)

Vojenský analytik Donald J. Goodspeed napsal, že německý výkon v zimě 1941-42 se ukázal být „mnohem významnější než všechna předchozí německá vítězství“ (3). Bylo to proto, že Wehrmacht zabránil kolapsu na frontě a zajistil, že druhá světová válka bude nyní rozšířeným konfliktem – bude trčet mnohem déle než „Velká válka“ (první světová válka), což povede k mnohem většímu více krveprolití a ničení než jeho předchůdce.

Ačkoli nacisté byli v roce 1945 poraženi a Německo okupováno a rozřezáno, váha ran, které zasadili Sovětskému svazu, byla rozhodujícím faktorem pro konečný zánik tohoto státu v roce 1991. Anglický historik Chris Bellamy napsal, že sovětské Rusko se plně nevzpamatovalo. boj s německou válečnou mašinerií a „byl dlouhodobou obětí Velké vlastenecké války“ (4). Dalo by se tedy namítnout, že konflikt nebyl pro Hitlerův režim bezpodmínečnou porážkou. Sovětské vojenské časopisy také uvádějí, že vítězství nad nacisty bylo dosaženo za příliš vysokou cenu. (5)

Obrázek vpravo: Portrétní fotografie Georgije Žukova (licencováno pod Public Domain)

Protiofenzíva Rudé armády v letech 1941-42 byla v průběhu desetiletí často považována za předělový sovětský triumf; ale jak **maršál Georgij Žukov** nastínil ve svých pamětech, realita na místě tato tvrzení nepodporuje. Mezi lednem a březnem 1942 způsobili Němci Rudé armádě více než čtyřikrát více obětí, než utrpěl Wehrmacht, 620 000 ztrát oproti 136 000 (6). Žukov popsal výsledek sovětského protiútoků jako „Pyrrhovo vítězství“. (7)

Abychom použili sportovní analogii, kdyby nacisticko-sovětská válka představovala boxerský zápas, Němci by vyhráli s určitým odstupem na získané body. Po 3 měsících bojů utrpěla sovětská armáda na konci září 1941 personální ztráty „nejméně 2 050 000“, zatímco německé ztráty na pracovní síle v té době „čítaly 185 000“, zdůraznil britský historik Evan Mawdsley. (8)

Od září do prosince 1941 Sověti utrpěli 926 000 obětí, zatímco v posledním čtvrtletí roku, od října do prosince 1941, Němci ztratili 117 000 mužů (9). Mawdsley, který také předložil tato čísla, odhalil, že „německé ztráty na ruské frontě v posledním čtvrtletí roku 1941, navzdory nástupu zimy a dramatu tažení na Moskvu, byly nižší než ty v létě... čtvrtletí představovaly poměr ztrát mezi Rusy a Němci až 8:1“. (10)

V prvních šesti měsících roku 1942 panoval ve válce podobný poměr. Od ledna do června 1942 způsobili Němci Sovětům 1,4 milionu obětí, na rozdíl od 188 000 obětí útočníků (11). Velká část viny za rozdílnost těchto čísel by neměla být připisována přednímu ruskému (nebo sovětskému) vojákov. V obou světových válkách se celkově ukázal

jako tvrdý a vynalézavý bojovník, schopný fanatického odporu. Odpovědnost leží v konečném důsledku na dlouholetém vládcí státu **Josifovi Stalinovi** , který se počínaje květnem 1937 ujal čistky důstojnických řad sovětské armády; právě když se strašidlo války chystalo znovu zahalit Evropu, takže načasování sotva mohlo být horší.

Jak ve své autobiografii připomněl významný sovětský diplomat **Andrej Gromyko** , maršál Žukov po válce hořce hovořil o „obrovských škodách, které Stalin zemi způsobil svým masakrem nejvyšších armádních velitelství“ (12). Přibližně 20 000 sovětských vojenských důstojníků a komisařů bylo zatčeno „a větší část byla popravena“, napsal Mawdsley (13). Je to menší počet, než se uvádí v západní propagandě, ale i tak byl významný a vyšší velitelé Rudé armády byli samozřejmě neúměrně terčem.

K nejhorším čistkám Rudé armády došlo v letech 1937-1938, ale zatýkání a popravy pokračovaly až do předvečer války s nacistickým Německem 22. června 1941, zejména zaměřené na velení sovětského letectva (14). Výsledkem bylo, že sovětská armáda byla v době, kdy Němci zaútočili, i přes velké výdaje na zbrojení slabým nástrojem. Rudá armáda měla zoufalý nedostatek zkušených a schopných velitelů, když jich bylo nejvíc potřeba.

Mawdsley psal o těch, kteří byli očištěni,

„Tito muži měli ty nejlepší profesionální, vzdělávací a operační zkušenosti, jaké Rudá armáda nasbírala. Předsedali mimořádné modernizaci doktríny a materiálu na počátku třicátých let. Navzdory profesionální a osobní rivalitě mezi sebou vytvořili tyto vůdci celkem soudržnou velitelskou strukturu. Paradoxem je, že právě proto jim Stalin nedůvěřoval. (15)

Kdyby dotyční důstojníci organizovali spiknutí s cílem svrhnout Stalina, dalo by se alespoň pochopit jeho činy. Přesto se nezdá, že by převrat na obzoru byl. Podle Žukova, který znal některé z dotyčných sovětských důstojníků, byli ti, kteří byli zlikvidováni, „nevinnými oběťmi“ (16). Žukov navíc ve svých pamětech napsal o „nedůvodném zatýkání v ozbrojených silách“, které bylo „v rozporu se socialistickou zákonností“, a to „ovlivnilo rozvoj našich ozbrojených sil a jejich bojovou připravenost“. (17)

U těch, kteří zůstali ve velitelské struktuře Rudé armády, byla ochromena jejich iniciativa a schopnost činit nezávislá rozhodnutí. Byl to nevyhnutelný vedlejší produkt psychické újmy způsobené také čistkami. Mawdsley si uvědomil, že „byl zaveden mentální stav, který byl pravým opakem německého „systému velení orientovaného na misi“, který podporoval a odměňoval nezávislé myšlení. (18)

Čistky Rudé armády přesvědčily možné spojence a nepřátele, že sovětská armáda je v rozkladu. Německé agentury s využitím okolností předaly podrobnosti o čistkách britské a francouzské zpravodajské službě (19). Hitlerův vlastní názor, že Rudá armáda byla nekvalitní, posílil v zimě 1939-40, když se dozvěděl o sovětských silách, které bojovaly o překonání mnohem menší finské armády. Čistky byly také faktorem, který stál za tím, že Britové a Francouzi na konci třicátých let odmítli podepsat pakt s Ruskem, který by tyto tři státy postavil proti Německu, jako během první světové války.

Britští a francouzští vůdci byli vesměs silně protibolševičtí, na což nelze zapomenout. Čistky posloužily jako záminka pro zvýšení jejich předsudků vůči komunistickému Rusku. Leopold Trepper, přední bývalý zpravodajský agent Rudé armády, který se týká anglo-francouzské vojenské hierarchie, ve svých pamětech napsal: „Přikláním se k

názoru, že francouzští a angličtí náčelníci štábů byli méně než netrpěliví, aby zpečetili vojenskou alianci se sovětskou armádou. Unie, protože jim byla jasná slabost sovětské armády“. (20)

Tuto slabost uznal nejen Žukov, ale i další nejvyšší představitelé sovětské armády, jako maršál Kliment Vorošilov. Začátkem října 1941 Vorošilov, předválečný velitel Rudé armády, řekl vůdci Komunistické internacionály (Kominterna) Georgi Dimitrovovi, že situace na frontě je „strašná“. Vorošilov pokračoval, že „naše organizace je slabší než jejich. Naši velící důstojníci jsou méně dobře vycvičeni. Němci obvykle uspějí díky své lepší organizaci a chytrým trikům.“ (21)

Obrázek níže: Joseph Stalin (licencováno pod Public Domain)

Sovětská věc byla také brzděna tím, že Stalin odmítl uvěřit zprávám tajných služeb varujících před hrozící německou invazí. Nejpravděpodobnější zpravodajský materiál týkající se nacistických záměrů pocházel od sovětských agentů, jako byli Trepper, Richard Sorge a Harro Schulze-Boysen, kteří všichni informovali Kreml o operaci Barbarossa.

Zprávy se sblížily a ukázaly zřejmý vzorec, vrcholící v intenzitě a přesnosti v prvních 3 týdnech června 1941; ale Stalin nadále slevoval ze zpravodajských informací zaslaných jemu osobně. Několik dní před invazí Němců, v polovině června 1941, řekl Stalin Žukovovi: „Věřím, že Hitler nebude riskovat vytvoření druhé fronty pro sebe útokem na Sovětský svaz“ (22). Odhalující také je, že když byl Stalin probuzen a informován o těžkém německém ostřelování podél nacisticko-sovětské hranice, řekl: „Hitler o tom jistě neví“. (23)

Němci dosáhli ve své invazi velkého překvapení, postupovali rychleji a způsobili větší škody, než by byli jinak schopni. Když se síly Osy vyrojily přes hranice, mnoho sovětských jednotek bylo buď na dovolené, odděleno od svého dělostřelectva, přepadeno a zajato, než se stačilo postavit na účinnou obranu. Během týdne od invaze utrpěli Sověti asi 600 000 obětí a Němci postoupili více než v polovině cesty k Moskvě.

Tři a půl týdne po útoku, 16. července 1941, byl Wehrmacht více než dvě třetiny cesty do sovětského hlavního města, když dosáhl města Smolensk v západním Rusku, 230 mil od Moskvy vzdušnou čarou. Robert Service, historik ruských dějin, napsal, že „došlo k vojenské katastrofě v rozsahu, který ve válkách dvacátého století neměl obdoby“ (24). Konvenčně se věří, že aby ofenzíva uspěla rozhodně, měli by útočníci převyšovat obránce v poměru 3:1 (25). To rozhodně nebyl případ nacisticko-sovětské války a nabízí to jeden zásadní důvod, proč německá invaze selhala.

Němci a jejich spojenci z Osy (zprvu hlavně Rumuni a Finové) zaútočili na SSSR s 3 767 000 muži; personální stav sovětské armády v předvečer války, zahrnující celý SSSR, činil 5 373 000, z toho 4 261 000 připadalo na pozemní síly, zbytek na letectvo a námořnictvo (26). Do konce roku 1941 Němci prakticky zničili původní sovětskou armádu o síle 5 milionů. Bylo však třeba povolat záložní síly 14 milionů sovětských občanů, kteří, nutno říci, měli pouze základní vojenský výcvik; mezi záložníky Rudé armády byl milion žen, z nichž asi polovina byla přítomna v první linii v různých rolích (27). Populace Sovětského svazu byla v roce 1941 více než 190 milionů, což není zdaleka dvojnásobek populace Říše.

Sovětská armáda vlastnila mnohem větší množství tanků, letadel a dělostřelectva než Němci a jejich spojenci. Stalinovi je zde třeba dát patřičné uznání, protože od počátku 30. let dohlížel na zbrojení SSSR.

Výdaje na sovětský obranný rozpočet vzrostly od roku 1932 do roku 1937 v absolutních číslech o 340 % a výdaje na zbraně se v letech 1937 až 1940 opět zdvojnásobily. (28)

Do bojů se na počátku války přímo zapojilo 11 000 sovětských tanků, v opozici proti 4 000 tankům Osy, 9 100 sovětských bojových letadel ve srovnání s 4 400 bitevními letadly Osy a 19 800 sovětských děl oproti 7 200 děl Osy (29). Němci vedené armády měly být na papíře od začátku ve zjevné nevýhodě.

Velikost pevniny SSSR byla dalším kritickým faktorem neúspěchu Barbarossy. Rusko samo o sobě je snadno největší zemí světa, ale Němci zaútočili na další státy jako Ukrajinu (dnes druhá největší země Evropy) a také vstoupili do Běloruska a pobaltských zemí. Kdyby se Rudá armáda soustředila na území o velikosti Francie, Wehrmacht by s největší pravděpodobností zvítězil v poměrně krátkém čase.

Čím dále Němci postupovali do západního Sovětského svazu, tím se země rozšiřovala a otevírala se před nimi obrovská rozloha. To byl stále častěji případ, kdy invazní síla útočila přes celou frontu. Zatímco Němci nemohli udělat nic se šířkou terénu, mohli zkrátit vzdálenost nasměrováním svých 3 armádních skupin přímým tahem na Moskvu, dopravní a komunikační uzel SSSR.

Ve druhé polovině srpna 1941 byly předsunuté jednotky německé skupiny armád Střed jen 185 mil od Moskvy (30). Skutečnou slabinou Wehrmachtu byly strategické nedostatky jeho vrchního velení, ke kterým se přidalo Hitlerovo vměšování, což bylo osudové jeho nařízení z 21. srpna 1941 – kdy nacistický vůdce odložil postup na Moskvu, aby mimo jiné dobyl Leningrad, Kyjev a Krym. (31)

Tato směrnice, klíčový bod obratu v celé válce, měla za následek 6týdenní zpoždění v přístupu k Moskvě. Nakonec to znamenalo, že hlavní město zůstalo nedobyto nacisty a Sovětský svaz v důsledku

toho přežil válku, i když ho čekal dlouhý a obtížný boj.

Poznámky

1 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 147

2 Royal Institute of International Affairs, Chronology and Index of the Second World War, 1938-1945 (Meckler Books, 1990) s. 278

3 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 3. dubna 1985) Str. 405

4 Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání Hlavní trh, 21. srpna 2009) Str. 6

5 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 10

6 Mawdsley, Hrom na východě, str. 147

7 Tamtéž, str. 127

8 Tamtéž, s. 85-86

9 Tamtéž, s. 116-117

10 Tamtéž, str. 117

11 Tamtéž, str. 147

12 Andrei Gromyko, Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi (Arrow Books Limited, 1. ledna 1989) Str. 216

13 Mawdsley, Hrom na východě, s. 20-21

14 Tamtéž, str. 21

- 15 Tamtéž.
- 16 Gromyko, Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi, str. 216
- 17 Geoffrey Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova (Icon Books, 2. května 2013) Str. 46
- 18 Mawdsley, Hrom na východě, s. 21
- 19 Leopold Trepper, The Great Game: Memoirs of a Master Spy (Michael Joseph Ltd; První vydání, 1. května 1977) Str. 67
- 20 Tamtéž, s. 67-68
- 21 Mawdsley, Hrom na východě, str. 19
- 22 Tamtéž, str. 18
- 23 Robert Service, Stalin: Biografie (Pan; Dotisky, 16. dubna 2010) s. 410
- 24 Tamtéž, str. 411
- 25 Mawdsley, Hrom na východě, s. 19
- 26 Tamtéž, s. 19 a 30
- 27 Roberts, Stalinovy války, str. 163
- 28 Roberts, Stalinův generál: Život Georgije Žukova, str. 43
- 29 Mawdsley, Hrom na východě, s. 19
- 30 Samuel W. Mitcham Jr., Gene Mueller, Hitlerovi velitelé: Důstojníci Wehrmachtu, Luftwaffe, Kriegsmarine a Waffen-SS (Rowman & Littlefield Publishers, 2. vydání, 15. října 2012) Str. 37
- 31 Goodspeed, Německé války, s. 396

Hlava XXI

Přehled nacisticko-sovětské války na počátku roku 1942

Počátkem roku 1942 přivedl Adolf Hitler nacistické Německo do zoufalé situace, ze které pravděpodobně nebylo úniku. V té době to nebylo snadno patrné Wehrmachtu nebo německému obyvatelstvu a vlastně ani nepřítelům Třetí říše, zejména těm na Západě.

Neschopnost armádních skupin nacistického Německa zasadit smrtící úder proti sovětskému Rusku v roce 1941 znamenala, že Wehrmacht propásl svou šanci vyhrát válku; a dlouho před porážkou u Stalingradu, která světu potvrdila, že Němci pravděpodobně nevyjdou vítězně. Na začátku roku 1942 se písky času rychle pohybovaly proti nacistům a jejich spojencům z Osy, především **Benita Mussoliniho Itálii a Rumunsku Iona Antonesca**, kteří byli oba závislí na německém úspěchu, aby si zajistili vlastní přežití.

Sovětský svaz **Josifa Stalina**, s jeho větší průmyslovou silou a mnohem větším počtem obyvatel než Reich, mohl jen posilovat, když konflikt pokračoval a Němci mohli jen oslabovat. Samotný SSSR by se však nikdy zcela nevzpamatoval z devastace, kterou Wehrmacht způsobil jejich státu, minimálně **25 milionů sovětských mrtvých a zničených desítky tisíc měst** (1); spolu s úsilím jednoduše vynaloženým v boji proti německé válečné mašinérii.

Anglický historik **Chris Bellamy** napsal, že nacisticko-sovětská válka měla trvalé důsledky nejen pro Německo, ale také pro Rusko, a byla hlavním faktorem, který v roce 1991 „konečně rozbil Sovětský svaz“. Další hlavní příčinou rozpadu SSSR byla „následný boj proti Západu – který následoval bez jakéhokoli oddechu“. (2)

Bellamy uznal, že sovětské Rusko „bylo dlouhodobou obětí Velké vlastenecké války [1941–45]“ (3). Kdyby to Hitler věděl, když zvedl pistoli k hlavě ve Führerbunker, a navíc, že by se Sovětský svaz

zhroutil bez výstřelu, pravděpodobně by odešel do hrobu v klidnějším stavu mysli. Ruské vojenské časopisy připustily, že sovětské vítězství nad Němci bylo dosaženo za příliš velkou cenu. (4)

Během nacisticko-sovětské války trval obrat mnohem déle, než Stalin a jeho režim očekávali. Od ledna 1942 až do nejvyššího léta sovětská hierarchie nadále tvrdila, že toho roku bylo možné dosáhnout úplného triumfu nad Wehrmachtem (5). Němci se při svém nešťastném útoku na Rusko v roce 1812 ukázali být vyrobeni z přísnějšího materiálu než Napoleonova armáda.

Přetrvávající dopady stalinských čistek u vrchního velení Rudé armády (1937-41) by neměly být podceňovány. Po válce **maršál Georgij Žukov** řekl, že čistky způsobily „obrovské škody“ „nejvyšším vrstvám armádního velení“ (6). Jak Žukov věděl, důsledky byly silně pociťovány ve válce s nacistickým Německem. Rudá armáda měla nedostatek velitelů nejvyšší třídy. Dále byla zbavena iniciativy činit v případě potřeby nezávislá rozhodnutí, zejména na počátku konfliktu proti nacismu, kdy byl Stalin osobně zaskočen německou invazí.

Britský vědec Evan Mawdsley navíc poznamenal, že „čistky přiměly zahraniční vlády – potenciální spojence i potenciální nepřátele – předpokládat, že Rudá armáda byla rozbitá skořápka“ (7). Britové a Francouzi předpokládali, že tomu tak je. Stejně jako Hitlerovo Německo, které využilo okolností.

Zpravodajský agent Rudé armády Leopold Trepper ve svých pamětech napsal:

„Němci využili této situace naplno a nařídili svým zpravodajským službám, aby do Paříže a Londýna sdělily alarmující fakta – a skutečně byla alarmující – o stavu Rudé armády po čistkách. (8)

Bylo to také tak, že čistky byly faktorem, který ovlivnil Hitlera k útoku na SSSR dne 22. června 1941, jinak se mohl zdržet až do roku 1942 nebo později. Důkaz škod způsobených sovětským ozbrojeným silám byl zřejmý v zimní válce s Finskem (30. listopadu 1939–13. března 1940), která podle sovětských úřadů měla trvat 10 až 12 dní. (9)

Nacisté byli následně přesvědčeni, že válka proti sovětskému Rusku bude rutinou. Tato důvěra vzrostla poté, co německé divize během bitvy o Francii v létě 1940 smetly francouzské a britské síly.

Vzhledem k tomu, že rok 1942 pokračoval od prvních týdnů, mělo německé vrchní velení, alespoň na papíře, stále důvod k naději. Většina východní Evropy a evropského Ruska byla pod nacistickou okupací a žádná bezprostřední hrozba rozsáhlého anglo-amerického vylodění na Západě nehrozila. I když do jisté míry nejsilnější země světa, Amerika a její válečný průmysl se po Velké hospodářské krizi pomalu zařazoval do rychlosti a svůj potenciál by dosáhl až v pozdní fázi globálního konfliktu.

Ke Stalinovu zděšení a frustraci to byli Japonci, a ne Němci, kdo by pak snesl nápor průmyslové síly USA. Rostoucí podezření Stalina a jeho okolí, že anglo-americké mocnosti doufaly, že nacisticko-sovětská válka bude trvat roky, bylo založeno na opodstatněných obavách.

Tuto touhu již částečně vyjádřil **Harry S. Truman**, budoucí prezident USA, několik hodin poté, co Wehrmacht napadl Sovětský svaz.

Truman, tehdejší americký senátor, řekl, že chce vidět, jak Sověti a Němci mezi sebou „zabijí co nejvíce lidí“, což je postoj, který New York Times později nazval „pevnou politikou“ (10). The Times předtím publikovaly Trumanovy poznámky 24. června 1941 a v důsledku toho by jeho názory s největší pravděpodobností neunikly pozornosti Sovětů.

Plocha pevniny dobyté nacistickým Německem se do roku 1942 opět podstatně zvětšila. Území Třetí říše se rozrostlo do svého vrcholu a rovnalo se velikosti terénu, který dobyl legendární makedonský král Alexandr Veliký ve 4. století před Kristem (11). Alexandr Veliký vládl nad územím od východního Středomoří až po severozápadní Indii. Hitlerova nadvláda se rozprostírala po celé kontinentální Evropě, velké části severní Afriky a pronikla až na okraje západní Asie.

Již 18. října 1941 Němci zajali nejméně 3 miliony sovětských vojáků. Bellamy poznamenal,

„Celkové 3 miliony byly téměř desetinásobkem čísla 378 000, které připustil Stalin 6. listopadu [1941], v předvečer 24. výročí říjnové revoluce z roku 1917. Do konce roku 1941 se 3,8 milionu sovětských vojáků a žen vzdalo nebo bylo zajato“. (12)

Stalin nepřevzal odpovědnost za pád Kyjeva v polovině září 1941, který měl za následek 665 000 sovětských vojáků zajatých Němci, což je ve vojenských análech nepřekonatelný počet. Tím, že Stalin ze strategických důvodů odmítl opustit ukrajinské hlavní město, zrušil prosby velitelů jako Žukov a Semjon Bud'onnj. Posledně jmenovaný byl význačným jezdcem, ale to nezabránilo tomu, aby byl Budyonnyj obětním beránkem za kyjevskou pohromu a dne 13. září 1941 vyhozen.

Napsal to Geoffrey Roberts , specialista na sovětskou historii

“Stalin plně sdílel tyto mylné představy a jako nejvyšší velitel nesl konečnou odpovědnost za jejich katastrofální praktické důsledky.” Jak poznamenal AJP Taylor [britský historik], Stalinova oddanost doktríně ofenzivy „přinesla sovětským armádám větší katastrofy, než jaké kdy jiné armády poznaly“. Bylo také mnoho příležitostí, kdy to bylo Stalinovo osobní trvání na politice žádného ústupu a protiútoků za každou cenu, které mělo za následek těžké sovětské ztráty“. (13)

Mezi Hitlerovými cíli pro ofenzivu z roku 1942 bylo zasadit ničující úder Rudé armádě zničením jejích divizí v jihozápadním SSSR; a poté převzetí kontroly nad sovětskými ropnými poli na Kavkaze, především v Baku, hlavním městě Ázerbájdžánu. Tamní zdroje fosilních paliv zásobovaly Sovětský svaz téměř 90 % paliva, což je pozoruhodný úhrn. Roberts nastínil,

„Na rozdíl od roku 1941 Hitler nutně neočekával, že v roce 1942 vyhraje válku na východě“ (14). Očekával, že se Říše dostane do nepřekonatelné pozice, která bude soběstačná tím, že bude mít vládu nad bohatými nalezišti ropy, a tím připraví Sovětské Rusko o tyto zásoby.

Pokud neuspějí, Hitler uznal: „Pokud do podzimu neobsadíme zásoby ropy na Kavkaze, pak budu muset čelit skutečnosti, že tuto válku nemůžeme vyhrát“ (15). Německé plány na letní kampaň v roce 1942 vysvětlovaly, že ruské infiltrace za liniemi Wehrmachtu měly být jednou provždy zničeny. Obklíčené německé posádky v ruských městech Demjansk a Kholm měly být uvolněny a sovětská kapsa ve Volchově, 70 mil východně od Leningradu, byla určena k vymýcení. (16)

Německé cíle dále uváděly, že 60 mil sovětský výběžek poblíž města Izyum na východní Ukrajině by měl být zbaven ruských sil; stejně jako Kerčský poloostrov na východě Krymu, zatímco město Sevastopol na jihu Krymu mělo být dobyto.

Německá armáda z roku 1942 byla stále velmi silná a zůstala mnohem silnější než její sovětský protějšek. Mezi lednem a červnem 1942 způsobili Němci sovětské armádě 1,4 milionu obětí, zatímco za stejných 6 měsíců ztratil Wehrmacht 188 000 mužů, zdůraznil Mawdsley (17). Němci tedy měli během první poloviny roku 1942 méně než jednu sedminu (13,4 %) sovětských personálních ztrát.

Německé vrchní velení uvažovalo o setrvání v defenzivě až do roku 1942, aby vybudovalo svou sílu na něco podobného jako v roce 1941. Primární argument proti tomu znovu vyvstal velký, protože Němci si nemohli dovolit nechat válku protahovat. na dobu neurčitou a neměl jinou možnost, než se vrátit k útoku.

Maximálním ruským cílem v zimní kampani bylo obklíčit a zničit německou skupinu armád Střed, největší a nejsilnější sílu Wehrmachtu. Kdyby toho bylo dosaženo, v roce 1942 by byla válka prakticky rozhodnuta ve prospěch Rusů, ale nemuselo být. Koncem ledna 1942 bylo jasné, že operace selhala, především kvůli robustním protiúderům, které zahájil německý velitel 9. armády **Walter Model**, známý jako Hitlerův „hasič“ (18). Méně ambiciózní, ale realistický ruský cíl, podporovaný Žukovem, přinutit nepřítele zpět do města Smolensk, 230 mil západně od Moskvy, také nebyl dosažen.

Začátkem února 1942 se východní fronta stabilizovala a hrozba kapitulace podobná té, kterou trpěl Napoleon. Německé vrchní velení toho dosáhlo částečně tím, že v případě potřeby odstranilo unavené velitele a nahradilo je energickými a obratnými důstojníky (19). Snad nejpozoruhodnější je generál Model a polní maršál Günther von Kluge, nový velitel skupiny armád Střed, který 19. prosince 1941 nahradil nespokojeného Fedora von Bocka. Mawdsley popsal 59letého von Klugeho jako „jednoho z Hitlerových nejtalentovanějších“. a efektivní vůdci“. (20)

Ve druhém únorovém týdnu 1942 vydal polní maršál von Kluge pozitivní zprávu o bojové kapacitě skupiny armád Střed. Tento popis byl přesný a vřele přijatý Hitlerem a vojenským štábem ve Vlčím doupěti. Němci v lednu 1942 ztratili celkem 48 000 mužů, což je sotva ohromující číslo (21). V polovině února 1942 Hitler informoval své velitele, že „nebezpečí paniky ve smyslu roku 1812“ bylo „eliminováno“. (22)

Většina vyšších německých důstojníků souhlasila s Hitlerovým přáním iniciovat další ofenzívu na rok 1942, ale stejně jako rok předtím upřednostňovali velký průjezd centrem – aby konečně dobyli Moskvu, srdce sovětského Ruska, které jen o vlasek uniklo útočníkům v začátek prosince 1941. Centrum Moskvy bylo jen 100 mil od nejvyspělejších německých pozic (23). Pokud by hlavní město nebylo dobyto, Sovětský svaz by zůstal ve válce i po roce 1942. Dobyť Stalingradu by to nezměnilo.

Hitler lehkomyšlně odložil pochod skupiny armád Střed na Moskvu v srpnu 1941, místo toho vyslal samostatné tankové formace severně a jižně směrem k Leningradu a Kyjevu. Nenechal se odradit a zamýšlel se vrátit k tomuto plánu na rok 1942, držet se uprostřed a útočit na boky; ale Hitler připustil (prozatím), že bude muset být méně grandiózní než v roce 1941, protože jeho armády nyní nebyly tak velké. Nacistický vůdce dočasně odložil dobytí Leningradu bouří, takže město bylo nadále škrteno a bombardováno.

V březnu 1942, po devíti měsících bojů, utrpěli Němci 1,1 milionu obětí, což je zlomek sovětských ztrát, ale stále vážné (24). Z německých obětí tvořily do 20. února 1942 asi 10 % z nich (112 627) oběti omrzlin (25). To nebylo překvapivé uprostřed jedné z nejhorších ruských zim, jaké byly kdy zaznamenány.

Německé ztráty byly během zimních bojů nedostatečně doplněny, přičemž skupina armád Střed obdržela skromných 9 nových divizí. Hitler se však nedokázal ovládnout a povzbudila ho vítězství generála Erwina Rommela v severní Africe: jako například znovudobytí Benghází, druhého největšího libyjského města na pobřeží Středozemního moře, koncem ledna 1942.

Zanedlouho Hitler snil nejen o postupu přes Kavkaz, ale také o spojení s Rommelovými tanky v severní Africe – a poté postoupit k na ropu bohatým blízkovýchodním národům Íránu a Iráku, zatímco další nápor

měl být proveden podél Kaspického moře. Moře ve směru na Afghánistán a Indii. (26)

Poznámky

1 Geoffrey Roberts, „Last men standing“, The Irish Examiner, 22. června 1941

2 Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání pro hlavní trh, 21. srpna 2009) str. 6

3 Tamtéž.

4 Geoffrey Roberts, Stalinovy války: Od světové války ke studené válce, 1939-1953 (Yale University Press; 1. vydání, 14. listopadu 2006) Str. 10

5 Evan Mawdsley, Hrom na východě: Nacisticko-sovětská válka, 1941-1945 (Hodder Arnold, 23. února 2007) Str. 119

6 Andrei Gromyko, Vzpomínky: Od Stalina ke Gorbačovovi (Arrow Books Limited, 1. ledna 1989) Str. 216

7 Mawdsley, Hrom na východě, str. 21

8 Leopold Trepper, The Great Game: Memoirs of a Master Spy (Michael Joseph Ltd; První vydání, 1. května 1977) Str. 67

9 Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce, str. 74

10 Alden Whitman, „Harry S. Truman: Rozhodující prezident“, New York Times, 27. prosince 1972

11 Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce, str. 18

12 Tamtéž, str. 23

13 Roberts, Stalinovy války, str. 100

14 Tamtéž, str. 119

15 Andrew Roberts, The Storm of War: A New History of the Second World War (Harper, 17. května 2011) Kapitola 10, The Motherland Overwhelms the Fatherland

16 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 3. dubna 1985) Str. 446

17 Mawdsley, Hrom na východě, s. 147

18 Goodspeed, Německé války, str. 407

19 Mawdsley, Hrom na východě, str. 123

20 Tamtéž, str. 128

21 Tamtéž, str. 147

22 Tamtéž, str. 124

23 Tamtéž, str. 151

24 Roberts, Stalinovy války, str.118

25 John Toland, Adolf Hitler: Definitivní životopis (Bantam Doubleday Dell Publishing Group, 3. února 2007) Část 8, Čtvrtý jezdec

26 Albert Speer, Spandau: Tajné deníky (Collins/Fontana, 1. června 1977) Str. 56

Část II

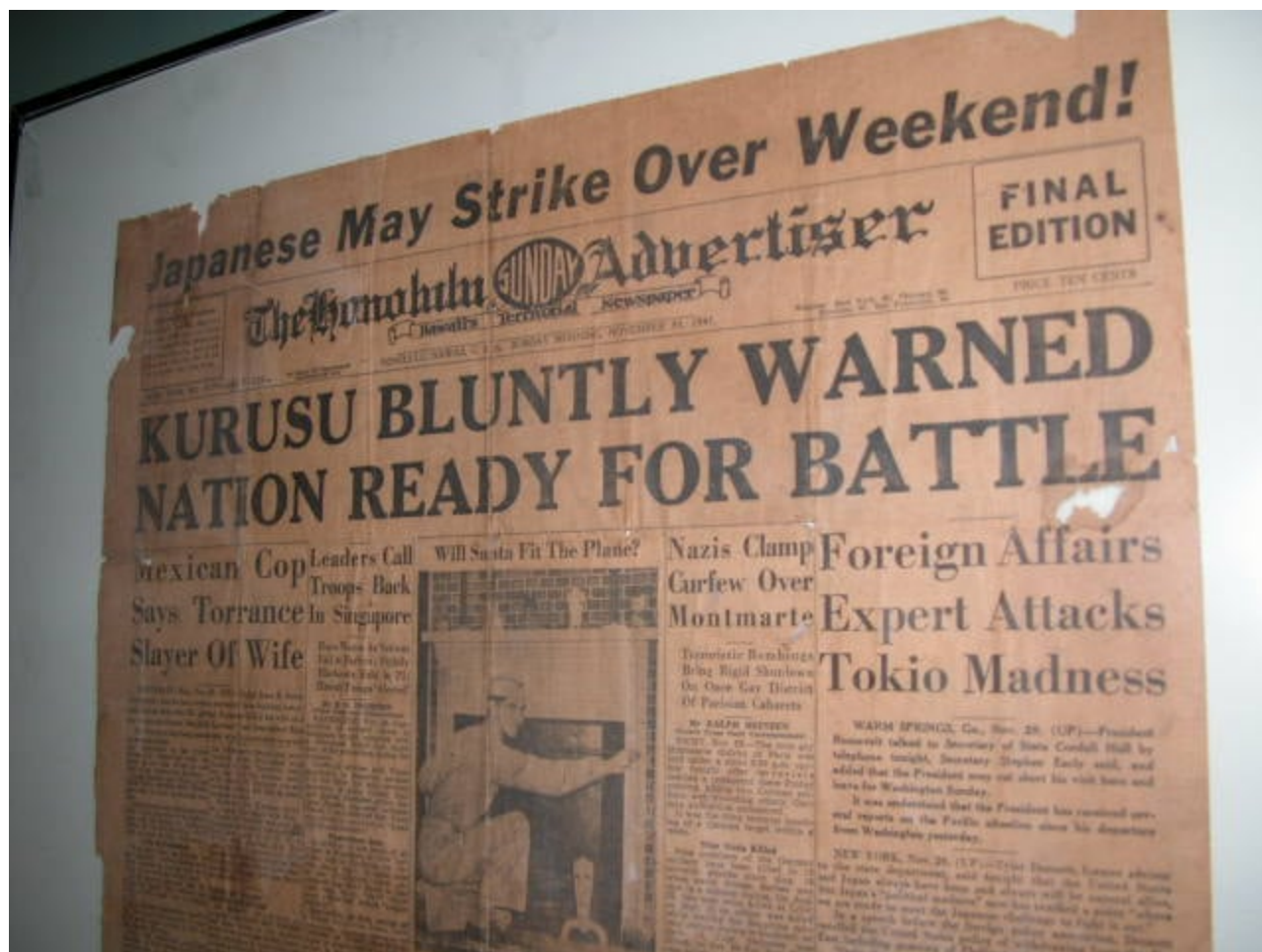
Asijsko-pacifická válka

Pearl Harbor a raný japonský pokrok

Od počátku druhé světové války **administrativa Franklina Roosevelta předpokládala, že Amerika vyjde z konfliktu v pozici globální dominance**. Spojené státy se chlubily největší světovou ekonomikou od roku 1871, když toho roku předčily Británii, a tento rozdíl se počátkem 20. století a dále zvětšoval.

Diplomatický historik Geoffrey Warner shrnul: „Prezident Roosevelt měl za cíl hegemonii Spojených států v poválečném světě“.

Od roku 1939 vysoce postavení představitelé amerického ministerstva zahraničí zdůrazňovali, nad kterými oblastmi zeměkoule budou mít USA vliv, a které washingtonští plánovači označili za Velkou oblast. Na počátku 40. let 20. století byla Velká oblast americké nadvlády přidělena tak, aby sestávala z následujících oblastí: celá západní polokoule, Dálný východ a bývalé Britské impérium, které ze všeho nejvíce obsahovalo zdroje ropy na Středním východě.

Prezident Roosevelt učinil během roku 1941 promyšlené a významné kroky směrem k válce. Dne 11. března téhož roku podepsal zákon o půjčce a pronájmu, z něhož by pro většinu Británie měla prospěch tím, že jí poskytl obrovské množství válečného materiálu, ropy a potravin. (ve výši přibližně 30 miliard USD celkem); v mnohem menší míře byly americké dodávky takových komodit zasílány do Sovětského svazu od prosince 1941, měsíce po invazi Němců, a celkově by to přišlo asi na 10 miliard dolarů; přestože od června 1941 nesli válečné břemeno Sověti.

Vrchní velení německé armády se po vyslechnutí zákona o půjčce a pronájmu obecně domnívalo, že „může být považováno za vyhlášení války Německu“ a Hitler také „souhlasil s tím, že mu Američané dali důvod k válce“. zavedení Lend-Lease, podle Iana Kershawa, anglického historika. V roce 1941 mezi Amerikou a nacistickým

Německem existoval stav téměř nevyhlášených nepřátelských akcí, když se jejich plavidla o sebe nebezpečně otírala v Atlantském oceánu. **Válka proti Americe byla oficiálně vyhlášena Hitlerem, několik dní po útoku císařského Japonska na Pearl Harbor.**

Japonští militaristé také vnímali zákon o půjčce a pronájmu s vážnými obavami. **Jejich názory byly dále posíleny, když 26. července 1941 Rooseveltova vláda zmrazila všechna japonská aktiva v Americe**, což byl krutý a drastický krok, který okamžitě vymýtil 90 % dovozu ropy do Japonska a 75 % jeho zahraničního obchodu. Británie a Nizozemsko následovaly příklad. Datum 26. července 1941 nebylo tím, „které bude žít v hanbě“, jak později popsal Roosevelt japonské bombardování Pearl Harboru, spíše se na něj zapomnělo, alespoň na Západě, ale ne v Japonsku.

Rooseveltovo rozhodnutí zmrazit japonská aktiva v reakci na tokijskou okupaci jihofrancouzské Indočíny (přes 8000 mil od Washingtonu) se rovnalo faktickému vyhlášení války Japonsku. **Pro národ chudý na zdroje se 73 miliony lidí závislých na dovozu potravin a ropy zbývaly například Japonsku zásoby ropy na pouhých 18 měsíců.**

Nebylo proto žádným šokem, že když japonský kabinet diskutoval o možnostech, které se mu otevřely, přiklonil se k válce s Amerikou a dalším výbojům. Vojenský autor Donald J. Goodspeed napsal: „Ve světle důkazů se zdá pravděpodobné, že na podzim roku 1941 chtěl Roosevelt válku – pokud možno proti nacistickému Německu, ale v případě potřeby proti Německu i Japonsku. Udržoval ekonomickou sevření Japonska a odmítl ho uvolnit za podmínek, o kterých věděl, že je Japonsko nesplní.“

Již v listopadu 1940 se americký vojenský plán „bombardovat Tokio a další velká města“ setkal s vřelou podporou Cordella Hulla, ministra zahraničí USA, a Roosevelt sám byl „prostě potěšen“, když byl o této myšlence informován. S tímto záměrem byly od července 1941 stále

větší počty amerických těžkých bombardérů B-17 posílány na americké letecké základny, jako na Filipíny, jen něco málo přes 1000 mil jižně od Japonska. Japonci si byli samozřejmě vědomi tohoto nepřátelského vojenského nahromadění a můžeme poznamenat, že na západní polokouli nebyla žádná japonská vojenská přítomnost.

26. listopadu 1941, pouhých 11 dní před útokem na Pearl Harbor, Roosevelt vědomě učinil válku s Japonskem jistotou. Ministr zahraničí Hull řekl japonským vyslancům Saburo Kuruusu a Kichisaburo Nomura, že „všeobecného mírového urovnání“ mezi Amerikou a Japonskem by mohlo být dosaženo pouze tehdy, pokud by Tokio – mimo jiné – stáhlo své armády z Číny a Francouzské Indočíny a účinně odvolalo své armády. členství v Tripartitním paktu s Německem a Itálií a zároveň uznání čínské vlády Čankajška podporované USA. Tyto návrhy byly pro japonskou administrativu a velitele země naprosto nepřijatelné.

Goodspeed napsal o nabídce Rooseveltovy vlády z 26. listopadu, že „učinila válku nevyhnutelnou a bylo zamýšleno tak učinit. Dva dny po obdržení americké odpovědi japonský kabinet o této otázce diskutoval, ale 29. listopadu dospěl k pevnému rozhodnutí jít do války“; zatímco japonské rozhodnutí chopit se zbraní proti Americe „bylo také nepřímým důsledkem dravosti industrializovaného Západu, který vedl k vykořisťování Číny a korupci Japonska“.

Dne 25. listopadu 1941 si americký ministr války **Henry L. Stimson** do svého deníku zapsal, že on a kolegové toho dne na schůzce v Bílém domě přemýšleli, „jak bychom je (Japonce) měli vmanévrovat do pozice, kdy odpálí první zastřelen, aniž bychom si připouštěli příliš velké nebezpečí“. Stimson pokračoval, že Roosevelt „vedl událost, že na nás pravděpodobně zaútočí příští pondělí [1. prosince 1941], protože Japonci jsou známí tím, že zaútočili bez varování, a otázkou bylo, co bychom měli dělat“.

Japonská armáda byla sama o sobě uměle vštěpována extrémním samurajským tradicím starověké válečnické třídy. Armáda měla obrovský vliv na japonskou politiku. Vůdci japonské armády byli celkově špatně informováni o světovém dění a odmítali materialismus a vnímanou měkkost Ameriky. Byli také hrubě přehnaně sebevědomí ve svých ozbrojených silách.

Vedení japonského námořnictva bylo realističtější, protože šlo o pravidelné cestovatele, kteří lépe rozuměli světu před sebou. Japonskou strategii pro válku proti Americe navrhl vrchní velitel Spojeného loďstva admirál Isoroku Yamamoto, zkušený a oblíbený důstojník ve věku kolem 50 let. Admirál Jamamoto věděl zcela jasně, že jeho země nemůže rozhodně porazit Ameriku v konfliktu.

Yamamoto navrhl Japonsku omezený, ale stále ambiciózní válečný cíl: vytvoření obranného perimetru v Tichém oceánu, táhnoucího se v obřím oblouku od severovýchodu k jihozápadu, od Kurilských ostrovů k hranicím Indie. To by posílilo status Japonska jako hlavní velmoci, ale nemohlo by to zabránit Americe v dosažení převahy ve většině zbytku světa.

V této poslední japonské linii ležely různé země, které by převzaly nebo si ponechaly, včetně Filipín, Britské Malajsie (Malajsie), Barmy, Indočíny a, což je nejdůležitější, Indonésie bohaté na ropu (Nizozemská východní Indie). Pokud by Japonsko dokázalo zajistit tuto oblast během prvních tří nebo čtyř měsíců své války s Amerikou, mělo by být možné upevnit silnou obrannou bariéru, kterou by se USA neodvážily prolomit. Nebo tak v to Jamamoto doufal. Obhajoval překvapivý útok na americkou armádu, podobný japonskému útoku, který zničil ruskou flotilu v Port Arthuru v roce 1904.

Yamamoto si směle vybral impozantní americkou námořní základnu Pearl Harbor v Oahu na Havaji, 3 865 mil od Tokia a 2 580 mil od amerického pevninského pobřeží v Los Angeles v Kalifornii. Přesto se

při plánování Yamamoto dopustil dvou vážných chyb – špatně odhadl, jak by se v Americe dívalo na překvapivý nálet na americké síly, což nakonec sjednotilo americký Kongres a americký lid pevně za Rooseveltem; a Yamamoto podcenili skutečný potenciál amerického průmyslu, který by během dvou nebo tří let snadno překonal ten japonský.

54letý viceadmirál **Chuichi Nagumo** velel japonské flotile, která zaútočila na Pearl Harbor. Jeho pracovní skupina vyplula 18. listopadu 1941. Téměř o tři týdny později v neděli 7. prosince v 5:30 se japonské útočné síly přiblížily k prostoru startu. Dvě japonská průzkumná letadla letěla na jih, aby pozorovala základnu Pearl Harbor, a hlásila, že je vše v klidu.

Navzdory tomu, že Washington v roce 1940 prolomil japonské kódy, včetně nejvyššího diplomatického kodexu Tokia, Purple Cipher, nebyl americký personál v Pearl Harbor informován o hrozícím japonském útoku. To byla neuvěřitelná událost. Ke kontaktu s americkými důstojníky v Pearl Harboru nebyl použit ani přímý šifrovaný telefon, ani americká námořní rádiová komunikace. Varovná zpráva, která nebyla označena jako naléhavá, byla namísto toho odeslána mnohem pomalejším médiem, jak Kershaw poznamenal prostřednictvím „komerční telegramové služby Western Union, která neměla přímou linku do Honolulu [hlavní město Havaje]. Když útok začal, stále ještě nedorazilo na Havaj.

Z 230 mil severně od jejich cíle odletěla úvodní vlna japonských válečných letadel z jejich letadlových lodí krátce po 7 hodině ranní. Když dorazili do Pearl Harboru, pod nimi byly válečné lodě americké tichomořské flotily, seřazené úhledně a těsně vedle sebe, jako by svět nikdy nebyl ve válce. První skupina japonských letadel sestoupila v 7:55. Bombardovali a útočili podle svých srdcí po dobu 30 minut.

Pouhých 25 % amerických protiletadlových děl v Pearl Harboru

mělo posádky, které střílely ze zbraní. Většina z nich byla na dovolené na pobřeží, jak dříve souhlasil admirál Husband E. Kimmel, velitel americké tichomořské flotily.

Během několika minut byla americká tichomořská flotila v troskách. Japonské bomby zapálily bitevní lodě „Arizona“, „Oklahoma“, „Kalifornie“ a „Západní Virginie“, z nichž všechny byly v procesu potápění. Podobně v plamenech klesaly tři americké křižníky, tři torpédoborce a některé lodě menší velikosti. Těžké škody byly způsobeny americkým bitevními lodím ‚Nevada‘, ‚Maryland‘, ‚Tennessee‘ a ‚Pennsylvania‘.

Druhá vlna japonských letadel dorazila nad Pearl Harbor v 8:40.

Podél blízkých letišť zničily japonské bombardéry 188 amerických válečných letadel, většinu z nich na zemi. V době, kdy se japonští piloti v 11:30 vrátili na své letadlové lodě, bylo mrtvých 2 403 Američanů, zatímco Japonci ztratili 29 letadel z 350 a utrpěli 64 mrtvých.

Útok na Pearl Harbor byl tvrdou ranou pro americkou hrdost a námořní sílu, ale nebyl smrtelný. Zařízení Pearl Harboru, jako jsou ohrady ponorek, byly nepoškozené, stejně jako velké ropné nádrže v loděnici. Nejdůležitější je, že tři americké letadlové lodě měly v té době štěstí na moři. Jejich přežití by umožnilo americké armádě rychle zahájit útočné operace. Japonští velitelé byli nicméně potěšeni devastací způsobenou Pearl Harboru, která předčila jejich očekávání.

Ani japonští generálové neusnuli na vavřínech a morálka mezi jejich jednotkami byla velmi vysoká. Několik hodin před zahájením bombardování Pearl Harboru se japonská 25. armáda (velel generálporučík Tomoyuki Yamashita) vylodila v Britské Malajsku v jihovýchodní Asii. 8. prosince 1941 japonská 15. armáda (generálporučík Shojiro Iida) vedla cestu k invazi do neutrálního Thajska, jen několik set mil severně od Malajska. Thajsko, které do té doby unikalo kolonizaci, rychle kapitulovalo a podepsalo formální spojení s Japonskem.

Čtyři hodiny poté, co skončilo bombardování Pearl Harboru, zaútočila japonská 14. armáda (generálporučík Masaharu Homma) na Filipíny, zemi jihovýchodní Asie a americkou kolonii od konce 19. století. Japonští vojáci ke své radosti zničili desítky amerických letadel na zemi na letecké základně Clark na severu Filipín.

Dne 10. prosince 1941 se japonští vojáci vylodili na Luzonu, největším a nejlidnatějším ostrově Filipín na severu země. Téhož dne, 10. prosince, dobyla japonská 55. pěší divize (generálmajor Tomitaro Hori) od Američanů strategicky důležitý tichomořský ostrov Guam, téměř 1500 mil na východ od Filipín. Takže pro tuto chvíli skončila čtyři desetiletí americká okupace Guamu.

O dalších 1500 mil dále na východ, opět v Pacifiku, 23. prosince 1941 pohodlně obsadili teritoriální držbu USA, ostrov Wake, japonští mariňáci od přesile Američanů. Vánoce toho roku se v Americe

neslavily s divokým nadšením.

16. prosince 1941 Borneo, třetí největší ostrov světa a necelých 1 000 mil jižně od Filipín, bylo napadeno japonskými jednotkami tvořenými převážně 35. pěší brigádou (generálmajor Kiyotake Kawaguchi). Při přistání na severozápadě Bornea se Japonci setkali s malým odporem Britů a rychle dobyli pobřežní města Miri a Seria.

Dále na sever, Hong Kong, v jihovýchodní Číně, britská kolonie z dob londýnských válek s drogami, byla ráno 8. prosince 1941 napadena japonskými silami vedenými japonskou 23. armádou (generálporučík Takashi Sakai) . Bitva o Hong Kong se změnila v porážku, protože Japonci zajali nejméně 10 000 spojeneckých vojáků, mezi nimi Brity, Svobodné Francouze a Kanadany. Mýtus o neporazitelnosti bílého muže se vypařoval jako mlha v ranním vánku.

Na Štědrý den 1941 se Mark Aitchison Young, britský guvernér Hongkongu, osobně vzdal generálporučíkovi Sakaiovi, vítěznému veliteli japonské 23. armády. K velkému zklamání Winstona Churchilla spojenečtí vojáci v Hongkongu odolávali japonským řádícím jednotkám pouhých 18 dní. Století britská vláda nad Hongkongem byla zlomena.

Prameny

Ian Kershaw, *Fateful Choices: Ten Decisions That Changed The World, 1940-1941* (Penguin Group USA, 31. května 2007) Kapitola 8, Tokio, podzim 1941 & Kapitola 9, Berlín, podzim 1941

Evgeniy Spitsyn, „Rooseveltův zákon o půjčkách a pronájmu z druhé světové války: Americká válečná ekonomika, „Vojenská pomoc“ USA Sovětskému svazu“, [Global Research](#), 13. května 2015

JC Butow, „Jak Roosevelt zaútočil na Japonsko v Pearl Harbor“, [Národní archiv](#) , podzim 1996, sv. 28, č. 3

Noam Chomsky, Kdo vládne světu? (Penguin Books Ltd., Hamish Hamilton, 5. května 2016) Kapitola 5, Americký úpadek: Příčiny a důsledky & Kapitola 15, Kolik minut do půlnoci?

Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání pro hlavní trh, 21. srpna 2009) Kapitola 12, Černý sních, Bod obratu války? 7. prosince 1941

Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 3. dubna 1985) Kniha 4 [Část 4]

Peter Chen, „Bitva o Hong Kong, 8. prosince 1941 – 25. prosince 1941“, Databáze druhé světové války, červen 2007

Hlava XXIII

Japonský útok na severní Malajsku

ledna 1942 byl britský premiér **Winston Churchill** šokován a rozrušen, když se poprvé a po více než dvou letech, kdy byla Británie ve válce, dozvěděl, že na pevninské straně Singapuru nebyla postavena absolutně žádná polní obrana. v případě nepřátelského útoku. Zprávy, které se dostaly k Churchillovi, se zdály neuvěřitelné, ale byla to pravda a ani to neměla být zpráva.

Neschopnost Churchillova kabinetu dostatečně ochránit Singapur, životně důležitý ostrov a britskou kolonii v jihovýchodní Asii, byla poslední pohroma, která postihla ohromující válečné úsilí Británie. Britové byli překonáni německými jednotkami v Norsku, ve Francii, v Řecku a nyní čelili dalším neúspěchům proti partnerovi z Osy nacistického Německa, imperiálnímu Japonsku.

Anglická hierarchie a Churchill zvláště věřili, že se Japonci neodvážejí zapojit se do vojenských operací proti západním mocnostem. Takový scénář znamenal válku se Spojenými státy, nejsilnější zemí světa.

Churchill si ve skutečnosti myslel, že Japonsko by bylo šílené, aby zahájilo konflikt proti Americe, a lze pochopit jeho úvahy v tomto bodě.

Přesto Japoncům, sevřeným americkou expanzí na východní polokouli a jejich přístup k ropě téměř zcela přerušeny provokativní politikou Rooseveltovy administrativy, nakonec zůstal jen malý prostor k dýchání. Japonský vojenský personál s dobrou znalostí světa, především ve vedení jeho námořnictva, velmi dobře věděl, že má malou šanci vyhrát přímou válku s Amerikou; ale pocit fatalismu a uvěznění je hnál dál.

V roce 1939 mělo město Singapur téměř 1,4 milionu obyvatel, což je překvapivě vysoké číslo (1). Singapuru se přezdívalo „Gibraltar východu“ a „klíč k Pacifiku“ a rozkládal se na jižním cípu Britské Malajsie (dnes sestávající převážně z Malajsie), poloostrova dlouhého přes 400 mil od jižního Thajska po Singapur; ten druhý je oddělen od malajské pevniny pouze extrémně úzkým Johoreským průlivem.

Singapur v roce 1945 (licencováno pod Public Domain)

Před první světovou válkou nebyl Singapur ničím jiným než obchodním přístavem, ale během meziválečných let začal být uznáván jako klíčová oblast operací. Od počátku 20. let 20. století byl Singapur Londýnem považován za nejviditelnější symbol své moci na Dálném východě. (2)

Singapur měl ideální polohu na strategickém kritickém bodě, od Jihočínského moře do Indického oceánu. Před rokem 1940 byl ostrov dostatečně daleko od nejbližších japonských základen, aby mu nabídl ochranu před pozemním a leteckým útokem. Singapur se navíc stal klíčovým přístavištěm Royal Navy, kasárnami a komunikačním centrem (3). Od dvacátých let minulého století Londýn naložil do opevňování Singapuru více než 60 milionů liber, což byla na tehdejší dobu značná suma.

Britské bohatství napříč generacemi bylo nahromaděno prováděním určitých ohavných akcí. Americký historik Noam Chomsky řekl: „Když jsou národy samy za sebe, to je to, co najdete. Proto Británie velmi zbohatla. Začalo to v alžbětinské době pirátstvím. Ale pak se to obrátilo k nejzlomyslnějším formám otroctví v historii lidstva. Nejprve na britských karibských ostrovech, poté na americkém jihu. To je důvod, proč Británie do značné míry podporovala Konfederaci. Když to ztratili, Egypt, pak Indie. Poté se Anglie obrátila k největší operaci obchodování s narkotiky v historii lidstva, dobyla větší část Indie, aby se pokusila monopolizovat obchod s opiem. Podívejte se tedy na britské bohatství – loupeže na volném moři; odporný systém otroctví, obchodování s narkotiky. Velmi bohatá země.” (4)

Po první světové válce britské elity zdůrazňovaly Japonsko jako potenciální hrozbu pro jejich říši. Tento pocit zesílil s ubíhajícími roky, jak Japonsko rozšiřovalo svou nadvládu vojenskými výboji, především v Mandžusku a východní Číně přes třicátá léta; což západní mocnosti považovaly za zásah do svých vlastních imperiálních plánů ve východní Asii. Japonské vojenské velení si bylo dobře vědomo, že k tomuto soupeření dochází docela blízko japonských hranic a že na západní polokouli nemají vůbec žádnou přítomnost.

Nacistické směřování Francie od května do června 1940 zajistilo, že francouzské majetky v jihovýchodní Asii se oficiálně dostaly pod kontrolu proněmeckého a prosového vichistického režimu. To mělo pro Japonsko velký význam, protože jejich síly v září 1940 rychle obsadily severní francouzskou Indočínu a poté v červenci 1941 jižní část Francouzské Indočíny. (5)

Z pohledu Británie tokijská akvizice celé Indočíny výrazně zvýšila hrozbu pro regiony jako Malajsko a Singapur. Nové japonské letecké a námořní základny v Indočíně byly nyní v dosahu několika set mil od britských kolonií na jihu. V listopadu 1940 byla do Tokia z Berlína

předána tajná britská zpráva, zachycená Němci, která odhalila, že Británie nebude schopna vyslat silné posily do Singapuru v případě války. (6)

Během týdnů poté, co Churchill převzal moc 10. května 1940, rozhodl, že nejvyšší prioritou je obrana Británie, která byla pod přízrakem německé invaze. S pádem Francie a rychle se zhoršující válečnou situací nebyl Churchill schopen poslat velkou flotilu do východní Asie, pokud by tam zasáhla krize (7). Od onoho osudného data 26. července 1941, kdy Washington uvalil na Japonsko trestající ropné a obchodní embargo – což samo o sobě znamenalo v podstatě vyhlášení války – byl nevyhnutelný konflikt mezi japonskými a angloamerickými státy.

Britští kolonialisté obecně pohlíželi na Japonce s opovržením. Vojenský historik Antony Beevor napsal: „V Singapuru byl 1. prosince [1941] vyhlášen výjimečný stav, ale Britové byli stále žalostně špatně připraveni. Koloniální úřady se obávaly, že přehnaná reakce by mohla zneklidnit původní obyvatelstvo. Otřesná samolibost koloniální společnosti vyvolala sebeklam založený převážně na aroganci. K fatálnímu podcenění jejich útočníků patřila myšlenka, že všichni japonští vojáci jsou velmi krátkozrací a ze své podstaty podřadní vůči západním jednotkám. (8)

Ve skutečnosti byl typický japonský pěšák tvrdý, vynalézavý, statečný a někdy schopný strašlivé brutality, jak mohli potvrdit i Číňané. V podstatě to bylo proto, že japonská armáda byla uměle indoktrinována extrémními samurajskými tradicemi starověkého válečnického kmene. (9)

Konvenční britské myšlení zastávalo názor, že centrální Malajsko se stovkami kilometrů husté džungle a kaučukových plantáží ochrání Singapur před útokem ze země. Na rozdíl od Britů se japonští vojáci ukázali jako mistři válčení v džungli, přizpůsobili se prostředí tím, že se maskovali, skvěle využívali jízdní kola a žili z toho, co podrost nabízel.

To, že se Japonci vydali do džungle jako tetřev k vřesu, byla pozoruhodná událost; jejich dobytí velké části východní Číny nezahrnovalo boje v džungli a ani japonská pevnina nebyla značně pokryta stromy. (10)

Od konce listopadu 1941 Britové v Hongkongu a Malajsku každou chvíli očekávali japonskou invazi. Britská přítomnost v Hongkongu dále na sever trvala v tomto bodě století a o moderní historii tohoto území Chomsky prohlásil: „Hongkong měl samozřejmě značnou míru nezávislosti, ale měli bychom mít na paměti, že nedávne. Hongkong byl ukraden z Číny britskou divokostí, jako součást jejich snahy zničit Čínu při jejich obrovských operacích obchodování s narkotiky. Západ na to možná rád zapomene, ale jsem si jistý, že Číňané ne.“ (11)

Britská Malajsko byla oblast bohatá na nerostné suroviny se svými cínovými doly a rozlehlými kaučukovými pozemky. Tato přírodní ložiska byla nezbytná pro válečnou ekonomiku a vyhledávala je národ chudý na zdroje, jako je Japonsko. Britský koloniální správce Shenton Thomas popsal Malajsko jako „dolarový arzenál Impéria“ (12). Japonské jednotky ze svých základen ve Francouzské Indočině během časných ranních hodin 8. prosince 1941 neohroženě přistály na severním cípu Malajska, u pobřežního města Kota Bharu a také u Kra Isthmus v jižním Thajsku.

Hlavním velitelem japonských operací v Malajsku byl generálporučík Tomoyuki Yamashita, nový velitel japonské 25. armády. Osobně ho znali diktátoři Osy; v prosinci 1940 podnikl 55letý Yamashita tajnou vojenskou misi do Evropy, kde navštívil Adolfa Hitlera a Benita Mussoliniho (13). Yamashita byl jedním z největších velitelů v historii japonské armády. V Malajsku Britové a jejich spojenci snadno převyšovali Yamašitovy jednotky; ale jeho nebojácná generalita se v následujících týdnech ukáže jako klíčová.

Vojenský autor Mark E. Stille, bývalý velitel amerického námořnictva, uznal, že „jak na operační, tak na taktické úrovni byli Japonci neustále schopni překvapovat. Jejich „strategie řízení“ vyvedla Brity z rovnováhy a udržela iniciativu v japonských rukou. Fungovalo to především proto, že Britové považovali za nemožné se o to ani pokusit. Pod smělým vedením Jima Jima to byl recept na vítězství.“ (14)

Japonští militaristé odhadovali, že Malajsko má téměř stejný význam jako Nizozemská východní Indie (Indonésie) (15). Nizozemská východní Indie byla v roce 1930 7. největší zemí produkující ropu na světě a do roku 1940 se stala 5. největším producentem ropy na světě za Amerikou, SSSR, Venezuelou a Persií (Írán).

Britové i Japonci věřili, že Malajsko a Singapur jsou strategicky neoddělitelné. Britští vojáci by nebyli schopni udržet Singapur, pokud by Malajsko přepadli Jimašitovy divize. Když se k britským velitelům donesly zprávy o obojživelných japonských přistáních v Kota Bharu v severní Malajsku, provedla japonská bombardovací letadla své první nálety nad Singapurem ve 4:30 8. prosince 1941. Singapur byl rozsvícený jako vánoční strom a rozsvícená světla města, snadný cíl pro japonské piloty, kteří se těšili vzdušné převaze nad Malajsií.

10. prosince 1941 zasadily tokijské bombardéry britskému námořnictvu vážnou ránu, když u východního pobřeží Malajska zničily dvě jeho významné bitevní lodě, „HMS Prince of Wales“ a „HMS Repulse“. Ztráta těchto dvou plavidel signalizovala konec britské námořní moci na Dálném východě (16). Zprávy o jejich potopení, které mělo rovněž za následek 840 mrtvých námořníků, se v Anglii setkaly s zděšením.

Britská pozice v Malajsku se stala kritickou od začátku nepřátelského příchodu. Když si Japonci zajistili své předmostí u Kota Bharu, 125 mil na západ v severomalajském městě Jitra, došlo k „jedné z nejnepravděpodobnějších a nejkompletnějších porážek britské armády během celé války“, napsal Stille (17). Jediný japonský prapor

podporovaný rotou tanků porazil celou divizi indických jednotek vedených Brity v připravených pozicích za něco málo přes den, do 13. prosince 1941.

K dalšímu vážnému střetnutí došlo 30. prosince 1941 v okolí města Kampar v západní Malajsku, jen něco málo přes 140 mil jižně od Jitry. Ačkoli britské dělostřelectvo odrazilo několik japonských útoků a způsobilo četné oběti, japonské posily donutily Brity, aby se v noci 2. ledna 1942 začali stahovat z Kamparu. (18).

Mezi nejhorší katastrofy malajské kampaně pro britské síly (a jejich spojence) došlo podél řeky Slim, asi 40 mil jižně od Kamparu. Ve 3:30 ráno 7. ledna 1942 se 30 japonských tanků s bezohlednou ochotou vrhlo vpřed a vyrazilo na 6hodinovou střelbu na krůty proti Brity vycvičené 11. indické divizi. Britští a indiští vojáci byli dobře vyzbrojeni protitankovými zbraněmi, dělostřelectvem a minami, ale byli špatně nasazeni a zaskočeni. Do 9:30 7. ledna bylo asi 3 000 britských a indických vojáků zajato a stovky zabity. (19)

Malajské hlavní město, Kuala Lumpur, ležící asi 50 mil jižně od řeky Slim ve střední Malajsku, bylo zralé na přijetí. O čtyři dny později padlo Kuala Lumpur bez odporu postupujících Japonců večer 11. ledna 1942. Ještě více než týden Churchill zjistil, že Singapur, který se nachází 200 mil jihovýchodně od Kuala Lumpur, nemá žádnou polní obranu. směrem k pevnině.

Zatímco britští kolonialisté mysleli na Japonce málo, u frontových jednotek tomu tak často nebylo. Major Walter Boller, britský důstojník v Royal Army Ordnance Corps (RAOC), řekl o japonském vojákovi téměř 30 let po válce: „Neměl takovou mentalitu, jakou bych si měl myslet sám. Prostě poslouchal rozkazy a šel na vás se vším, co měl, i kdyby to znamenalo ztrátu života. Nezajímal se o život.” (20)

Gilbert Collins, střelec britské 14. armády, trval na tom, že „Japonci byli dobrý voják. Byl to dobrý voják. Když mu řekli, aby udělal nějakou práci, zastavil se tam, dokud nezemře.“ (21)

Poznámky

1 C. Peter Chen, „Singapur ve druhé světové válce“, leden 2018, [databáze druhé světové války](#)

2 Mark E. Stille, Malajsko a Singapur 1941–42: Pád britského impéria na východě (Osprey Publishing; Ilustrované vydání, 20. října 2016) s. 5

3 Andrew Roberts, The Storm of War: A New History of the Second World War (Harper, 17. května 2011) Kapitola 6, Tokijský tajfun: prosinec 1941–květen 1942

4 Hugh Linehan, „Noam Chomsky: ‚Irsko okradlo chudé pracující lidi o desítky bilionů dolarů‘“, 16. října 2021, [Irish Times](#)

5 Stille, Malajsko a Singapur 1941–42, s. 7

6 Tamtéž.

7 Tamtéž, str. 6

8 Antony Beevor, Druhá světová válka (Weidenfeld & Nicolson, 2012) Kapitola 16, Pearl Harbor

9 Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 409

10 Roberts, The Storm of War, Kapitola 6, Tokijský tajfun: prosinec 1941–květen 1942

11 Jenny Li, „Kdo vládne Asii? Rozhovor s Noamem Chomským“, 16. září 2021, [New Bloom Magazine](#)

12 Beevor, Druhá světová válka, Kapitola 16, Pearl Harbor

13 Clive N. Trueman, „General Tomoyuki Yamashita“, 20. dubna 2015, [stránka pro výuku historie](#)

14 Stille, Malajsko a Singapur 1941–42, s. 36

15 Beevor, Druhá světová válka, Kapitola 16, Pearl Harbor

16 Stille, Malajsko a Singapur 1941–42, s. 51

17 Tamtéž, str. 58

18 Tamtéž, str. 59

19 Tamtéž, str. 62

20 The World At War: Complete TV Series (epizoda 14, Fremantle, 25. dubna 2005, původní síť: ITV, původní vydání: 31. října 1973 – 8. května 1974)

21 Tamtéž.

Hlava XXIV

Japonský pochod přes jižní Malajsku a periferie Singapur

Po úspěšných japonských obojživelných vyloděních v Kota Bharu v severní Britské Malajsku dne 8. prosince 1941 během 5 týdnů, které uplynuly, postoupily tokijské síly o více než 200 mil, aby 11. ledna 1942 dobyly malajské hlavní město Kuala Lumpur. pozoruhodný úspěch japonské 25. armády v čele s 56letým **generálem Tomoyuki Yamashitou** , který si vysloužil přezdívku „Tygr z Malajska“.

Mark E. Stille , bývalý velitel námořnictva Spojených států, napsal, že „ze všech armád postavených Japonskem během války byla 25. armáda nejlépe vedená a vybavená“ (1). Na zemi byla vzdálenost, kterou Jamašitovy divize urazily, aby dobyly Kuala Lumpur, mnohem

větší než 200 mil. Než bez odporu vstoupili do Kuala Lumpur ve střední Malajsku, museli se vydat namáhavými okružními cestami tváří v tvář podstatně větším nepřátelským silám, postupovat malajskou džunglí a podél pobřeží.

Ostrov Singapur, dalších 200 mil jihovýchodně od Kuala Lumpur, byl nyní velmi zranitelný. Pokud by Singapur dobyli Japonci, znamenalo by to „nejhorší katastrofu“ v britské historii, **napsal Winston Churchill (2)**. Tato pohroma pro Brity se skutečně odehrála 15. února 1942, což bude předmětem dalšího článku.

Téměř okamžitě Japonci získali velení nad britskou Malajsií (dnes sestávající převážně z Malajsie) a ovládli také okolní moře. Dne 10. prosince 1941 japonská letadla potopila slavné britské válečné lodě „Prince of Wales“ a „Repulse“ u východního pobřeží Malajska. Zprávy o zničení bitevních lodí zasáhly premiéra Churchilla v Londýně jako skutečnou ránu.

Anglický vojenský historik Antony Beevor napsal,

„Churchill, který jásal nad velkými loděmi královského námořnictva z dob prvního lorda admirality, byl katastrofou ohromen. Tragédie mu připadala ještě osobnější po jeho plavbě v *Prince of Wales* na Newfoundland v srpnu [1941]. Japonské císařské námořnictvo bylo nyní v Pacifiku bez problémů. Hitler se z této zprávy radoval. Bylo to dobré znamení pro jeho vyhlášení války Spojeným státům, oznámené 11. prosince“. (3)

Jedním z nepřímých důsledků raných japonských vítězství v jihovýchodní Asii bylo, že to posílilo ducha Němců v době, kdy jejich invaze do Sovětského svazu narážela na skály. Japonská morálka sama o sobě byla velmi vysoká a ústředním faktorem jejich postupu přes Malajsko a jinde. Prominentní britský velitel **John Dill** v memorandu Churchillovi nastínil, že Singapur má pro Británii větší

význam než na ropu bohatý Střední východ; protože Singapur byl „nejdůležitějším strategickým bodem Britského impéria“ a „odrazovým můstkem do Austrálie“. (4) (5)

V posledních dnech roku 1941 Britové již ztratili cenný majetek, Hongkong v jihovýchodní Číně, který byl zajat rychlým japonským útokem. V této době japonské síly postupovaly přes jiné asijské státy, jmenovitě britské Borneo, Nizozemskou východní Indii (Indonésie) a Filipíny.

Stejně jako Japonci neměli Britové žádný oprávněný nárok na území, jako je Hongkong. Americký intelektuál a analytik Noam Chomsky řekl: „Hongkong byl ukraden z Číny britskou divokostí, jako součást jejich snahy zničit Čínu při jejich obrovských operacích obchodování s narkotiky“. (6)

Pokud jde o některé z dalších britských výbojů, Chomsky napsal:

„Na zmírnění je možné poznamenat, že podpora výroby drog je stěžejí americkou inovací: Britské impérium se zásadně spoléhalo na nejneobvyklejší podnik v oblasti obchodování s narkotiky ve světové historii s děsivými účinky v Číně a Indii, z nichž velká část byla dobyta v roce snaha získat monopol na výrobu opia“. (7)

Dne 7. ledna 1942 přijel do Malajska britský generál a vrchní velitel Indie **Archibald Wavell**. Okamžitě připsal dosavadní japonské úspěchy chybám spáchaným Brity, kteří odmítli přiznat Yamashitovým mužům uznání (8). Přesto právě v den, kdy generál Wavell přistál v Malajsku, podél řeky Slim utrpěly divize vedené Brity „Jediné nejničivější střetnutí celé malajské kampaně“, prohlásil Stille (9); kterou také popsal jako „jednu z nejdramatičtějších a nejvýznamnějších akcí celé války v Tichomoří“. (10)

Stille má na mysli bitvu u řeky Slim ze 7. ledna 1942, která se odehrála asi 50 mil severně od Kuala Lumpur. Třicet japonských tanků podporovaných motorizovanou pěchotou „se kulometem řítilo po jediné silnici a střílelo do všeho, co jim stálo v cestě“, způsobilo 500 obětí a zajalo více než 3 000 britských a indických vojáků. Naproti tomu Japonci zaznamenali během této bitvy méně než 80 obětí.

Následky byly těžké. Stille si všiml,

“Zajistilo to ztrátu střední Malajska a snížilo šance na udržení jižní Malajska dostatečně dlouho na to, aby posily proudící do Singapuru mohly plně fungovat.” (11)

Japonci se neopírali o své zisky a pokračovali v pochodu na jih a o 4 dny později bylo dobyt Kuala Lumpur. V hlavním městě našli japonští vojáci velké množství munice a zásob, které zde zanechali Britové (12). Tyto zvraty donutily generálporučíka Arthura Percivala – ve vedení britských divizí a divizí Commonwealthu v Malajsku – nařídít stažení do jižní Malajska, směrem k okresu Muar a Johore.

Generálporučík Tomoyuki Yamashita (sedící, uprostřed) trvá na bezpodmínečné kapitulaci Singapuru jako generálporučík Percival, sedící mezi svými důstojníky, namítá (foto z Imperial War Museum) (licence pod Public Domain)

Australské síly ve spojení s Brity položily ďábelskou past v Gemenchah, asi 150 mil severozápadně od Singapuru. Vojáci japonské 5. divize přecházeli 14. ledna 1942 v 16 hodin most Gemenchah. Nevěděli, že Australané zaminovali most výbušninami. Když japonské tanky, nákladáky a cyklisté projížděli mostem, vybuchla obrovská detonace a do vzduchu se řítily těla, kola a brnění, neskutečný a hrozný pohled.

Australské zdroje tvrdily, že zde nepříteli způsobily 1000 obětí; ale celkový počet mohl být jen 70 mrtvých a 57 zraněných, zpočátku alespoň při pokračujících bojích (13). Japonci se rychle vzpamatovali ze šoku u mostu Gemenchah a v následujících hodinách přinutili Australany na zadní nohu. Do soumraku 16. ledna Japonci dobyli město Muar a přístav.

Již 18. ledna 1942 generálporučík Percival zvažoval, zda se stáhnout z jižní Malajska a přemístit všechny své síly do Singapuru o něco jižněji, aby posílil obranu tohoto ostrova. Dne 20. ledna generál Wavell nařídil Percivalovi, aby co nejdéle bránil jižní malajskou oblast Johore.

Také dne 20. ledna vydal rozzlobený Churchill příkaz požadující:

„Chci jasně říci, že očekávám, že každý centimetr země bude bráněn, každý kousek materiálu nebo obrany rozbit na kusy, aby se zabránilo zajetí nepřítelem, a žádná otázka kapitulace se bude bavit až do vleklých bojů mezi lidmi. ruiny města Singapur“. (14)

Do 24. ledna neměl Percival jinou možnost, než sestavit plán úplného stažení z malajské pevniny přes úzký Johoreský průliv do Singapuru (15). Churchill později vyjádřil určité sympatie svému sužovanému

veliteli a napsal, že „na ramena generála Percivala“ dopadla „strašná břemena“ (16). Mezi 24. a 31. lednem australské jednotky pod japonským tlakem ustoupily na jih přes Johore. 11. indická pěší divize se stáhla podél malajského pobřeží a byla pronásledována divizí japonských císařských gard.

Do konce ledna 1942 některé indické a australské jednotky úspěšně dosáhly Singapuru, a to buď mostem nebo lodí přes Johore Strait. Jediné silniční a železniční tratě, spojující Malajsko se Singapurem, byl Causeway v Johore Bahru, kilometr dlouhý a 70 stop široký most. V 8:15 31. ledna byli poslední britští vojáci bezpečně nad Causeway a vstoupili do Singapuru. Causeway byl poté zničen hlubinnými pumami, aby se zabránilo Japoncům v jeho použití.

Britové, kterým chyběla hrdost i za těch nejzoufalejších okolností, odvedli svůj odchod do Singapuru spořádaným způsobem. Japonský poručík Teruo Okada, když se ho po válce zeptali, co si myslí o britských silách, řekl: „Mysleli jsme si, že britský důstojník je velmi dobrý bojovník, ačkoli ti, které jsme zajali, mi vždy říkali: ‚Vyhraje válku. ‚, vidíš‘. Tomu jsem nerozuměl, protože tady je muž, který se vzdal a stále říkal ‚vyhraje válku‘. (17)

Překvapivě nedošlo k žádnému náznaku paniky ze strany britských vojáků a žádnému přetížení brnění nebo pěchoty přes hráz do Singapuru, což je chvályhodná akce, na kterou osobně dohlížel Percival, který byl hodně kritizován.

Stille napsal, že „to byla jistě Percivalova nejlépe vedená operace kampaně a zmařila Jamašitovy plány zničit britské síly dříve, než by mohly dosáhnout Singapuru“ (18). Yamashita zuřil, když zjistil, že japonský letoun z nějakého matoucího důvodu, který nebyl nikdy řádně vysvětlen, nedokázal bombardovat hráz v Johore Bahru – přes který se Britové a jejich spojenci hrnuli, což byl nejideálnější cíl pro nepřátelská letadla.

Jinak by Yamashita měl být nadšený z toho, jak boje probíhaly. Za méně než 8 týdnů dosáhli Japonci 31. ledna 1942 Johoreského průlivu, mnohem dříve, než očekávali (19). Bitva o malajskou pevninu byla nyní u konce a bitva o Singapur byla na spadnutí. Od druhé poloviny ledna 1942 byl Singapur hlavním cílem japonských náletů, ke kterým docházelo každý den a byly vypouštěny proti britské námořní základně v Singapuru spolu s blízkými letišti a přístavem. Japonská vzdušná převaha přispěla k pocitu marnosti při dlouhodobé obraně Singapuru.

Populace Singapuru podle jednoho zdroje byla v roce 1939 1 370 300 (20); ale podrobná studie ukazuje, že počet obyvatel ostrova v roce 1931 byl 557 745, když bylo sestaveno poslední sčítání lidu (21). Asi 75 % těch, kteří žijí v Singapuru ve třicátých letech 20. století, byli etničtí Číňané, přičemž zbývající procento sestávalo převážně z Malajců (11,7 %) a etnických Indů (9,1 %). (22)

Většinová čínská populace Singapuru pravděpodobně vnímala japonský přístup s obavami – jak by měla, vzhledem k tomu, jak japonští vojáci dobyli velkou část východní Číny a někdy páchali strašlivá zverstva. Z přibližně 70 000 bojových vojáků a 15 000 služebních vojáků bránících Singapur bylo pouze 13 z 38 praporů celkem Britů, 17 ve skutečnosti indických praporů a zbytek většinou Australané.

Jen jeden ze 17 indických praporů byl v plné síle. V dřívějších bojích o Malajsko utrpěli bušení. Síly vedené Brity, přestože na malajském poloostrově utrpěly těžké personální ztráty, stále převyšovaly Japonce nejméně v poměru 2:1, ale obránci byli většinou špatně vycvičení a nedostatečně vybaveni. (23)

Singapur byl pevností jen podle jména. Na severní části ostrova nebyly žádné polní obrany ani opevnění. Percival byl odhodlán bojovat s Japonci na plážích a zabránit jim ve zřízení předmostí. Jeho plán měl malou šanci na úspěch kvůli nevhodnému terénu a nedostatečné

hloubce obrany (24). A co víc, žádný z důstojníků podřízených Percivalovi nedůvěřoval jeho strategii obrany Singapuru, zvláště Australané, kteří měli vydržet většinu vážných bojů.

Poznámky

1 Mark E. Stille, *Malajsko a Singapur 1941–42: Pád britského impéria na východě* (Osprey Publishing; Ilustrované vydání, 20. října 2016) s. 92

2 Winston S. Churchill, *Závěs osudu* (RosettaBooks, 11. května 2014) Str. 81

3 Antony Beevor, *Druhá světová válka* (Weidenfeld & Nicolson, 2012) Kapitola 16, Pearl Harbor

4 Piers Brendon, *Úpadek a pád britského impéria* (Vintage Digital, 6. července 2010) Str. 417

5 Donald J. Goodspeed, *Německé války* (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985) Str. 381

6 Jenny Li, „Kdo vládne Asii? Rozhovor s Noamem Chomskym“, 16. září 2021, [New Bloom Magazine](#)

7 *America's Other War: Terrorizing Columbia*, Doug Stokes, Předmluva Noama Chomskyho, [Bloomsbury Collections](#)

8 Stille, *Malajsko a Singapur 1941–42*, s. 68

9 Tamtéž, str. 62

10 Tamtéž, str. 67

11 Tamtéž.

12 Alan Chanter, C. Peter Chen, Thomas Houlihan, Hugh Martyr, David Stubblebine, „Kuala Lumpur v historii 2. světové války“, Databáze druhé světové války

13 Stille, Malajsko a Singapur, 1941–42, s. 71

14 Tamtéž, str. 72

15 Tamtéž.

16 Churchill, Závěs osudu, str. 82

17 The World At War: Complete TV Series (epizoda 14, Fremantle, 25. dubna 2005, původní síť: ITV, původní vydání: 31. října 1973 – 8. května 1974)

18 Stille, Malajsko a Singapur, 1941–42, s. 73

19 Tamtéž.

20 C. Peter Chen, „Singapur ve druhé světové válce“, leden 2018, databáze druhé světové války

21 Saw Swee Hock, Populační trendy v Singapuru, 1819-1967, Journal of Southeast Asian History, Cambridge University Press, březen 1969, str. 4 ze 14, Jstor

22 Tamtéž, str. 6 ze 14

23 Stille, Malajsko a Singapur 1941–42, s. 79

24 Tamtéž, str. 80

Hlava XXV

Japonské dobytí Singapuru.

„Největší kapitulace v britské historii“

Japonské dobytí Singapuru v jihovýchodní Asii dne 15. února 1942 je v západních historických análech často označováno jako „pád Singapuru“, jako by svobodné a nerušené území bylo poprvé dobyto císařská moc.

Ve skutečnosti japonské převzetí Singapuru ohlašovalo výměnu jedné skupiny koloniálních pánů (Britské impérium) k druhé (Japonské impérium). Singapur dlouho představoval kolonii, kterou obsadili Britové na počátku 19. století.

Neúspěch Británie a jejích spojenců udržet Singapur byl těžkou ranou pro prestiž a moc Londýna na Dálném východě. Winston Churchill to ve svých pamětech označil za „nejhorší katastrofu a největší kapitulaci v britské historii“. Jako britský premiér a válečný vůdce byl Churchill nakonec odpovědný za vojenské ztráty.

Přesto se v té době Churchill pokusil zbavit svou vládu viny a řekl, že porážka Singapuru byla způsobena tím, že Británie musela přidělit válečné zdroje sovětskému Rusku, jako součást podmínek stanovených v zákoně amerického prezidenta Franklina Roosevelta o půjčce a pronájmu z března 1941. jakýkoli britský nebo americký materiál byl poslán do Sovětského svazu počátkem roku 1942 – kdy již proběhly klíčové boje v nacisticko-sovětské válce.

Anglo-americké mocnosti do prosince 1941 odeslaly Rusům vojenskou pomoc v hodnotě půl milionu dolarů, což dosáhlo „1 procenta částky slíbené“ Londýnem a Washingtonem, poznamenal historik Chris Bellamy. Celkově britské dodávky komodit do Moskvy činily 45,6 milionu liber, což je nepatrný zlomek toho, co sami Rusové utratili za vojenskou výrobu během druhé světové války.

O situaci v jihovýchodní Asii Bellamy napsal,

„Už na začátku roku 1942 britští politici použili zdroje odvedené do Ruska jako záminku pro ztrátu Singapuru... Churchill a [Anthony] Eden oba řekli, že dali Rusku to, co skutečně potřebovali na obranu Malajského poloostrova. To nebyla pravda. Britské a australské pozemní síly byly špatně vycvičené a vybavené pro válku v džungli a byly jednoduše překonány a poraženy agresivními japonskými jednotkami, které se těšily vynikající morálce.

Japonská 25. armáda, která měla za úkol dobýt britskou Malajsku a ostrov Singapur, tvořilo asi 30 000 mužů. 25. armádu vedl jeden z nejimpozantnějších velitelů celé války, **generálporučík Tomoyuki Yamashita** ; a síla, které velel, byla „nejlépe vedená a vybavená armáda“, kterou Japonsko mělo k dispozici, prohlásil Mark E. Stille, bývalý velitel amerického námořnictva. 25. armáda postupovala obtížným terénem včetně rozsáhlé džungle a dobyla celou malajskou pevninu proti větším nepřátelským silám za méně než 8 týdnů, do 31. ledna 1942.

Toho dne, 31. ledna, poslední britští vojáci ustoupili přes úzký průliv Johore a překročili most zvaný Causeway v Johore Bahru, který odděloval Malajsko od Singapuru; kam se nyní stáhli britští spojenci, Indové a Australané, nebo alespoň ti, kteří přežili boje na malajské pevnině. Síly Britského společenství národů stále činily 85 000 mužů na obranu Singapuru, ačkoli jim chybělo vybavení a výcvik, zatímco jejich morálka nebyla dobrá.

Generálporučík Yamashita se ze své pozice na Johoreském průlivu díval dalekohledem na Singapur a jeho pobřeží. Znovu prokázal svůj vynikající vojenský mozek, když správně vyhodnotil, že nejsilněji bráněná část Singapuru se nachází v severovýchodní části průlivu. Jamašitův protějšek, generálporučík Arthur Percival, tam umístil svou nejsilnější sílu, britskou 18. divizi.

Yamashita se místo toho rozhodl zaútočit na slabě bráněnou část úžiny, kterou drží 22. australská pěší brigáda, mezi Tanjong Buloh a Tanjong Murai. Japonský velitel se rozhodl shromáždit 16 svých praporů, které měly být vypuštěny v první vlně přes oblast země o šířce 4,5 mil, s 5 prapory zadržnými v záloze spolu s tankovým plukem. Yamashita naplánoval začátek útoku na Singapur ve 20 hodin dne 8. února 1942.

Ke svému útoku přes Johoreskou úžinu do Singapuru mohl Yamashita zavolat mnoho desítek skládacích člunů, 30 malých vylodňovacích člunů spolu s četnými pontony, které se skládaly z plovoucích plošin používaných k podpoře dočasných mostů. Yamashita vynaložil velké úsilí, aby zamaskoval, kam dopadne jeho hlavní tah. Churchill uznal, že Japonci podnikli „dlouhé a pečlivé plánování“ svého náletu na Singapur. Japonské císařské gardy vybudovaly v severovýchodním sektoru falešné tábory, aby Brity přiměly věřit, že se v této oblasti připravují k útoku.

Percival, který velel jednotkám Britů a Commonwealthu, si byl jistý, že tíha japonského vylodění skutečně přijde tam, na severovýchod. Předútočné japonské dělostřelecké nálety se také soustředily na severovýchod, což posílilo Percivalův dojem, že se ukáže, že má pravdu. Japonské útočné jednotky nebyly přesunuty vpřed až do noci před vyloděním. Asi 24 hodin před zahájením útoku na Singapur Australané zaznamenali naproti nim rozsáhlou nepřátelskou aktivitu, ale pro Percivala bylo příliš pozdě na to, aby obnovil své síly.

Churchill napsal: „Příprava polní obrany a překážek, přestože představovala značné množství místního úsilí, neměla žádný vztah ke smrtelným potřebám, které nyní vyvstaly... Duch armády byl do značné míry snížen dlouhým ústupem a tvrdými boji na poloostrov. Ohrožené

severní a západní břehy byly chráněny Johore Strait, měnící se v šířce od 600 do 2000 yardů, a do určité míry mangrovovými bažinami u ústí několika řek“.

Tomu čelili Japonci před nimi. Ráno 8. února 1942 začala japonská letadla a dělostřelectvo bombardovat pozice držené 22. australskou pěší brigádou. Jak den pokračoval, palba zesílila a 8. února kolem 20:30, po setmění, Australané spatřili japonské vylodovací čluny blížící se k jejich oblasti. Bez ohledu na to, že neměli žádnou dělostřeleckou podporu, Aussies silně vzdorovali a potopili některá japonská plavidla, ale i tak nepřítel brzy prolomil jejich tence rozprostřený zadní voj.

Do 4:00 9. února dostaly všechny australské síly rozkaz ustoupit, což byl obtížný úkol ve tmě, a utrpěly vysilující ztráty. Japonci se usadili na Singapur a nemohli být vytlačeni.

Percivalovo velitelské centrum nebylo schopno realizovat operace v Singapur na jakékoli úrovni. Sám Percival 9. února přiznal, že „situace je nepochybně vážná“. Yamashita vycítil britský zmatek a nařídil plnokrevnou jízdu, aby dobyl Singapur co nejdříve. Během 2 dnů Japonci dobyli 33 % území Singapuru. Právě 3. den ofenzivy, během večera 10. února, nepřítel pronikl britskou obranou, jako je kriticky důležitá Jurongova linie, než si Percival uvědomil, že byl pokus učiněn. Stille uznal: „Ztráta této linie byla poslední šancí na obranu města Singapuru.“

Brity vedené protiútoky nemohly být provedeny včas nebo byly špatně organizovány. Dne 10. února Churchill napsal o pozici v Singapur: „V této fázi nesmí být pomyšlení na záchranu vojáků nebo na ušetření obyvatelstva. Bitva musí být vybojována až do hořkého konce za každou cenu... V sázce je čest britského impéria a britské armády... S Rusy bojujícími tak, jak jsou, a Američany tak tvrdohlavými na Luzonu (severní Filipíny), celá pověst naší země a naší rasy je zapojena“. To vše by bylo marné.

V 18 hodin 11. února, dne 4 japonské ofenzívy, byla významná britská námořní základna v Singapuru opuštěna a byly rozmístěny výbušniny, ale základna byla zničena pouze částečně. Jamašitovi vojáci 12. února nepolevili, když pokračovali v pohybu po strategicky důležité silnici Bukit Timah směrem k Singapuru.

Počínaje kolem poledne 12. února se Britové a jejich spojenci začali stahovat do konečného obvodu kolem města Singapur. Do rána 13. února drželi obránci obvod 28 mil kolem Singapuru. Jejich síly byly vyčerpány. Britský guvernér v Singapuru, Shenton Thomas, vydal rozkaz, aby byla vysílací stanice vyhozena do povětří a obsah státní pokladny spálen. Dodávky kaučuku v Singapuru byly spáleny, cínárny a řada dalších továren byla zlikvidována. U některých závodů pokusu o jejich demolici zabránili majitelé a zaměstnanci. Další zařízení byla považována za nezbytná pro obyvatele ostrova.

Některé jednotky v týlu prchaly ze svých pozic před blížícími se Japonci a objevily se zprávy o rabování ozbrojených dezertérů. Několik se zmocnilo malých plavidel, aby uniklo ze Singapuru, a další se pokusili nalodit na lodě opouštějící oblast přístavu. Během časného odpoledne 13. února uspořádal Percival konferenci se svými hlavními zaměstnanci a důstojníky. Přítomní se shodli, že protiútok neměl naději na úspěch a situace byla zoufalá. Později toho dne se Percival přiznal, že odpor bude pravděpodobně trvat dalších 24 nebo 48 hodin.

V noci 13. února dostaly poslední lodě a další plavidla rozkaz opustit singapurské pobřeží a s 3000 evakuovanými na palubě vyplout na indonéské ostrovy Jáva a Sumatra. Do 14. února se japonský tlak na západní část singapurského perimetru zvýšil. Koncem 14. japonská 18. divize postoupila na méně než 3 kilometry od jižního okraje Singapuru.

Ve středu útoky japonské 5. divize podporované tanky dále postupovaly po silnici Bukit Timah v centru Singapuru. Sestoupili do rezidenční čtvrti na okraji Singapuru. Percivalovo trápení ještě zhoršilo,

že ráno 14. února mu generální ředitel civilní obrany řekl, že dodávky vody do města budou každou chvíli přerušeny, přičemž ostrovní nádrže jsou v japonských rukou.

Tou dobou už na město přelo japonské dělostřelectvo a letecké útoky, což vedlo k rozsáhlým civilním obětem a utrpení. Během setkání zaměstnanců, které začalo 15. února v 9:30, byl Percival nucen čelit nevyhnutelnému. Byl chronický nedostatek paliva a těžké munice. 15. února v 17:15 Percival a jeho náčelník štábu uposlechli japonské instrukce, aby šli do továrny Ford v Bukit Timah, aby s japonskými důstojníky projednali podmínky kapitulace.

Jakmile se nepřátelské strany shromáždily v továrně Ford, Yamashita, jak měl právo, opakovaně požadoval bezpodmínečnou kapitulaci od neochotného Percivala pod hrozbou obnovených japonských útoků. S Yamashitou stále netrpělivější, Percival po 55minutové schůzce konečně souhlasil. Bezpodmínečná kapitulace byla podepsána v 18:10 dne 15. února 1942 a vstoupila v platnost ve 20:30.

Stille napsal: „Sedmdesátidenní tažení do Malajska a Singapuru skončilo a největší vojenská porážka v britské historii skončila“. Během desetitýdenního boje utrpěly jednotky vedené Brity 138 708 ztrát, z nichž více než 130 000 tvořili zajatci zajatí Japonci, z toho asi 80 000 v Singapuru.

Málokdy se zmiňuje, že to byli indičtí vojáci, a ne Britové, kdo nesli tíhu bojů. Z celkových obětí bylo 67 340 Indů, 38 496 Britů, 18 490 Australanů a místní jednotky utrpěly 14 382 zabitých, zajatých nebo zraněných. Japonské ztráty dosáhly 9 824, což je jen 7 % ztrát Britského společenství národů. Vezmeme-li v úvahu, že malajská kampaň zahrnovala divize vedené Brity, na papíře to znamenalo největší kapitulaci sil na poli v britské historii; ale v širším kontextu světové války, zejména ve srovnání se ztrátami v té době v západním Sovětském svazu, byly výše uvedené ztráty bezvýznamné.

Strategické důsledky pro Británii byly mnohem vážnější než jejich ztráty. Japonské dobytí Malajska a Singapuru znamenalo, že se Britské impérium rychle rozpadalo. Japonské vítězství na Malajském poloostrově předznamenalo jejich dobytí Barmy (Myanmar) a Nizozemské východní Indie (Indonésie) na jaře 1942. Hluboké přírodní zdroje Malajska, zejména její cín a kaučuk, byly nyní pod velením Tokia; Japonské vedení spočítalo, že je téměř stejně významné jako na ropu bohatá Nizozemská východní Indie, 5. velký producent ropy na světě v roce 1940.

Výše uvedené výboje umožnily Japonsku, zemi jinak chudé na zdroje, vést rozsáhlou válku téměř další 4 roky. Jak mohla taková katastrofa postihnout Brity v Malajsku? Mezi nejdůležitější faktory, jak Bellamy zmínil dříve, bylo to, že japonská pěchota byla lépe vycvičená, odhodlanější a využívala lepší taktiku ve srovnání s britskými silami a silami Commonwealthu. Japonská armáda nebyla proslulá svou schopností tanků a obrněných jednotek, ale pod Jimašitovým vedením 25. armáda na malajském poloostrově tato vozidla hojně využívala.

K večeru prvního dne (8. prosince 1941) japonského vylodění byla severní Malajsko pro nepřítele ztraceno téměř bez boje. 10. prosince Japonci dále vyrvali kontrolu nad blízkými moři, když toho dne zničili prominentní britské válečné lodě. Také v této době získávali velení nad oblohou. Stille poznamenal: „Slabé britské letectvo bylo v prvních dnech ochromeno a nikdy se nestalo faktorem v kampani. Japonci si prakticky po celou dobu tažení užívali vzdušné převahy a všech výhod, které z toho plynou.

Britové vedené jednotky byly v Malajsku špatně rozmístěny, protože byly rozptýleny v příliš široké oblasti a nemohly soustředit své síly na odrazení japonského postupu. Stěžejní byly boje o střední Malajsku

začátkem ledna 1942. Úspěšné postavení tamních obránců jim mohlo umožnit zahájit protiofenzívu proti Japoncům, což mohlo Japonce vyvést z rovnováhy a přinejmenším zdržet jejich pochod.

Jakmile byly ztraceny centrální Malajsko a hlavní město Kuala Lumpur, bylo nevyhnutelné, že jižní část poloostrova poté kapitulovala spolu se Singapurem. Žádné další britské posily nemohly být poslány do Singapuru, ani nebyl ostrov připraven na útok ze severu.

Prameny

Mark E. Stille, Malajsko a Singapur 1941–42: Pád britského impéria na východě (Osprey Publishing; Ilustrované vydání, 20. října 2016)

Chris Bellamy, Absolutní válka: Sovětské Rusko ve druhé světové válce (Pan; vydání pro hlavní trh, 21. srpna 2009)

Winston S. Churchill, The Hinge of Fate (RosettaBooks, 11. května 2014)

Andrew Roberts, The Storm of War: Nová historie druhé světové války (Harper, 17. května 2011)

William Anderson, Japonská invaze do Malajska a Singapuru: Historie a význam

Antony Beevor, Druhá světová válka (Weidenfeld & Nicolson, 2012)
Kapitola 16, Pearl Harbor

Donald J. Goodspeed, Německé války (Random House Value Publishing, 2. vydání, 3. dubna 1985)

Hlava XXVI

Americký Firestorming v Tokiu se vyrovnal bombardování Hirošimy

V časných hodinách 10. března 1945, když americká těžká letadla svrhla na Tokio přes 1 600 tun bomb, se schylovalo k ohnivé bouři větší a žhavější než kdykoli předtím. Během bombardování Drážďan a Hamburku teploty dosáhly 1500 stupňů Fahrenheita, ale v Tokiu vyletěly na oslepujících 1800 stupňů Fahrenheita.

Americké bombardéry nad japonským hlavním městem rozpoutaly takové vedro, že se civilisté v jejich protiletectkých krytech začali dusit. Než aby je to přemohlo, utekli do ulic a přilepili se k tajícímu asfaltu pod nohama. Ti, kteří nyní uvízli na silnicích nebo chodnících, byli bezmocní a mnozí z nich byli těžce spáleni rychle rostoucími požáry.

Stejně jako Benátky, slavné severoitalské město, je i Tokio členité kanály. Lidé, kteří se vyhýbali tomu, aby zůstali zakořeněni na asfaltu pod širým nebem, skočili do mnoha kanálů, mezi nimi mnoho žen a dětí. Kvůli bezprecedentním teplotám se kanály, zejména ty menší, začaly vařit a uvařily k smrti další tisíce civilistů.

Asi 280 amerických B-29 Superfortressů – čtyřmotorových těžkých bombardérů – zažehlo tuto jedinečnou ohnivou bouři. Když opustili scénu ničení, mnoho posádek letadel si muselo rychle připevnit kyslíkové masky; bránilo jim to zvracet nebo omdlévat, takový byl zápach smrti vycházející asi z pěti tisíc stop níže.

“Tokio hoří pod útokem zápalné bomby B-29.” 26. května 1945. (Zdroj: US Army Air Forces / Wikimedia Commons)

Americký **generálmajor Curtis LeMay** nařídil bombardování Tokia s ohledem na maximální ztráty, čímž splnil svou přezdívku „Bombs away LeMay“. V rozhovoru s americkým historikem **Michaelem Sherrym** v červnu 1981 LeMay řekl:

„Neexistují žádní nevinní civilisté. Je to jejich vláda a vy bojujete proti lidem, už se nesnažíte bojovat s ozbrojenou silou. Takže mě tolik netrápí zabíjení nevinných přihlížejících.“

V roce 1945 **Roger Fisher**, nadporučík a budoucí profesor práv na Harvardu, byl LeMayovým „povětrnostním důstojníkem“ na ostrově Guam v západním Tichém oceánu. Těsně před výbuchem v Tokiu Fisher prozradil, že LeMay „se mě zeptal na otázku, kterou jsem nikdy předtím neslyšel“. LeMay chtěla vědět: „Jak silné budou větry na úrovni země?“ Fisher nemohl vědět, informoval LeMaye, že vítr lze předpovídat pouze (v roce 1945) „ve vysokých nadmořských výškách, s průzkumnými lety“ a „ve středních nadmořských výškách, kdybychom shodili balóny“. LeMay než se zeptal

„Jak silný musí být vítr, aby se lidé nemohli dostat pryč od plamenů? Bude na to vítr dost silný?“

Fisher koktal a nebyl schopen odpovědět, rychle odešel do své kajuty a řekl o LeMay, že:

“Tu noc jsem se k němu už nepřiblížil.” Měl jsem s ním dohodu se svým zástupcem. Bylo to poprvé, co mi došlo, že účelem naší operace bylo zabít co nejvíce lidí.”

Pozemní podmínky byly, jak se ukázalo, přesně podle LeMayových představ, s převládajícími větry o rychlosti až 28 mph (45 km/h). Bouřlivé počasí se podobalo měchu rozdmýchávajícímu ohně, k čemuž ještě přispěla suchá atmosféra a rozsáhlé tokijské budovy ze dřeva a papíru.

Oficiálně mělo v důsledku náletů, které trvaly jen několik hodin, zemřelo kolem 100 000 civilistů. Nicméně, známí historici, jako je **Gabriel Kolko**, kanadský akademik narozený v Americe, odhaduje počet těl v Tokiu na 125 000 – což se vyrovná konečnému počtu obětí bombového útoku na Hirošimu.

Tokijský firestorming s kódovým názvem „Operation Meetinghouse“ byl jediným nejsmrtečnějším náletem druhé světové války na poměrně dlouhou vzdálenost. Přibližně milion obyvatel Tokia navíc při útoku

utrpěl zranění a jeden milion zůstal bez domova. Více než 250 000 městských budov bylo zničeno, čtvrtina všech staveb v Tokiu v té době, jednom z největších světových měst. Velikost zničené oblasti (téměř 16 čtverečních mil) byla skutečně větší než zkáza způsobená bombovými útoky na Hirošimu a Nagasaki.

Bylo zjištěno, že mnoho z amerických letadel, která způsobilo zkázu, po návratu na jejich základnu na Mariánských ostrovech bylo poseto popelem z tokijských budov. Japonská protiletadlová obrana se ukázala jako obzvláště nedostatečná, sestřelila pouze 14 amerických letadel. LeMay byl s výsledky spokojen. Po válce uznal, že

„Zabíjení Japonců mě v té době moc netrápilo... Předpokládám, že kdybych prohrál válku, byl bych souzen jako válečný zločinec... Každý voják si myslí něco o morálních aspektech toho, co dělá. Ale veškerá válka je nemorální, a pokud se tím necháte obtěžovat, nejste dobrý voják.“

Kdyby byl LeMay na německé nebo japonské straně, je velká pravděpodobnost, že by byl souzen jako válečný zločinec – spolu s dalšími, jako je jeho britský protějšek **Arthur „Bomber“ Harris** . Brutální letecké útoky nařízené LeMayem a Harrisem způsobily, že ty náčelníka Luftwaffe, **Hermann Goeringa** , vypadaly ve srovnání s maličkostmi. Po skončení konfliktu se zdá, že za své zločiny jsou zodpovědní pouze poražení. V měsících následujících po válce se konaly dva vojenské soudy, Norimberský a Tokijský. Neobjevila se žádná hlasitá výzva, aby se podobné řízení konalo ve Washingtonu nebo Londýně.

kdy nacisté napadli Polsko, americký prezident **Franklin D. Roosevelt** vyzval 1. září 1939, v den, :

„Nelítostné bombardování civilistů ze vzduchu v neopevněných centrech obyvatelstva... znechutilo srdce civilizovaných mužů a žen a hluboce šokovalo svědomí lidstva... za žádných okolností neprovádějte bombardování civilního obyvatelstva nebo neopevněných měst ze vzduchu.“

Roosevelt měl na mysli japonské bombardování Šanghaje v roce 1937 – a také německé a italské bombardování baskických a katalánských měst Guernica, Barcelona a Granollers během španělské občanské války.

Rooseveltova slova by se ukázala jako prázdná. Necelé čtyři roky po jeho projevu se americká osmička letectva spojila s královským letectvem při bombardování Hamburku, druhého největšího města Německa. Přímý útok na civilisty nad Hamburkem, který v červenci 1943 trval jen něco málo přes týden, zabil přes 40 000 lidí – o něco více než těch, kteří zemřeli během osmiměsíčního bombardování Británie Luftwaffe, které skončilo v květnu 1941. Roosevelt byl stále v úřadu, když velké oddíly Tokio bylo spáleno na popel spolu s velkým počtem jeho civilistů. Při těchto příležitostech nebyly Rooseveltem stanoveny žádné cíle týkající se „bezohledného bombardování civilistů ze vzduchu“.

Ve skutečnosti to byl Roosevelt, kdo byl klíčovou postavou při formulaci atomové bomby. Dohlížel na jeho pokračující vývoj až do své smrti 12. dubna 1945, a to i poté, co bylo spojencům dávno jasné, že Hitler nemá žádný jaderný program. Roosevelt již dříve řekl, že důvodem k výrobě atomové bomby bylo „to, aby nás nacisté nevyhodili do vzduchu“. V roce 1944 však tato logika již neplatila, jak Roosevelt jistě věděl.

Hitler se jadernému výzkumu vyhýbal z různých důvodů, jak z rasových, tak z pragmatických důvodů, a také předvídal, že tyto zbraně „dovedou lidstvo na cestu k zániku“. Roosevelt, nástupce Harry Truman

ani Winston Churchill nevyjádřili tuto zemi otřesnou obavou. V důsledku toho se stín jaderných zbraní vznáší nad lidstvem dodnes.

Mezitím, v únoru 1942, Churchill sám povolil první strategické bombardování městských center ve válce – se skutečným cílem zabít a terorizovat německé civilní obyvatelstvo. Směrnice britského leteckého štábu ze 14. února 1942 nastínila, že letecká válka „by se nyní měla zaměřit na morálku civilního obyvatelstva nepřítele“.

Také v únoru 1942 Británie vypustila slavný těžký bombardér Avro Lancaster, z nichž stovky se následujícího roku účastnily vražedného požáru Hamburku. Již v letech 1940 a 1941 RAF představilo dva další čtyřmotorové těžké bombardéry, Handley Page Halifax a Short Stirling – oba se zapojily do „vůbec prvního náletu 1 000 bombardérů“ nad Kolínem nad Rýnem v ranních hodinách 31. května 1942. Na Kolín nad Rýnem, město významné velikosti v západním Německu, bylo svrženo téměř 1500 tun bomb.

Luftwaffe nevlastnila ani jeden čtyřmotorový bombardér. Tedy letadla schopná létat na delší vzdálenosti s velkým nákladem výbušnin, čímž způsobují značné škody. Němci měli pouze dvoumotorové bombardéry středního a krátkého doletu. Hitler nebyl zastáncem strategického bombardování a masového cílení na městské obyvatelstvo a ani se na to nepřipravoval. Zaměřil se až poté, co RAF koncem března 1942 vážně poškodilo středověké město Lubeck. O něco více než čtrnáct dní později, 14. dubna, Hitler předal rozkaz, v němž prohlásil, že německá letecká válka „bude mít agresivnější razítko“. se zaměřením na oblasti, „kde mají útoky pravděpodobně největší možný dopad na civilní život“. Když došlo na teroristické bombardování civilistů, bylo to něco jako britská a americká specialita.

Samotný německý Blitz – který začal 7. září 1940 – byl Hitlerovou přímou odpovědí na sérii britských útoků na Berlín během předchozích čtrnácti dnů. Německé hlavní město bylo poprvé bombardováno v

časných ranních hodinách 25. srpna 1940, což bylo jasné znamení věcí příštích. Bombardování bylo výsledkem Churchillovy stále bojovnější válečné strategie.

Poznámka pro čtenáře: Klikněte prosím na tlačítka sdílení nahoře nebo dole. Sledujte nás na Instagramu, Twitteru a Facebooku. Neváhejte znovu zveřejňovat a sdílet články o globálním výzkumu.

Původním zdrojem tohoto článku je Global Research

Autorství:

Kopie materiálů někoho jiného

Continue Reading

[Previous Jak Poláci naposledy bojovali s Ruskem](#)